

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 43 · 5. februar
Sesjonen 2025–2026

Møte torsdag den 5. februar 2026 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 43):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i anskaffelsesloven (samfunnshensyn mv.) (Lovvedtak 26 (2025–2026), jf. Innst. 38 L (2025–2026) og Prop. 147 L (2024–2025))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Beate Stenvaag, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om å stanse den videre elektrifiseringen av Melkøya-anlegget, Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe, Bjørn Arild Gram, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å stanse ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om å pålegge oljeselskapene å kutte CO₂-utslippene ved å bruke flytende havvind og gasskraft som fanger og lagrer CO₂ (Innst. 100 S (2025–2026), jf. Dokument 8:6 S (2025–2026), Dokument 8:7 S (2025–2026) og Dokument 8:15 S (2025–2026))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aleksander Stokkebø, Amalie Gunnufsen, Erlend Svardal Bøe, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Kari Sofie Bjørnsen om en ny petroleumsmelding om utvikling og forutsigbarhet for Norges største næring (Innst. 99 S (2025–2026), jf. Dokument 8:25 S (2025–2026))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Kjersti Toppe og Bengt Fasteraune om ei ny og offensiv satsing på arbeidsretta rehabilitering (Innst. 95 S (2025–2026), jf. Dokument 8:30 S (2025–2026))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Kristian August Eilertsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bjørn Larsen, Hilde Grande, Frank Edvard Sve og Joakim Myklebost Tangen om bedre hjertebehandling i Nord-Norge og Midt-Norge (Innst. 96 S (2025–2026), jf. Dokument 8:33 S (2025–2026))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Peter Frølich, Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen og Mahmoud Farahmand om å styrke norske myndigheters kapasitet til å oppdage og avbryte uautorisert droneflyvning (Innst. 94 S (2025–2026), jf. Dokument 8:27 S (2025–2026))
7. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Frank Edvard Sve, Dagfinn Henrik Olsen, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Sylvi Listhaug om å prioritere E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa (Innst. 92 S (2025–2026), jf. Dokument 8:34 S (2025–2026))
8. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Erlend Wiborg om å avvikle ordningen med piggdekkgebyr (Innst. 93 S (2025–2026), jf. Dokument 8:35 S (2025–2026))
9. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Geir Inge Lien om å bevare og videreutvikle Steinberg stasjon (Innst. 91 S (2025–2026), jf. Dokument 8:40 S (2025–2026))
10. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Erlend Wiborg om å avvikle ordningen med miljøfartsgrenser (Innst. 90 S (2025–2026), jf. Dokument 8:55 S (2025–2026))
11. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad og Ove Trellevik om oppstart av reguleringsplanarbeid for tunnelar på Hardangervidda (Innst. 89 S (2025–2026), jf. Dokument 8:56 S (2025–2026))
12. Referat

Presidenten [10:00:05]: Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representantene Anne Kristine Linnestad, Linda Monsen Merkesdal og Grunde Almeland om permisjon i tiden fra og med 8. til og med 13. februar – alle for å delta på FN-høring i New York og nordisk studiebesøk til Texas med Den interparlamentariske union

- fra representanten Maren Grøthe om foreldrepermisjon i tiden fra og med 9. februar til og med 12. juni

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Akershus: Håkon Snortheim 9.–12. februar
For Hordaland: Ulvar Akselsen 10.–12. februar
For Oslo: Marit Vea 10.–12. februar
For Sør-Trøndelag: Ole Herman Sveian 10. februar–12. juni

Presidenten [10:00:57]: Representanten Nikolai Astrup vil framsette et representantforslag.

Nikolai Astrup (H) [10:01:14]: På vegne av Kari Sofie Bjørnsen og meg selv har jeg æren av å framsette et representantforslag om å forbedre aksjesparekontoordningen for å øke investeringene i vekstbedrifter.

Presidenten [10:01:26]: Representanten Geir Jørgensen vil framsette et representantforslag.

Geir Jørgensen (R) [10:01:44]: På vegne av representantene Sofie Marhaug, Mímir Kristjánsson og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å evaluere måloppnåelsen i det statlige klimainvesteringselskapet Nysnø.

Presidenten [10:02:00]: Representanten Maren Grøthe vil framsette et representantforslag.

Maren Grøthe (Sp) [10:02:16]: På vegne av stortingsrepresentantene Erling Sande og meg selv har gleden av å framsette et representantforslag om regelstyring av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner.

Presidenten [10:02:31]: Representanten Julie E. Stuestøl vil framsette et representantforslag.

Julie E. Stuestøl (MDG) [10:02:49]: På vegne av representantene Arild Hermstad, Guri Melby og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om en granskningskommisjon for å avdekke norske forbindelser i Epstein-saken.

Presidenten [10:03:04]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:03:18]

Stortingets vedtak til lov om endringer i anskaffelsesloven (samfunnshensyn mv.) (Lovvedtak 26 (2025–2026), jf. Innst. 38 L (2025–2026) og Prop. 147 L (2024–2025))

Presidenten [10:03:39]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:43]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Beate Stenvaag, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om å stanse den videre elektrifiseringen av Melkøya-anlegget, Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe, Bjørn Arild Gram, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å stanse ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om å pålegge oljeselskapene å kutte CO₂-utslippene ved å bruke flytende havvind og gasskraft som fanger og lagrer CO₂ (Innst. 100 S (2025–2026), jf. Dokument 8:6 S (2025–2026), Dokument 8:7 S (2025–2026) og Dokument 8:15 S (2025–2026))

Presidenten [10:04:32]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil ti replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [10:04:58] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke for det gode samarbeidet i komiteen i forbindelse med saken, som innebærer behandling av tre ulike representantforslag, fra henholdsvis Rødt, Senterpartiet og SV. Det er delen om Melkøya som har tatt det meste av fokuset, kan en si. Komiteen gjennomførte en muntlig høring i saken den 27. november 2025. I høringen deltok 36 instanser. Det er i tillegg mottatt flere høringsinnspill i saken.

Jeg vil først fastlegge noen av realitetene komiteen har understreket i forbindelse med behandlingen av særlig Melkøya-saken. Regjeringen besluttet i 2023 å elektrifisere Melkøya, sånn som det framgår av daværende Olje- og energidepartementets godkjenning av den endrede utbyggingsplanen for Snøhvit-feltet. Elektrifiseringen innebærer at anlegget skal få strøm fra land, i tråd med Stortingets tidligere vedtak om å redusere utslipp fra petroleumssektoren. Elektrifisering av

olje- og gassinallasjoner betyr i praksis at installasjonene går over fra å drives av gassturbiner til å drives med strøm fra kraftnettet. Den typen tiltak fører ofte til betydelig økt behov for elektrisk kraft i regionene kraften hentes fra.

Så over til selve saken: Oljenæringen er Norges viktigste næring. Det er rundt 200 000 mennesker som jobber i tilknytning til oljen, og hvert eneste år bidrar oljen med gigantbeløp til statskassen.

Fremskrittspartiet er imot elektrifisering som klim tiltak, og derfor fremmer vi forslag om å stanse nettopp det. Det koster skattebetalerne mangfoldige milliarder kroner og er kroneksempelen på hva sløsing er. Men la meg gjøre det klinkende klart: Hvis Equinor sier ja til Wisting i 2027, skal vi i Fremskrittspartiet gjøre det vi kan for at det er fortsettelsen på et oljeeventyr i Barentshavet, som breddegrad for breddegrad jobber seg nordover.

En må samtidig erkjenne at det er politikerne som har valgt dyre løsninger for oljenæringen og lagt CO₂-avgift på toppen, selv om oljeselskapene uansett må betale for klimavoter, og selv om avgift, i tillegg til kvoteplikt, har begrenset eller ingen klimaeffekt. Fremskrittspartiet vil forlenge oljealderen. Derfor foreslår vi også å fjerne CO₂-avgiften for oljenæringen, i motsetning til regjeringen, som er med på å øke den.

Så til Melkøya-saken, mer konkret: Når vi har sett de siste ukers diskusjoner, må vi i etterpåklokskapens navn si at det å presse gjennom et av norsk politikks mest kontroversielle vedtak på et så tynt politisk grunnlag i klimats navn som Arbeiderpartiet har gjort, har bidratt til å gi oljenæringen usikkerhet i snart tre år nå. Det må være siste gang klimapolitiske prestisjeprosjekter får være katalysator for usikkerhet og ustabile rammevilkår.

Vi må ikke glemme at grunnen til at saken har kommet opp igjen og igjen, er at regjeringen nok en gang ikke har holdt det som den har lovet. Å ha en statsminister som holder en hel landsdel for narr, er bekymringsfullt. Kraftløftet er blitt til «kraftløftebruddet». Nord-Norge vil støvsuges for 350 MW. Hvor det ble av Støres løfter om at det innen 2030 skal produseres minst like mye fornybar kraft i Finnmark som Melkøya trenger, er det ingen som vet.

Jeg tar opp forslagene Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten [10:08:06]: Representanten Kristoffer Sivertsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Mani Hussaini (A) [10:08:17] (komiteens leder): Arbeiderpartiet vil utvikle, ikke avvike olje- og gassnæringen. Olje- og gassnæringen er Norges største næring, med over 200 000 sysselsatte, og bidrar med enorm verdiskaping over hele landet. Om vi skal fortsette å utvikle, må vi ha stabile rammevilkår.

Dette er den sjette gangen Stortinget diskuterer Melkøya, som om det er noe vi skal bestemme i framtiden. Investeringene er i gang, det bygges tunneler, og det er over 1 700 årsverk som er i gang med å utvikle Melkøya. Melkøya er et industriprosjekt. Det er Nord-Norges største og viktigste industriprosjekt. Melkøya bidrar med energisikkerhet til Europa. Gjennom elektrifisering bidrar vi til å forlenge anlegget fra 2030 til 2060. Ikke minst – og kanskje det som har vært minst omtalt – er det kanskje Norges viktigste klimaprojekt. Gjennom elektrifisering er vi med på å kutte ut 850 000 tonn CO₂.

Det har vært forslag som lå an til å få flertall, men som heldigvis ikke gjør det. Jeg vil rose SV for å ha gått ut av et forslag som er dårlig, som kunne gitt alvorlige konsekvenser, og som kanskje til og med kunne vært ulovlig.

Fremskrittspartiets vingling i denne saken tror jeg er det som har sjokkert ikke bare oss her i salen, men et helt næringsliv. Fremskrittspartiet sa 9. januar, ved deres energipolitiske talsperson, Tor Mikkelt Wara, at prosjektet hadde kommet for langt, og at det var for seint å snu, det var lokale entreprenører som hadde kjøpt maskiner og var satt i gang. Da var det mange som pustet lettet ut, men så snudde FrP på sin egen vingling og valgte å gå inn i et forslag som rett og slett stopper hele anlegget allerede i 2030. Det er useriøst, det er uansvarlig, og jeg tror det gjør at denne saken her egentlig handler om noe større enn Melkøya. Det handler ikke om Melkøya; det handler om tilliten næringslivet skal ha til norske politikere, om tilliten vi har mellom oss, om hvorvidt inngåtte kontrakter, inngåtte avtaler, konsesjoner og bygg som reises, kan overleve et stortingsmøte eller ikke. Det er det det handler om.

Neste gang Fremskrittspartiet snakker om forutsigbarhet, skal vi huske deres vingling og snuoperasjon i denne saken. Jeg mener at Fremskrittspartiet i dag abdiserer som et næringsvennlig parti.

Aleksander Stokkebo (H) [10:11:11]: Høyres prioritet vil alltid være å trygge jobbene. Derfor er vi Stortingets fremste garantist for stabilitet og forutsigbarhet for vår største og viktigste næring. De siste årene har vi blitt vant til at Arbeiderpartiet gir etter i oljepolitikken, men at det nå er FrP og KrF som allierte seg med Rødt, MDG og SV om å skape uforutsigbarhet, er mildt sagt sjokkerende. For noen uker siden sa FrP at det er for seint å stoppe Melkøya-prosjektet, mens de i realiteten nå forsøker å gjøre nettopp det. Det er totalt uansvarlig, og jeg er sjokkert over at et så stort parti kan vingle så mye.

Spørsmålet er ikke om man er enig eller uenig i Arbeiderpartiet og Senterpartiets beslutning i 2023 om elektrifisering, som de selv må stå ansvarlig for. Dette handler om hvorvidt Norge skal være et stabilt og forutsigbart land å investere i. Det er helt avgjørende for å til-

trekke oss investeringer og skape jobber. Det handler om tillit til norske myndigheter og folkevalgte og tillit til at inngåtte avtaler og konsesjoner holdes, ikke endres over natten mange år senere.

Hva er det Harbour Energy, ConocoPhillips, Shell, Total og Vår Energi har til felles? Jo, at de i betydelig grad har internasjonale investorer med hele verden som marked, som vurderer om de skal investere i Norge eller helt andre steder, som Brasil og Asia. Norge har en av de høyeste petroleumsskattene og de strengeste reguleringene i verden, men likevel har mange av disse selskapene valgt Norge, fordi vi har vært stabile.

Derfor er det veldig alvorlig at flertallet i denne salen nå gjennom flere uker har bidratt til å skape en enorm uforutsigbarhet for vår største og viktigste næring, som risikerer å smitte over til og skade også øvrig norsk næringsliv. Ære være SV, som har snudd i siste sekund, men stor skade er allerede skjedd, og jeg håper bare at den lar seg rette opp.

Høyres prioritet vil alltid være å trygge jobbene. Derfor er vi garantisten i denne salen for stabilitet og forutsigbarhet. La det aldri være tvil: Vi vil stå opp for at Norge skal være et trygt land å investere i, både generelt og for vår største næring spesielt.

Lars Haltbrekken (SV) [10:14:11]: Jeg vil starte med å gjøre én ting klinkende klart: SV støtter ikke kraftløftet til Arbeiderpartiet. Det har vi aldri gjort, det kommer vi aldri til å gjøre. Det var en alvorlig feil av Arbeiderpartiet og Senterpartiet å gi et sånt løfte, helt uten forankring i lokalsamfunn eller den samiske befolkningen. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har ansvaret for at denne saken har blitt så konfliktfylt.

Er det én ting som har vært og er viktig for SV i spørsmålet om elektrifisering av Melkøya, er det at det ikke skal gå på bekostning av samiske rettigheter, naturen i Finnmark og klimaet. Regjeringens kraftløfte for Finnmark strider mot to av disse tingene. Det er en trussel mot naturen og samiske rettigheter. Derfor vil SV fortsette kampen mot dette kraftløftet, mot de vindkraftverkene som truer reindriften og andre samiske næringer og naturen i Finnmark.

Vi fremmer sammen med andre i dag også et forslag om å stoppe denne utbyggingen av vindkraftverkene. I tillegg fremmer SV sammen med andre et forslag om å pålegge Equinor å bygge et gasskraftverk som fanger og lagrer CO₂-utslippet. Det ville gjort at vi ble kvitt Norges historiens største utslipp, et utslipp på 900 000 tonn CO₂, tilsvarende det årlige utslippet fra 325 000 privatbiler. Jeg kan love folk at SV kommer til å slåss for de samiske rettighetene, for naturen i Finnmark og for å kutte utslippene av farlige klimagasser. Vi har ikke snudd i det spørsmålet.

Når det gjelder det mye omdiskuterte forslaget her i dag, forslag nr. 1, om å frata Equinor kraften de har fått tildelt, går som kjent SV ut av det forslaget. Det har ikke vært en enkel beslutning. Dette er et forslag vi stemte for for ett år siden, og vi stod inne i innstillingen for en uke siden. SV har aldri vært for å la utslippene på Melkøya fortsette. Derfor ble det betydelig vanskeligere for oss også å stå sammen med Rødt, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, som løfter et nytt forurensende gasskraftverk som en mulig løsning på kraftproblemet i Finnmark.

Det er skapt et feilaktig inntrykk av at dette forslaget ville ha stoppet elektrifisering av Melkøya, og at det ville ha stoppet kraftløftet for Finnmark. Det gjør det ikke. Forslaget er et blindspor. Det ville bedt statsråden gjøre noe han ikke har mulighet til å gjøre. I et brev til Stortinget skriver statsråden nettopp det, at han ikke har mulighet til å gjennomføre dette fordi han ikke har juridisk hjemmel til det.

Vi som storting kan be statsråden om så mye vi vil, men vil vi ha endring, vil vi få gjort noe, må det vi ber om, kunne skje innenfor lovverkets rammer. Jeg har ofte oppfordret folk til å drive med sivil ulydighet, og jeg har selv også drevet med sivil ulydighet mange ganger, men vi kan ikke be en statsråd om å gjøre det. En statsråd må hele tiden følge loven.

Derfor kommer vi til å jobbe hardt for å få realisert det gasskraftverket med CCS som det nå er konkrete planer om i Hammerfest-området. Det vil spare finnmarsnaturen, det vil spare reindriftsområder, og det vil kutte utslipp av klimagasser.

Jeg tar med det opp de forslag SV står bak.

Presidenten [10:17:21]: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Maren Grøthe (Sp) [10:17:31]: Nok og rimelig kraft er avgjørende for beredskap, næringsutvikling og bosetting i hele Norge. Senterpartiets motstand mot elektrifisering av sokkelen handler om nettopp det. Da de første norske oljeplattformene ble elektrifisert allerede på 1990-tallet, hadde Norge kraftoverskudd. Tilgangen på strøm var ikke en vesentlig bekymring. Det er det nå. Da må vi kunne stille oss spørsmålet om det nå er riktig å prioritere kraften til videre elektrifisering av sokkelen, som i realiteten er et symbolsk klimatiltak som tapper fastlandet for strøm, presser prisene opp og går på bekostning av tilgangen på kraft for øvrig folk og næringsliv.

Det er også derfor Senterpartiet er så bekymret for konsekvensene elektrifiseringen av Melkøya vil få for tilgangen på kraft og forsyningssikkerhet i Finnmark. Det har hele veien vært en forutsetning at den skulle skje med ny kraft, men Arbeiderpartiets kraft- og industriløft har uteblitt. Det er urealistisk å tro at man skal kunne realisere store mengder ny vindkraft i Finnmark, med de

utfordringene det vil ha. Senterpartiet mener at det eneste fornuftige nå er å sikre at gasskraftverket må drives videre, også etter 2030, enten med eller uten karbonfangst og -lagring. Derfor fremmer vi og støtter ulike forslag i dag som legger til rette for at det kan skje.

Jeg vil minne om at dagens tillatelser for Snøhvit Future-prosjektet ikke står i veien for at enten staten eller Equinor drifter gasskraftverket videre fram til annen strøm er på plass. En sånn løsning er gjennomførbar og realistisk. Den kan sikre både arbeidsplassene på anlegget og arbeidsplassene i de bedriftene i nord som nå har fått kontrakter. Det vil også sikre videre gassproduksjon på Melkøya, men ikke minst at Finnmark ikke tappes for kraft på veien dit.

At verken Arbeiderpartiet, Høyre eller nå SV er villig til å være med på forslaget som kunne lagt trykk på det, er synd. Det kunne også ha blitt sikret ved at Arbeiderpartiet eller Høyre hadde stemt for forslagene fra Senterpartiet, FrP og Rødt, som handler om å sikre gasskraftverket videre.

I alle andre saker nå for tiden snakker vi om beredskap i nord. Vi snakker om at tilgangen på kraft er avgjørende for å sikre forsyningssikkerhet. At vi legger til rette for bosetting i nord i alle ledd, er en avgjørende del av å sikre nettopp det. For Senterpartiet er det det denne saken handler om.

Jeg tar med det opp forslaget Senterpartiet har sammen med Rødt og MDG.

Presidenten [10:20:15]: Representanten Maren Grøthe har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Sofie Marhaug (R) [10:20:24]: I valget fikk partier som har vært mot elektrifiseringen av Melkøya, et klart flertall i Stortinget. Det var bakgrunnen for at Rødts første representantforslag i den nye stortingsperioden handlet om å stanse den videre elektrifiseringen av Melkøya. Vi fremmer en rekke forslag i dag som andre partier har slengt seg på, både om å se på alternativer som karbonfangst og -lagring og om å stanse all vindkraftutbygging i Finnmark, det såkalte kraftløftet. Vi fremmer også et forslag om at kraften ikke skal reserveres Melkøya. Dette forslaget var nær ved å få flertall, både da det ble fremmet i mai i fjor, og da en rekke partier i og utenfor komiteen varslet støtte til forslaget for en uke siden. Det er trist for demokratiet at vi ikke er i stand til å bruke det flertallet i dag.

Elektrifiseringen av Melkøya har vært en udemokratisk prosess helt fra starten. Beslutningen ble tatt av en mindretallsregjering i 2023, uten stortingsbehandling. Søknaden lå rett under kostnadsgrensen for behandling, og denne ble oversteget rett etter at vedtaket ble fattet. Mindretallsregjeringen ga også et løfte som er umulig å oppfylle, nemlig at det skulle bygges ny kraft i

Finnmark tilsvarende det økte kraftbehovet innen 2030. I spørreundersøkelser har 70 pst. av Finnmarks befolkning sagt at de er imot dette vedtaket. Partier som sa at de var imot elektrifiseringen, fikk også flertall etter valget. Likevel har skremselspropagandaen fra NHO & Co. virket. Tro meg: Rødt mener ikke at det er enkelt å stanse denne elektrifiseringen, men regjeringens alternativ, som nå vil holde fram, er verre. Kraftsituasjonen i Finnmark er allerede dårlig. Presset på naturen er enormt. Andre næringsaktører vil slite. Strømprisene vil bli høye og ustabile, og de rettslige konsekvensene gir statsråd Aasland blaffen i når det er urfolks rettigheter som kan bli krenket.

Vi kommer til å høre mange argumenter i dag om lovlighet og umulighet. Akkurat de samme argumentene kan rettes mot det gjeldende vedtaket om å elektrifisere Melkøya. Det er ikke mulig å skaffe nok erstatningskraft. Det er allerede en rettsprosess gående knyttet til konsultasjonsplikten. Sannheten er at vi er den lovgivende forsamlingen, vi vedtar lovene. Disse skal speile den politiske viljen, og den politiske viljen på Stortinget burde være at elektrifiseringen skal stanses, i alle fall hvis partienes lovord før valget skal gi mening. Da skulle vi funnet sammen. Alt er nemlig bedre enn dagens alternativ.

Elektrifisering er ikke et klimatiltak. Det flytter utslipp, det kutter dem ikke, og det forlenger levetiden på Melkøya for en billig penge. Det er derfor Equinor ønsker seg denne løsningen, men Rødt mener at forurensere og ikke Finnmark skal betale for utslippene. Vi vil fortsette med å kjempe med nebb og klør mot hvert eneste vindkraftverk i Finnmark, og den kampen blir seigere når vi ikke finner sammen i dag.

Med det er forslag nr. 20 fremmet.

Presidenten [10:23:30]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [10:23:41]: Jeg hadde egentlig tenkt å stå i denne salen og framsnakke at det er et flertall for å frigi kraften som skulle gå til Equinor og partnerne for å forlenge levetiden på Melkøya-anlegget, og med det i praksis stanse elektrifiseringen. Sånn ble det altså ikke, for i går røk flertallet, og det er egentlig ganske trist. Hovedårsaken til klimakrisen er og forblir forbrenning av kull, olje og gass. Skal Norge bli en del av klimaløsningen framfor klimaproblemet, holder det ikke bare å grønnevaske produksjonen.

Vi anerkjenner at dette er en vanskelig sak, og at det er bekymring for klimagassutslippene på Melkøya, men oljenæringen har aldri vært opptatt av klima. Den eneste grunnen til at de er for elektrifisering, er at det forlenger levetiden, og i dette tilfellet levetiden til Melkøya.

Equinor har vært helt tydelig: Får de ikke elektrifisere Melkøya, stenger de ned i 2031. Det finnes ingen annen løsning. Vi skal alltid kutte utslipp der vi kan, men selv Energidepartementet anslår at bruken av gassen som er utvinnet som følge av oppskaleringen av elektrifiseringen, vil føre til et økt globalt utslipp på over 150 mill. tonn CO₂. Heng med på dette: Å elektrifisere vil derfor med all sannsynlighet øke de globale klimagassutslippene. Å ikke elektrifisere, og dermed stenge Melkøya innen 2031, vil med all sannsynlighet senke de globale utslippene kraftig. Ethvert klimaparti bør foretrekke det siste alternativet.

Kraft er en knapphetsressurs, og bedriftene som sårt vil kutte utslippene sine på fastlandet, skriker etter tilgang på mer kraft og nett. I et klimaperspektiv er det fullstendig hodeløst å sende den kraften til Melkøya for å øke fossilproduksjonen i stedet for å kutte på land. CO₂-avgiften og klimakravene til oljenæringen ligger fast, og uten elektrifisering kunne ikke Equinor ha fortsatt. Det ville vært et steg i riktig retning for å få Norge ut av fossilalderen og inn i fornybaralderen.

Stortingsflertallet lar nå naturen, reindriftssamene og klimaet i stikken for å blidgjøre oljelobbyen og de sterke pengeinteressene. Stortingsflertallet overser også at et klart flertall av finnmarkinger ikke ønsker denne løsningen. De overser at Sametinget har gått til søksmål mot staten. De overser at oljenæringens kraftbehov nå kan bli brukt som et påskudd for å ødelegge mer natur i Finnmark.

Stortinget hadde for første gang muligheten til å sette ned foten for oljenæringens grønnvasking, og det ville med all sannsynlighet senket de globale utslippene og frigjort kraftige utslippskutt på land. Vel, sånn ble det ikke denne gangen, men vi fortsetter kampen for å sette foten ned for oljenæringens grønnvasking.

Jeg tar med det opp MDGs forslag.

Presidenten [10:26:19]: Representanten Frøya Skjold Sjørsæther har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hans Edvard Askjer (KrF) [10:26:43]: Vi diskuterer i dag et prosjekt som både økonomisk, demokratisk og miljømessig har blitt langt mer problematisk enn det som lå til grunn da elektrifiseringen av Melkøya ble lansert av regjeringen. La meg begynne med det prinsipielle: Stortinget fikk aldri behandle elektrifiseringen av Melkøya da beslutningen først ble tatt, fordi kostnadene ble anslått til å ligge rett under grensen for stortingsbehandling. I ettertid vet vi at dette ikke holdt. Det er vanskelig å se dette som annet enn en svak demokratisk forankring av et prosjekt med svært store konsekvenser, først og fremst for helt vanlige folk, familier og næringsliv i nord.

Kritikken her handler ikke om at KrF ønsker å la utslippene fra Melkøya fortsette som før. Utslippene må ned, men spørsmålet er hvordan. Elektrifisering med kraft fra land har generelt medført langt større konsekvenser for natur og kraftsystem enn det som først ble lagt til grunn, særlig i nord, med en allerede presset kraftsituasjon. KrF har derfor fra starten pekt på gasskraft med karbonfangst og -lagring som et reelt alternativ. Det er en løsning som reduserer utslippene, uten omfattende naturinngrep på land og uten å binde opp kraften som annet næringsliv i Finnmark har behov for.

Det er også viktig å lytte til befolkningen. Et klart flertall av innbyggerne i Finnmark har uttrykt motstand mot elektrifiseringen av Melkøya. Når et statlig prosjekt griper så direkte inn i natur, krafttilgang og lokalsamfunn, må slike signaler tas på alvor. Og la det ikke være tvil: KrF ønsket å behandle spørsmålene knyttet til elektrifisering av sokkelen på en ryddig og helhetlig måte, gjennom ordinær komitebehandling – ikke gjennom løse forslag i trontaledebatten, slik FrP og MDG la opp til i høst. Samtidig er KrF kritisk til at arbeidet i komiteen – som KrF ikke er en del av – etter vårt syn heller ikke har vært så ryddig og forankret som en så viktig sak fortjener.

Det har hele tiden vært klart hva KrF har i sitt program. Mitt mandat er et landsmøte og et partiprogram som er krystallklart, og det forholder jeg meg selvsagt til.

Grunde Almeland (V) [10:29:39]: Da disse representantforslagene ble fremmet i fjor, må jeg innrømme at jeg ble ganske oppgitt – ikke fordi det ikke finnes helt reelle grunner for å diskutere Melkøya, ikke fordi jeg ikke deler mange av de bekymringene som mange i Finnmark har, men fordi det nok en gang beviser at det flertallet som sikret Arbeiderpartiet fortsatt regjeringsmakt, er like langt unna, som de har vært i hele denne sakens historie, å danne ett eneste flertall for å gjøre situasjonen bedre og imøtekomme én eneste av de bekymringene.

Venstre har hele tiden ønsket en annen løsning enn elektrifisering fra land for å kutte utslippene på Melkøya, nemlig CO₂-fangst og -lagring. Det jobbet vi for så lenge det var mulig. Flertallet ville det annerledes, og derfor er vi i den situasjonen vi er i i dag – en beslutning ble tatt. Når tillatelsen til å koble anlegget til fornybar strøm først er gitt, mener vi det er uansvarlig av Stortinget å trekke tillatelsen tilbake. Da ender vi opp med å gjøre som Trump gjør i USA, skape politisk usikkerhet og undergrave tilliten til rammevilkårene for næringslivet.

Illusjonen enkelte har om at bare tillatelsene trekkes, stopper alt, er rett og slett en illusjon. Så er det kanskje enklere å opprettholde den illusjonen hvis man tar

seg et glass sjampanje, men setter man fra seg det sjampanjeglasset og teller stemmer i Stortinget, finner man faktisk ut at det er et flertall for fortsatt drift på Melkøya.

Spørsmålet burde da være: Hvordan skal den driften være framover? Det virker som et flertall av partiene på Stortinget mener at vi må velge mellom klima og natur på den ene siden og næringsliv på den andre siden. Det er en feilslutning – vi kan gjøre begge deler. Hovedproblemet er at et flertall på Stortinget – FrP, MDG, Rødt og KrF – først og fremst vet hva de er imot, nemlig elektrifisering, klimakutt, vindkraft og utenlandskabler, men de klarer ikke å samle seg om bedre løsninger i stedet. Det eneste de er enige om, er å stoppe prosjekter der det allerede er investert milliarder. Før SV snudde i går, lå det an til en situasjon hvor resultatet av dagens debatt hadde blitt stans av elektrifisering, men ingen løsning. Resultatet kunne blitt at staten må betale opptil 15 mrd. kr i erstatning, samtidig som Norge låser seg til nesten 1 million tonn CO₂-utslipp i året de neste 30 årene. Det er verken ansvarlig klimapolitikk eller god næringspolitikk.

For Venstre har det også i denne runden vært viktig å være klar på at det fortsatt er mulig å se på nye løsninger, men da må vi finne flertall for det. Derfor prøver Venstre å stemme for forslagene vi kan for det i dag, men flertallet er fortsatt like langt unna.

Statsråd Terje Aasland [10:33:00]: Regjeringens mål er veldig klart: Vi skal utvikle, ikke avvile, petroleumsnæringen vår. Det er en næring som direkte og indirekte gir arbeid til 200 000 personer og skaper store verdier for Norge og staten, og en virksomhet som bidrar til energisikkerhet i Europa.

Stabile og forutsigbare rammevilkår er bærebjelken i norsk petroleumspolitik og helt avgjørende for at vi skal kunne videreutvikle virksomheten og sikre investeringer i tiden framover. Snøhvit Future innebærer økt gassproduksjon, det forlenger levetiden på Hammerfest LNG og kutter CO₂-utslippene fra anlegget. Utbyggingsplanen for Snøhvit Future er godkjent, konsesjoner er gitt til ny 420 kV-ledning fra Skaidi til Hyggevatn og til ny 132 kV-ledning fra Hyggevatn ut til Melkøya.

I dag er 55 pst. av prosjektet gjennomført, 15 mrd. kr er forpliktet, og 700 personer arbeider for å ferdigstille prosjektet. Statnett har gjennomført om lag 35 pst. av arbeidene med den nye 420 kV-ledningen fra Skaidi til Hyggevatn. Det er altså gjort enorme investeringer, og jeg mener det er helt uansvarlig å forsøke å stanse dette prosjektet. Det vil bare bryte ned enhver tanke om at Norge er et trygt land å investere i. Melkøya har fått reservert kapasitet i nettet fra Statnett, og det finnes ikke noe juridisk grunnlag for å trekke denne reserverasjonen tilbake. Det er ikke mer demokrati å bryte inn-

gåtte avtaler. Tillatelsen til Snøhvit Future er basert på at det er driftsmessig forsvarlig med tilknytning uten ny kraftutbygging i nord. Det har aldri vært en forutsetning at det kommer inn ny kraftproduksjon først, slik enkelte hevder. Det som kreves for elektrifisering av Melkøya, er at det bygges en ny 420 kV-kraftledning fra Skaidi til Hyggevatn, og den er under bygging nå.

Så har regjeringen startet et helt nødvendig kraft- og industriløft for Finnmark. Det er der vi sier at vi ønsker mer nett og mer kraftproduksjon. Det har vi gjort helt uavhengig av Melkøya, fordi Finnmark trenger nett og kraft, spesielt Øst-Finnmark. Kraft- og industriløftet er noe Finnmark trenger, noe Finnmark har jobbet for i nærmere 20 år, og ikke noe Melkøya direkte er avhengig av. Det er likevel i godkjenningen av Snøhvit Future lagt inn en sikkerhetsventil knyttet til disse gasskraftverkene som står der i dag, om at de kan avlaste nettet hvis det blir behov for det.

Jeg jobber for å legge til rette for en positiv og framtidsrettet utvikling i Nord-Norge, og jeg er glad for at Stortinget nå støtter opp under dette ved ikke å forsøke å stanse Snøhvit Future-prosjektet, som er en viktig videreutvikling av Nord-Norges største industrivirksomhet.

Presidenten [10:36:01]: Det blir replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [10:36:15]: Hva statsråden vil si til Nord-Norge, som risikerer både høyere priser på strømmen og en situasjon hvor det ikke blir tilgjengelig kraft igjen til næringslivet, skal jeg ikke spekulere i. Men jeg har en sterk mistanke om at når anlegget er i full drift, er det annerledes enn det statsministeren sa. Hvor ble det av Støres løfte om at det skal produseres minst like mye ny fornybar kraft i Finnmark som det Melkøya trenger innen 2030? Det er det ingen som vet. Og planen for mer fornybar kraft – som skal bidra til at Støre kan si til folk i Finnmark at Melkøya som prosjekt i seg selv ikke skal øke prisene på kraft – er det ingen som tror på lenger.

Jeg må nesten utfordre statsråden på om han garanterer for at det produseres minst like mye ny fornybar kraft i Finnmark som det Melkøya trenger innen 2030? Eller er det sånn at Arbeiderpartiet lover og lyver igjen?

Statsråd Terje Aasland [10:37:16]: Representanten burde være godt kjent med at kraftsituasjonen og infrastrukturen i Finnmark er krevende. Det er nesten umulig å etablere ny virksomhet, spesielt i Øst-Finnmark. Det er noe Finnmarks befolkning og de engasjerte som ønsker å utvikle Finnmark, har jobbet for i mange, mange år. Det løftet ikke FrP en finger for da de satt og bestyrte Olje- og energidepartementet i syv år. De var ikke interessert i den problemstillingen. Vi har derimot

gjort det, og vi har forpliktet oss og vil gjennomføre et kraft- og industriløft for Finnmark.

I dag har NVE koordinert behandlingen av de ulike vindkraftprosjektene, elleve i antall, som har søknadsfrist 1. november, for å få på plass konsesjonssøknadene. Det er god mulighet for at det blir gitt konsesjon eller at en har konsesjonssøknader som langt overstiger målet for kraftbehov i Finnmark, og hva nettet også kan tåle. Vi er godt i gang med det. En har i tillegg gitt konsesjon til Skaidi-Lebesby.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [10:38:23]: Statsråden svarer ikke på spørsmålet mitt, men bruker heller tid på å snakke om byråkrater. I Norge har vi hatt tilgang på rikelig fornybar og billig kraft. Arbeiderpartiet vil at det også skal være slik i framtiden – det skriver Arbeiderpartiet selv om strømsituasjonen – og regjeringens mål er at vi skal ha rikelig tilgang på rimelig kraft i hele landet. Men gjelder det også for Nord-Norge?

Statsråden hevder å være godt i gang med kraftløftet, men likevel har det ikke kommet ny kraft inn i strømmettet i Finnmark siden vedtaket om elektrifisering i 2023. Det finnes planer, men ingen prosjekter som kan levere på kort sikt. THEMA Consulting har anslått ledetiden for landbasert vindkraft til 7–9 år, og ingen av prosjektene har så langt fått konsesjon. Det reiser spørsmål om hvordan målene som ble satt i 2023, skal nås innenfor de faktiske tidsrammene.

Kan statsråden garantere at Støre snakket sant da han lovte at Nord-Norge og NO4 ikke får høyere strømpriser på grunn av Melkøya som prosjekt i seg selv, eller kan vi forvente at Arbeiderpartiet heller ikke denne gangen snakket sant?

Statsråd Terje Aasland [10:39:25]: Det er ganske drøyt å si at det ikke foreligger noen planer i forbindelse med industri- og kraftløftet. Det er jo total mangel på kunnskap hvis det er det som er det faktiske uttrykket fra representanten. Det er nå elleve vindkraftprosjekter som jobber med å utvikle en konsesjonssøknad for å bygge ut vindkraft i Finnmark. Det er gitt konsesjon til Skaidi-Lebesby. Det jobbes nå med å gi konsesjon fra Lebesby til Seidafjellet, og en ser også på andre flaskehalser i Finnmark i tilknytning til det. I tillegg har Statkraft søkt om å sette inn en ekstra turbin i Alta-kraftverket.

Prosjektet Kraft- og industriløft for Finnmark er godt i gang, og vi kommer til å levere på det. Vi kommer til å sørge for at Finnmarks befolkning og næringslivet i Finnmark skal få de samme mulighetene som resten av landet, hvor de kan knytte seg til et nett som har kapasitet til å videreutvikle industri og arbeidsplasser og ikke minst trygge bosettingen.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [10:40:27]: Jeg registrerer at statsråden ikke kan garantere for at det Støre sa, faktisk var sant.

Over til noe annet: Elektrifisering av petroleumsinstallasjoner startet i en periode da Norge hadde rikelig med kraftoverskudd. Tilgangen på strøm var derfor ikke et politisk eller økonomisk problem. Men siden den gang har virkeligheten endret seg betydelig. Forbruket på sokkelen har gått fra beskjedne 1,1 TWh i 1996 til rundt 11,5 TWh i 2024 – altså en tidobling. En sektor som knapt var merkbar i kraftsystemet på 1990-tallet, er i dag en av landets største kraftkonsumenter. Når en sektor tar en stadig større del av en begrenset ressurs, får det konsekvenser. Mindre tilgjengelig kraft kan bety høyere priser, større risiko for knapphet og strengere prioritering av nett og produksjon. Og dette kommer på toppen av et kraftsystem som allerede er presset grunnet samfunnets storstilte og ukritiske elektrifisering.

Hvor mye har elektrifisering av petroleumsinstallasjoner kostet norske skattebetalere når det er blitt benyttet som klimatiltak, og tenker statsråden at det er riktig bruk av penger når vi ser at vi ikke har råd til flere sykehus, eller ikke har tilfredsstillende politidekning, sykehjem eller skoler rundt om i landet?

Statsråd Terje Aasland [10:41:34]: Jeg må si jeg er meget overrasket over Fremskrittspartiets tilnærming til olje- og gassindustrien. En ønsker altså å bygge en langsiktig industrivirksomhet hvor forutsetningen selvfølgelig er at de produserer olje og gass med lave utslipp per produserte enhet. Det er forutsetningen for å ha identitet og legitimitet i et marked etter 2040 og 2050. Det på en måte å fjerne det ene, kanskje viktigste, tiltaket for å kutte utslipp raskt fra den sektoren, foreslår Senterpartiet. Det er totalt uansvarlig å frata den næringen de hyller, det eneste virkemiddelet som faktisk begrenser klimagassutslipp på den måten. Jeg er forundret over det.

Jeg er glad for at vi har lagt til rette for elektrifisering av olje- og gassindustrien vår, at vi har blant de laveste utslippene per produserte enhet i verden, og at vi kan bidra til å trygge Europas energisikkerhet nettopp med olje og gass med lave utslipp.

Aleksander Stokkebo (H) [10:42:47]: Norge er Europas viktigste energileverandør, og om lag 98 pst. av gassen som produseres på norsk sokkel, eksporteres til Europa. EU har vedtatt utfasing av russisk gass innen utgangen av 2027, og gass fra norsk sokkel blir derfor stadig viktigere for Europas energisikkerhet. Gassen som blir levert fra Melkøya, gir energi til 6,5 millioner husstander hos våre nærmeste allierte i Baltikum og Nord-Europa. Samtidig vet vi at uten elektrifisering vil pro-

duksjonen fra Snøhvit-feltet trolig stanse rundt 2030 på grunn av sviktende trykk i reservoaret.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Hva vil konsekvensene for Norges energileveranser til Europa bli dersom Snøhvit-feltet stenges tidligere enn planlagt?

Statsråd Terje Aasland [10:43:42]: Som energileverandør til Europa vil det være svært ille. Gassen som produseres på Melkøya i dag, utgjør ca. 5 pst. av det vi eksporterer til Europa, så det er av betydning. Derfor var det viktig å gi den godkjennelsen til Snøhvit Future og det prosjektet som var utviklet over mange år i Equinor og blant lisenspartnerne, som nettopp gikk ut på å kunne elektrifisere prosjektet og få opp kompresjonskapasiteten.

Jeg har merket meg representantens innlegg, og jeg er veldig glad for at Høyre tar så klart avstand fra det som er den mest nærliggende samarbeidspartneren deres i en regjeringskonstellasjon der FrP f.eks. kunne hatt statsministeren. Her tydeliggjør Høyre forutsigbarhet og stabilitet som en sterk kontrast til det Fremskrittspartiet har stått for i denne diskusjonen. Det er jeg veldig glad for, og det har jeg lyst til å gi uttrykk for.

Aleksander Stokkebo (H) [10:44:38]: Høyres viktigste prioritet vil alltid være å trygge jobbene og være den fremste garantisten for forutsigbarhet og stabilitet for denne næringen. Da kommer vi til å gi en klar melding, enten det er til FrP, KrF eller Arbeiderpartiets samarbeidspartnere MDG, SV og Rødt.

Så over til det andre spørsmålet: Noen av partiene i salen har varslet at de ønsker at kraften som er tildelt Snøhvit Future-prosjektet, skal trekkes tilbake, og at det i stedet skal bygges et gasskraftverk uten rensing. Kan statsråden klargjøre hva dette vil kunne bety i tapte inntekter for staten, i og med at en sånn løsning vil innebære kjøp av betydelige kvoter? Og vurderer regjeringen en sånn løsning som kommersielt lønnsom?

Statsråd Terje Aasland [10:45:27]: Jeg kan ikke gi noe eksakt regnestykke på det akkurat her og nå, men hvis en forutsetter at dette ender med at Snøhvit Future ikke blir realisert, og at en stopper produksjonen på Melkøya tidligere enn forutsatt – altså fra rundt 2030–2031, slik Equinor har pekt på – er det et tap av inntekter til staten på om lag 30 mrd. kr per år. Det er altså et stort økonomisk tap knyttet til dette, men det viktigste er tapet av arbeidsplasser, tapet av muligheter og etableringen av den betydelige usikkerheten som kommer i kjølvannet av det. Hvis Stortingets flertall forstyrrer dette og mener at man skal bryte opp inngåtte avtaler, er jeg helt overbevist om at den usikkerheten og uforutsigbarheten kommer til å slå inn i andre næringer, det være seg havvind, industriinvesteringer osv. i Norge.

Norge som en attraktiv arena for investeringer, vil tåkelegges dersom Fremskrittspartiets syn skulle vinne fram i denne saken.

Lars Haltbrekken (SV) [10:46:43]: Som jeg sa i mitt innlegg, må Arbeiderpartiet og Senterpartiet ta ansvar for den situasjonen som landet har kommet opp i. Mitt spørsmål er om statsråden vil innrømme at det var feil av Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen å ikke forelegge denne saken for Stortinget.

Da den ble behandlet i regjeringen, var kostnadene rett under grensen for stortingsbehandling, som da var 15 mrd. kr. I ettertid vet vi at kostnadene har økt kraftig. Jeg mistenker at dette var noe Equinor spilte bevisst på før regjeringen fattet sitt vedtak, altså av Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Spørsmålet er: Vil statsråden innrømme at dette har vært en elendig prosess fra regjeringens side?

Statsråd Terje Aasland [10:47:49]: Nei, det vil jeg selvfølgelig ikke innrømme. Jeg mener det har vært en veldig god og viktig prosess. Det å beslutte at man kan utvikle Hammerfest LNG, sørge for at tidshorizonten for driften kan økes fra 2030 inn mot 2050, kanskje 2060 – hvis en er heldig – trygge arbeidsplassene, sikre verdiskapingen og skape store ringvirkninger i hele nord, vil være av den største betydning. Så det er jeg veldig glad for at vi har fått til.

Jeg er også veldig glad for at regjeringen er veldig tydelig på at vi ønsker å utvikle en moderne infrastruktur i Finnmark og skape nye muligheter for investeringer i industri og næringsliv. Kanskje kan vi få opp bedrifter og virksomheter i Øst-Finnmark som gjør at man kan snu den negative trenden som er i dag, med en betydelig befolkningsnedgang, som burde bekymre oss alle, til en positiv befolkningsvekst. Jeg er veldig glad for det.

Så er det sånn at Stortinget setter noen rammer. Rammen for PUD-godkjenninger som kunne gjøres av regjeringen, var 15 mrd. kr, og den grensen har vi forholdt oss til.

Lars Haltbrekken (SV) [10:48:54]: Jeg håper da i løpet av debatten å få svar fra den andre partneren som satt i regjering på denne tiden, Senterpartiet, på om de mener dette har vært en elendig prosess, og om de vil ta ansvar for den situasjonen som har oppstått.

Mitt spørsmål til statsråden er, når vi hører de vyene Arbeiderpartiet har for voldsom kraftutbygging i Finnmark, gjennom nedbygging av reindriftens områder og av finnmarksnaturen: Hvilke lærdommer har statsråden tenkt å ta fra Fosen-saken og fra andre alvorlige inngrepssaker, som gjør at samiske rettigheter vil bli respektert og gitt avgjørende vekt i behandlingen av de sakene man framover står foran?

Statsråd Terje Aasland [10:49:59]: Både forhold til reindrift og til samiske interesser skal selvfølgelig være med i konsesjonsbehandlingen, og det er en del av lovgrunnlaget, men når jeg hører SV snakke om kraftutbygging i Finnmark, skulle en ikke tro det var mye plass igjen etter at en har bygd ut det en trenger for å videreutvikle Finnmark. Det høres ut som det ikke er areal igjen på Finnmarksvidda eller andre steder, og at en teppelegger dette området med vindmøller og ledningsnett osv.

Det er ikke riktig. Dette er en utbygging som man trenger for å sikre at Finnmark får anledning til å videreutvikle industri og næringsliv, sørge for at man får en moderne infrastruktur, og sørge for at man får en utvikling av fornybar energiproduksjon som er fornuftig. Derfor er det også veldig klokt, det regjeringen har lagt opp til, og som NVE nå gjennomfører, med en samordnet vurdering av de elleve vindkraftkonsesjonene. Det er overhodet ikke plass til alle disse prosjektene inn i nettet. Det å vurdere dette opp mot reindriften er også veldig relevant.

Maren Grøthe (Sp) [10:51:20]: Statsråden gjentar i sitt innlegg, og også i media de siste dagene, at det aldri var en forutsetning for elektrifisering at man skulle ha tilsvarende ny kraftproduksjon i Finnmark. Realiteten er at det var en tydelig del av budskapet den dagen man gikk inn for elektrifisering av Melkøya, at det ikke skulle tappe Finnmark for kraft.

I 2023 var kraftproduksjonen i Finnmark og Troms til sammen på 7,4 TWh. Snøhvit Future trenger om lag 3,6 TWh av denne kraften årlig, altså halvparten av Troms og Finnmarks totale kraftproduksjon. I etterkant er det ikke gitt konsesjon til noen nye prosjekt. Innser også energiministeren at forutsetningene dermed er i ferd med å bli brutt, og vil han ta initiativ til at gasskraftverket kan driftes videre for å sikre forsyningssikkerhet fram til nok ny kraft er på plass?

Statsråd Terje Aasland [10:52:15]: Det var ingen forutsetning for å godkjenne plan for utbygging og drift av Snøhvit Future at man realiserte industri- og kraftløftet. Men vi står selvfølgelig bak industri- og kraftløftet. Vi vil bygge ut en moderne infrastruktur i Finnmark, sørge for mer fornybar energiproduksjon og sørge for at man kan snu noe av det vi ser er en veldig sterk trend med befolkningsnedgang, til stabilitet og kanskje befolkningsøkning i områder som vi trenger nærvær i, og som vi trenger næringsaktivitet i, da spesielt med fokus på Øst-Finnmark. Det har vi gjort gjennom kraft- og industriløftet. Vi er godt i gang med det. Det er som sagt elleve vindkraftprosjekter som er i den posisjonen at de kan søke konsesjon innen 1. november. Det er søkt om

en utvidelse av Alta kraftverk, og vi er godt i gang med å gi konsesjoner til denne infrastrukturen.

Maren Grøthe (Sp) [10:53:12]: Det er en realitet at en del av det politiske budskapet den gangen man gikk inn for elektrifisering av Melkøya, var at det skulle skje med ny fornybar kraft. Vi i Senterpartiet er bekymret for at det er krevende å realisere ny vindkraft i Finnmark. Det er store konflikter, og det bør vi også ha lært av tidligere prosesser. Det som derimot var en forutsetning, også da man ga beskjed til Equinor, var det som sto i punkt 5 i regjeringens brev om godkjenning av endret utbyggingsplan for Snøhvit-feltet:

«Rettighetshaverne skal, dersom hensynet til kraftsituasjonen tilsier at det er nødvendig, medvirke til å få etablert en avtalebasert løsning med staten om periodevis drift ved det eksisterende energianlegget ved Hammerfest LNG fram til utløpet av konsesjonen (...).»

Dermed ligger det egentlig en forutsetning om at gasskraftverket bør driftes videre dersom kraftsituasjonen tilsier det. Så jeg spør energiministeren igjen: Vil man sikre at gasskraftverket driftes videre dersom situasjonen med forsyningssikkerhet faktisk krever det?

Statsråd Terje Aasland [10:54:10]: Det enkle svaret på det er ja, for det er en del av forutsetningene som ble gitt da plan for utbygging og drift ble etablert. Om vi trenger det, gjenstår å se. I 2028 må en ta en vurdering av dette og gå i dialog med rettighetshaverne på Melkøya for å se på den muligheten og hvordan en eventuelt kan ha de gasskraftverkene som er der i dag, som en backup-løsning, så lenge det er gitt konsesjon, altså lovlig gitt tillatelse.

Sofie Marhaug (R) [10:54:53]: Jeg vil bore litt videre i sammenhengen mellom kraftløftet og utbyggingen og godkjenningen av det, for det er en kobling som regjeringen gjorde selv. I pressemeldingen den 8. august 2023 kobler regjeringen helt eksplisitt sammen kraftløftet og godkjenningen som var gitt til Snøhvit Future. Jeg hører statsråden si i dag at dette ikke har noe med hverandre å gjøre. Det sa han i går også. Det kan godt være at det er riktig, men da har i så fall regjeringen villedet pressen, villedet befolkningen og villedet Stortinget i sin kommunikasjon. I den samme pressemeldingen står det også at Energidepartementet vurderer kraftløftet og det å skaffe nok ny kraft innen 2030 som svært realistisk, til tross for at NVE samme sommer sendte et notat som – som jeg tror Aasland skjønner like godt som meg – sa det motsatte.

Det kan godt være at energiministeren har rett i at dette ikke har vært koblet sammen, men hvorfor har regjeringen koblet det sammen?

Statsråd Terje Aasland [10:55:58]: Jeg har ikke koblet det sammen, og regjeringen har heller ikke gjort det. Vi har gitt plan for utbygging og drift til Hammerfest LNG helt uavhengig av industri- og kraftløftet. Det står sågar i pressemeldingen:

«Regjeringen presenterer samtidig nye mål for revitalisering av kraftsystemet i Finnmark, som i dag er preget av lite fleksibilitet og flere lag med nettbegrensninger. Uten økt nettkapasitet er det ikke mulighet for nye, større industrietableringer eller ny kraftproduksjon i store deler av fylket.»

Så det er ikke en direkte kobling der. Det er en forutsetning for vårt arbeid å videreutvikle Finnmark, og det gjør vi gjennom industri- og kraftløftet. Men jeg mener også at godkjenningen av PUD-en for Snøhvit Future er av stor betydning for Nord-Norge – industriaktivitet, arbeidsplasser, trygghet osv. Det har vi fått veldig klart fram, ikke minst fra minst en rekke næringslivsaktører, i løpet av det siste tiden.

Presidenten [10:56:50]: Replikordskiftet er avsluttet.

Solveig Vik (A) [10:57:09]: Hva er det egentlig Fremskrittspartiet har holdt på med de siste ukene? Vi har vært vitne til en politisk snuoperasjon som er både uforståelig og dypt problematisk. Den 9. januar gikk Tor Mikkjel Wara tydelig ut og slo fast at prosjektet på Melkøya var kommet for langt til å stanses. Prosjektet er rett og slett kommet for langt, sa han. Det var et edruelig og ansvarlig standpunkt. Det samme gjentok FrP i ukene etterpå.

Men så – den 29. januar – har FrP snudd fullstendig. Da var det plutselig helt greit å stanse et prosjekt som er 55 pst. ferdigstilt. Plutselig var det greit å trekke teppet bort under leverandørindustrien, under kontrakter som er inngått i tillit til statlige vedtak. Plutselig var det greit å innføre politisk risiko i Norge.

Har FrP glemt hva egen politikk faktisk handler om? Partiet utroper seg til å være næringslivets beste venn, men er nå i ferd med å gjøre det stikk motsatte. Hvilken investor vil investere i et land der en ikke kan stole på at staten står ved sine beslutninger? Hvis man nå går til en bank, spør om et lån til et viktig industriprosjekt og får beskjed om at det må prises inn politisk risiko fordi staten ikke lenger står ved sine vedtak – hvilken investor vil investere i et slikt prosjekt?

Skaden er allerede skjedd. Uansett hva Stortinget vedtar i dag, vil dette bli husket. Det vil bli husket som dagen da det største opposisjonspartiet signaliserte at statlige vedtak ikke nødvendigvis gjelder dersom den politiske vinden snur.

Våre fremste jusprofessorer er krystallklare: Et vedtak slik Rødt har foreslått, vil være i strid med loven. Li-

kevel velger FrP å støtte et forslag som både bryter med rettsstatlige prinsipper og skaper enorm usikkerhet.

Er vi ikke snart ferdig med denne debatten? I tre år har Melkøya blitt diskutert. Prosjektet er over halvveis ferdig. Om man er for eller imot elektrifisering, er ikke lenger det sentrale spørsmålet. Spørsmålet er om staten skal stå ved sine egne vedtak, eller om vi skal etablere en ny og farlig standard for hvordan politiske prosesser i Norge skal fungere.

FrP roper høyt om fallende investeringsvilje i Norge, men det er deres egen politikk som bidrar til nettopp det. Tillit bygges over tid – og rives ned på et øyeblikk. Det trodde jeg vi alle hadde lært.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [10:59:55]: Noen vil vel mene at det ikke bare er alder som gjør at ens nese blir lengre. For hvor ble det av Støres løfter om at det skulle produseres minst like mye fornybar kraft i Finnmark som Melkøya trenger, innen 2030? Vi har en statsråd som ikke kan si ja til at hans egen statsminister snakker sant. Det mener jeg er helt uholdbart.

Den situasjonen som Nord-Norge nå står overfor, når en får høyere priser på strømmen når anlegget er i full drift, skal ingen komme tilbake og si at ikke Fremskrittspartiet har advart mot og tilbudt motgiften til. SV, sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre, er nå medskyldige i krafranet av Nord-Norge.

Fremskrittspartiet har ment det samme hele tiden selv om vi ikke vil stanse byggingen av Melkøya, for oljenæringen er ekstremt viktig for Fremskrittspartiet. Den genererer arbeidsplasser og verdiskaping, og ikke minst trenger vi et LNG-anlegg som er skalert opp så en kan sørge for at store mengder gass fra Barentshavet kan selges dit det trengs.

Fremskrittspartiet mener at gasskraftverk er løsningsen på kraftutfordringene til Nord-Norge, og det er derfor vi foreslår at det kan bygges et nytt gasskraftverk, og at dagens gasskraftverk kan benyttes minst fram til 2040. Når vi mener at det kan legges til rette for å frigi kraft, kan det enkelt gjøres med bare å bygge mer kraft, noe regjeringen lovte, men så langt har sviktet fullstendig på. Fremskrittspartiet foreslår også å åpne for at det kan etableres kjernekraft som kraftløsning for Nord-Norge på lengre sikt.

Når regjeringen har vært i en permanent kraftdvale, kan ikke vi sitte stille og se på at en hel landsdel blir ofret for klimaprestisjeprosjektet til Arbeiderpartiet. Til Høyre vil jeg bare si at så fort Bent Høie var ferdig i Høyre, var omtrent det første han gjorde som statsforvalter å peke på å legge ned oljeindustrien i klimaets navn.

Etter å ha hørt debatten så langt er jeg dypt bekymret for om Arbeiderpartiet, etter denne saken, ikke har tatt til seg hva som egentlig er problemet. Arbeiderparti-

et har lovet noe til Nord-Norge og fullstendig glemt å holde sin del av avtalen. Selv om en peker på alle andre, blir en ikke selv uten ansvar. Når et flertall på Stortinget inntil i går samlet seg mot regjeringen, tror jeg vi raskt kan konkludere med at energiministeren ikke har gjort jobben med kraftløftet.

Når Støre sier at det er uaktuelt for regjeringen å gå inn for elektrifisering av Melkøya alene, og at det innen 2030 skal produseres minst like mye fornybar kraft i Finnmark som Melkøya trenger, og når en omtrent ikke løfter fingeren, står kraftløftet for Finnmark igjen som keiserens nye klær. Som kjent var heller ikke de spesielt mye å skryte av. Forslaget tre år senere er et resultat av at regjeringen har sviktet fullstendig.

Arbeiderpartiet må gjerne forsøke å angripe Fremskrittspartiet for uforutsigbarhet, men i motsetning til dem har ikke vi sluppet klimapartiene til matfatet, tilbudt å redusere arealet til TFO-ene, trukket tilbake oljeblokker, stengt for havbunnsmineraler, stanset 26. konsesjonsrunde eller økt CO₂-avgiften på sokkelen fram mot 2030, noe som forkorter levetiden. Det er det motsatte av stabilitet og forutsigbare rammevilkår.

Linda Monsen Merkesdal (A) [11:03:11]: Det er tydeleg at representanten Sivertsen ikkje har fått med seg at arbeidet med elektrifiseringa av Melkøya allereie er godt i gang. Rundt halvparten av prosjektet er gjennomført, og over 15 mrd. kr er bundne opp i kontraktar og investeringar. Dette er ikkje eit prosjekt på teiknebrettet. Dette er eit prosjekt som blir byggja av fagfolk i heile landet akkurat no.

For Arbeidarpartiet er dette enkelt: Noreg skal lykka med å utvikla petroleumsnæringa, kutta utslipp og sikra arbeidsplassar. Då må me ha stabile og føreseielege rammevilkår. Stortinget har fatta vedtak, og når næringslivet har inngått milliardkontraktar i tillit til staten, står me ved det. Alt anna hadde vore eit brot med den føreseielegheita Noreg er kjend for og avhengig av. Å stoppa Melkøya ved å ta tilbake utdelt straum løyser ingen verdas ting – ikkje kraftmangelen i Finnmark, ikkje klimautsleppa, ikkje utfordringane for reindriftsnæringa og definitivt ikkje Europas behov for å fasa ut russisk olje og gass. Det einaste det ville skapt, er eit Noreg som framstår som eit land det ikkje går an å stola på.

Det som verkeleg forundrar meg i denne saka, er kor lite næringsvenleg Framstegspartiet framstår. Eit parti som tidlegare har snakka om føreseielegheit for industrien, bidreg no til å skapa usikkerheit langt utanfor Noregs grenser. I spørsmål om grøn omstilling, kraft, EØS og no Melkøya, teiknar FrP eit bilde av Noreg som eit land det ikkje er trygt å investera i. Det bildet må me snu. Det er difor ein tryggleik å sjå at SV står støtt som eit føreseieleg klimaparti i denne saka. Det viser at det går an

å ta klimautfordringane på alvor og samtidig sikra arbeidsplassar.

At MDG og FrP har funne saman i ein allianse som vil avvikla norsk olje- og gassindustri, framstår underleg. At MDG ønskjer å avvikla olje og gass raskare, er dei heilt opne og ærlege om – det er ikkje nokon overraskingar i det – men at FrP legg seg på den same linja, overraskar meg. Det betyr jo akkurat det MDG seier: Oljenæringa vil måtte stengja 30 år før tida om me ikkje gjennomfører dette prosjektet.

Geir Jørgensen (R) [11:06:24]: Man kan undres på hvordan man klarte å komme hit. Vi skal altså rigge kraftsystemet i en hel landsdel rundt ett eneste selskap. Jeg trodde faktisk vi var bedre, men det viser seg ikke å stemme, sånn som denne saken har gått.

Det er fossilindustrien og vindkraftkapitalen som er regjeringens foretrukne partnere når det gjelder å skape vekst og utvikling i Nord-Norge. Det ser vi tydelig. Den eksisterende industrien – prosessindustrien, primærnæringene, reineierne og kystfiskerne – er ikke med. Mange av dem som har planer i nord, må stille seg i kø fordi kraften går til å grønnvaske én eneste bedrifts virksomhet på en holme utenfor Hammerfest, selve spydspissen i nordområdesatsingen. Det er ikke et folkekrav i Nord-Norge at vi skal ha mer av dette – tvert imot.

Jeg trodde faktisk vi var bedre, at vi var et opplyst demokrati, ikke et uopplyst pengevelde. Men det er ikke rart å skjønne hvordan vi har havnet her. Følger vi de private og statlige multinasjonale oljeselskapene og gassprodusentene rundt om i verden – i Sahara, Sudan, Sør-Amerika, de arktiske urfolkområdene, Canada, Kautokeino og Karasjok – ser vi nøyaktig den samme metoden. Bare de får det akkurat som de vil, blir det vekst og utvikling og en lys og fager framtid for alle sammen. Det er det samme vi ser her: at Norge er et oljeselskap med et land på slep. Det er den makten som har blitt brukt i denne saken. Det kan vi ikke lenger akseptere.

Hvis vi i Rødt hadde lagt fram et representantforslag om at vi skulle gjøre nettopp det – å rigge hele kraftsystemet i nord rundt ett eneste selskap – hadde vi blitt latterliggjort. Vi hadde blitt fortalt at dette mest sannsynlig er helt ulovlig å gjøre. Men det er de praktiske realitetene av denne saken. Prisen for dette er de reineierne på vidden som må betale. De skal flyttes fra sine områder, sine tradisjonelle områder som de har rettigheter på, når all denne vindkraften kommer i gang – hvis den gjør det. Det er også kystfiskerne og alle dem som har satset sin framtid på kysten, som må vike plassen for havvind når dette skal presses fram.

Kamilla Bjerkholt Karlsen (A) [11:09:45]: Har du noen gang kastet en stein i et stille vann? Det har jeg. Vannet ligger urørt, så slipper vi en stein – først et plopp

i overflaten, så begynner det. Sirkler brer seg utover, én etter én, stadig voksende. Den innerste sirkelen er kraftigst, som et tydelig avtrykk. Deretter følger neste ring litt svakere, men fortsatt klar og bestemt – og så en til, og så en til.

Melkøya ligger ikke urørt. Allerede har 55 pst. av utbyggingen skjedd. Hundrevis av millioner er investert. Nærmere 1 500 årsverk jobber der, på Nord-Norges største industriarbeidsplass. Det som var et lite plopp, har nå ført til at ringene har blitt så store at bedrifter fra store deler av landet leverer tjenester, kompetanse og teknologi til nettopp Melkøya. Vannet som var helt stille, er nå i bevegelse. Ett eneste kast har allerede satt i gang en bevegelse som når langt utenfor der steinen først traff – fra Agder til Alta.

For oss i Arbeiderpartiet handler dette om trygghet – trygghet for arbeidsliv, trygghet for næringsliv og trygghet for utviklingen av en landsdel som fortjener at vi nå står opp for den.

Hanne Beate Stenvaag (R) [11:11:45]: For om lag et år siden hørte jeg Ellinor Utsi fortelle om hvordan hennes reinbeitedistrikt, Čorgaš/Nordkyn, hadde fått 7 mulige vindkraftverk med 600 vindturbiner i sitt reinbeitedistrikt å kjempe mot, uten å få en krone i støtte til å gjøre jobben. Siden da har heldigvis Davvi vindkraftverk fått avslag fra NVE, men kampen hennes fortsetter. Gjennom Amnestys støtteaksjon er den spredd over mange landegrenser. Hun forteller om en levende samisk kultur, tett knyttet til reindriften, men med det voldsomme trykket på utbygging av vindkraft står reindriften i stor fare for å miste næringsgrunnlaget. Hun har sagt til sine etterkommere: Vær dere i reindriften, så skal jeg ta kampen, selv om jeg blir frarøvet livet mitt.

I Skuohtanjárga reinbeitedistrikt er det planlagt to vindindustrianlegg. I et åpent brev til stortingspolitikere skriver reinbeitedistriktet at disse inngrepene vil bety slutten for de fleste som driver reindrift der i dag. De skriver at de må sette livet på vent for å kjempe mot kapitalsterke selskaper som vil legge beslag på områdene deres, og at det er en eksistensiell kamp de står i, som handler om å være eller ikke være. Alle de innmeldte vindkraftprosjektene i fylket er lagt til reinbeiteområder. De skriver at det er hjertet av Sápmi, kjerneområdet for samisk språk og kultur, som er under angrep. De spør – med rette – hvordan dette kan skje samtidig som Stortinget har behandlet sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og bedt om unnskyldning for urett mot det samiske folk.

I morgen er det 6. februar, den samiske nasjonaldagen. I fjor markerte staten dagen med å anke Fosen-aksjonistene til Høyesterett. Heldigvis vant aksjonistene

fram. I dag hadde vi hatt muligheter til å stikke kjepper i hjulene på planene om å elektrifisere Melkøya med strøm fra land og med det redusere behovet for å teppelegge Finnmark med vindindustri.

Motstanden mot elektrifisering av Melkøya i nord handler om å kjempe mot naturødeleggelser, mot de store negative konsekvensene for reindriften og mot nye mulige menneskerettighetsbrudd. Elektrifiseringen pynter på Norges klimaregnskap, men gassen skal selges og brennes andre steder i verden.

Folk i Nord-Norge er ikke dumme. Vi forstår at dagens Melkøya-prosjekt stiller oss overfor to ulike framtidsscenarioer vi ikke vil ha, ikke noen av dem: enten en massiv vindkraftutbygging, med alle de negative konsekvensene jeg allerede har beskrevet, eller en voldsom økning av strømprisene, med store svingninger, hvor strømmen blir dyrest når vi har mest bruk for den. Vi har en lang vinter i nord.

Med de to gigaprojektene Stargate i Narvik og Melkøya vil Nord-Norge bli støvsugd for strøm. Som vi har sett av de siste dagers debatt, skal strømmen gå til Melkøya, koste hva det koste vil. Det blir folk og næringsliv i nord som må betale prisen. Det er vel ingen som har tillit til løfter om at strømprisen ikke skal gå opp, etter løftene som ble gitt om at utenlandskablene ikke skulle gi mer enn noen få øre i økt strømpris. Det er naturen og folket i nord som må betale prisen for dette prosjektet som aldri har hatt folket med seg.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:15:01]: Det har vært hevdet at FrP har snudd i denne saken. Det er en merkelig framstilling. FrP stemmer i dag likeens som FrP har stemt alle gangene saken har vært behandlet i Stortinget. FrP har valgt å støtte et forslag fra Rødt som i realiteten er betydelig mildere enn vårt eget forslag i saken. Forslaget fra Rødt ville ikke ha stoppet de pågående arbeidene med elektrifisering av Melkøya. Arbeidene ville fortsatt i påvente av alternativ kraft og bruk av gasskraftverket, altså fram til alternativ kraft er tilgjengelig.

Glemt er løftene fra Aasland, Støre og Vedum en vakker augustdag i 2023. Støre uttalte at det er viktig at det bor folk i Finnmark, at vi har bosetting og aktivitet der. Støre var tydelig på at ny fornybar kraftproduksjon skal være på plass før Melkøya skal tilknyttes strømmenet. Strømprisen skal ikke gå opp. Man kunne lese på regjeringens side:

Regjeringen vil legge til grunn at elektrifiseringen vil skje i 2030. Dersom det ikke er bygd ut nok kraftproduksjon innen den tid, vil gasskraftverket kunne fortsette som i dag fram til 2033.

Det er i stor grad det FrP foreslår i dag: å prøve å følge opp de lovnadene Aasland, Støre, Vedum og regjeringen ga i 2023.

Det framstilles som at Melkøya må slukke lyset og stenge ned produksjonen dersom gasskraftverket ikke blir erstattet med strøm fra land. Mener Aasland og Arbeiderpartiet at Snøhvit Future, som forlenger levetiden og produksjonen på Melkøya-feltet, ikke vil fungere med gasskraft, og at Nord-Norge må tappes for kraft for at Snøhvit Future skal fungere?

Representanten Hussaini sier at Arbeiderpartiet vil utvikle norsk olje- og gassnæring, ikke avvike den. Der er Arbeiderpartiet helt på linje med FrP. Det er nok utfordrende med det parlamentariske grunnlaget Arbeiderpartiet har. Det som skiller Arbeiderpartiet og FrP, er at FrP i tillegg vil utvikle og styrke næringsliv og bosetting i nord, ikke avvike i stor grad, sånn som Arbeiderpartiet legger opp til med sin politikk. Det er fullt mulig å gjøre begge deler samtidig.

Det hevdes av Arbeiderpartiet og SV at forslaget som så ut til å få flertall, kan være ulovlig. Det er en veldig tynn begrunnelse. Det er også hult av SV – som samtidig har et representantforslag om å trekke tilbake utslippstillatelsen til Nussir, som ligger til behandling i Stortinget.

Rune Støstad (A) [11:18:17]: Forutsigbarhet for næringslivet er ikke et slagord, det er et ansvar. Likevel gjør Fremskrittspartiet dette, til tross for at de ved enhver anledning hevder å være næringslivets fremste forsvarere.

Det vil alltid være ulike syn på store industri- og energiprojekt; uenighet er en del av demokratiet. Det vi derimot verken kan akseptere eller forstå, er at man undergraver konsesjoner og tillatelser som er gitt på lovlig og demokratisk vis – tillatelser som har lagt grunnlaget for kontrakter, milliardinvesteringer og mange hundre arbeidsplasser.

Melkøya er Europas eneste storskala anlegg for produksjon av flytende naturgass. Det er et nav i verdiskapingen i Finnmark og en sentral del av Norges bidrag til Europas energiforsyning i en tid da avhengigheten av russisk gass må ned. Kjernen i det er Snøhvit-feltet, vårt nest største gassfelt, som står for rundt 5 pst. av norsk gasseksport. Det gjør feltet viktig for Nord-Norge, viktig for Norge som energinasjon, og helt avgjørende for europeisk energisikkerhet. Likevel støtter Fremskrittspartiet nå forslag som i praksis vil forkorte levetiden til dette anlegget dramatisk.

Det er ikke ansvarlig næringspolitikk. Konsekvensene er dramatiske og sender faretruende signaler til landets bedrifter som vurderer store investeringer. Over 50 pst. av prosjektet på Melkøya er gjennomført, 15 mrd. kr er brukt, og 700 personer jobber for å ferdigstille prosjektet.

Så sent som 9. januar uttalte FrPs energipolitiske talsperson at prosjektet ikke burde stoppes, nettopp

fordi det var kommet så langt, og fordi store investeringer allerede var gjort. Ikke noe har endret seg. Det eneste som har skjedd, er at vi har fått bekreftet FrPs manglende vilje til å ta ansvar når beslutningene blir krevende.

Fagbevegelsen og næringslivet langt utover olje- og gassnæringen slår alarm. Spørsmålet vi da må stille oss, er: Hva er det FrP har forstått som et samlet næringsliv ikke har forstått? Når Stortingets største opposisjonsparti åpner for å sette til side gyldige vedtak i ettertid, sender det et alvorlig budskap til alle som vurderer å investere i Norge. Slik politisk vingling skaper usikkerhet for alle som skal drive virksomhet, og som vil investere. Det viser at FrP er totalt uegnet til å styre Norge.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:21:17]: Det famøse vedtaket som Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering sørget for i 2023, er grunnen til at vi står her i dag. Fremskrittspartiet har ment det samme hele veien, uansett hvor mange representanter fra Arbeiderpartiet som er oppe og prøver å gi inntrykk av noe annet. Man tror tydeligvis at angrep er det beste forsvar.

Denne saken og det vedtaket regjeringen gjorde i 2023, er i verste fall et ulovlig vedtak, i verste fall et ugyltig vedtak, og i beste fall et eksempel på noe av det dårligste politiske håndverket i norsk historie – i hvert fall i nyere norsk historie.

Jeg tror vi må tilbake til 1963 og Kings Bay-saken for å finne noe tilsvarende eksempel på dårlig politisk arbeid. Den gangen var det SF, forløperen til dagens SV, som valgte å felle regjeringen. I dag backer SV ut og sørger for at regjeringen får lov til å fortsette med det jeg mener opprinnelig var et ugyldig vedtak – ugyldig fordi statsråd Aasland og den øvrige regjeringen allerede da måtte vite at man kom til å havne langt over beløpsgrensen, og at saken måtte behandles av Stortinget. Det er all grunn til å tro det. Hadde man den gangen opprettet en sak om det i kontroll- og konstitusjonskomiteen, tror jeg vi hadde diskutert dette på en helt annen måte i tiden etterpå.

Så har det seg sånn at Stortinget dessverre ved flere behandlinger har akseptert regjeringens opprinnelige vedtak. Det er en tragedie. Det holder jeg særlig SV ansvarlig for. SVs representanter og en del andre representanter som er her oppe på talerstolen og snakker om Nord-Norge som om det kun er samer der, og at det kun består av Finnmark, tar så dramatisk feil. Dette er et vedtak som skader hele Nord-Norge, uansett etnisk tilhørighet. Det er en ulykke for Nord-Norge, og det er en ulykke som Arbeiderpartiet og Senterpartiet må stilles ansvarlige for, og som SV, som jeg antar kommer til å ha liten tillit i nord i tiden etter dette, må stå ansvarlig for.

Fremskrittspartiet har stått rakrygget i denne diskusjonen og rakrygget i alle stortingsbehandlinger. Det

gjør vi også i fortsettelsen. Vi har løsninger som fungerer for framtiden. Det har ikke denne regjeringen, og det viser de til fulle.

Berit Tønnesen (A) [11:24:29]: Denne saken handler ikke først og fremst om elektrifisering av Melkøya. Den saken er allerede behandlet og vedtatt etter gjeldende regelverk. Det debatten nå handler om, er noe mer grunnleggende. Den handler om respekt for rettsstat og for grensen mellom Stortinget og regjeringen. Energiministeren kan ikke instruere Statnett om å trekke tilbake reservert nettkapasitet når vilkårene ikke er brutt, verken som konsesjonsmyndighet eller som eier.

Statnett er bundet av energiloven og forskrifter som Stortinget selv har vedtatt, med krav til objektivitet, likebehandling og tilknytningsplikt. Dette er ikke et spørsmål om politisk vilje, det er et spørsmål om rettslige rammer.

Jeg har forståelse for at det er politisk uenighet om elektrifisering, kraftbruk og naturinngrep. Jeg har også forståelse for uenighet om prosess. Det er en helt legitim debatt. Men uenighet om politikk gir ikke Stortinget adgang til å gripe inn i etablerte rettsposisjoner i ettertid, etter at tillatelse er gitt, kontrakter er inngått, og store investeringer er gjennomført i tillit til statens vedtak. Jeg vil være tydelig på dette. Fremskrittspartiet har valgt å støtte et forslag som nettopp forsøker å gjøre dette, et forslag som i realiteten ber regjeringen legge til rette for handlinger den ikke har lov til å gjennomføre. Det er høyt uforenelig med å hevde at man er et næringsvennlig parti.

Konsekvensene av slike signaler stopper ikke i Finnmark. Jeg kommer fra industrifylket Møre og Romsdal, der verdiskapingen er tett knyttet til energi, leverandørindustri og maritime næringer. I mitt fylke følges denne saken med uro. Der vet man at Norges viktigste konkurransefortrinn er stabil politisk styring og stabile rammevilkår, og at når staten gir tillatelser etter loven, så står de seg.

Når et stort parti som FrP åpner for politiske omkamper i ettertid, svekker det denne tilliten, uavhengig av utfallet av voteringen. Stortinget kan ikke be regjeringen handle i strid med loven, og parti som ønsker å styre landet vårt, må ta ansvar for at forslagene deres også holder juridisk. Norsk næringsliv trenger forutsigbarhet, og det gjør også demokratiet.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Kjell-Arve Aspaas (A) [11:27:29]: La meg være krysallklar: Forsøket på å stanse elektrifiseringen av Equinors anlegg på Melkøya nå er ikke bare uklokt, det er uansvarlig, og FrP står i sentrum for den uansvarligheten. Jeg sier dette også med en tydelig rolle som repre-

sentant for Arbeiderpartiet i Sør-Trøndelag og faglig kandidat fra Fellesforbundet. Fellesforbundet representerer arbeidsfolk som er helt avhengig av at Norge fører en trygg og forutsigbar industripolitikk.

Melkøya-prosjektet har fått sine tillatelser gjennom ordinære, lovlige prosesser. Kapasitet er tildelt, avtaler inngått, og utbyggingen er godt i gang. Å forsøke å stoppe dette nå er politisk gambling med arbeidsfolk og leverandørbedrifter som innsats. Dette er ikke en teoretisk debatt. Det handler om folk i jobb på anlegget, i verkstedene, i transport, i bygg og anlegg og industri. Fagbevegelsen har vært helt tydelig: En stans vil ramme vanlige arbeidsfolk direkte, true lærlingplasser og fagmiljø og skape usikkerhet som gjør at bedrifter holder igjen på investeringer og nye oppdrag.

Når tilliten til politiske vedtak svekkes, er det ikke tall som forsvinner først, det er jobber. Om lag 1 600 arbeidsplasser står direkte i fare og 1 000 flere i indirekte fare. Dette prosjektet skaper ringvirkninger langt utover Melkøya: oppdrag til norsk industri, arbeid for sjåførere, montører, fagarbeidere og tekniske miljøer, i Finnmark, i Nord-Norge og gjennom leveranser fra hele landet. Høringssvarene fra både næringsliv og arbeidsliv er entydige: En politisk omkamp vil svekke konkurransekraften og skape alvorlig usikkerhet om rammevilkår. Equinor, Norsk Industri, NHO, LO og Fellesforbundet har alle advart. Budskapet er enkelt: Stortinget kan ikke begynne å rive opp inngåtte avtaler og gyldige tillatelser over natten. Kontrakter for om lag 10 mrd. kr er allerede inngått. Bak disse tallene står mennesker i jobb og lokalsamfunn som er avhengig av forutsigbarhet.

Hvis vi ønsker at det skal investeres i Norge, må politikken være forutsigbar. Da kan vi ikke ha omkamper på vedtatt politikk. Fremskrittspartiet sier at de står opp for arbeidsfolk. Likevel er de villig til å sende arbeidsfolk og leverandører ut i uvisshet for et kortsiktig politisk poeng. Det Stortinget trenger, er en institusjon som arbeidsfolk og industri kan stole på. Norge trenger forutsigbarhet, Finnmark trenger trygghet, og Melkøya-prosjektet trenger et storting som står ved egne vedtak.

Tor Mikkelt Wara (FrP) [11:30:44]: Etter å ha hørt denne debatten, forstår vi at det pågår en strategisk tåkelegging fra Arbeiderpartiets side. Den er todelt. Det ene man gjør, er å blande to ulike forslag fra Rødt. Rødt har et forslag om alternativ til elektrifisering og å stoppe elektrifisering. Det forslaget har Fremskrittspartiet ikke tenkt å støtte. Og så finnes det et forslag om å frigi den kraften som er reservert hos Statnett. Det forslaget har Fremskrittspartiet tenkt å støtte. Når man velger å blande disse to forslagene, er det fordi man ønsker å tåkelegge noe helt avgjørende, nemlig at Arbeiderpartiet har lovet kraft til Nord-Norge, som de ikke er i stand til

å levere. Dette er et løfte, uansett hva Arbeiderpartiets representanter sier. Les VG fra 11. august 2023, hvor statsministeren sier at «det var uaktuelt for regjeringen å kun gå inn for elektrifisering av Melkøya alene», og at «det skal produseres minst like mye fornybar kraft som det Melkøya trenger».

Vi er ikke i nærheten av å se noe slikt. Regjeringen har lovet kraft til næringslivet som de ikke har tenkt å levere. Det skaper usikkerhet og setter det øvrige næringslivet i en situasjon der de tror at det er kraft – at man kan starte næringsvirksomhet og få kraft – mens man ikke leverer på det helt klare og helt tydelige løftet fra regjeringen. Dette er problemet som gjør at man må ta debatten på nytt. Hadde det vært sånn at det var kraft til alle, både Equinor, Melkøya og alle andre i Finnmark, hadde ikke dette vært et problem. Men det er det altså ikke.

Debatten vi må ta på nytt, begynner og slutter med at Arbeiderpartiet ikke leverer det de lovte den gangen de gikk inn for elektrifisering. Fremskrittspartiet var ikke med på forslaget om å innføre elektrifisering, men vi er likevel villig til å prøve og se om vi kan få tak i nok kraft, selv om vi ikke foreslår elektrifisering. Arbeiderpartiet lovte kraft som de ikke kan levere. Derfor fremmer Fremskrittspartiet forslag om gasskraftverk: nytt gasskraftverk, forlengelse av det gamle gasskraftverket, vurdere kjernekraft. For å si det sånn: hva som helst – bare skaffe nok kraft, bare holde det Arbeiderpartiet egentlig lovte.

Malin Bye Sørensen (A) [11:33:50]: For meg handler Melkøya først og fremst om de arbeidsplassene der folk går på jobb hver eneste dag, om de jobbene som er grunnlaget for fellesskapet og lokalsamfunnene, særlig der alternativene ellers er få.

Jeg er Oslo-politiker, men dialekten min avslører at jeg har røtter fra kysten på Nord-Vestlandet, der petroleum- og leverandørindustrien ikke er abstrakte begrep, men selve grunnlaget for at folk kan bli boende, skape familie og bygge gode lokalsamfunn.

Fremskrittspartiets vingling i denne saken er problematisk. Debatten handler ikke lenger bare om energi og klima. Det er også blitt et spørsmål om politisk ansvarlighet, og om næringslivet og Distrikts-Norge kan stole på de vedtakene som fattes av norske myndigheter.

FrP går nå inn for et forslag som i realiteten stanser Snøhvit Future-prosjektet, et prosjekt som har fått nødvendige tillatelser etter grundige prosesser, og et prosjekt det for lengst er investert milliarder av kroner i. Arbeidet med elektrifisering av Melkøya er allerede halveis, med forpliktende kostnader på over 15 mrd. kr.

Å late som om dette bare er et nytt politisk forslag vi kan trekke i nødbremsen på, mener jeg er å ignorere realitetene. Flertallet i energi- og miljøkomiteen er tydelig:

Prosjektet har kommet så langt at det ikke lenger er for- svarlig å stoppe det. Da må også Stortinget ta konsekvensene av det når vi behandler saken.

Stabile og forutsigbare rammevilkår for industrien er bærebjelken i norsk økonomi. Det er først og fremst næringspolitikk. Hvis staten ikke står ved sine egne vedtak, fattet i tråd med de lovene Stortinget har vedtatt, sender vi et farlig signal: at store investeringer i Norge kan bli verdiløse hvis det blåser politisk motvind.

Langs hele kysten – også på Nord-Vestlandet – finnes det tilsvarende anlegg og leverandørmiljøer som er bygget opp over tid, nettopp fordi staten har gitt klare tillatelser og lovet forutsigbarhet. Anlegg som Nyhamna og Tjeldbergodden er eksempler på industri som hele lokalsamfunn er avhengig av, direkte eller indirekte. Når prosjekter er godt i gang, kan vi ikke begynne å så tvil om rammevilkår. Det vil påvirke investeringsklimaet i hele landet, langt utover Melkøya og Finnmark.

Ja, det finnes også klare rettssikkerhetshensyn her, men poenget er politisk: Det er uansvarlig å skape usikkerhet om etablerte prosjekter som er i full gang, og som staten selv har godkjent. Derfor er ikke Fremskrittspartiets tilnærming bare vinglete, den er skadelig for tilliten til politikken og for næringsutviklingen i Norge.

Statsråd Terje Aasland [11:36:53]: La meg starte med å si at industri- og kraftløftet for Finnmark ligger fast. Finnmark trenger virkelig mer kraft og et bedre nett, og grunnlaget for å få inn mer kraft er et bedre nett – så enkelt, så vanskelig. Det jobbes det godt med. Som jeg har nevnt, har vi elleve vindkraftprosjekter som er i loopen for eventuelt å søke konsesjon, det er allerede søkt om konsesjon for å utvide kapasiteten i Alta kraftverk, og vi har gitt konsesjon fra Skaidi til Lebesby når det gjelder 420 kV-ledning.

Det å bygge moderne infrastruktur i Finnmark er grunnlaget for å utvikle Finnmark og Nord-Norge. Det er greit å slå fast. Jeg hører noen si at det ikke er løftet en finger for det, og det er med respekt å melde bare tull og tullprat fra Stortingets talerstol når man bruker sånne ord om dette.

Fra lederen av kontroll- og konstitusjonskomiteen kommer det ganske interessante ting. Han sier at saken om godkjenning av endrings-PUD-en for Hammerfest LNG burde ha vært forelagt Stortinget. Fremskrittspartiet stemte altså imot et forslag som ble fremmet om nettopp det, fra SV, Rødt, Venstre, MDG og KrF. Troverdigheten til Fremskrittspartiet er i ferd med å forsvinne helt ut av denne salen.

Lederen av kontrollkomiteen sier også at det burde ha vært en kontrollsak den gangen. Da bør lederen av kontrollkomiteen tenke over at det han gjør i dag, er å stemme for et forslag hvor man oppfordrer til å bryte

inngåtte avtaler og tillatelser. Hvis regjeringen gjorde det, hadde det vært grunnlag for en kontrollhøring. Troverdigheten til lederen av kontroll- og konstitusjonskomiteen er betydelig svekket gjennom denne debatten, og han burde kanskje starte med å kontrollere seg selv før han går på Stortingets talerstol.

Så til det mest alvorlige, og det er signalene fra denne saken – det handler om langt mer enn Melkøya med de politiske signalene Fremskrittspartiet sender ut når de den ene dagen sier noe, og de den andre dagen gjør noe annet. Og til det retoriske: De sier at de står opp for olje- og gassindustrien og skal utvikle den i et langsiktig perspektiv, men hvilken troverdighet står da igjen når de vinger slik de gjør? Man aner ikke hva Fremskrittspartiet mener om olje- og gasspolitikken når man står opp om morgenen, for de kan jo ha skiftet mening.

Det er i hvert fall ingenting med Fremskrittspartiets handlinger som tilsier at de har en langsiktig tilnærming til olje- og gassindustrien. Det er ganske spesielt. Fremskrittspartiet prøver å framstå som et næringsparti. Denne debatten, denne saken, vitner kun om én ting: De har en næringsfiendtlig tilnærming som kommer til å ha smitteeffekt langt utover Melkøya.

Presidenten [11:39:58]: Det er viktig for meg å si at det ikke er greit å si at det de andre sier fra Stortingets talerstol, er «tullprat».

Anne Hagenborg (A) [11:40:18]: De fleste av oss har hørt om Melkøya før, også vi som bor i Innlandet. Vi forbinder Melkøya med oljenæringen. Vi vet at her ligger det mange arbeidsplasser og mange inntekter for Norge. Rødts forslag om fjerne den reserverte kraften til Equinor, som altså er Norges største selskap innen offshorenæringen, er utfordrende på flere måter.

Et samlet næringsliv påpeker hele tiden at det er forutsigbarhet som er nøkkelen for dem. Det er det som skal til for å kunne få store investeringer i Norge. Det er denne stabiliteten ved det norske samfunnet som gjør at mange mener Norge er et trygt og godt land å investere i. Denne forutsigbarheten har nå flere på Stortinget laget en stor ripe i.

Arbeiderpartiet er opptatt av å gi forutsigbarhet. Investeringer skaper og trykker arbeidsplasser. At Fremskrittspartiet, som hevder å være et næringsvennlig parti og offshorenæringens venn, vinger og skaper usikkerhet på denne måten, er rett og slett overraskende og vanskelig å forholde seg til. Dette skaper uten tvil lite forutsigbarhet.

Investeringene på Melkøya har kommet langt. Endrer vi rammebetingelsene nå, setter vi ikke bare disse investeringene på spill. Arbeiderpartiet mener dette vedtaket vil føre til stor usikkerhet i næringslivet og for kommende investeringer i Norge.

De siste dagene har det vært diskusjoner rundt lovligheten av vedtaket. Vi er enige i at det å fatte vedtaket her i dag ikke er ulovlig, det vil være gjennomføringen av vedtaket som kan være ulovlig. Vi er helt innforstått med at vi kan endre lover for å få det igjennom, men ærlig talt: Ville det ikke i så fall ha vært bedre å gjøre det først? Er det riktig å vedta noe vi i beste fall er usikre på om er lovlig å gjennomføre? Ja, vi er lovgivende makt, men bør vi ikke forholde oss til de lovene vi selv vedtar?

Arbeiderpartiet er opptatt av å gi gode rammevilkår og å gi forutsigbarhet for å kunne ha trygge arbeidsplasser og investeringer. Vi er opptatt av å få utbygd mer kraft også i Nord-Norge. Det er det vi bør konsentrere oss om nå.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:43:22]: Det sies at politikk er det muliges kunst, men i denne saken har vi dessverre sett det stikk motsatte. Partier som egentlig er enig med hverandre i sak, har brukt mer tid på å fokusere på det umulige i denne saken. Derfor mener jeg det er oppriktig trist at vi i dag gir fra oss muligheten til å ta en viktig kamp mot et elektrifiseringsprosjekt av Melkøya som ikke kutter, men flytter klimagassutslipp, som bruker opp den dyrebare kraften i Finnmark, som hindrer etablering av andre næringer, og som legger et enormt press på nedbygging av natur.

Det har vært veldig spesielt å følge debatten om Rødts forslag de siste ukene. Noe av det mest spesielle har vært FrPs håndtering av det. I debattstudio 23. januar satt FrP og kalte Rødts forslag for useriøst, umulig og helt uholdbart. I morges satt FrP i samme studio og sa det helt motsatte. Det er for så vidt aldri for sent å snu, i hvert fall ikke hvis man blir enig med Rødt, men det som er spesielt, er jo at FrP verken i debattstudio eller i salen her vedkjenner seg den vinglingen. Med referanse til en sak som går høyt i media nå, er det faktisk ganske dumt å lyve om ting det finnes opptak av, og som verden kan vite i ettertid.

Derfor mener jeg man skal være ærlig om at dette er en sak med store interesser. For Rødt er dette en viktig sak. Det er ikke en sak der vi vinger. Det er ikke en sak der vi sier én ting før valget og en annen sak etter. For oss handler dette om noe så grunnleggende som hvordan storsamfunnet Norge, Stortinget, forvalter ressursene i Finnmark.

Det er noe interessant med bildet bak oss her i salen – Eidsvold 1814. Det var ingen fra Finnmark på Eidsvoll i 1814. Øst-Finnmark var formelt sett ikke engang en del av Norge i 1814. Grensen mot Russland var ikke trukket. Finnmarks befolkning har gang på gang blitt lovet gull og grønne skoger fra dette stortinget, fra storsamfunnet Norge, som det ikke har blitt levert på. Det er bare å nevne leveringsplikten som trålerne fikk, da de fikk store

kvoter i havet utenfor. Lokalsamfunnet investerte i fabrikker og arbeidsplasser, men fisken kom aldri til land. Vi opplevde det med Alta-Kautokeinovassdraget. Den dyrebare kraften som vi i dag kaster bort på elektrifisering av Melkøya, har ikke kommet uten sår. Én ting er sårene i naturen, men sårene i forholdet mellom storsamfunnet Norge og vår urbefolkning er enda mer alvorlig.

For Rødt er det trist at et flertall i folket, et flertall i Finnmark og et flertall her på Stortinget ikke klarer å sikre at vi tar den viktige omkampen. Kall det gjerne omkamp, for noen ganger er saker så viktige at man gjør det, når det fortsatt er mulig å hindre noen av de verste konsekvensene.

Jeg har et løfte til alle som har stemt på Rødt, og det er at vi er klar for å ta den omkampen helt til siste rest, fordi for oss er dette en sak man ikke viker på.

Torbjørn Vereide (A) [11:46:38]: Krigen på kontinentet er eit faktum. Viss Europa skal kunne come seg ut av kloa og jerngrepet til Russland, treng vi norsk gass. Eg hørde ein annan representant stille seg spørsmålet om representanten Listhaug hadde forsove seg. Sjølv lurer eg på om ho har gøymt seg under denne debatten, for når ein ser at FrP går saman med MDG i eit forslag som i praksis set ein politisk sluttdato for utvikling av norsk gass på det feltet, kan ein lure på kva som har skjedd. Er den leiande representanten for FrP eigna til å vere statsminister, til å ta ansvar for den alvorlege situasjonen vi står i? Og er ho eigna til å vere ansvarleg for dei 200 000 som jobbar i næringa?

Det er allereie blitt gjort enorme investeringar. Det er langt forbi halvvegs ferdig. Ein kan stille seg spørsmål om dei snakkar med næringslivet, som seier at det dei held på med, er vanvit. Ein kan lure på om dei har snakka med sin eigen energipolitiske talsperson, som trass i at han no har snudd kappa rundt, har uttala at dette er bortimot sprøtt å stanse, etter at ein har kome så langt. Ein kan òg lure på om dei har snakka med arbeidstakarane som jobbar der, og som har levebrødet sitt der. Noko som kanskje òg er litt interessant å stille spørsmål om, er kvar dei meiner at energien skal gå. Har FrP tatt seg bryet med å sjekke kven som står som nestemann på lista i køen om den krafta? Det er datasenter og ammoniakk. Ja, det er greitt å vere klar over at dei synest at det er viktigare enn den norske petroleumsnæringa.

No har FrP allereie vingla om EØS i tidlegare debattar. I denne saka er dei med og set sluttdato på eit viktig utvinningsområde. Eg lurer på kva leverandørindustrien i heimtraktene mine kan forvente seg i tida som kjem. Kan ein risikera at ein er halvvegs i mål med eit garantert prosjekt som så mistar støtta i nesterunde? Nei, veit du kva, eg trur ikkje at det er eit spesielt trygt alternativ. Då vil eg iallfall seie at for Arbeidarpartiet er den

tryggleiken og føreseielegheita ein hjørnestein som vi har tenkt til å ta vare på.

Mimir Kristjánsson (R) [11:49:44]: Dette blir vanskelig for meg, for da presidenten sa at det ikke var lov å beskyldte andre for tullprat her fra talerstolen, måtte jeg kaste 90 pst. av innlegget mitt.

Dette er en sak der jeg synes det er flaut å sitte på Stortinget, dette er en dag jeg synes det er flaut å være stortingspolitiker, for det har faktisk helt fra starten av vært et flertall i denne salen mot elektrifiseringen av Melkøya. Det har aldri vært et flertall her inne som har støttet elektrifiseringen av Melkøya. Først ble prosjektet godkjent gjennom en politisk hestehandel, der Arbeiderpartiet presset Senterpartiet med på laget. I fjor skulle vi stemme over det her inne. Det var et flertall av partiene her inne som hadde lovet sine velgere å stoppe elektrifiseringen av Melkøya, og det flertallet holdt fram til like før avstemmingen, og så hoppet Venstre av i svingen.

I år prøver vi igjen å stemme over det. Vi har hatt et nytt valg i Norge. De samme partiene har gått ut og lovet sine velgere at de skal stanse elektrifiseringen av Melkøya. De har visst at det kan få økonomiske konsekvenser for Equinor. De har visst at det er et juridisk farvann der man må diskutere en rekke ting. Alt dette har partiene visst da de lovet sine velgere at de skulle inn her i salen og stemme for dette. Så opplever vi det igjen: Først snur FrP – men de snur så mange ganger at nå har de snudd tilbake igjen, sånn at det blir riktig, gratulerer med det – og så når FrP har kommet tilbake i folden og gjort det de har lovet sine velgere at de skal gjøre, da snur SV i siste sving og bryter sine løfter til sine egne velgere. Det er ikke til å skjønne hva det er som har skjedd. SV kunne gå inn i dette forslaget, SV er jo med og fremmer dette forslaget sammen med oss, som de nå stemmer imot. Det er ingenting annet som har skjedd i mellomtiden, enn at man har blitt utsatt for politisk press.

Det som er trist med denne saken, er mye: Det er trist at man kommer til å krenke samiske rettigheter med kraftløftet. Det er trist for finnmarksnaturen. Det er trist for annet næringsliv og folk i nord, som opplever høye strømpriser. Det er også trist for alle oss som er opptatt av at politikerne skal ha tillit. Arbeiderpartiet er jeg helt uenig med i denne saken, men de har jo ikke sagt noe annet hele tiden enn at de vil elektrifisere Melkøya, og det står de dessverre på, uansett hvor mange gode argumenter de får høre. Men disse andre partiene som går rundt og lover at de skal stoppe elektrifiseringen av Melkøya, og så kommer inn etter et valg på Stortinget og stemmer det motsatte – det ødelegger ikke bare for denne saken, det undergraver tilliten til denne forsamlingen i alle andre saker også. Det må være mulig for velgerne i Norge

å kunne stole på at vi som sitter her inne, gjør det samme etter valget som vi før valget lovte at vi skulle gjøre.

Morten Sandanger (A) [11:53:01]: Tiden for at FrP kan kalle seg et næringsvennlig parti, er over. Denne vinglingen de har holdt på med når det gjelder forutsigbarheten for næringslivet, er nesten fortvilende å se på. Når MDG skåler for FrP sin klimapolitikk, da er det noe galt.

Å trekke tilbake strømmen på en lovlig inngått avtale mellom to parter, er ikke bare ulovlig for statsråden å gjennomføre, det setter hundrevis av arbeidsplasser i Nord-Norge på spill. Det hadde også gjort at utenlandske investorer mister tilliten til å investere i Norge, og at industrien må ta høyde for politisk risiko i prisingen – FrP-risiko, rett og slett.

Hele næringslivet, fagbevegelsen, tidligere statsråder fra FrP og ekspertene var nesten samstemte om at dette er et veldig dårlig forslag. Equinor var tydelig: Trekkes strømmen tilbake, kan Melkøya stenge innen 2031, og 1 000 industriarbeidsplasser og en av Europas viktigste leverandører av gass kan forsvinne på grunn av vingling og næringsfiendtlig politikk fra FrP.

Når FrP foreslår å stoppe elektrifiseringen på Melkøya, påvirker dette ikke bare Finnmark. Mange verft og industriarbeidsplasser i Rogaland er også tungt involvert i dette prosjektet, med millionkontrakter. Så jeg står egentlig her i dag med et spørsmål til representantene Sivertsen, Borgli, Ervik og Midtun fra Rogaland: Hva skal jeg si til mine kamerater som jobber i industrien i Rogaland, som får jobbene sine satt på spill på grunn av FrP? Hva skal jeg si til kompisene mine hjemme som jobber innen olje og gass, som FrP skal ta fra forutsigbarheten til? Hva blir det neste? Skal Kårstø, Aker Egersund, Rosenberg Verft eller plogfabrikken på Kverneland bli fratatt strømmen og stabile rammevilkår fordi FrP ikke liker det de holder på med? Sånn kan vi ikke holde på. Jeg håper mine kollegaer fra Rogaland FrP tar seg en ekstra kikk i speilet i dag før votering og spør seg selv: Er jeg villig til å kødde med rammevilkårene, stabiliteten og forutsigbarheten til industrien og næringslivet?

I Arbeiderpartiet er beskjeden klar: Vi skal gi trygghet til næringslivet og jobbe hver dag for trygge og stabile rammer, ikke gamble med folks jobber. Det er flaks for Norge at Arbeiderpartiet vant valget og er på lag med norsk næringsliv og olje- og gassbransjen, og det er flaks for de 1 000 arbeiderne på Melkøya at SV stemmer imot dette forslaget. Til mine gode kollegaer fra SV vil jeg på vegne av Rogaland si tusen takk.

Presidenten [11:55:29]: Presidenten vil si at ordet «kødde» ikke er et ord vi bruker fra Stortingets talerstol.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:55:52]: Først til representanten Kristjánsson: FrP har ikke snudd én gang, FrP har ikke snudd to ganger, FrP har ikke snudd tre ganger. Vi har stått nokså standby på vårt primærstandpunkt i denne saken.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet virkelig har mobilisert med mange representanter som taler med fynd og klem om saken. De har nok fått en «Q & A» fra departementet og fra partiapparatet på hva de skal i denne saken. Det er kanskje ikke mange av disse som kjenner saken så inngående som de kanskje burde før de går på en talerstol.

Personlig synes jeg også det kan være vanskelig å skille snørr og barter av og til, men det er veldig viktig å skille mellom Snøhvit Future og elektrifiseringen av Melkøya. Det er to vidt forskjellige prosjekter. Snøhvit Future, som er et kompresjonsanlegg for å forlenge levetiden, er i full gang, og planen var at det skulle starte i 2028. Nå er det visstnok utsatt til 2029. Det skal i første omgang drives med strøm fra gasskraftverk, så forlenging av levetiden er fullt mulig selv om man ikke tilknytter Melkøya med elektrisk strøm fra land, for å elektrifisere Melkøya.

Representanten Støstad sin politiske vingling skaper usikkerhet. Politisk vingling og gjentatte løftebrudd skaper usikkerhet og politikerforakt, og lovnadene fra regjeringen i 2023 om hvilke forutsetninger som ligger til grunn for elektrifiseringen av Melkøya, er forsvunnet som dugg for solen. Det var ikke aktuelt å tilknytte Melkøya med landstrøm før ny alternativ kraftproduksjon var på plass, tilsvarende det Melkøya skulle ha. De lovnadene er forsvunnet som dugg for solen, men innbyggerne i nord husker dem.

Equinor har veldig liten tillit i nord. De har lurt innbyggerne i nord før, med bl.a. champagneskåling for ilandføring på Veidnes, helt til de fikk konsesjon og gikk bort fra den.

FrP har løsningen for å sikre innbyggerne og næringslivet i nord kraft og forutsigbarhet. Vi har fremmet flere forslag i denne saken som jeg håper andre kan se nærmere på og støtte, slik at vi klarer å få bort denne politiske vinglingen som regjeringen og Arbeiderpartiet legger opp til.

Så må jeg bare si: SV hevder at de ikke støtter kraftløftet, men i realiteten setter jo SV seg i en posisjon som partiet som sikrer kraftløftet – kraftranet av Nord-Norge som Arbeiderpartiet og Senterpartiet startet med stortilt vindkraftutbygging. SV setter seg i en posisjon som garantist for kraftranet av Nord-Norge og kraftløftet.

Hans Edvard Askjer (KrF) [11:59:10]: Equinor har investert betydelige beløp og advarer om usikkerheten ved en reversering. Det tar Kristelig Folkeparti på alvor,

og vi tar slett ikke lett på det. Samtidig viser denne stortingsbehandlingen at et reelt flertall nå mener at hensynet til natur, kraftsituasjonen, demokratisk forankring, tilgjengelig teknologi og annet veier tyngre enn hensynet til å gjennomføre et vedtak som aldri ble behandlet i Stortinget i utgangspunktet.

La meg være tydelig: Kristelig Folkepartis program slår tydelig fast at elektrifiseringen av Melkøya skal reverseres, og at utslippsreduksjoner i stedet skal skje gjennom karbonfangst og -lagring. Dette er vedtatt av mitt partis høyeste organ. Som stortingsrepresentant for dette partiet, valgt på dette programmet, er derfor mitt mandat klart. Jeg er her for å gjennomføre nettopp det velgerne og partiet mitt har gitt oss i oppdrag. Dette er forutsigbarhet. Det er forutsigbart for velgerne, partiet og næringslivet. På bakgrunn av dokumenterte konsekvenser mener KrF det er riktig og nødvendig at Stortinget nå ber regjeringen legge fram et reelt alternativ til elektrifisering, og at kraften som i dag er – eller er planlagt – bundet opp, frigis til annen samfunnsnyttig næringsaktivitet i Finnmark og til folk og familier.

Saken lever fortsatt, og KrF vil ta stilling til de løse forslagene som er kommet inn.

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:01:24]: Fremskrittspartiet har hele tiden vært tydelig: Vi aksepterer ikke at innbyggerne og næringslivet i Nord-Norge skal få strømprissjokk fordi Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre har bestemt seg for å elektrifisere Melkøya med kraft fra land. Dette er et kraftran av en hel landsdel, og det er fullstendig unødvendig. Vår linje har hele tiden vært enkel og ansvarlig: Melkøya må driftes med gasskraftverk uten karbonfangst og -lagring.

Statsminister Støre lovet i 2023 at staten skulle sikre minst like mye ny kraftproduksjon som det Melkøya-prosjektet skulle forbruke, og det innen 2030. Det løftet er fullstendig brutt. Ikke noe er levert, ingen kraft er produsert, og i dag sier SV høflig takk for seg. Samtidig marsjerer Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre videre mot en kraftkrise som vil bremse næringsutviklingen i hele Nord-Norge i årevis framover. I Oslo og Akershus ville man aldri funnet seg i å bli tappet for kraft for et symbolsk klimaprojekt uten en eneste realistisk plan for å erstatte den, men for Nord-Norge går det greit for denne regjeringen. Fremskrittspartiet sier nei. Vi nekter å ofre en hel landsdel på klimapolitikkenes alter.

Fremskrittspartiet stemmer i dag for at Melkøya ikke skal kobles på det ordinære strømmettet. Den reserverte kraften skal frigis. Vi stemmer for å trekke støpselet ut av kontakten. Vi mener også at dagens gasskraftverk skal driftes minst fram til 2040. Vi mener at regjeringen må legge til rette for kjernekraft som en del av den langsiktige kraftløsningen i nord. Gasskraftverket som

er der i dag, må beholdes i beredskap, sånn at vi har en robust og sikker energiforsyning.

La meg også slå helt tydelig fast at Fremskrittspartiet siden dag én har ment at gasskraftverk er løsningen som hindrer strømkrise i nord. Det er Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre som har skapt dette problemet. Det er de som har sørget for at dette symbolske klimaprojektet er blitt presset gjennom, selv om det bare flytter utslippene ut av landet. Fremskrittspartiet forsøker nå å rydde opp i konsekvensene av deres feilslåtte politikk.

Med vår løsning kan vi unngå en mørklegging i nord, sikre arbeidsplasser og gi næringslivet forutsigbarhet. Regjeringen har skapt problemet. Det minste de kan gjøre, er å stemme for Fremskrittspartiets løsninger på problemet. Hvis Arbeiderpartiet fortsatt tror at Nord-Norge tåler flere år med kraftmangel og høye priser, har de fullstendig mistet blikket for hva som skjer i den landsdelen de sier de vil satse på.

Fremskrittspartiet står sammen med folk og næringsliv i nord. Vi velger arbeidsplasser og industri, ikke grønn symbolpolitikk.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [12:04:26]: Det er Arbeiderpartiet som legger til rette for å stenge ned oljefelt tidligere, når en foreslår å øke CO₂-avgiften fram mot 2030. Den største usikkerheten til oljenæringen er det jo Arbeiderpartiet selv som står for. Når antioljepartier som MDG, Rødt og SV gis innflytelse, er det grunn til å frykte for hva som skal gis av oljeseiere i neste statsbudsjett.

Vi kan ikke ha usikkerhet rundt rammevilkårene hver gang et statsbudsjett skal vedtas. Hvilke signaler gir det? Hva slags langsiktig tilnærming er det til oljenæringen, at de må sette alle sine lobbyressurser i høygir hver gang det nærmer seg et statsbudsjett? Den næringsfiendtlige smitten er det Arbeiderpartiet som har gitt makt i denne salen.

Det jeg savner, er et Arbeiderparti som er ærlig på at de ikke er i nærheten av å levere på kraftløftet. Den som gjemmer seg, er ikke Listhaug, det er statsminister Jonas Gahr Støre, som burde vært ærlig nok til å si at han forledet Nord-Norge med lovnader han ikke kan holde.

Representanten Mímir Kristjánsson har trolig ikke lest våre forslag, som har vært like i saken hele tiden, når han anklager Fremskrittspartiet for å snu, men siden han nettopp har lest Bibelen, skal jeg tilgi ham.

Jeg vil minne Arbeiderpartiet om at det på deres vakt ikke har vært færre selskaper på sokkelen siden starten av oljeeventyret. Til representanten Sandanger: Finnmark får ikke et nytt Aker Solutions eller plogfabrikk, fordi Arbeiderpartiet tar strømmen. Det kan representanten si til sine kamerater, for Støre snakket usant.

Mani Hussaini (A) [12:06:11]: Gjennom denne debatten har det blitt helt tydelig at de kreftene i Fremskrittspartiet som er opptatt av forutsigbarhet for næringslivet, har tapt, mens representantene Strifeldt, Amundsen og Listhaug har vunnet fram. Gjennom debatten har vi hørt at de er Norges fremste jusseksperter og bestrider det jusseksperter har sagt de siste ukene om at det ene forslaget kan være ulovlig, og at statsråden ikke har hjemmel til å gjennomføre det. Ikke bare er de blitt Norges fremste jusseksperter, de er også Norges fremste fagfolk og kan bedre om de tekniske løsningene og hvor lenge de kan vare. Vi hørte i stad fra en av disse representantene at man bare kunne forlenge gasskraftverket til 2040. Det er jo ikke mulig! Det er ikke mulig. De må lese og høre på de menneskene som jobber med dette hver eneste dag, og ikke komme hit og være med og foreslå luftige vyer. I tillegg nekter de å høre på arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, på trepartssamarbeidet, på NHO, på Norsk Industri, på LO, på Fellesforbundet, på Forbundet Styrke, som advarer mot de signalene dette skaper.

Det blir sagt veldig mye feil fra denne talerstolen. Man er bekymret for kraftforbruket, at det skal øke ved å elektrifisere Melkøya, men det forslaget som Fremskrittspartiet støtter, vil øke kraftforbruket like mye som Melkøya, man gir bare kraften til noen andre. Når en ser på Statnetts oversikt over hvem som er de neste i køen, er det datasentre, ammoniakfabrikker, hydrogenfabrikker – ja, man finner kanskje til og med noen batterifabrikker. Det er egentlig det Fremskrittspartiet vil: flytte kraft fra Norges mest lønnsomme næring til næringer som til og med kan være i Nordland – flytte industri fra Finnmark nedover til Nordland. Det er greit å merke seg. Med det forslaget vil man ikke begrense kraftforbruket. Tvert imot vil prisene være de samme.

Representanten Sivertsen sa til Finansavisen nylig:

«Det hjelper ikke (...) å love trygg styring med Ap i forsettet når det sitter kommunister og klimafanatikere i baksetet.»

Da er det veldig interessant at Fremskrittspartiet i dag velger å stemme sammen med dem som de omtaler som kommunister og klimafanatikere.

Det er et paradoks at Fremskrittspartiet, hvis man hadde fått flertall for det forslaget, lå an til å gi MDG den største oljeseieren i norgeshistorien og stoppe Melkøya-anlegget allerede i 2030. Jeg er veldig glad for at de ikke får gjennomslag for det.

Bjørnar Moxnes (R) [12:09:20]: Det siste døgnet har SV opptrådt som PR-byrå for Arbeiderparti-regjeringens kampanje for elektrifisering av Melkøya med strøm fra land. I et desperat forsøk på å forklare hvorfor SV nå svikter Finnmark, reindriftsnæringen, naturen og

egne velgere, påstår Haltbrekken at forslaget til vedtak som en var med på å fremme, er ulovlig. Dette er å gjen- gi Terje Aaslands skremselspropaganda. Det er trist at SV lar seg bruke på denne måten.

La meg sitere jusprofessor Svein Kristiansen Arntzen:

«Slik anmodningsvedtaket om å frigi kraft er formulert kan jeg ikke se at det legger opp til at energiministeren skal handle i strid med foreliggende vedtak eller avtaler.»

Jeg lurer på om Haltbrekken og SV har fått med seg energilovens § 10-4, Omgjøring. Den lyder:

«I særlige tilfeller kan tillatelser endres av hensyn til allmenne eller private interesser. Det skal tas hensyn til kostnadene en endring vil påføre konseksonæren, og de fordelene og ulempene endringen for øvrig vil medføre.»

Statnett har flere ganger trukket tilbake tildelte kraftvolum, bl.a. til Freyr og en batterifabrikk i Mo i Rana, og nå nylig til en ammoniakfabrikk i Sauda. Så må naturligvis Statnett ha en saklig begrunnelse for en tilbake- trekking. Med Rødts forslag til vedtak må regjeringen undersøke om Statnett har et saklig grunnlag. Med Melkøya kan det være, for det første, konsekvensene for annen industri i Finnmark som trenger strøm, for det andre, konsekvensene for samisk kultur og næringsutøvelse eller, for det tredje, naturen, med tanke på massiv vindkraftut- bygging.

En ting er at Aasland later som at verken lovparagra- fen eller Statnetts praksis med tilbaketrekking av tildelt kraftvolum finnes. Noe annet er det at SV ivrig stikker hodet i sanden og med fynd og klem forsvarer både sin egen og Aaslands strutseoppførsel.

Dette tiltaket er en tragedie for folk og natur i Finn- mark. Det er utrolig trist at SV snur. Dette vil støvsuge kraftoverskuddet i landsdelen, drive strømprisene i væ- ret og gi massive naturinngrep med påfølgende konflikt med reindriftsnæringen.

Haltbrekken sier at SV står opp for samiske intere- ser, men torpederer samtidig flertallet som vil gjøre slutt på at Nord-Norges kraftoverskudd reserveres til Equi- nor på Melkøya, og gir regjeringen flertall for en elektri- fisering som forutsetter at like mye ny kraft skal bygges ut i Finnmark, i praksis massivt med vindkraft, i reindriftsnæringens kjerneområder – hilsen SV. Det er mulig at SV lurer seg selv, men de lurer altså ingen andre.

Presidenten [12:12:22]: Presidenten er usikker på om «strutseoppførsel» er et ord som er parlamentarisk fundert, og vil sette et spørsmålsteegn ved det.

Bjørnar Moxnes (R) [12:12:25]: Jo, det er det.

Julia Eikeland (A) [12:12:49]: For bare få måneder siden ble Fremskrittspartiet det største partiet i Rogaland, med 28,7 pst. av stemmene. Det skjedde etter en intens valgkamp der partiet på inn- og utpust, ved hver eneste anledning de hadde, lovet forutsigbare rammevilkår for næringslivet. I dag sitter FrP her i salen og kommer til å stemme for det motsatte. Det er nå Fremskrittspartiet som selv bidrar til å undergrave nettopp den forutsigbarheten som næringslivet er helt avhengig av.

Melkøya er Europas eneste storskala anlegg for produksjon av flytende naturgass. Denne gassen er helt avgjørende for Europas energisikkerhet og for utfasing av russisk gass. Likevel velger Fremskrittspartiet å støtte et forslag som tar sikte på å redusere anleggets levetid fra 2060-tallet til 2030-tallet. Med dette setter FrP norske olje- og gassarbeidsplasser, politisk troverdighet og Europas gassforsyning på spill.

Denne saken handler om langt mer enn Melkøya og spørsmålet om man er for eller mot elektrifisering. FrP rokker nå ved Norges omdømme som et trygt land å investere i. Det FrP har bidratt med de siste ukene, er uansvarlig. Ansvar handler ikke om høye ord i en valgkamp; ansvar handler om å stå ved vedtak, om å sikre forutsigbarhet og om ikke å sette arbeidsplasser og investeringer på spill.

I en urolig tid trenger Norge stabile rammer, tydelige prioriteringer og politisk lederskap. Det ansvaret er det Arbeiderpartiet som tar.

Bjørn Larsen (FrP) [12:15:07]: I dag tidlig kunne vi høre Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Tonje Brenna, i Politisk kvarter. Der påsto hun at Fremskrittspartiet ikke vil videreføre driften av Melkøya. Det samme kunne man lese på hennes offentlige Facebook-profil i går kveld. Dette er feil, det er direkte usant, og det er dessverre helt i tråd med Arbeiderpartiets valgkampstrategi.

Fremskrittspartiet har vært helt krystallklare hele veien: Melkøya skal drives videre, men uten å tappe kraften til folk og næringsliv i Nord-Norge. Vår løsning er gasskraftverk – akkurat sånn som Melkøya har vært drevet før. Å si noe annet, slik Brenna gjør, er ikke en misforståelse. Det er det noen ville kalle en politisk løgn. Dette er jo ikke nytt. Arbeiderpartiet har gjort dette før. De brukte valgkampen på å skremme velgere med påstander om hva FrP «egentlig» mente, i stedet for å ta ansvar for sin egen politikk.

La oss minne om fakta: Statsminister Jonas Gahr Støre, sammen med daværende finansminister Trygve Slagsvold Vedum, lovet at det innen 2030 skulle produseres like mye ny fornybar kraft som det Melkøya trenger. Dette løftet er alle, bortsett fra regjeringen, klare på

at ikke er realistisk. Når Arbeiderpartiet bryter sine løfter, kjenner vi igjen mønsteret. Etter at fergeløgnene i valgkampen kom fram i forbindelse med budsjettframleggingen, la Arbeiderpartiet ut en plakat på Facebook med påskriften «Vi holder det vi lover». Det var et oppslag som ble latterliggjort av nesten alle politiske kommentatorer.

Denne plakaten kan Arbeiderpartiet nå lete fram igjen, for nå er de i ferd med å påføre oss som bor i NO4, noe langt verre enn budsjettfadesen. De vil føre en hel landsdel inn i kraftmangel, høye priser og usikkerhet – kjempegreier. Da får Arbeiderpartiet enda flere strømkunder på norgespris, som de må subsidiere. Næringslivet får ikke strømmen de ber om, og folk frykter at strømreregningen de skal få, blir altfor høy. Vi som bor i NO4, er avhengig av strømmen vår for å holde varmen i det kalde, kalde nord. Alt dette gjør Arbeiderpartiet for et symbolsk klimaprojekt med kun utflytting av utslipp.

Fremskrittspartiet nekter å akseptere at Nord-Norge skal betale prisen for Arbeiderpartiets brutte løfter, og når Brenna lyver om vår politikk, er det ikke FrP som er problemet. Da er det Arbeiderpartiet som «holder det de lover».

Pål Morten Borgli (FrP) [12:17:50]: I dag har vi hørt ord som «forutsigbarhet», «vingling» og diverse andre uttrykk. Heldigvis har presidenten klubbet ned noen av de upassende ordene som har kommet fra talerstolen – det har vært vel fortjent.

Jeg er en stolt representant for Fremskrittspartiet i dag, for vi har i valgkampen stått for at vi ikke ønsker å ha disse symbolske elektrifiseringene av en solid oppbygd oljenæring, både i Nordsjøen og på Melkøya. Vi har alltid sagt at det er tull å ta vår egenproduserte strøm på plattformene, stenge ned det kraftverket og ta strøm fra land, for så å gjøre strømmen dyrere for annet næringsliv og husholdninger. Det har vi alltid vært imot. Det å ha rimelig og nok kraft har alltid vært et komparativt fortrinn for både næringsliv og husholdninger i Norge. Jeg forstår godt at de i Arbeiderpartiet er skikkelig flau over å ha påført snart hele Norge rød-grønne strømpriser, og nå skal de gjøre det samme i Finnmark og Troms.

Nylig ble FrP-representanter fra Rogaland nevnt her, og det var veldig interessant. Som lokalpolitiker sto jeg for et år siden i denne stormen. Da prøvde Arbeiderpartiet å si at vi ikke kom til å ha én arbeidsplass i regionen, i Rogaland, hvis ikke Pål Morten Borgli stemte for et datasenter som skulle ta strømmen til hele Sandnes kommunes befolkning pluss litt til. Jeg sto imot, og det er fordi vi i Fremskrittspartiet står for vår politikk.

Vi har ikke nok strøm akkurat nå, men vi kan ikke ha vindmøller fra Lindesnes til Hammerfest. Det er det

som skjer. Det er det Sosialistisk Venstreparti nå er i ferd med å gjøre – nå skal de altså teppelegge hele Finnmark med vindmøller, som er konsekvensen av dette forslaget.

Vi står for en forutsigbar næringspolitikk og en forutsigbar olje- og gasspolitikk. Vi skal lete mer i Nordsjøen, vi skal finne mer, vi skal utvinne mer. Oljealderen er langt fra over – de er ikke engang født ennå de som skal slukke lyset på norsk sokkel, selv om Bent Høie fra Høyre nylig sa at vi må begynne å finne en slutt dato for olje- og gassnæringen. Det er vi i Fremskrittspartiet helt imot – helt imot. Vi er det tryggeste og mest troverdige partiet når det gjelder olje og gass, og jeg er en veldig stolt FrP-er som i dag kan følge både partiprogrammet og den rette linjen partiet alltid har hatt i saker om elektrifisering, som er helt unødvendig i kraftnasjonen Norge.

Presidenten [12:20:51]: Presidenten må si at «tull» fortsatt er et uparlamentarisk uttrykk.

Maren Grøthe (Sp) [12:21:06]: Det er noe jeg vil være tydelig på, for det må gå an å ha to tanker i hodet samtidig når vi driver med politikktutvikling. Senterpartiet er opptatt av at vi skal utvikle norsk olje- og gassnæring og ta vare på arbeidsplasser, men vi er også opptatt av at vi nå ikke må risikere å sende Finnmark inn i en kraftkrise, og at det går på bekostning av tilgangen på kraft for øvrig næringsliv på fastlandet. Nettopp derfor kunne denne løsningen ha vært enkel og tydelig. Vi kunne driftet gasskraftverket videre, fram til nok annen kraft er på plass. Nettopp derfor vil Senterpartiet stemme for forslagene nr. 22 og 23, som er fremmet av Fremskrittspartiet i dag.

Det er lett å glemme at vi i dag behandler flere Dokument 8-forslag i Stortinget. Det er verdt å minne om at da Senterpartiet fremmet forslaget om å stanse ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft fra land, gjensto det flere større elektrifiseringsprosjekter på sokkelen, bl.a. felt på Haltenbanken og Tampen-området. En elektrifisering av Haltenbanken og Tampen-området med strøm fra Midt-Norge ville hatt et kraftbehov tilsvarende hele strømforbruket til Trondheim by. Det ville ha ført til høyere strømpriser og ikke minst mindre tilgang på kraft for øvrig næringsliv i Midt-Norge. Heldigvis fikk Senterpartiet gjennomslag, og Equinor besluttet i oktober å droppe elektrifiseringen av Haltenbanken.

Vi mener det nå er på tide å sende et tydelig signal om at tiden er forbi for elektrifisering av sokkelen ved hjelp av landstrøm som klimatiltak og løsning. Det er en løsning kun for å flytte utslipp. Norge trenger heller en kraftpolitikk som prioriterer lave og stabile strømpriser, verdiskaping, arbeidsplasser og forsyningssikkerhet på land. Jeg synes det er synd at de forslagene ikke får flertall i dag, men det er likevel godt å vite at noen prosjek-

ter stanses, og at det også kan være viktig for øvrig næringsliv i de regionene.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [12:23:28]: Denne debatten har handlet om mye forskjellig, og kanskje ikke akkurat det viktigste. For det debatten handler om, er jo at vi skal trekke tilbake lovlig gitte tillatelser til Nord-Norges største industriprosjekt – der det jobber folk på land. Det jobber folk på land fra Jaro i Alta, det jobber folk på land på Coop-en i Hammerfest, det jobber folk på land i Polarbase i Hammerfest. Det jobber folk fra Andøya på land i Hammerfest, det jobber folk fra Kimek på land. Dette er det største industriprosjektet i nord. Det er ringvirkninger til alle kommuner i fylket. Det er det dette handler om.

Debatten i dag har også handlet om mange faktafeil. Det er ikke sann at hvis vi tar bort strømmen fra Melkøya, gir det oss et strømoverskudd som vil vare, og at strømprisene vil holde seg lave. Nei, strømmen går videre til andre prosjekt som står i kø, for vi trenger å produsere mer kraft, og vi skal gjøre det med balanserte, gode løsninger og ta hensyn til natur og andre brukere av naturen, også våre forpliktelser til urfolk. Men det får vi til.

Det som har vært litt artig å følge med på de siste ukene, er at for tre uker siden sa representanter fra FrP at vi må stå ved de tillatelsene vi har gitt, det har gått for lang tid. Uken etterpå sa man at vi ikke står ved de tillatelsene, og så kan man late som at det å trekke tilbake kraften ikke er å stå ved de tillatelsene. Det kan man late som, men det er faktisk det man gjør. Man tar bort grunnlaget for den tillatelsen som er gitt. Uken etter det igjen sa FrP i saken om Nussir, hvor det var forslag om å trekke tilbake tillatelsene, at man ikke kan trekke tilbake tillatelser som er gitt til et industriprosjekt. Så da kan man bruke den argumentasjonen. Men i dag har man byttet side. Nå kan man altså trekke tilbake argumentasjonen. Det er noe her som er helt feil, og det viser at vedtak i Stortinget kan være uforutsigbare for alle som har fått tillatelser i Norge, ved at man trekker dem inn. Det er udemokratisk å gå etter norsk forvaltning på den måten og gå tilbake på tillatelser som allerede er gitt.

Vi kutter altså klimagassutslipp ved å elektrifisere Melkøya. Vi skaper jobber i nord, og vi legger til rette for en levetidsforlengelse som skaper arbeidsplasser i nord i framtiden. Det er jeg som finnmarking stolt av at vi gjør. Jeg hører mange snakke om arbeidsplasser i Finnmark. For meg er dette arbeidsplasser i Finnmark, dette er framtiden i Finnmark. Jeg har tro på at vi skal løse disse problemene, for kraftløftet går. Kraftløftet går i Alta, i vassdraget, kraftløftet går når vi bygger linjer østover, vi har gitt konsesjon til Lebesby, og kraftløftet går når vi kan bygge ut vindkraften på Raggovidda.

Dette kommer til å gå bra. Vi må stå ved våre vedtak.

Lars Haltbrekken (SV) [12:26:52]: Det er litt underlig å følge en debatt hvor Fremskrittspartiet prøver å framstille seg selv som naturvernere, som forsvarere av samiske rettigheter, og som motstandere av regjeringens kraftløft. Samtidig stemmer partiet i dag mot forslaget om å stoppe vindkraftverkene som planlegges i Finnmark, og partiet stemmer mot forslag om å utrede alternative kraftkilder til elektrifisering av Melkøya. Det er ikke bare to tunger det partiet snakker med.

Jeg har også lyst å knytte en kommentar til innlegget fra representanten Moxnes, som siterer professor ved det juridiske fakultet i Tromsø, Svein Kristian Arntzen. Det representanten ikke siterte, var følgende, fra Alta-posten:

«Departementet kan ikke omgjøre de aktuelle vedtak til ugunst for Equinor. Det er heller ikke hjemmel for å frata Equinor 350 MW til elektrifiseringen av Melkøya, som selskapet har fått reservert hos Statnett, sier Arntzen.»

Det viser at den professoren også mener at konsekvensene av vedtaket ikke kan følges, og det er det som er problemet med forslaget: Det kjører saken inn på et blindspor. Vi oppnår ikke det vi vil oppnå, nemlig å berge finnmarksnaturen, sikre samiske rettigheter og kutte utslippene av klimagasser.

Pål Morten Borgli (FrP) [12:29:06]: Jeg hadde litt mye på hjertet i dag, så jeg var nødt til å tegne meg en gang til.

Jeg kan begynne med Equinor, som jeg har som en stor, flott bedrift i nabolaget hjemme, og som jeg alltid har heia veldig på. Jeg har ofte møter med olje- og gassnæringen, og det de alltid har bedt oss om, er forutsigbarhet og stabile rammer. Det har Fremskrittspartiet alltid ønsket å gi. Noen er veldig bekymret for Equinor her i salen i dag. Det er ikke vi i Fremskrittspartiet. De leverer solide resultater. De beste resultatene kommer fra den viktige kjernevirksomheten til Equinor, og så har de noen tap de går på når de blir politisk pålagt å drive med andre symbolpolitiske saker for å grønnvaske seg.

Med vår politikk vil Equinor ha gode og trygge vilkår framover, og de vil levere gode resultater. Det er ikke det det handler om i dag. Det som er problemet når vi taper Fastlands-Norge for strøm, sånn som de rød-grønne har til intensjon å gjøre – og de samtidig har et SV som sier de ikke vil ha vindmøller på land, men det jo blir konsekvensen – er at vi får disse høye, rød-grønne prisene. Det rammer annen næring – slakteriene som må permittere sine folk, pizzabakere som må slå av ovnene og sende ansatte hjem. Det er alt det andre næringslivet – som Fremskrittspartiet også har omsorg for – man ikke diskuterer her i dag, og det vil rammes hardt av denne ekstreme iveren etter å grønnvaske seg med å

elektrifisere noe som egentlig er uhensiktsmessig. Det er ikke klimariktig, og det er egentlig sløsing med penger. Det er det det egentlig handler om i dag.

Jeg hadde håpet at SV var fornuftige og gikk tilbake og stoppet dette på en god måte, at de sikret at man kan kveike i gang og fyre dette anlegget med gass. Det står et gasskraftverk oppe på Mongstad – som vel var en annen månelanding Arbeiderpartiet hadde i sin tid – som er pakket inn i en hall, og som de kan ta fram og bruke til å produsere ganske mye god og billig strøm med.

Sofie Marhaug (R) [12:31:46]: Det har blitt snakket veldig mye om forutsigbarhet i denne debatten. Da vil jeg spørre: Forutsigbarhet for hvem? Det er det grunnleggende spørsmålet her. Her er det store interessekonflikter. Skal det være såkalt forutsigbarhet for norsk olje og gass, eller skal det være forutsigbarhet for befolkningen i Finnmark, for reindriften, for andre næringsaktører? Det er det store spørsmålet her. Jeg vil påstå at Equinor har visst veldig, veldig godt, helt fra starten av, at det har vært politisk uenighet, at det har vært et svakt – for ikke å si ikke-eksisterende – parlamentarisk grunnlag for beslutningen som ble fattet i 2023.

Det har også blitt snakket litt om kraftforbruk og at vedtak som tidligere lå an til å få flertall, omtrent ville føre til en eksplosjon i datasenter, at kraften ville gå sør-øst osv. Da vil jeg bare minne den salen om at forbindelsen nord og sør for Balsfjord er dårlig. Det skriver Statnett i sin områdeplan. Det er en av grunnene til at det er et vilkår om mulig utkobling for Melkøya. Det er ikke riktig at man bare kan føre den strømmen lenger sør uten videre. Det er en flaskehals der, og det er ikke en del av kraftløftet. Det er en realitetsorientering jeg ønsker å gi Stortinget.

Det har også vært snakket om rettsstatlige prinsipper og lovlighet. Et veldig viktig rettsstatlig prinsipp for meg og Rødt er maktfordelingsprinsippet. Det sier at Stortinget er den lovgivende forsamlingen, og at regjeringen skal utøve det Stortinget bestemmer. Det som ligger i forslaget til anmodningsvedtak vi skal stemme over i dag, er at man skal se på reservasjonen og se på andre løsninger. Et anmodningsvedtak er selvfølgelig ikke ulovlig. Det er en oppfordring og en mulighet til å bruke et politisk og juridisk handlingsrom. Det ville vært marsjorden til ministeren dersom det hadde blitt vedtatt i dag, og det ville vært mulig – ikke enkelt, men selvfølgelig ville det vært mulig. Da ville vi fått politisk bevegelse i denne saken. Nå får vi i stedet fortsatt press på naturen, høye og ustabile strømpriser og en kraftsituasjon vi ikke vet hvordan vil ende. Det fører til uforutsigbarhet.

Når vi snakker om rettsstatlige prinsipper, vil jeg også minne om at det ikke er sånn at man er like opptatt av de juridiske konsekvensene i denne salen eller i de-

partementet når det er menneskerettighetene til Norges urbefolkning som står på spill. Det er en pågående rettsprosess knyttet til elektrifiseringen av Melkøya. Sametinget har anket videre i rettssystemet. Det er en juridisk risiko ministeren og regjeringen er villig til å ta, men de er ikke villig til å ta noen juridisk risiko når de skal ha med Equinor å gjøre. Det er veldig synd, men det sier noe om at dette også er en politisk uenighet, ikke bare et juridisk spørsmål.

Siste ord er ikke sagt i denne saken, for det er så mange problemer med det vedtaket som ligger til grunn.

Presidenten [12:34:52]: Representanten Mani Hussaini har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, på inntil 1 minutt.

Mani Hussaini (A) [12:35:04]: En liten oppsummering av debatten: Melkøya er ikke noe som skal skje i framtiden. Arbeidet er i gang, og det tror jeg vi har konstatert gjennom denne debatten.

Fremskrittspartiet er bekymret for strømprisen i hele Norge. Da kan man minne FrP om at det var deres minister som la grunnlaget for to utenlandskabler. FrP vil frigjøre kraften fra Melkøya. Vi vet at gjennom å frigjøre den, går den samme kraften til datasentre, hydrogenfabrikker og ammoniakfabrikker, kanskje til og med noen batterifabrikker. FrP sender en beskjed til alle styreverter som skal gjøre investeringer. Det er planlagt investeringer på rundt 270 mrd. kr på norsk sokkel dette året. FrP sender dem en tydelig beskjed om at de kan ikke stole på oss. FrP kunne med dette forslaget gitt MDG den største seieren. FrP konstaterer i dag at de er ferdig som et næringsparti.

Presidenten [12:35:59]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:36:12]: Jeg må bare kommentere representanten Kvammen Rafaelsens innlegg. Han sa at det er viktig å stå ved våre vedtak, men det er ikke like viktig for Arbeiderpartiet å stå for løftene de gir innbyggerne og næringslivet i nord.

Det er ingen som har snakket om å trekke tilbake lovlig vedtak. Det er ingen forslag i dag som vil stoppe elektrifiseringen, men det gjelder hvor man skal ta kraften til elektrifiseringen av Melkøya fra, og å stå ved tillatelsene. Arbeiderne fra Jaro vil fortsette den jobben de holder på med på Melkøya. Det samme gjelder de ansatte i Kimek, Coop og LNS.

Innbyggerne og næringslivet i Finnmark må i framtiden se bort fra løftene fra Arbeiderpartiet og statsmi-

nisteren, som sa at alternativ kraft skulle være på plass før det ble gitt tilknytning til Melkøya.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [12:37:26]: Jeg vil takke for debatten. Den kan man si mye om, men det har i hvert fall vært engasjement, uansett hvem som måtte sitte i baksetet hos hvem, og uansett hvor grundig den enkelte representant har vært eller ikke.

Helt på slutten vil jeg bare si: Det ingen kan si, er at Fremskrittspartiet ikke har advart. Det er ikke for sent å sikre en kraftløsning for Nord-Norge. Det kan vi få hvis det blir flertall for Fremskrittspartiets forslag. Min og flere andres mistanke er at Equinor blir nødt til å holde turbinene sine gående uansett.

Komiteens leder tar en kort merknad helt på tampen, og det siste jeg gjør i denne debatten, skal være å kommentere det. Komiteens leder kunne hatt godt av å øke sitt kunnskapsnivå. Det er Arbeiderpartiet som har vært pådriver for utenlandskabler og energimarkedspakker, og ikke minst er det Arbeiderpartiet som har trukket tilbake oljeblokker fra Barentshavet. Det er også Arbeiderpartiet, ikke Fremskrittspartiet, som har ivret etter å bruke penger på grønn ammoniakk, blått hydrogen og alle mulige dyre og symbolske klimaprojekter.

Statsråd Terje Aasland [12:38:50]: Jeg skal prøve å ikke forlenge debatten ytterligere nå, men bare si at debatten på en måte har vist den splittelsen som er i Stortinget knyttet til hvordan man skal produsere mer elektrisitet – i Finnmark, men også andre steder i landet. Jeg synes det etterlatte inntrykket fra denne debatten og prosessen som har vært rundt dette forslaget, er at det kan settes spørsmålsteget ved stabilitet og forutsigbarhet for de rammebetingelsene som foreligger, knyttet til f.eks. olje- og gassindustrien vår. Det mener jeg er svært alvorlig.

Det er grunn til å sette spørsmålsteget ved hvem som var olje- og energiminister da Equinor begynte å starte planleggingen av Snøhvit Future – økt landkompresjon på Melkøya. Det var enten Terje Søviknes eller Sylvi Listhaug. Sylvi Listhaug var jo så kort innom det kontoret at hun kanskje ikke rakk å gjøre noe der, men det var i hvert fall Fremskrittspartiet som hadde ansvaret. I etterpåklokskapens navn kan det være sånn at hvis partiet ville noe og hadde makt til å gjøre noe, så kunne Fremskrittspartiet satt ned foten allerede da og sagt at det er uaktuelt å øke landkompresjonskapasiteten på Hammerfest LNG med kraft fra land. De gjorde det ikke.

Da mener selvfølgelig Fremskrittspartiet at da planen for utbygging og drift ble lagt fram av Equinor og rettighetshaverne, skulle en sagt nei til planen. Det ville også vært å skape svært stor uforutsigbarhet. Jeg mener det er viktig å reflektere litt over det.

Så kommer det ganske bombastiske uttalelser fra Rødt om at man bare kan gå inn og ta vekk den tillatelsen som er gitt til Equinor. De sier i hvert fall at vi kan utfordre handlingsrommet, og da jeg hørte på representanten Moxnes, raljerte han med SV, som forholder seg til det faktiske regelverket som er, og som er understøttet av flere helt uavhengige jussprofessorer den siste tiden.

Jeg tror lærdommen av dette bør være at vi bør fokusere mer på stabilitet og forutsigbarhet. Vi skal diskutere en sak rett etterpå om petroleumsmelding. Det er ikke nødvendig å legge fram en petroleumsmelding hvis Stortinget skal holde på sann som det har holdt på i denne saken.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [12:41:44]: Statsråden oppnådde å forlenge debatten, og så får vi se om han klarer å oppnå et kraftløft.

Det er grunn til å minne om hvem som sto på Melkøya og sa at det nå var grønt lys for elektrifiseringen. Det var bl.a. Gahr Støre, det var Vedum, og jeg tror faktisk det var Aasland selv som var der.

Når vi skal gå inn i petroleumsmeldingen og snakke om den, må vi ta med oss lærdommen fra denne saken om tre år med usikkerhet på grunn av et vedtak som ble presset igjennom på et tynt grunnlag, og som en aldri burde gjort. Det vedtaket har brakt på bordet en uforutsigbarhet til oljenæringen som de burde ha sluppet. Det er fordi en satte klimapolitikken foran fornuftig næringspolitikk. Det er faktisk så enkelt. Jeg håper vi ikke kommer dit igjen, for når næringslivet ikke vet hvor og hvem som blir taperne av at et nytt klimaprojekt skal ta strømmen, har vi et problem.

Det er den forutsigbarheten vi må ta tilbake, og så skal vi være med og legge et grunnlag for den mest offensive satsingen på norsk sokkel på mange, mange år når vi kommer til petroleumsmeldingen.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [12:43:13]: Jeg må bare kommentere litt på siste taler, som igjen sier at elektrifisering av Melkøya bidrar til usikkerhet og uforutsigbarhet for næringslivet. Det gjør ikke det. Det har bidratt til at vi har milliardinvesteringer i Finnmark. Det har bidratt til at det største industriprosjektet i Norge nå foregår i nord, det foregår i den sikkerhetspolitisk viktigste delen av landet. Det skal vi ta vare på, og vi skal være stolt av at vi får investeringer i nord. Jeg er glad for at vi har tatt det initiativet for å legge til rette for kritisk infrastruktur som fremmer ringvirkninger og skaper arbeidsplasser rundt om i Finnmark – og rundt om utenfor Finnmark, i Nordland, i Troms, i Stavanger.

Jeg vil også invitere representanten Borgli til Finnmark, for han har tydeligvis ikke vært der, siden han snakker om teppelegging av vindkraft. Dette medfører

ikke teppelegging av vindkraft, det medfører at man faktisk skal bygge ut mer fornybar energi, noe forslaget man holdt på å få flertall for, også ville medført at man hadde hatt behov for, fordi det finnes andre prosjekter som står i kø. Man ser bare bort fra at man ikke vil ha arbeidsplasser på akkurat ett konkret sted, man vil ha det et annet sted eller tildele til de neste. Så kan det være at man neste gang man ser noen bruker kraften, vil ta den fra dem også. Det er det man legger opp til her nå, at man skal ta dem som er den siste brukeren, som gjør at vi må bygge mer strøm.

Det er det vi står her og diskuterer, og det blir så mye fram og tilbake. Når vi har håndfaste, konkrete investeringer, arbeidsplasser og framtid i nord, må vi ha mer av det, ikke mindre, og vi må legge til rette for at vi bygger en infrastruktur som gjør at kraften kommer fram dit den trengs. Det er kraftoverskudd i nord, men vi har ikke et nett som er tilpasset at flyten kommer fram dit den trengs, og at vi får utviklet næringslivet og bosettingen i nord. Det har jeg tro på at vi får til, og derfor står vi ved de tillatelsene som allerede er gitt i dag.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [12:45:35]: Den foregående representanten tror vel at oljenæringen ikke hadde hatt behov for å eksportere gass fra Barentshavet og sørover eller hatt en større løsning for LNG hvis det ikke var for elektrifisering. Det vitner om at Arbeiderpartiet ikke forstår hvordan markedsøkonomi fungerer i praksis. Det representanten bør være klar over, er at det er elektrifiseringen og kravet om det fra politikere – som i Arbeiderpartiet – som gjør at det blir dyrt, kontroversielt, skaper usikkerhet og tar strøm, når det ikke hadde trengt å gjøre det. Kompresjon kan en få til ved å bruke gass. Er det én ting en har mye av på Melkøya, er det nettopp gass.

Presidenten [12:46:15]: Representanten Sofie Marhaug har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sofie Marhaug (R) [12:46:25]: Bare en kort kommentar til påstanden om at det forslaget som kunne fått flertall, ville ført til mer vindkraftutbygging: Det ville det slett ikke. Det står for det første at kraften «kan» frigis, ikke «må». For det andre handler dette om kraftbalansen i hele regionen. Noe av poenget med å stoppe reservasjonen, er at kraftbalansen er for dårlig.

Rødt har i denne innstillingen også et forslag inne om å stanse alle vindkraftutbygginger, stanse kraftløftet, som dessverre ikke ser ut til å høste særlig mange stemmer her i dag. Det er bare å beklage, men jeg vil love igjen at siste ord ikke er sagt i denne saken, for vi vil kjempe med nebb og klør mot hvert eneste vindkraftverk som er påført denne regionen ovenfra og ned. Det er det kraft-

løftet i virkeligheten er. Den kampen vil stå om hvert enkelt vindkraftverk, og den er ikke over.

Presidenten [12:47:23]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [12:47:28]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aleksander Stokkebø, Amalie Gunnufsen, Erlend Svardal Bøe, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Kari Sofie Bjørnsen om en ny petroleumsmelding om utvikling og forutsigbarhet for Norges største næring (Innst. 99 S (2025–2026), jf. Dokument 8:25 S (2025–2026))

Presidenten [12:47:50]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Maren Grøthe (Sp) [12:48:19] (ordfører for saken): Saken vi behandler nå, omhandler behovet for at regjeringen utarbeider en ny petroleumsmelding, og at den må legges fram innen vårsesjonen 2027. Et bredt flertall i energi- og miljøkomiteen støtter forslaget, og jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid i denne saken. Jeg vil så gå over til å kommentere Senterpartiets standpunkt.

I år er det 60 år siden den første letebrønnen ble boret på norsk sokkel. Det markerte starten på det som skulle bli Norges viktigste industrieventyr. Regjeringen Borten og senere regjeringen Bratteli var tydelige på én ting: Petroleum var en nasjonal ressurs som skulle forvaltes politisk, under norsk kontroll, og til det beste for hele landet.

«De ti oljebud», som ble vedtatt av Stortinget på starten av 1970-tallet, ble en avgjørende rettesnor for petroleumsforvaltningen og sikret prinsipper om nasjonal kontroll, statens aktive deltakelse og langsiktig verdiskaping gjennom industribygging. Det har sørget for at vi i dag har en verdensledende leverandørindustri, og at inntektene fra olje og gass har kommet fellesskapet til gode.

Gjennom disse 60 årene har norsk petroleumspolitikklagt til rette for å skape arbeidsplasser langs kysten og sikret enorme inntekter, som har gått til velferd og utvikling i hele Norge. Nettopp derfor har vi også et ansvar for å videreutvikle denne næringen. Over 200 000 job-

ber i olje- og gassnæringen, og skal Norge fortsatt være en langsiktig og ansvarlig energileverandør, trenger vi rammebetingelser for næringen som sikrer leting og aktivitet. Uten nye investeringer, leting og videreutvikling av sokkelen risikerer vi et bratt produksjonsfall, med alvorlige konsekvenser for både arbeidsplasser, statlige inntekter og energisikkerhet.

Samtidig er norsk sokkel blitt mer moden. De store utbyggingene er færre, aktørbildet er endret, og mye av den framtidige produksjonen vil komme fra mindre funn som knyttes til eksisterende infrastruktur. Det stiller også nye krav til politikken. Slike veivalg bør ikke tas stykkevis og delt, men bør sees i sammenheng.

Den forrige petroleumsmeldingen ble lagt fram i 2011. Siden den gang har verden, Europa og norsk sokkel endret seg betydelig. Senterpartiet er derfor fornøyd med å bidra til et bredt flertall som sikrer at det utarbeides en ny petroleumsmelding om dagens situasjon og framtidens utfordringer på norsk sokkel. En melding som sikrer høy aktivitet, god ressursutnyttelse og rammevilkår, og som gir Stortinget muligheten til å ta stilling til utviklingen på norsk sokkel, vil tjene hele Norge.

Solveig Vik (A) [12:51:25]: Petroleumsmeldingen handler om én ting framfor alt: Forutsigbarhet for Norges største næring – en næring som gir arbeid til over 200 000 mennesker, som skaper verdier i hele landet, og som fortsatt er helt avgjørende for norsk økonomi og for Europas energisikkerhet. Nettopp derfor er det spesielt å stå og snakke om dette her i dag, om forutsigbarhet.

Den 12. januar sto jeg sammen med representanter fra både Senterpartiet og Fremskrittspartiet med et samlet budskap: Olje- og gassnæringen skal fortsette å være en bærebjelke i det norske samfunnet. Vi må stå samlet, med et bredt flertall, for å dempe fallet i produksjonen og gi næringen den tryggheten den trenger for at vi skal fortsette å investere på norsk sokkel.

Derfor trodde jeg at omkampenes tid var forbi, slik som vi sa for noen uker siden. Jeg trodde vi var ferdig med å skape unødvendig usikkerhet rundt rammevilkårene for Norges viktigste næring. Det er derfor helt absurd å stå her i dag og diskutere forutsigbarhet samtidig som det største opposisjonspartiet bidrar til det stikk motsatte i en av de viktigste enkeltsakene for norsk energipolitikk.

Vi står ved et veiskille. Det gjør Europa også. De faser ut russisk olje og gass, samtidig som de skal gjennomføre en omfattende grønn omstilling. I dette bildet er og vil norsk gass være en helt avgjørende faktor. Det er ikke et hinder for omstilling, men en forutsetning for at de faktisk skal kunne lykkes.

Norge skal fortsatt være Europas energisikkerhet, men det skjer ikke av seg selv. Det krever stabile, langsik-

tige og forutsigbare rammer for næringen som leverer energien. Det krever politisk ansvarlighet, og det krever at staten står ved sine vedtak.

I dag behandler Stortinget et forslag om en petroleumsmelding. Samme dag behandler vi Melkøya-saken. De to sakene kan ikke sees uavhengig av hverandre, for signalene vi sender i dag, vil bli lest nøye – av arbeidstakere, av leverandørindustrien og av investorer, både i Norge og internasjonalt.

Forutsigbarhet bygges gjennom handling, ikke festtaler. Hvis vi mener alvor med at olje- og gassnæringen fortsatt skal være en bærebjelke i samfunnet vårt, må vi også opptre deretter når beslutningene faktisk skal tas. Det håper jeg det er andre enn bare Arbeiderpartiet som har tenkt å gjøre i dag.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [12:54:08]: I bestillingen til regjeringen står det ikke et ord om CCS, havvind eller symbolske klimatiltak som elektrifisering. Det forventer vi i Fremskrittspartiet at regjeringen forholder seg til. Det er en petroleumsmelding vi vil ha, ikke en melding om alt mulig annet.

Norges viktigste næring fortjener bedre enn den usikkerheten de 200 000 menneskene som jobber i tilknytning til oljen, har opplevd med statsbudsjettene når Gahr Støre har vært statsminister. Fremskrittspartiet støtter en ny petroleumsmelding, selv om det er nye letemåter vi trenger, ikke mer papirarbeid. Vi er bekymret for hva som kommer i etterkant av regjeringens usikkerhetskommisjon, og har ikke nødvendigvis tillit til at Arbeiderpartiet alene klarer å stanse klimapartiernes stormløp for å ødelegge mest mulig for oljenæringen.

I Storbritannia har vi sett skrekkeksmpelet på hvordan det er mulig å rote til en næring fullstendig. Aberdeen ser i dag ut som en spøkelsesby, og Storbritannia importerer gass fra Norge. Forstå det den som kan. Noen vil kanskje beskrive Storbritannias oljepolitikk som fullstendig galimatias. Det er ikke mange år siden noen klimapartier sa at oljen hørte hjemme på museum. Visst er oljemuseet i Stavanger flott, men da en fant Johan Sverdrup-feltet, som ingen trodde en skulle finne, revitaliserte det hele oljenæringen. Dit skal vi forhåpentligvis igjen.

Vi har en ambisjon om å gjøre alt vi kan for å legge til rette for å gjøre Sjøkeldirektoratets mulighetsbilder til skamme, for det som er avgjørende, er å åpne nye områder for leting, få gang på eksisterende funn som ikke er utviklet, og tilpasse rammevilkårene til næringen på en forutsigbar måte, som gjør at de med tiltro kan planlegge prosjekter fram i tid, og ikke minst utvikle de funnene en har gjort, på en lønnsom måte. Nå er det rundt 90 funn som ikke er utviklet, og som tilsvarer omtrent størrelsen på Sverdrup. Vi må gjøre det vi kan for å utnytte de ressursene som allerede er funnet.

Petroleumsmeldingen må handle om hva vi skal gjøre på lang sikt for å motvirke fall i produksjonen på sokkelen med de ressursene vi har igjen, som vi er litt over halvveis på. Det er etterspørselen som bør være styrende. Norge bør være det siste landet som slukker lyset på sin sokkel. I tiden framover vil det handle om arbeidsplasser i oljen direkte – i leverandørindustrien og i verftsindustrien. Vi må sende signaler om at vi er klare til å støtte utbygging av nye funn, og at vi ikke ønsker at den kompetansen norske verft har, forvitrer, slik at alle oppdragene må sendes til utenlandske verft når vi en gang i framtiden – hvis vi er heldige – gjør et stort funn.

Arbeiderpartiet sa at oljepolitikken ikke har noe i statsbudsjettet å gjøre, men allikevel kunne Nettavisen avsløre hvor lite det egentlig betydde, når en for å smøre MDG, SV og Rødt tilbydde en stor oljeseier, med begrensninger i arealet som er tilgjengelig i TFO-utdelingene. Hvis det er noe som er hellig for oljenæringen, er det TFO-rundene. Det gjør at Fremskrittspartiet er sterkt bekymret for rammevilkårene for næringen når vi kommer til neste års statsbudsjett – eller enda tidligere, til revidert. Ser en på usikkerhetsmerittene til Arbeiderpartiet, som har gjort knefall for klimapartiene tidligere, er det grunn til å være bekymret.

Aleksander Stokkebo (H) [12:57:21]: Et stort flertall i befolkningen og på Stortinget vil utvikle, ikke avvile, olje- og gassnæringen. Det må også reflekteres i vedtakene våre. Derfor la Høyre i fjor fram forslaget om en petroleumsmelding, som vi nå er glad for at de fire største partiene stiller seg bak. Hovedformålet er klart: fortsatt høy aktivitet, høy ressursutnytting og stabile rammevilkår.

Av dette følger to veldig tydelige signaler. Til alle som vil investere på norsk sokkel: Velkommen! Og når støvet fra forrige sak har lagt seg: Omkampenes tid må nå være forbi. Vi må vekk fra at hver eneste budsjettforhandling på venstresiden blir russisk rulett med Norges største og viktigste næring. Vi må bort fra endeløse runder i denne salen om hva vi er mot, og starte å diskutere hva vi er for.

Hvordan skal vi så opprettholde og øke letingen, sånn at vi faktisk får flere funn og utbygginger? Først og fremst må det skje med politisk og regulatorisk stabilitet. Forutsigbarhet er nøkkelen for investeringer i Norge generelt og på sokkelen spesielt. I tillegg må vi tilby attraktive letearealer feltnært der infrastruktur finnes, men også i nye og mindre utforskede områder der potensialet er stort.

Petroleumsmeldingen blir arenaen for å samle kunnskap og stake ut kursen. Vi ønsker bransjens innspill velkommen for å løfte beste tilgjengelige teknologi og en høy utvinningsgrad. Skal vi gjøre de neste store

funnene, må myndighetene og selskapene tørre å tenke nytt.

Når vi møter det britiske energidepartementet og kollegaer i Europaparlamentet, er de tydelige på behovet for mer norsk naturgass. Vi skal derfor opprettholde et høyt leteaktivitetsnivå på norsk sokkel og bidra til verdiskaping, kompetansebygging og europeisk omstilling bort fra skitten kullkraft og russisk energi. Nettopp derfor er jeg veldig glad for at vi får gjennomslag for en sånn petroleumsmelding, og nettopp derfor vil Høyre alltid stå opp for jobbene i vår største og viktigste næring og være garantisten for stabiliteten og forutsigbarheten i dette stortinget.

Balder Alvær Olafsen (SV) [13:00:26]: Det er mulig – det er mulig å skape et Norge med en sterk velferdsstat, med lave utslipp og med arbeid til alle. Fremskrittspartiet, Høyre og Arbeiderpartiet prøver å fortelle oss at vi ikke har råd til velferd uten olje. Men sannheten er at vi bygget velferdsstaten rett etter krigen, lenge før Norge ble et rikt land, og lenge før oljen.

I Norden har bare Norge olje, men Sverige, Danmark og Norge er alle blant verdens beste land å bo i. Det er fordi vi har turt å satse på fellesskapet og et sterkt velferdssamfunn som skaper verdier for alle. Naboene våre tar ansvar for at utslippene skal gå ned. Sverige har kuttet utslippene med 38 pst., Danmark har kuttet 47 pst., og Storbritannia har kuttet 54 pst siden 1990. Norge? Vi har kuttet 13 pst.

Heldigvis har SV presset regjeringen til å gjennomføre et taktskifte i klimapolitikken de siste fire årene. Takket være det har vi doblet kuttene i utslipp på fire år. Men vi er nødt til å gjøre mer, og det raskere. Det finnes ingen bærekraftig framtid hvor vi fortsetter å lete etter mer olje.

Mange av oss har en kompis eller tre som jobber i oljen, og vi blir bekymret når vi hører dette. Men jeg kommer med gode nyheter. Verdien i Norge ligger ikke i oljen; den ligger i folk. Skal vi tro Finansdepartementet, er den største verdien i Norge humankapitalen, som utgjør 65 pst. av nasjonalformuen. Bare 3 pst. av Norges verdier kommer fra olje og gass. Altså er arbeidskraften vår 20 ganger så verdifull.

Det finnes en framtid uten olje hvor vi fortsatt har en sterk velferdsstat og en konkurransedyktig industri. Den framtiden krever at dagens politikere tar ansvar. Nå må Stortinget vise mot og bygge et Norge som styrker velferden, som kutter utslipp, og som sørger for at alle har en jobb å gå til.

Sofie Marhaug (R) [13:03:30]: En petroleumsmelding i seg selv er ikke nødvendigvis en dårlig idé. Det kan være lurt å planlegge for framtiden og for hvordan vi skal balansere ulike næringer i Norge framover, men

jeg opplever nok dessverre at motivasjonen fra forslagsstillerne og de partiene som støtter forslaget, er å utvinne mest mulig. Det er nærmest en konkurranse mellom partier om å utvinne mest mulig olje og gass raskest mulig. Det mener jeg er uklokt.

Det blokkerer egentlig også for ganske viktige debatter, som handler om balansegangen vi skal ha framover mellom ulike næringer, men også mellom f.eks. oljefelt og gassfelt. Det er helt nødvendige diskusjoner å ta, som handler om de sårbare områdene. Det hadde vært mulig og ønskelig å skåne noen områder, totalfreden f.eks. Lofoten, Vesterålen og Senja og større deler av Barentshavet, fordi vi beveger oss til mer og mer sårbare områder når – eller hvis – vi skal utvinne de siste restene av norsk olje og gass. De diskusjonene forsvinner i konkurransen om å utvinne mest mulig raskest mulig.

Jeg skulle også ønske at vi kunne sett denne meldingen og denne diskusjonen i sammenheng med omstillingskommisjonen som skal komme, for disse tingene henger veldig tett sammen. Jeg håper det vil skje likevel, men jeg frykter at det heller vil være slalåmkjøring i Stortinget. Det er forklaringen på hvorfor Rødt ikke støtter forslagsstillerne.

Så vil jeg oppfordre våre budsjettpartnere til å ta en del av diskusjonene om olje og gass med oss også, for vi har noen felles interesser – interesser vi ikke har sammen med Høyre og FrP – f.eks. knyttet til Lofoten, Vesterålen og Senja, knyttet til Mørebankene, knyttet til sårbare fiskeriressurser, altså der vi må sette en grense for utvinningen.

Frøya Skjold Sjørsæther (MDG) [13:05:54]: Den siste tiden har Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet argumentert for en petroleumsmelding med at vi går inn i en ny situasjon på norsk sokkel. Konklusjonene til partiene – som de også ser ut til å ha ønsket seg – er jo eldgamle, og de er en videreføring av den oljepolitikken som Norge har ført i mange år: høy aktivitet, mer leting, nye investeringer og fortsatt tung avhengighet av en næring som verden skal og må fase ut.

Det som faktisk er nytt, er at karbonbudsjettet vårt nesten er tomt. Verden har allerede funnet mye mer olje og gass enn klimaet vårt tåler. Mer leting og nye funn kan bare bli lønnsomt dersom klimapolitikken i verden mislykkes. Uttalelsene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet viser at stortingsflertallet går inn i en ny tid uten å ta høyde for den langsiktige risikoen med å binde arbeidskraft, kapital og politisk oppmerksomhet til en næring som overhodet ikke er forenlig med en verden der vi har nådd klimamålene våre.

Europas etterspørsel etter gass er forbigående. EUs gassforbruk har allerede falt med omtrent 20 pst. siden 2021. Som følge av EUs vedtatte mål om 90 pst. utslipps-

kutt innen 2040 er det sannsynlig at gassetterspørselen kan falle opp mot 70 pst. innen 2040. Det er vesentlig mer enn det forventede tallet i norsk gassproduksjon, på 45 pst.

En av anbefalingene til det regjeringsnedsatte Klimautvalget 2050 er at det skal utarbeides en strategi for sluttfasen av norsk petroleumsvirksomhet, og at den skal legges fram for Stortinget så raskt som mulig. I høst ble venstresideflertallet enige om en omstillingskommisjon der mandatet er å vurdere tiltak for omstillingsevne, verdiskaping, næringsutvikling og konkurransekraft når sokkelen går inn i en ny fase, med avtakende produksjon og økende fornybarandel i Europa, på bekostning av fossil energibruk.

Mandatet i omstillingskommisjonen peker ut en ny retning i norsk petroleumspolitik, og jeg vil advare stortingsflertallet mot å fortsette å føre politikk på autopilot i denne saken. Det er uansvarlig både for klimaet og for framtidens arbeidsplasser og velstand. Det er blitt sagt flere ganger at omkampenes tid i oljepolitikken må være over, og det kan jeg love at den absolutt ikke kommer til å være når MDG skal forhandle om syv budsjetter til.

Hans Edvard Askjer (KrF) [13:08:25]: Det er ikke på autopilot når KrF støtter forslaget om å utarbeide en ny petroleumsmelding. Det er ikke fordi alt er som før, men fordi mye har endret seg. Den sikkerhetspolitiske situasjonen rundt oss er mer alvorlig enn på lenge. Europas behov for stabil og pålitelig energiforsyning er tydeligere, og norsk sokkel spiller fortsatt en viktig rolle for både energisikkerhet, verdiskaping og arbeidsplasser. Samtidig vet vi at sokkelen er mer moden, at aktørbildet er i endring, og at framtidig aktivitet i større grad vil bestå av mindre funn nær eksisterende infrastruktur.

I en slik situasjon er det avgjørende at Stortinget har et oppdatert og helhetlig kunnskapsgrunnlag. En ny petroleumsmelding handler derfor først og fremst om å få en samlet oversikt: Hvor står vi? Hvilke valg står vi overfor? Hvordan kan ressursene forvaltes på en ansvarlig, langsiktig og forutsigbar måte?

For KrF er det viktig å understreke at støtte til en ny petroleumsmelding ikke rokker ved våre grunnleggende prinsipper. Vernede områder ligger fast, og klimahensyn skal fortsatt veie tungt.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Grunde Almeland (V) [13:10:09]: Det er ikke helt rett fram å følge flertallets mange ulike utredninger og meldinger knyttet til klima, omstilling, olje og gass, særlig ikke Arbeiderpartiets. Dersom vi spoler litt over ett år tilbake, vedtok Stortinget, med Arbeiderpartiets støt-

te, at regjeringen i løpet av vårsesjonen 2025 skulle «sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre økonomiens omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta». Dette utvalget så, som kjent, aldri dagens lys.

Om vi så går tilbake til våren i fjor, vedtok Stortinget, med Arbeiderpartiets støtte, at regjeringen i første halvdel av fireårsperioden skal legge fram en stortingsmelding som skal «redegjøre for statusen på Norges klimamål og fremheve nødvendige prioriteringer i klima- og energipolitikken». I denne sammenheng vil jeg understreke «nødvendige prioriteringer» i energipolitikken.

I forbindelse med årets budsjettavtale gjentok på sett og vis Arbeiderpartiet øvelsen fra ett år tilbake og var med på et vedtak om at det skal settes ned en omstillingskommisjon som skal vurdere ulike scenarioer, osv.

Alle disse vedtakene er for så vidt vedtak som også Venstre har støttet. Poenget mitt er at Stortinget, med Arbeiderpartiets støtte, gjennom tre ulike vedtak har besluttet å utrede sammenhengen mellom klima og energi, avtakende produksjon av olje og gass og behov for omstilling.

Det er nødvendig, og det er bra, men før noe av dette har kommet i gang, varslet regjeringen at de vil lage en ny petroleumsmelding. Regjeringen står helt fritt til å legge fram de meldingene de selv ønsker og selv vil, men det er noe spesielt når Arbeiderpartiet tre ganger har stemt for utredninger eller stortingsmeldinger som for alle praktiske formål legger føringer for en tid med mindre petroleumssaktivitet, at de altså varsler å legge fram en melding om petroleumssaktivitet før de andre er klare.

Særlig blir det rart når hovedhensynet i den nye petroleumsmeldingen tilsynelatende skal være å sikre videre høy aktivitet, høy ressursutnyttelse og stabile rammevilkår for petroleumsnæringen. Dersom det hadde vært noen logikk i de vedtakene Arbeiderpartiet har vært med på, burde hovedhensynet i en ny petroleumsmelding vært at petroleumsvirksomheten skal trappes ned, i tråd med Norges klimaforpliktelser. Man vil da bare kunne vente og være spent på hvilken betydning omstillingskommisjonen skal ha, når den ikke skal virke inn på de politiske prioriteringene vi skal gjøre for sektoren den i stor grad også skal omtale.

Dette blir en helt merkelig praksis. Derfor har Venstre i dag fremmet et løst forslag der vi ber om noe så balt som å endre på rekkefølgen i hvordan dette gjøres. Med det tar jeg opp Venstres forslag.

Presidenten [13:13:13]: Representanten Grunde Almeland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Terje Aasland [13:13:30]: La meg starte med å si at jeg er veldig glad for at det er bred tilslutning i

Stortinget til å utarbeide en petroleumsmelding. Det er helt avgjørende å prøve å samle trådene, ikke minst etter den forrige saken vi diskuterte. Forutsigbarhet, stabilitet og langsiktighet er det viktig å ha bred enighet om i Stortinget når vi snakker om Norges viktigste næring.

Jeg har lyst til å understreke at det ikke er noen motsetning mellom det å legge fram en petroleumsmelding og det å nedsette en omstillingskommisjon og gjennomgå dette med omstilling. Omstillingen er i gang, omstillingen pågår hele tiden, og det å ha retninger på politikken er ganske vesentlig.

Det som er viktig for å videreutvikle norsk sokkel og betydningen av norsk sokkel i en ny tid, er selvfølgelig at vi skal opprettholde vår rolle som en stabil, langsiktig leverandør av energi til Europa. Det vi ser veldig tydelig, er at produksjonsfallet på norsk sokkel kommer til å bli større enn forbruksfallet i Europa de neste tiårene. Det å legge til rette for at vi har en petroleumssaktivitet, er viktig. Det er en petroleumssaktivitet som aldri har hatt større betydning for så mange mennesker som det den har akkurat nå.

Arbeiderpartiets politikk er ufravikelig. Den handler om å utvikle og ikke avvike aktiviteten på norsk sokkel. Jeg er veldig glad for at flere representanter nå bruker mantraet om å utvikle, ikke avvike olje- og gassindustrien – som jeg har brukt i fire år – for det har stor betydning. Det handler om mennesker, det handler om arbeidsplasser, og det handler om trygghet for framtiden. Det handler også om teknologiutvikling, kompetanseutvikling og nye muligheter, eksempelvis havvind. Leverandørindustrien til olje- og gassindustrien har med havvind i dag fått et nytt ben å stå på, som nå representerer en omsetning på over 60 mrd. kr og over 7 000 sysselsatte. Det er omstilling i praksis.

Jeg er veldig glad for at vi har så bred tilslutning til en petroleumsmelding i Stortinget, og at Stortinget kommer til å stemme for det. De beslutningene vi tar i dag, er kanskje de aller viktigste for hvordan Norge skal være i 2040 og 2050. Det er viktig for Norge at vi får til en gradvis omstilling, og at vi kan fortsette å bidra med energi til Europa. Det er viktig at vi får til en forutsigbar politikk i tiden framover, og at vi ikke får en brå og uforutsigbar utvikling av Norges viktigste næring. Det er et veivalg med stor betydning for det norske folk, norsk økonomi og Europas energisikkerhet. Jeg er derfor veldig glad for at vi får en så bred tilslutning til dette. Vi vil følge opp Stortingets vedtak og legge fram en stortingsmelding tidlig i 2027.

Presidenten [13:16:33]: Det blir replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:16:47]: Statsråden er vel den eneste energiministeren jeg kan komme på som noen gang har trukket tilbake oljeblokker. Det at det i

siste statsbudsjett ble tilbudt å redusere TFO-arealet, som Nettavisen avslører, er en ustabilitet jeg håper vi ikke ser igjen.

FrP vil gi rødt kort til klimapartiene i oljepolitikken. Spørsmålet mitt til statsråden er om han vil love at han ikke vil tillate at klimapartiene får gjennomslag i oljepolitikken når statsbudsjettene skal behandles framover.

Statsråd Terje Aasland [13:17:20]: Jeg tror ikke det er noen energiminister som har utvidet TFO-områdene mer enn undertegnede. I min tid som olje- og energiminister og energiminister har vi utvidet TFO-områdene betydelig. Vi har lagt til rette for 26. konsesjonsrunde, men de nominerte blokkene som ble foreslått av selskapene, var det naturlig å ta inn nå, i forbindelse med utlysningen og høringen av TFO 2026. Det har vel heller aldri vært noen som har godkjent flere PUD-er enn det vi har gjort de siste fire årene.

Det er høy aktivitet på norsk sokkel, det er god aktivitet på norsk sokkel, og det er forutsigbarhet på norsk sokkel. Det kunne også vært forutsigbarhet helt til mål, til vi skulle diskutere petroleumsmeldingen, men representantens eget parti har dessverre klart å oppnå den største uforutsigbarheten som kan oppnås for norsk olje- og gassindustri, gjennom diskusjonen vi hadde omkring Melkøya.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:18:21]: Fremskrittspartiet ønsker å gjøre mulighetsbildene til Sökkeldirektoratet til skamme. Da er vi avhengig av at de store ressursene er utvinnbare på en lønnsom måte. Vi trenger også å åpne nye områder. Sökkeldirektoratet sier at det er store ressurser i områder som i dag er stengt for oljeselskaper. Spørsmålet mitt er om statsråden vil ta imot en invitasjon fra FrP om å stå sammen om å åpne de mest ressursrike områdene som i dag er stengt.

Statsråd Terje Aasland [13:18:52]: En av hovedretningene i regjeringens olje- og gasspolitikk er å legge til rette for at man hele tiden har attraktivt leteareal tilgjengelig for olje- og gassindustrien, og det har aldri vært mer leteareal tilgjengelig for norsk olje- og gassindustri enn det det er i dag. Det er jeg veldig glad for, for det er viktig, og det kommer vi til å fortsette med.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:19:17]: Jeg opplever egentlig ikke at statsråden svarer på spørsmålet. FrP har en invitasjon til statsråden om å stå sammen om å åpne de mest ressursrike områdene som i dag er stengt. De kunne representert store muligheter for norsk oljenæring og bidratt til energisikkerheten i Europa, også i den tiden vi er i.

Selv om oljeselskapene er hindret fra å gå inn i områder som er stengt for oljeselskaper, er det likevel mulig

å gjøre seismiske undersøkelser ved å bruke eksempelvis Sokkeldirektoratet. Vil statsråden åpne for at Sokkel-direktoratet også i særlig sårbare, stengte områder kan få lov til å gjennomføre seismiske undersøkelser, og med det skru opp tempoet, så vi kan posisjonere oss langsiktig – altså at det kan være mulig for oljeselskapene å få tilgang på store ressurser og fortsette å skape verdier så lenge som mulig?

Statsråd Terje Aasland [13:20:10]: Representanten kan være helt trygg på at vi skal utvikle, ikke avvike, norsk olje- og gassindustri. Det innebærer at vi må gjøre tilgjengelig attraktive leteområder, og vi skal være en stabil og langsiktig leverandør av energi til det europeiske markedet. Vi skal være den forutsigbarheten Europa trenger; det skal være stabilt og forutsigbart.

En kan ikke forhåndskonkludere med tanke på hva som skal lyses ut av areal de kommende årene, men vi kan garantere at vi skal gjøre attraktive leteområder tilgjengelige. En kan faktisk stole på regjeringens olje- og gasspolitikk, det kan en ikke på Fremskrittspartiets. Så det å motta en invitasjon fra Fremskrittspartiet i denne saken tør jeg ikke å gjøre, for jeg vet ikke helt hva Fremskrittspartiet mener i morgen.

Grunde Almeland (V) [13:21:07]: Jeg har et enkelt spørsmål, og jeg lover å ikke bli fornærmet om statsråden bare ønsker å svare ja eller nei på det. Det er om noen av konklusjonene fra den varslede stortingsmeldingen om nødvendige prioriteringer i klima- og energipolitikken for å nå Norges klimamål i 2035 vil være førende for noe av innholdet som kommer i den nye stortingsmeldingen om petroleumspolitik.

Statsråd Terje Aasland [13:21:32]: Regjeringen har til hensikt å ha en helhetlig og forutsigbar politikk på alle områder, inkludert klimaområdet og omstillingsområdet, også for hvordan vi skal stille mer kraft tilgjengelig for gode klimatiltak i Norge. Så representanten kan regne med at vi ser ting i sammenheng i regjering.

Presidenten [13:21:50]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [13:22:11]: Vi trenger en ny petroleumsmelding. Det er lenge siden 2011. Verden og Norge har forandret seg enormt de siste årene, men det faktum at petroleumsnæringen i mange år har vært og fortsatt er Norges største næring, har ikke forandret seg.

Ifølge Menon Economics er det om lag 210 000 sysselsatte enten direkte eller indirekte i petroleumsnæringen i Norge, og det er over 23 000 ansatte i denne næringen bare i mitt fylke, Akershus. Næringen er viktig for ar-

beidsplasser, industribygging og verdiskaping over hele landet. Størstedelen av verdiskapingen i næringen tilfaller fellesskapet gjennom skatt og direkte statlig deltakelse. Kompetanse i verdensklasse fra denne næringen kommer nye næringer til gode.

Nå har vi fått en tilleggsdimensjon. På grunn av krigen i Ukraina skal Europa gjøre seg uavhengig av russisk gass i 2027. Det er helt avgjørende for Europa at Norge er en stabil og pålitelig leverandør til europeiske hjem og europeisk næringsliv. Derfor ber europeiske myndigheter Norge om å fortsette å lete etter mer olje og gass for å opprettholde leveransene.

Høyre mener at norsk sokkel fortsatt skal utvikles og fortsette å opprettholde leveranser med lave utslipp, lav kostnad og høy pålitelighet. For at Norge skal kunne bidra til Europas sikkerhet og omstilling framover, kreves det betydelige investeringer i leting og videreutvikling av norsk sokkel. Norsk naturgass er viktig for Europas energi- og klimaomstilling. Andre energikilder, som skittent kull og russisk olje og gass, kan erstattes av norsk gass. Vi vil også bidra til stabil grunnproduksjon som utfyller vind og sol.

Gjennom årtier har Norge tjent på at vi har stabile rammevilkår og forutsigbarhet for norsk næringsliv. Da må vi selvfølgelig forholde oss til gitte konsesjoner og inngåtte avtaler, men vi må også se framover, og da trenger vi en melding for Norges største næring. Vi vet at det blir endringer i næringen, men vi må sikre at vi gjennom målrettet politikk og tett og godt samarbeid mellom næringsaktører, myndigheter og samfunn får til en ansvarlig og helhetlig forvaltning av petroleumssressursene og kompetansen i næringen. Dette skal vi bygge framtid og framtidens næringer på. Jeg er glad for at det er så stor oppslutning til Høyres initiativ om en ny petroleumsmelding.

Amalie Gunnufsen (H) [13:25:11]: Europa er i en ny sikkerhetspolitisk virkelighet. Russlands brutale invasjon av Ukraina har endret Europa, og Norge er helt avgjørende for Europas energisikkerhet. Det forplikter. I en sann situasjon er det én ting vi ikke har råd til: politisk usikkerhet om Norges viktigste næring. Jeg er veldig glad for at Høyre får flertall for at regjeringen skal legge fram en ny petroleumsmelding tilpasset den virkeligheten vi faktisk lever i i dag.

Petroleumsmeldingen som kom i 2011, kom for 15 år siden, og det er mye som har endret seg siden da. Rammevilkårene på norsk sokkel er annerledes, sokkelen er mer moden, produksjonen er på vei ned, aktørbildet er endret, og de store utbyggingene er i stor grad erstattet av mindre funn, som ofte er tett knyttet til eksisterende infrastruktur. Det stiller krav til tempo, prioriteringer og forutsigbare politiske rammer samtidig som det sikker-

hetspolitiske bildet har blitt mye mer alvorlig. Det er viktig at Norge fortsetter å levere og leter mer, for norsk gass er avgjørende for å gjøre Europa uavhengig av Russland.

Dette handler også om arbeidsplasser og kompetanse. Langs hele sørlandskysten har det vokst fram et miljø i leverandørindustrien i verdensklasse. Sørlandet vinner VM i miljøer innen boring, pumping, prosessutstyr og subsea. Disse bedriftene konkurrerer globalt, men de er også avhengig av aktivitet på norsk sokkel for å videreutvikle teknologi, kompetanse og arbeidsplasser. Når investeringene stopper opp, stopper ikke bare produksjonen; da stopper også innovasjonen. Erfaringer fra de midlertidige endringene i petroleumsskatte-loven viser at tydelige og forutsigbare rammevilkår utløser investeringer og sikrer aktivitet, også i leverandørindustrien. For Agder handler ikke dette om olje eller omstilling; det handler om olje og omstilling.

Jeg er veldig glad for at dette forslaget får flertall, men et sånt vedtak forplikter. Det forplikter åpenbart regjeringen til å legge fram en oppdatert petroleumsmelding, men det forplikter også Stortinget til å ta ansvar for gode og langsiktige rammer.

Presidenten [13:27:40]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [13:27:43]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe og Bengt Fasteraune om ei ny og offensiv satsing på arbeidsretta rehabilitering (Innst. 95 S (2025–2026), jf. Dokument 8:30 S (2025–2026))

Presidenten [13:28:01]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil syv replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ragnhild Bergheim (A) [13:28:37] (ordfører for saken): Først vil jeg få takke komiteen for samarbeidet i denne saken.

Gode og effektive rehabiliteringstjenester er viktig for den enkelte og for samfunnet. Målrettet og god rehabilitering skal hjelpe folk til å mestre hverdagen med den funksjonen man har, og gjennom arbeidsrettet rehabilitering er målet å kunne fortsette i arbeidslivet selv om kroppen eller psyken ikke spiller helt på lag.

Riksrevisjonens rapport om rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene ble behandlet av Stortinget i mai 2024. Bakgrunnen for undersøkelsen var at rehabilitering, sammen med habilitering, i mange år har vært pekt på som et av helse- og omsorgstjenestenes svakeste områder. Rehabiliteringsfeltet er et fagområde med mange ulike aktører, og de regionale helseforetakene skal sørge for at pasienter som har behov for spesialisert rehabilitering, får det. Det gjør de i hovedsak ved å gi slik rehabilitering i egne sykehus eller ved å inngå avtaler med private rehabiliteringsinstitusjoner, inklusiv ideelle.

Riksrevisjonens undersøkelse viste dessverre også at helseforetakenes tilbud innenfor spesialisert rehabilitering er ulike. For Arbeiderpartiet er det viktig å skaffe flere rehabiliteringsplasser med god kvalitet, og at variasjonen i tilbud mellom helseregionene reduseres. Folk som trenger det, skal få et godt rehabiliteringstilbud, enten rehabiliteringen gis poliklinisk som dagtilbud med overnatting eller som døgnplass.

Det er nå gjennomført anbudsrunder i Helse Midt-Norge og Helse sør-øst. Helse sør-øst har akkurat gjennomført en konkurranse der anskaffelsen har en økonomisk ramme på 1,2 mrd. kr. Det er gitt tilsagn på hele rammen, og det er inngått kontrakter på ca. halvparten av summen. Helse Midt-Norge har hatt en anbudsutlysning på ca. 380 mill. kr. Her er det gitt tilsagn, men kontrakter er foreløpig ikke signert.

Jeg har forståelse for at det kan være ulike meninger rundt bruk av anbud og hvilke anbudskriterier som legges til grunn, men for Arbeiderpartiet er forutsigbarhet og ryddige forhold viktig, overfor både ideelle, privat næringsliv og det offentlige, og når det offentlige skal kjøpe tjenester av private tilbydere. Inngåtte avtaler skal holdes, og vi må ikke forkludre lovlige anbudsprosesser som allerede er i mål eller i ferd med å komme i mål.

Til slutt: Jeg er glad for at en enstemmig komité har stilt seg bak forslaget om at det skal utarbeides en konkret handlingsplan for rehabiliteringsfeltet som Stortinget skal få til behandling innen utgangen av 2027. Dette blir viktig for å avklare mål og tiltak på dette viktige området.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [13:31:34]: Tilbudet om habilitering generelt, og arbeidsrettet rehabilitering spesielt, er under sterkt press under denne regjeringen. Tilbudet varierer stort fra region til region, og de som jobber i tjenesten, har en stor arbeidsbelastning og opplever uforutsigbarhet. For mange pasienter er virkeligheten at det bare ikke er kapasitet til dem. Det er ikke mangel på fagmiljøer, pasientorganisasjoner og samfunnsengasjerte mennesker som har gitt tydelig beskjed. Dette tilbudet bærer seg ikke lenger.

Samtidig har Arbeiderparti-regjeringen sittet stille og latt situasjonen utvikle seg til et kritisk punkt. Innsparinger og dårlig økonomi setter sitt preg på tjenesten. Den siste utviklingen med anbud i Helse sør-øst og Helse Midt-Norge lå an til å rasere gode og veletablerte rehabiliteringstilbud med lang erfaring og gode fagmiljøer. Det er oppsiktsvekkende at statsråden har latt dette skje uten å gripe inn.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Stortinget nå må gå til det skrittet å sette ned foten og stoppe denne anbudsprosessen, og det er vi glad for at vi har flertall for å gjøre i denne saken.

Vi må nå se på veien videre. Pasienter må få trygghet for at de får det tilbudet de trenger, når de trenger det, ikke minst for at flere som i dag står utenfor arbeidslivet, kan bli bedre og komme tilbake i arbeid. Vi trenger alle som én. Da må vi få på plass flere døgnplasser og bygge kapasiteten. Det er Fremskrittspartiet glad for at vi også kan stadfeste med dagens vedtak.

Dyktige fagpersoner må få en trygghet rundt arbeidet sitt og rammer som gjør dem i stand til å yte gode tjenester. Det må bli slutt på usikkerhet, kutt og nedprioritering av et så viktig felt for innbyggernes helse, også for å sikre at ikke mennesker unødig faller utenfor arbeidslivet på grunn av mangel på rehabilitering.

Det er oppsiktsvekkende at en tjeneste med så stor samfunnsnytte har blitt nedprioritert og neglisjert av sittende regjering. De vedtakene vi nå skal gjøre, setter oss på rett spor for pasienter som trenger tilbud, for gode fagfolk til å kunne gjøre jobben sin og for en fornuftig prioritering av samfunnets ressurser.

Margret Hagerup (H) [13:34:38]: Arbeidsrettet rehabilitering har dokumentert effekt. Det er ingen tvil om at når helse og arbeid kobles tettere sammen, kan flere komme tilbake i jobb. Det er bra for den enkelte, det er bra for arbeidslivet, og det er bra for samfunnet. Derfor er Høyre opptatt av å styrke rehabiliteringstilbudet, sikre tilstrekkelig kapasitet og sørge for bedre samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Det siste året har rehabiliteringsfeltet vært preget av stor uro. Vi har gjentatte ganger utfordret helseministeren på ansvaret han har for å sikre gode rehabiliteringstjenester, og Riksrevisjonen har vært tydelig i sin kritikk. Likevel har nødvendige grep uteblitt, til tross for at vi har advart om konsekvensene. Helseministeren har ikke tatt ansvar.

Resultatet er politisk og økonomisk uforutsigbarhet, som nå rammer både pasienter og fagmiljø. Som lovgivere har vi et tungt ansvar for å forvalte tilliten vi er gitt, og vi må sikre forutsigbarhet. I energipolitikken har vi de siste dagene sett en dragkamp om Melkøya, hvor

flere partier har tatt til orde for å endre spillereglene midtveis. Det rokker ved stabiliteten og forutsigbarheten. Nå ser vi det samme skje i helsepolitikken.

Når et flertall i komiteen foreslår å annullere pågående anbudsrunder, rokker det ved den grunnleggende tilliten til systemet. Aktørene i helsefeltet må kunne stole på at forutsetningene ikke endres underveis. Hvordan skal vi ellers sikre at de investerer, utvikler tjenester og bygger kompetanse til beste for pasientene?

La meg være tydelig: Høyre er kritisk til at pris vektlegges for tungt i dagens anbud. Vi er bekymret for fagmiljøer som bygges ned, og vi er bekymret for manglende kvalitetssikring. Vi er åpne for å se på endringer i anbud i framtiden, men det må skje på en ryddig og forsvarlig måte, ikke gjennom hastetiltak midt i pågående prosesser.

De siste dagene har vist hva uforutsigbarhet betyr i praksis. Aktører som har vunnet anbud, og aktører som har planlagt for nedleggelse, står i ekstremt krevende situasjoner. Forslaget om å annullere prosessene er verken utredet, hørt eller varslet. Hvem i denne sal er det som har oversikt over konsekvensene av dette?

Regjeringen må ta ansvar for det kaoset som har oppstått, men det er verdt å minne om at Senterpartiet selv har vært med på å legge grunnlaget for anbudene som nå kritiseres. Det Senterpartiet nå er med på, er ikke ansvarlig helsepolitikk. Det er rykk og napp-politikk, og det er de mest sårbare pasientene som betaler prisen.

Høyre vil ha et rehabiliteringsfelt som bygger opp, ikke river ned, med tydelige kvalitetskrav, langsiktige avtaler og trygghet for kompetansemiljøene. Målet må være klart: flere i arbeid, færre på passive ytelser og mindre utenforskap – ikke mer usikkerhet. Det bidrar verken regjeringen eller de andre partiene i denne salen til i dag.

Med det tar jeg opp Høyres forslag.

Presidenten [13:37:39]: Representanten Margret Hagerup har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kathy Lie (SV) [13:37:58]: Jeg vil starte med å takke forslagsstillerne for å sette rehabilitering på dagsordenen. Over tid har vi sett og hørt både fra pasienter og fra dem som jobber med rehabilitering, at det er for lite kapasitet i rehabiliteringen. Det er lange ventetider, og mange opplever at de får tildelt for lite tid til faktisk å bli godt rehabilitert. Særlig har det blitt kritisert at det i det siste har skjedd en vridning fra døgn- til dagbehandling. Vi vet at god arbeidsrettet rehabilitering er av avgjørende betydning for at folk skal komme seg tilbake til et godt liv og tilbake til arbeid etter sykdom og skade.

Jeg har en skikkelig sprek og tøff mamma, men for et par år siden måtte hun få kneprotese – først i det ene kneet og så i det andre. Da var hun så heldig å få komme

på rehabilitering med døgnopphold på Godthaab. Det var avgjørende for at hun i dag fortsatt kan klare seg aleine i egen bolig, og i sommer klarte hun faktisk å gå over en mil i fjellet.

Hvorfor forteller jeg dette? Jo, fordi man kanskje tenker at dette med døgnrehabilitering bare er viktig for dem som bor i distriktene og har lang reisevei, men mamma bor midt i Oslo. Likevel hadde det vært umulig for henne å reise kollektivt til rehabilitering. Når man ikke engang får på seg sko eller får handlet mat til seg selv, sier det seg selv.

Vi er glad for at hele komiteen står sammen om at vi i løpet av 2027 skal få en konkret handlingsplan for rehabiliteringsfeltet hvor også behovet for flere døgnplasser skal vurderes. Vi er enige om målet: likeverdige rehabiliterings- og habiliteringstilbud i hele landet.

Nå er jo min mor en eldre dame som ikke skal tilbake til arbeid, men mange skal det. Derfor er det viktig å satse på arbeidsrettet rehabilitering også for de unge. Vi mener det ikke er noen tvil om at det trengs flere døgnplasser. Derfor ber vi regjeringen sørge for en opptrapping med etablering av flere døgnplasser. Vi mener også at det i dag er altfor varierende standard og kvalitet i rehabiliteringsfeltet, og at vi trenger en nasjonal standard.

Mange har vært frustrert over den siste anbudsrunden innen rehabilitering. Flere godt etablerte fagmiljøer har ikke fått forlenget sine anbud, og flere av dem som har blitt tildelt anbud, har fått anbud som medfører omlegging av drift og tilbud. De fleste har fått denne dreiningen fra døgn- til dagopphold. Det medfører mindre penger inn, men samtidig behov for bemanning og andre døgnbaserte utgifter. I denne anbudsrunden har også pris blitt vektet mye høyere enn kvalitet, og det framstår klart som at alt som er gjort her, er tiltak for å spare penger. Vi mener det er behov for å rydde opp i det.

Vi er i denne saken med på å fremme et forslag om å stanse utrulling av de anbudene som ennå ikke er kontraktsfestet, forlenge avtalene med dem som driver i dag, og gå tilbake til tegnebrettet og utlyse nye anbud etter at man har definert kvalitetskravene på nytt. Dette har fått massiv støtte i fagmiljøene, og mange er veldig glad for dette forslaget.

I dag handler ikke dette om ideologi knyttet til om det er private eller offentlige som driver, det handler om at tap av disse anbudene vil medføre at tilbud forsvinner, og at mange blir arbeidsledige.

Jeg tar opp forslag nr. 1.

Presidenten [13:41:09]: Representanten Kathy Lie har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [13:41:26] (leiar i komiteen): I dag står kvar femte person i arbeidsfør alder utanfor arbeidslivet, om lag 100 000 unge vaksne står utanfor ar-

beid eller utdanning, og rundt 70 000 får helserelaterte ytingar. Sjukefråværet og fråfallet aukar, særleg blant unge. Riksrevisjonens rapport frå 2024 kom med sterk kritikk og viste at nesten ikkje noko hadde skjedd sidan 2012, og at rehabilitering er eit felt som er prega av store svakheiter. Mange pasientar får ikkje dei rehabiliteringstenestene dei har behov for, og det får store konsekvensar for helsa, arbeidsevna, familielivet og fritida til pasientane. Det er pasientane denne saka handlar om – pasientar som har behov for rehabiliteringstenester.

Senterpartiet er glad for at det no vert fleirtal for at det skal koma ein handlingsplan til Stortinget, og eg vil takka Miljøpartiet Dei Grøne, Framstegspartiet, SV, Raudt og KrF for eit godt og tillitsfullt samarbeid i denne saka. Vi ønskjer ei opptrapping av døgnplassar, særleg innan rehabilitering for unge, og ei prøveordning med direkte innsøking frå Nav, og vi vil sikra MS-pasientane i Noreg eit rehabiliteringstilbod. Vi meiner ein må gjennomgå og fornya kvalitetskrava, i samarbeid med fagmiljøa og med pasientorganisasjonane.

Eg vurderer at Arbeidarpartiet og Høgre i dag forsvarar systemet og prosessane innan rehabiliteringsfeltet. Vi tar ansvar på vegner av pasientane og fagmiljøa. Ikkje noko ville vore meir uansvarleg enn å la helseføretaka fortsetja neddrivinga av spesialisert rehabilitering – redusera kvaliteten og kutta i ressursane. Det ville vore uansvarleg å akseptera ein storstilt reduksjon i døgnkapasitet og omlegging til dagtilbod – ei omlegging som på ingen måte er kunnskapsbasert, men berre gjort for å spare pengar, òg ved å skyva meir ansvar over på kommunane, utan at det skjer i ein heilskapleg plan.

For pasientane som er langvarig sjukmelde, og som har samansette og komplekse behov, er det i dag solid kunnskapsgrunnlag for at døgnopphald innan rehabilitering er viktig. Det er ikkje slik at ein ikkje da òg skal kunna ha kortare opphald og dagopphald, men det skjer no ei stor omlegging med kutt i døgnopphald og ein anbudsprosess i helseføretaka som går ut over pasientanes behov for rehabiliteringstenester.

Eg er glad for at vi har funne fleirtal for å kunna stoppa dei prosessane der det ikkje er inngått avtale.

Seher Aydar (R) [13:44:47]: Arbeidsrettet rehabilitering funker, og det finnes utrolig dyktige ideelle tilbud i landet. Flere av oss som sitter i helse- og omsorgskomiteen, har besøkt flere av dem og sett hvordan det funker. Det er viktig at de får gode rammer. Det er riktig at noen kan klare seg fint med dagbehandling, men for noen og mange flere er døgnbasert rehabilitering den beste løsningen. Det må være faglige begrunnelser som ligger til grunn for hvem som skal ha hva.

Derfor er jeg glad for at det nå er flertall for en opptrapping med etablering av flere døgnplasser innen ar-

bedsrettet rehabilitering, inkludert for unge. For unge kan det bety muligheten til å komme tilbake til arbeid, muligheten til kanskje å ha en framtid som er mindre preget av smerter. Vi vet egentlig ikke hvem av oss som kan bli utsatt for en ulykke eller en sykdom. Da kan rehabilitering være nettopp det som skal til for å fungere i hverdagen, eller kanskje til og med komme tilbake til jobb, men da må man jo få hjelp. Hvis man får den hjelpen, vil ikke konsekvensene være så langvarige.

Det er viktig at MS-pasienter i hele landet får et godt tilbud, og det er jeg også glad for at har flertall.

Så til det som er litt mer betent i denne saken, og hvor det er litt større uenighet, slik jeg ser det. Anbudskonkurranser – i denne saken, men vi ser det egentlig gang på gang – skaper ofte problemer. Det viser seg at hvis man lager anbudsprosesser der ideelle og kommersielle skal kjempe om de samme kontraktene, er ikke det en så god måte å drive helsetjenester på. Den beste løsningen hadde vært hvis gode, etablerte fagmiljøer som driver på ideell basis, hadde langsiktige avtaler der de kunne ha en trygghet for at fagmiljøet ikke settes i spill med jevne mellomrom.

Vi er i dag med i et flertall i salen. Noen kan kanskje tenke det er litt rart at Rødt er med i flertallet om et forslag hvor det ikke bare finnes ideelle aktører, men også kommersielle. Det er det jo, på en måte, men det som er problemet her, er hvordan hele anbudssystemet er rigget. La meg bruke Steffensrud som eksempel. Der skal rehabiliteringstilbudet legges ned, og minst hundre arbeidsplasser kan gå tapt hvis de ikke får fortsette. Det beste var selvfølgelig om det offentlige eller ideelle kunne stått for det, men når det i dag ikke finnes noen alternativer, betyr det både at folk mister rehabiliteringstilbudet sitt, og at noen mister jobben sin. Det er derfor Rødt er med og sikrer flertall for at dagens anbudsprosess ikke fortsetter.

Marius Langballe Dalin (MDG) [13:47:57]: Fagfolk opplever gong på gong at økonomi og rare måltal blir prioriterte framfor pasientane våre og faget vårt. Eg er ikkje på noko vis nokon ekspert i rehabilitering, men eg har snakka med legekollegaer som kjenner feltet godt. Eg har snakka med mange andre, og eg har også prøvd å finne dei som synest at dette har vore ein god prosess, og er godt fornøgde. Eg har slite med å finne dei. Det er mogleg dei finst, men eg har ikkje klart å finne dei.

Vi opplever som sagt at fag og pasientar blir prioriterte ned og ofra på økonomiens alter litt for ofte. Vi fagfolk spring stadig raskare, har ineffektive støttesystem og bruker uforholdsmessig mykje tid på anna enn å vere klinikarar. Det er ei utbreidd oppfatning at fag blir nedprioritert, medan økonomi og tanketomme måltal blir sette i høgsetet. Det er på tide å la fagfolk få tillit til å gje-

re jobben og få nødvendig støtte til det. Vi treng effektive journalsystem og administrativt personale som legg til rette i staden for å lage hindringar eller dytte arbeid over på sjukepleiarar og legar. I dette biletet er det trist å sjå korleis anboda i Trøndelag og Helse sør-øst føyer seg inn i rekkja. Rehabiliteringa har måtta stå med lua i handa i mange år, og dette gjer det ikkje betre.

Eg høyrer frå mange frivillige at dei slit, til og med dei som får anboda, med å klare å få økonomi i det, så dei blir avhengige av midlar utanfrå – det er ikkje ein god trend. Det er verkeleg synd at føretaka ikkje klarar å ha god dialog med aktørane og fagfolka. Det er ille at føretaka ikkje klarar å få til ein transparent anbudsprosess der fagfolka får vist fram kvaliteten dei tilbyr, eller får fullt innsyn i kva for kvalitetskrav dei skal levere på. Det er katastrofalt at føretaka ikkje er i stand til å ivareta det faglege og pasientane i prosessen. Eg har sjeldan fått så mange godt grunngejevne innvendingar, og eg har som sagt prøvd å finne motargument. Dei er der, men dessverre er dei svake.

Vi skulle helst ikkje vore her i dag, vi skulle ha funne ei løysing for lenge sidan. Det er eg den første til å innrømme. Eg anerkjenner òg at det er argument mot i saka. Det er ikkje det det går på. Men vi treng verkeleg meir kapasitet, spesielt døgnplassar. Sjølv om det var riktig å ha meir døgn til dag, treng vi òg fleire døgnplassar. No er tida inne for å stå opp for rehabiliteringa, for dei dyktige fagfolka og aller mest for pasientane. Difor fremjar eg forslaga eg har teke opp, på vegner av FrP, SV, Raudt, Senterpartiet, MDG, KrF og Venstre, der vi krev nye og betre vilkår for rehabiliteringa der kontraktar ikkje er inngåtte, og at vi i tillegg får ein god fagleg standard for det heile.

Presidenten [13:50:51]: Representanten Magnus Langballe Dalin har tatt opp forslagene han refererte til.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [13:51:09]: Altfor mange står utenfor arbeidslivet. De er mennesker som har kompetanse, de har ressurser, de vil bidra, men veien tilbake eller inn i arbeidslivet er kanskje for lang. Det er store menneskelige og samfunnsøkonomiske kostnader ved et så stort utenforskap som vi har i dag. I det arbeidet er nettopp rehabilitering veldig viktig og noe som må styrkes.

Over tid har det vært en dreining fra opphold i døgnbehandling til arbeidsrettet rehabilitering i kommunene og til dagbehandling med overnatting, uten at kommunene er rigget for dette. Helse sør-øst inngikk for kort tid siden avtaler om spesialisert rehabilitering med flere private og ideelle aktører, med om lag 1,2 mrd. kr som ramme. Det innebar også en betydelig reduksjon i antall døgnplasser til fordel for dagopphold. Et konkret eksempel er Unicare Steffensrud i Innlandet, som etter å ha drevet i over 60 år og med veldig gode kunnskaper, lå

an til å miste sin avtale. Ansatte der forteller om kreftpasienter som tidligere har hatt behov for døgnbasert rehabilitering som kun ville fått tilbud om dagopphold lokalisert i Oslo eller på Sørlandet. I en situasjon med dagbehandling med overnatting må pasientene altså være selvhjulpne om natten og reise hjem i helger, og flere beskriver dette som uforsvarlig for mennesker i en svært sårbar fase etter en alvorlig sykdom.

Det er også flere veldig gode aktører som fikk tilslag i dette anbudet, som også har rigget seg til å levere på nye krav, som Eiken rehabiliteringssenter i Hægebostad. Derfor er det viktig at det løse forslaget slår fast at anskaffelser der kontrakten er inngått, ikke avlyses. Det må også gjøres en god oppfølging av de ulike aktørene som har fått tilslag. Det er ikke lett å gripe inn i en prosess som dette, og det bør absolutt ikke være en vane fra Stortingets side å gripe inn, men i denne saken er det altså helt nødvendig. Det er nødvendig for å sikre kunnskapsmiljøene, for å sikre pasienttilbudene som er gode, som pasientene trenger, og ikke minst for å få framlagt en god sak og riktige kvalitetskrav for Stortinget. Økonomi skal ikke gå over kvalitet.

Presidenten [13:54:00]: Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [14:02:19]: Stortinget går til votering over sakene nr. 1 og 2 samt sak nr. 12.

Votering i sak nr. 1, debattert 5. februar 2026

Presidenten: Sak nr. 1 er andre gangs behandling av lovsak og gjelder lovvedtak 26.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 2, debattert 5. februar 2026

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Beate Stenvaag, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om å stanse den videre elektrifiseringen av Melkøya-anlegget, Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe, Bjørn Arild Gram, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å stanse ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om å pålegge oljeselskapene å kutte CO₂-utslippene ved å bruke flytende havvind og gasskraft som fanger og lagrer CO₂ (Innst. 100 S (2025–2026), jf. Dokument 8:6 S (2025–2026), Dokument 8:7 S (2025–2026) og Dokument 8:15 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 24 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kristoffer Sivertsen på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2–4, fra Kristoffer Sivertsen på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt
- forslag nr. 6, fra Kristoffer Sivertsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre
- forslagene nr. 7 og 8, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre
- forslag nr. 13, fra Maren Grøthe på vegne av Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 9–12, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 14–17, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 18 og 19, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 20, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
- forslag nr. 21, fra Frøya Skjold Sjørsæther på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 22–24, fra Kristoffer Sivertsen på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for stenging av Hammerfest LNG innen 2030.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 20, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslå nye søknader om elektrifisering av olje- og gassinstallasjoner med kraft fra land.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 92 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 18 og 19, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å stille med erstatningskraft gjennom gasskraft med CCS, eventuelt i kombinasjon med flytende havvind, slik at utslippene fra Melkøya kuttes raskt.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge oljeselskapene å elektrifisere sokkelen gjennom å finansiere og bygge ut gasskraft med CCS og/eller flytende havvind i stedet for bruk av kraft fra land.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 14 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 14.05.07)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 14–17, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse elektrifiseringen med kraft fra land av Heidrun-feltet, og i stedet pålegge oljeselskapene å kutte utslippene gjennom å finansiere og bygge ut gasskraft med CCS.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse elektrifiseringen med kraft fra land av Grane-feltet, og i stedet pålegge oljeselskapene å kutte utslippene gjennom å finansiere og bygge ut gasskraft med CCS.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse elektrifiseringen med kraft fra land av Snorre-feltet, og i stedet pålegge oljeselskapene å kutte utslippene gjennom å finansiere og bygge ut gasskraft med CCS.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle nye elektrifiseringsprosjekt på sokkelen gjøres gjennom pålegg til oljeselskapene om å finansiere og bygge ut gasskraft med CCS.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 91 mot 11 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 14.05.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10–12, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en regional omstillingskommisjon for Finnmark, som skal undersøke hvordan man kan opprettholde bosetting og arbeidsplasser i fylket i lys av avtakende olje- og gassvirksomhet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvise de foreslåtte vindkraftverkene i Finnmark som innebærer inngrep i områder med urørt natur, reinbeite eller andre viktige natur-, nærings- og friluftsverdier.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslå Statnetts foreslåtte 420 kV-linje mellom Lebesby og Seidafjellet, og heller utrede alternativer som er compatible med hensynet til naturmangfold og reindrift.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med alternativer til elektrifiseringen av Melkøya.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp intensjonen fra oljeskattepakken og inngå en kollektiv avtale med oljenæringen som kutter utslippene med 50 pst. sammenlignet med utslippene i 2005 innen 2030.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 85 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om en alternativ og realistisk kraftløsning for Melkøya/Hammerfest-regionen senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 81 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land til petroleumsinnretningene på norsk kontinentalsokkel.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på nytt vurdere om gasskraftverk med karbonfangst og -lagring (CCS) kan være et alternativ til planlagt elektrifisering med kraft fra strømmettet.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 76 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.10)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne CO₂-avgiften for petroleumsnæringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kapasiteten til dagens gasskraftverk på Melkøya, som minimum benyttes frem til 2040.»

Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 67 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det kan etableres kjernekraft som en kraftløsning for Nord-Norge på lang sikt.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 63 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å beholde gasskraftverket på Melkøya i et beredskapsperspektiv.»

Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 59 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ferdigstilte Melkøya-prosjektet ikke kobler seg på det ordinære strømmettet i NO4, slik at den i dag reserverte kraften frigis, og åpner for at bruk av gasskraftverk uten karbonfangst skal kunne dekke hele kraftbehovet for det ferdigstilte Melkøya-prosjektet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt ble med 61 mot 41 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.40)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å drive gasskraftverket på Melkøya videre samt starte arbeidet med forlengelse av eksisterende konsek-
sjon.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land til petroleumsin-
stallasjoner på norsk kontinentalsokkel som klima-
tiltak.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt ble med 59 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.59)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Frem-
skrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet,
Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at
Statnett kan frigi kraften som er tildelt elektrifise-
ringsprosjektet på Melkøya, og legge til rette for at
næringsaktører kan søke om nettilgang og tildeling
av denne kraften.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ikke lenger
står bak forslaget, og at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Ven-
streparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
ble med 54 mot 48 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre føl-
gende

v e d t a k:

I

Dokument 8:6 S (2025–2026) – Representantforslag
fra stortingsrepresentantene Hanne Beate Stenvaag, So-
fie Marhaug og Geir Jørgensen om å stanse den videre
elektrifiseringen av Melkøya-anlegget – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Mil-
jøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet
at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 82 mot 19
stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.02)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:7 S (2025–2026) – Representantforslag
fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe, Bjørn Arild
Gram, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å
stanse ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft
fra land – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De
Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stem-
me imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 81 mot 19
stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.36)

Videre var innstilt:

III

Dokument 8:15 S (2025–2026) – Representantfor-
slag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om å
pålegge oljeselskapene å kutte CO₂-utslippene ved å
bruke flytende havvind og gasskraft som fanger og lagrer
CO₂ – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Kristelig
Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 93 mot 9
stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.22)

Sak nr. 12 [14:11:28]

Referat

1. (208) Representantforslag fra stortingsrepresentan-
tene Kari Sofie Bjørnsen, Aleksander Stokkebø,
Erlend Larsen, Tage Pettersen og Ove Trellevik om
en plan for håndtering av sprengstoff og ammu-
nisjon i norsk natur og i kystnære farvann (Dokument
8:104 S (2025–2026))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (209) fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe og
Erling Sande om å endre rammebetingelsene for

bingospill for å sikre inntekter til frivilligheten (Dokument 8:106 S (2025–2026))

Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.

3. (210) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maren Grøthe, Bjørn Arild Gram og Geir Pollestad om å utrede en økt elavgift for datasentre (Dokument 8:105 S (2025–2026))

Enst.: Sendes finanskomiteen.

4. (211) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum og Bengt Fasteraune om å ta i bruk Haslemoen som midlertidig supplement for å øke utdanningskapasiteten ved rekruttutdanningen på Terningmoen (Dokument 8:107 S (2025–2026))

5. (212) Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2025 (Dokument 13 (2025–2026))

Enst.: Nr. 4 og 5 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Sak nr. 4 fortsatte [14:11:47]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe og Bengt Fasteraune om ei ny og offensiv satsing på arbeidsretta rehabilitering (Innst. 95 S (2025–2026), jf. Dokument 8:30 S (2025–2026))

Presidenten [14:11:47]: Da fortsetter Stortinget med debatten i sak nr. 4. Første taler er statsråd Jan Christian Vestre.

Statsråd Jan Christian Vestre [14:12:23]: Norge har et for høyt sykefravær og for mange som er utenfor arbeidslivet. Regjeringens prosjekt «En friskere befolkning» har mange initiativ for å redusere sykefraværet. Jeg deler motivasjonen for representantforslaget og er enig i at rehabiliteringstilbudet må styrkes, slik at flere kommer i arbeid. Samtidig mener jeg at flere av forslagene fra flertallet vil ha uheldige, utilsiktede og veldig negative virkninger. De regionale helseforetakene, altså våre offentlige eide sykehus, sørger for et variert tilbud innen arbeidsrettet rehabilitering. Vi har altså ikke et forskningsgrunnlag som tilsier behov for enda mer døgnbasert rehabilitering. Gjennom de nye avtalene med private leverandører vil mange flere pasienter få tilbud om arbeidsrettet rehabilitering, og det står nå i fare.

Nav tilbyr som kjent arbeidsforberedende trening og arbeidsutprøving som en kan søke seg til. Helsetjenestens tilbud om arbeidsrettet rehabilitering er en viktig del av det hele, og det skjer etter en helsefaglig vurdering og henvisning fra fastlege. Pasientene blir vurdert og prioritert i tråd med pasient- og brukerrettighetsloven, som Stortinget har sluttet seg til.

Etter å ha sett komiteens innstilling kan jeg ikke bruke mer av innlegget til viktige initiativ for å få flere i arbeid. Forslaget om en annullering av rehabiliteringsanskaffelser, uten saklig grunn, vil ha alvorlige juridiske og økonomiske konsekvenser. Forslaget ble fremmet i slutten av komiteens behandling og er derfor ikke omtalt i mitt brev til komiteen. Stortinget pålegger helseregionene i realiteten en ulovlig anskaffelse, forlengelse av kontrakter med institusjonene, og dette er å anse som et ulovlig direktekjøp. Og jeg må gjøre Stortinget oppmerksom på at det her påløper en stor risiko for søksmål, krav om erstatninger og store tap for skattebetalerne.

Riksrevisjonen var for en tid tilbake helt tydelig på at departementet måtte følge opp de regionale helseforetakenes avtaler og sørge for at

«bruken av private rehabiliteringsinstitusjoner tar høyde for at ny og bedre praksis tas i bruk».

Det sluttet Stortinget seg til, og det er den beskjeden våre offentlige sykehus har fått og må gjøre, og det er det de mener at de har gjort.

Det vil alltid være sånn ved offentlige anbud, som gjøres i henhold til lov om offentlige anskaffelser, som denne salen har besluttet, at noen private aktører vil vinne og noen vil tape. For dem som vinner, er det positivt, og for dem som taper, er det negativt. Men sånn er altså spillereglene, og det er disse spillereglene det norske demokratiet har besluttet, som flertallet i denne sal nå ser ut til å se bort fra. Jeg mener det er uheldig hvis Stortinget ønsker å stoppe faglig begrunnede anskaffelser fordi flertallet ikke liker resultatet av anskaffelsen.

Presidenten [14:15:30]: Det blir replikkordskifte.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [14:15:44]: Fagmiljøer, pasientorganisasjoner og Riksrevisjonen er alle tydelige på at tilbudet om rehabilitering er svakt, og at det mangler spesielt kapasitet på heldøgns plasser. Hva tenker statsråden om at man allikevel er på vei mot å redusere ressurser og døgnkapasitet på hans vakt?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:16:09]: Jeg er helt uenig. Det er stortingsflertallet som nå legger opp til at mange færre pasienter enn de som kunne ha fått det, vil få tilbud om arbeidsrettet rehabilitering. De anskaffelsene Helse sør-øst nå har gjennomført, innebærer altså at 70 pst. flere pasienter vil få tilbud om arbeidsrettet rehabilitering. Jeg lurer litt på hva representanten har tenkt å si til de menneskene som nå har utsikter om å skulle få bedre og mer rehabilitering, og som ikke får det.

Det er et faglig spørsmål om våre innbyggere har behov for polikliniske tilbud, om de har behov for dagtilbud, om de har behov for dagtilbud med overnatting, eller om de har behov for døgntilbud. Det er ingen i denne

salen som har kunnet legge fram dokumentasjon for meg som tilsier at vi politikere skal gripe inn i faglige vurderinger og pålegge de offentlige sykehusene å anskaffe tjenester de ikke mener er i innbyggernes interesse. Det stortingsflertallet nå legger opp til, er jo det stikk motsatte av det Riksrevisjonen ba oss om å gjøre.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [14:17:09]: Når jeg hører statsråden presentere et bilde av virkeligheten, er det det stikk motsatte av hva vi hører fra pasientorganisasjonene, fra fagmiljøene og fra dem som står ute i disse tilbudene hver eneste dag. Når vi ser at det som ligger an til å skje, er akkurat det som ble påpekt som en av de store svakhetene – nemlig at døgnkapasitet, det som er den store kvalitative behandlingen, er det som skal reduseres – sier det seg selv at dette går videre i den gale retningen, som man skulle tro at også regjeringen ville slutte seg til at vi måtte snu.

Det er krevende å forstå seg på regjeringen, når man får så tydelige tilbakemeldinger fra fagmiljøene og fra dem som jobber i dette, at man ikke evner å se de tilbakemeldingene og ta grep. Har statsråden vært ute på besøk og i dialog med dem som jobber i dette?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:18:12]: Jeg har vært på besøk hos flere aktører. Helseregionene, våre offentlige sykehus, har lagt til grunn et betydelig faglig vurderingsgrunnlag og kunnskapsgrunnlag, som over tiår dokumenterer god effekt av polikliniske tilbud og dagtilbud.

Jeg må få stille spørsmålet annerledes, i en debatt der vi vanligvis er opptatt av at skattebetalernes penger skal brukes effektivt: Hvorfor i all verden skal vi pålegge sykehusene våre å kjøpe døgn tjenester de ikke mener det er behov for? Det er sløsing med skattebetalernes penger. Hvorfor i all verden skal det være dyrt og viktig helsepersonell til stede på rehabiliteringsinstitusjoner på kvelder og helger når de ikke yter helsehjelp? Det flertallet nå legger opp til, er sløsing med skattebetalernes penger. Her flytter man altså faglige vurderinger – i enden av en anskaffelsesprosess som er gjennomført i henhold til lov om offentlige anskaffelser – inn i stortingssalen, med mange hundre millioner kroner i ekstrakostnad for skattebetalerne, som ingen av partiene har svart på hvordan de skal finansiere.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:19:31]: Det som har vært i ferd med å skje, er en rasering av veletablerte rehabiliteringstilbud flere steder innenfor regionene Helse sør-øst og Helse Midt-Norge. Likevel har statsråden valgt ikke å gjøre noe med det, til tross for mange advarsler fra både pasientorganisasjoner, brukere, fagmiljø, osv.

Jeg har to spørsmål til statsråden. Det ene er: Hvorfor har han ikke valgt å lytte til disse advarslene og gripe

inn i dette før Stortinget måtte velge å gripe inn, siden han ikke gjorde det? Det andre er: Hvordan ser statsråden for seg at han vil følge opp det som nå kommer til å bli et ganske tydelig vedtak fra Stortinget, der statsråden blir overkjørt i denne saken?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:20:13]: For å svare på det andre spørsmålet først, avventer jeg Stortingets endelige vedtak, og så får jeg komme tilbake til Stortinget med hvilke konsekvenser det har. Men også Stortinget må forholde seg til de lovene Stortinget har besluttet.

Når det gjelder det første spørsmålet, har jeg faktisk lest Riksrevisjonens veldig harde rapport, som viser hvordan vi gjennom år i Norge har brukt store penger på å anskaffe rehabiliteringstjenester uten at vi har hatt nok kunnskap om effekten. På bakgrunn av den riksrevisjonsrapporten ba vi altså de offentlig eide sykehusene om å legge om praksisen i tråd med faglige rutiner.

Det er ikke sant at dette tilbudet raseres. Det er flere enn i dag som kommer til å få tilbud om arbeidsrettet rehabilitering. Men ja, i alle offentlige anskaffelser vil det være sånn at noen private aktører vinner, og noen private aktører taper. Sånn er det når man leverer til det offentlige, og jeg mener ikke vi skal sette hele anskaffelsesregulverket ut av spill på grunn av den saken.

Margret Hagerup (H) [14:21:30]: Statsråden må, sammen med Senterpartiet, ta ansvar for situasjonen vi er i nå, for det var med Senterpartiet i regjering at disse anbudsprosessene ble igangsatt. Høyre har gjentatte ganger utfordret statsråden på rehabiliteringsfeltet fordi vi er bekymret for utviklingen, og vi er kritiske til hvordan dette feltet har blitt styrt. I lys av det statsråden har sagt hittil i dag i denne sal, er det vanskelig å forstå hvorfor statsråden ikke har tatt dette på alvor tidligere. Jeg legger merke til at en viser til at dette har ganske alvorlige konsekvenser. Spørsmålet er: Hva vil statsråden gjøre for å sikre den videre prosessen?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:22:09]: Takk for også det spørsmålet. I mitt svarbrev gjorde jeg komiteen oppmerksom på at dette ville kunne ha juridiske og økonomiske implikasjoner, men forslaget som nå ser ut til å ha flertall i denne salen, har altså kommet opp helt i innspurten. Departementet er ikke blitt bedt om å gjøre faglige vurderinger av dette. Jeg er enig med dem i denne salen som så langt har sagt at det ikke er sånn vi bør behandle så store saker. Vi snakker altså her om en sak som kan ha mange hundre millioner kroner i direkte ekstrakostnader for sykehusene. Vi vil nå utsette sykehusene for betydelig prosessrisiko.

Her er det aktører som har fått kontrakter gjennomført etter lov om offentlige anskaffelser i fjor høst, som

allerede har startet tilbudet. De aner ikke om dette skal drives videre eller ikke. Vi risikerer søksmål. Vi risikerer nå at vi får store hull i rehabiliteringstilbudet. Mange skal starte opp til sommeren, og vet ikke nå hva som eventuelt vil gjelde. Dette er ikke å forsvare pasientene. Dette er det motsatte: å sette pasientenes helsetilbud i fare.

Margret Hagerup (H) [14:23:14]: Høyre er også veldig bekymret for pasientene. Vi er også bekymret for de aktørene som har fått anbud, og de som har fått avslag. Det har vært stor usikkerhet for mange aktører nå. Det er vanskelig ikke å si at Høyre har advart om dette lenge. Vi har vært veldig bekymret for rehabiliteringsfeltet, og vi har gjentatte ganger her i Stortinget tatt til orde for at en må se på dette. Spørsmålet er: Hva kunne statsråden ha gjort tidligere, og hva vil statsråden gjøre nå for å rydde opp i situasjonen?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:23:48]: Vi behandlet jo bl.a. Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Der ga stortingsflertallet noen tydelige føringer for den anskaffelsesprosessen. Den har både Helse Midt-Norge og Helse sør-øst lojalt fulgt opp. Det var denne sal som sa at man vil ha en egen kategori på arbeidsrettet rehabilitering. Det har helseforetakene lojalt fulgt opp. Det var denne sal som sa at man ønsket at vi skulle satse på distriktstilbud, bl.a. at de som har reisevei, skulle få overnattingstilbud og kunne være igjen på rehabiliteringsinstitusjonen også i helgen, og ikke måtte reise hjem. Det har altså helseforetakene fulgt opp.

Vi behandlet Riksrevisjonens rapport, som egentlig i praksis sier at vi bruker masse penger på å anskaffe noe vi ikke vet kvaliteten på. Det har vi lojalt fulgt opp gjennom at man nå har brukt de beste faglige vurderingene, jobbet grundig med dette i sykehusene og gjennomført en anskaffelse i henhold til lov om offentlige anskaffelser. Så er det altså noen som har vunnet, og noen som har tapt. Summa summarum er det langt flere enn i dag som vil få tilbud om rehabilitering. Så registrerer jeg at for enkelte er det viktigere å ta det enkeltaktører sier, for god fisk, enn å stole på det de offentlige sykehusene, som har ansvar for anskaffelser, sier.

Kjersti Toppe (Sp) [14:25:06]: I statsråden sitt innlegg sa han at det ikkje er kunnskapsgrunnlag for at vi treng enda meir døgnbehandling innan arbeidsretta rehabilitering, men det som helseforetakene gjer, er jo eit stortilt kutt i døgnbehandling. Stort sett vert alt omstilt til dagbehandling med ei overnatting. Det eg har lese om forskingsresultat, er at det einaste forskings- og kunnskapsgrunnlaget vi har, er at arbeidsretta rehabilitering med døgnbehandling har ein verdi for pasienten, og det har ein samfunnsøkonomisk gevinst. Det er dag-

behandling det ikkje finst forskingsresultat på, som er ein ny kategori. Kan statsråden visa til kor desse forskingsresultata er, og kvifor han ser vekk frå dei forskingsresultata vi har på døgnbehandling og arbeidsretta rehabilitering?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:26:04]: Jeg er litt opptatt av at vi skal bruke penger på det som har effekt. Det er skattebetalernes penger vi forvalter, og jeg understreker igjen at stortingsflertallet nå er i ferd med å påføre de offentlige sykehusene mange hundre millioner kroner i ekstrakostnader som ingen har inndekning for. Det er ikke sånn vi styrer et land.

Jeg sjekket hva som har vært utnyttelsen av de døgnplassene vi har. I 2025 var det om lag 90 pst. av den tilgjengelige døgnkapasiteten i Helse sør-øst som ble brukt. Det betyr at en av ti døgnplasser står tomme, og likevel skal altså Stortinget pålegge de offentlig eide sykehusene å bruke massevis av penger på tomme døgnplasser. Det er ikke sånn vi styrer helsetjenesten.

Jeg sa også i en tidligere replikkveksling at her har helseforetakene, de offentlige sykehusene, lagt vekt på et betydelig faglig kunnskapsgrunnlag over tiår, som viser at mange pasienter har godt utbytte av poliklinisk tilbud, dagtilbud, men det er noen som mener at Stortinget vet bedre enn det fagmiljøene våre og sykehusene våre gjør, og det må jeg bare erkjenne.

Marius Langballe Dalin (MDG) [14:27:22]: Eg skal vere så ærleg å seie at eg skulle ønskje eg ikkje stod her i dag. Eg føler vi har kome i ein situasjon vi helst ikkje burde vore i, og det har vi alle saman eit ansvar for. Då er det sagt først.

Når statsråden seier at det er dårleg dokumentasjon på døgnbehandling, er det det motsette av det eg har klart å finne ut av. Tvert imot er det berre dagbehandling med dag til døgn som er dårleg dokumentert. Så her sprikjer informasjonen litt vel mykje. Når vi får høyre frå Riksrevisjonen at vi har for lite kunnskap om det vi driv med, då må vi innhente kunnskap, etter mi oppfatning. Tilbakemeldinga er at dei i liten grad får rapportere på den kvaliteten det har. Då blir det viktig for meg at vi gjer nettopp det. Vi må sjå kva for ein kvalitet vi har, og finne dei gode måltala og gode studiar. Mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden medverke til at vi får gode kvalitetsstudiar for å få vite meir om kvaliteten og få på plass dei riktige kvalitetskrava framover?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:28:28]: Ja, absolutt. Arbeiderpartiet er også en del av flertallet i enkelte av disse forslagene. Vi har allerede bedt Helsedirektoratet om å lage nye faglige retningslinjer. Vi vil gjerne komme tilbake til Stortinget med en plan for dette. Det er helt sikkert mer vi kan gjøre bedre og annerledes.

Denne saken viser noe veldig viktig, og det er spørsmålet om vi som politikere, folkevalgte og regjeringsmedlemmer skal gjøre vedtak som griper langt inn i det som ligger til fagmiljøene å beslutte. Da lurar jeg på: Er det neste at vi i denne salen skal sitte og bestemme om pasienter som får kreftbehandling, skal ha cellegift, om de skal ha strålebehandling, om de skal ha immunterapi? Skal vi i denne salen bruke tiden vår på dypt faglige spørsmål, og egentlig da i praksis utvise en dyp mistillit til de fagfolkene og de ekspertene vi har ansatt i våre direktorater og i våre sykehus, og det basert på innspill fra enkeltaktører som har tapt en anbudskonkurranse som er gjennomført i tråd med lov om offentlige anskaffelser? Jeg mener det er feil.

Ove Trellevik hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [14:29:33]: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Truls Vasvik (A) [14:29:56]: På morgenen i dag spurte jeg vår KI-partner Copilot om den norske staten kan regnes som en trygg og solid avtalepart. Svaret var ikke overraskende ja. Men etter dagen i dag er det en overhengende fare for at både Copilot og oss andre må vurdere sannhetsgehalten i det svaret. Ved to anledninger bare i dag er statens omdømme som kontraktspart og samarbeidspartner satt i spill. Melkøya-saken har fått stort fokus, naturlig nok, for det gjelder store beløp og har klimakonsekvenser. Denne saken har mindre skalaer, men prinsippet er klin likt. I denne saken kan det gå ut over helt vanlige, ekte folk som trenger pasientbehandling. Det er alvorlig, både for pasientene og for de ansatte rundt om i store deler av landet vårt, som er avhengig av disse tjenestene.

Usikkerhet burde vi som politikere søke å unngå, men det Fremskrittspartiet ligger an til å gjøre her nå, vil føre til stor usikkerhet for veldig mange folk rundt om, og det vil føre til stor usikkerhet for norsk næringsliv.

Det er inngått lovlige avtaler etter at det er gjennomført en lovlig anbudsprosess basert på Stortingets bestillinger gjennom Nasjonal helse- og samhandlingsplan og de krystallklare tilbakemeldingene fra Riksrevisjonen, som statsråden redegjorde for. For Helse sør-øst er det inngått avtaler på over 1 mrd. kr. Rundt halvparten er allerede signerte avtaler. De øvrige har fått tilsagn og har selvfølgelig begynt å rigge sine virksomheter for å følge opp de lovlig inngåtte og tildelte avtalene. Det samme er tilfellet i Helse Midt-Norge, om enn i noe mindre økonomisk skala.

Det Fremskrittspartiet nå legger opp til, er at helseforetakene, altså staten, skal bryte avtalene. Det kreves

ikke spesielt stor kreativitet for å forstå at dette er svært krevende for både ideelle, private og våre offentlige sykehus når det kommer til planlegging og gjennomføring. Fremskrittspartiet er gjenganger på denne talerstolen med prat om å redusere byråkrati, administrasjon og ansatte som ikke jobber med direkte pasientkontakt. Vel, dette fører til det motsatte av det partiet til vanlig prater så varmt om.

Det som Fremskrittspartiet legger opp til i dag, vil ha alvorlige juridiske og økonomiske konsekvenser. Det er rimelig åpenbart at faren for et utall søksmål og erstatningskrav er overhengende. Det Fremskrittspartiet i dag legger opp til, er å pålegge helseregionene en ulovlig forlengelse av kontrakter. Det kan jeg synes er leit og trist, men for en del ideelle og private aktører er det alvor.

Jeg må få lov til å gjenta at det kan gå mot at Stortinget pålegger helseregionene en ulovlig forlengelse av kontrakter. Det er nesten så jeg ikke tror det går an, men det gjør det tydeligvis. Og det vil koste et tresifret antall millioner kroner. Jeg har 14 år i et kommunestyre bak meg, og dette hadde aldri gått igjennom i et kommunestyre.

Jeg tror mange av oss kan mene ganske mye om anbud. Det får vi rikelig anledning til å diskutere i både helsereformarbeidet og andre saker. Det vi prater om her, er egentlig ganske enkelt: Kan ideelle og kommersielle aktører stole på staten? Akkurat nå ser det ut som at svaret er nei. Det synes jeg er veldig, veldig trist, også på vegne av norske pasienter.

Erlend Wiborg (FrP) [14:33:14]: Sjelden har jeg hørt en mer arrogant statsråd enn det vi hørte her i dag – en statsråd som ikke tar pasientene på alvor, som ikke tar fagfolkene på alvor, men velger å si at byråkratene hans vet bedre enn dem med skoene på. Det er en holdning jeg synes er arrogant. Det er trist – også det at statsråden sier at noen tar litt enkelt på det, at man lytter til enkelte aktører og tar det de sier, for god fisk. Vi skal jo lytte til dem med skoene på, lytte til fagfolkene, lytte til pasientene. Det er vår jobb som politikere, ikke å være byråkratenes forsvarer, som Arbeiderpartiet er her i dag.

Statsråden snakker også om sløsing med skattebetalernes penger. Ja, det sløses mye med skattebetalernes penger, men det Arbeiderpartiet og Høyre ønsker her i dag, er jo i høyeste grad å sløse med skattebetalernes penger, for det å nedprioritere rehabilitering kan gi en kortsiktig budsjettgevinst, men på sikt skaper det større kostnader. Heldigvis velger stortingsflertallet i dag å overkjøre ønsket til regjeringen og Høyre om å nedprioritere rehabilitering.

I min egen hjemkommune, Moss, har vi Unicare Jeløy, tidligere Jeløy Kurbad, som siden 1938 har levert

gode tjenester til mange pasienter – og så kommer statsråden her og snakker om at man ikke skal lytte til slike aktører. Det synes jeg er urimelig, og jeg synes det er trist at man omtaler viktige aktører som har bidratt med så mye bra for samfunnet i så mange år, på denne måten.

At regjeringen og deres helseforetak ønsker å rasere godt drevne fagtilbud som er bygget opp gjennom mange år, ja mange tiår, er trist, for det er ikke slik at man bare kan bygge opp og ned tilbud hele tiden når regjeringen ønsker å vekte pris høyere enn kvalitet.

Det viktigste i dag er at regjeringen og Høyre går på et tap ved at Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti, Venstre og MDG overprøver regjeringen og nå prøver å få ryddet opp. Jeg forventer også at regjeringen da aksepterer og forstår flertallet, aksepterer at disse kuttene ikke er akseptable, og sørger for en god rehabilitering der kvaliteten og pasientene er det viktigste.

Bengt Fasteraune (Sp) [14:36:36]: Hver femte person i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet, hovedsakelig av helserelaterte årsaker. Om lag 100 000 unge voksne står utenfor arbeid eller utdanning, og rundt 70 000 får helserelaterte ytelser. Det er et mål om å se helse og arbeid mer i sammenheng – det er et mål mer enn noen gang. Sykefraværet er høyt, og muskel- og skjelettlidelser er en hovedårsak til at mange står utenfor arbeid. Et styrket arbeidsrettet rehabiliteringstilbud er derfor nødvendig for å redusere fravær og utenforskap.

Dette er et samfunnsoppdrag. Sykefravær og frafall øker, særlig blant unge, til tross for store offentlige ressurser til ulike tiltak. Dagens anbudsregime skaper uforutsigbarhet og svekker muligheten for langsiktig kompetansebygging og -utvikling. Anbudssystemet gjør fagmiljøene utsatt for nedbygging ved hvert utløp av kontrakt. Vi trenger flere døgnplasser innen rehabilitering generelt og arbeidsrettet rehabilitering spesielt.

Rehabilitering er ikke et innkjøp som tåler en ren prislogikk. Når anbud blir innrettet slik at pris veier tyngst, står vi i fare for å få et dårligere tilbud til pasientene og en nedbygging av sterke lokale fagmiljøer, som Unicare Steffensrud i Vestre Toten. Steffensrud er et rehabiliteringsmiljø i Oppland med nærhet til både Gjøvik og hele Mjøsregionen. For meg har det vært viktig å høre direkte fra dem som står i dette hver dag, fagfolkene og miljøet som bygger opp pasienter etter sykdom og skade. Det vi fikk høre på Steffensrud, gjorde inntrykk, og det forplikter. Anbudsprosessen har skapt uro for dem som er ansvarlig for tjenestene, ansatte, de som er opptatt av fagmiljøet, pasientene og lokalmiljøet – men ikke ministeren og byråkratiet. Det er spesielt.

Derfor har vi i Senterpartiet løftet saken inn i Stortinget og krever at anskaffelsen stanses der kontrakter

ikke er inngått. Dette er det et flertall for. Dette er det et flertall for i Stortinget. Det betyr at rehabiliteringsanskaffelser i Helse sør-øst og i Helse Midt-Norge blir satt på vent. Dermed videreføres dagens avtaler inntil nye, faglig forankrede kvalitetskrav og en langsiktig plan for rehabiliteringsfeltet er lagt fram.

Rehabiliteringstilbudet har i flere år fått sterk kritikk av Riksrevisjonen. Dagens anbudsprosess fører til en nedbygging av spesialisert rehabilitering. Steffensrud er et eksempel på det. Vi må tenke nytt. At det er mangel på kunnskapsgrunnlag, er jo helt åpenbart når vi hører debatten i denne salen. Derfor ønsker vi at regjeringen innen 2027 legger fram en forpliktende handlingsplan for et likeverdig rehabiliterings- og habiliteringstilbud i hele landet.

Siv Mossleth (Sp) [14:39:59]: Senterpartiets representantforslag om en offensiv satsing på rehabilitering og arbeidsrettet rehabilitering er en viktig milepæl for å gi mennesker bedre mulighet for mestring og for å spare samfunnet for store kostnader. Forslaget som i dag har flertall, er en klar styringsinstruks til regjeringa, og målet er at alle pasienter som har behov for et likeverdig rehabiliteringstilbud, får det, over hele landet.

Jeg må her peke på en vesentlig nasjonal ulikhet. Helse nord har i dag ikke et døgnbasert tilbud for arbeidsrettet rehabilitering, mens sånne tilbud finnes i de andre helseregionene. Døgnbasert arbeidsrettet rehabilitering ble tatt ut av anbudet på somatisk rehabilitering underveis i anbudsprosessen, som ble avsluttet i 2023. Så det finnes ikke tilbud om døgnbasert arbeidsrettet rehabilitering til befolkningen i Nordland, Troms og Finnmark. Dette svekker muligheten for likeverdige tjenester og forsterker utenforskapet i Nord-Norge.

Det er også dokumentert at arbeidsrettet rehabilitering virker. I Nordland har vi f.eks. Valnesfjord Helse- og sportsenter, som er et spesialisert rehabiliteringssenter. De har levert gode tjenester i over 40 år. Gjennom avtaler med Helse nord hadde de mellom 2006 og 2023 arbeidsrettet rehabilitering.

Andelen unge uføretrygdde er rekordhøy nasjonalt, og Nordland er dessverre blant fylkene som har en høy andel. I Nord-Norge har vi store avstander og spredt bosetting. Regionens størrelse gjør dagtilbud lite tilgjengelig. Døgnbaserte tilbud er nødvendig for å sikre likeverdig tilgang. Regionen har en høy andel unge med sammensatte helseutfordringer, som krever helhetlige tiltak der helse og arbeid ses i sammenheng. Her må jeg også peke på RIBO og Vev-Al-Plast, som har tilbud til unge som trenger hjelp til bedre helse og bedre inkludering i arbeids- og samfunnsliv.

Forslagene som har flertall i dag, er en klar marsjordre om å reetablere døgnbasert arbeidsrettet rehabilite-

ring også for befolkningen i Nord-Norge. Det er klokt å skjerme arbeidsrettet rehabilitering fra stadige anbudsprosesser og sikre finansiering basert på kvalitet og dokumenterte resultater over tid.

Finn Krokeide (FrP) [14:43:18]: På Toten ligger rehabiliteringssenteret Unicare Steffensrud, blant lokalbefolkningen bare omtalt som Steffensrud, med et kunnskapsbasert og bredt spesialisert rehabiliteringstilbud som er høyt verdsatt av pasienter, pårørende, ansatte og lokalmiljøet. Det har blitt veldig tydelig de siste månedene, for etter den rotete anbudsprosessen i Helse sør-øst, hvor pris var langt viktigere enn kvaliteten på rehabiliteringstilbudet, fikk ikke Unicare Steffensrud forlenget sin kontrakt. Konsekvensene av det ville blitt at snaut hundre ansatte hadde mistet jobben, og at det høyt verdsatte rehabiliteringstilbudet på Toten ville forsvinne nå til sommeren.

Den 19. november i fjor stilte jeg spørsmål til helse- og omsorgsministeren i Stortingets spørretime om nedbyggingen av rehabiliteringskapasiteten og svekkelsen av kompetansen og forskningen i spesialisthelsetjenesten, som ville bli konsekvensen ved en avvikling av Steffensrud. Svaret fra statsråden var at med denne anbudsprosessen og nedleggelsen av Steffensrud ville rehabiliteringstilbudet i Helse sør-øst faktisk øke. Statsråden var heller ikke bekymret for at avviklingen av Steffensrud ville føre til tap av kompetanse og forskning i spesialisthelsetjenesten. Det ble ganske raskt klart at Arbeiderparti-regjeringen heget om anbudsprosessen til Helse sør-øst, og med det nedleggelsen av rehabiliteringstilbudet på Steffensrud.

Det er derfor svært gledelig at flertallet i denne sal er av en annen oppfatning enn statsråden og Arbeiderpartiet, og at Stortinget nå fatter et vedtak som stanser nedleggelsen av rehabiliteringstilbudet på Steffensrud – et vedtak som også sikrer at prosessen for anskaffelse av det framtidige rehabiliteringstilbudet i Helse sør-øst i tilstrekkelig grad vektlegger kvaliteten på det rehabiliteringstilbudet pasientene får.

Som jeg sa innledningsvis, har det blitt veldig tydelig de siste månedene hvor høyt verdsatt rehabiliteringstilbudet på Steffensrud er blant pasienter, pårørende, ansatte og ikke minst lokalmiljøet. Det engasjementet vi har sett siden nyheten om nedleggelsen sprakk, har vært enormt, og budskapet unisont. Pasienter, pårørende, ansatte og lokalbefolkningen var beredt til å kjempe for Steffensrud. Det ble godt illustrert den 8. januar i år. Da deltok jeg i en fakkemarkering på Steffensrud. Alle de som hadde tatt turen en torsdag ettermiddag i bitende januarkulde på Toten, viste med det store oppmøtet klart og tydelig hva Steffensrud betyr, og hvor viktig dette rehabiliteringstilbudet er, både for

dem som ble berørt av den varslede nedleggelsen, og for lokalsamfunnet.

Avslutningsvis vil jeg framheve jobben de ansatte ved Steffensrud har gjort for å opplyse om hvordan anbudsprosessen i Helse sør-øst har foregått. Den 10. november var jeg på Steffensrud for å møte ledelsen og representanter for de ansatte. Der ble sakens faktiske forhold formidlet på en imponerende presis måte. Det var av stor betydning for å forstå hva som hadde skjedd i anskaffelsesprosessen, som Stortinget nå fatter vedtak om – et vedtak som har stor betydning for alle som har engasjert seg i kampen for Steffensrud.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:46:23]: Dagen i dag har vært en interessant dag for å følge debattene i stortingssalen. Sjelden har jeg hørt Arbeiderpartiet snakke så mye om Fremskrittspartiet som de har gjort i dag. Det har vært veldig, veldig interessant. Det som har vært gjennomgangsmelodien, egentlig i samtlige innlegg fra start til slutt – og vi har sikkert ikke hørt de siste innleggene ennå – har vært skremselspropaganda. Det er ikke måte på hvor farlig dette er i ferd med å bli, det som det nå er et flertall for i Stortinget.

Det som særlig statsråden og hovedtalspersonen fra Arbeiderpartiet egentlig blottlegger med sine innlegg, er den manglende styringsdyktigheten som dagens mindretallsregjering her utviser. Det er ikke måte på hvor mange advarsler og innspill man har fått – både fra brukere, fra ansatte som jobber i disse veletablerte fagmiljøene, og ikke minst fra de tilbudene som er i ferd med å forsvinne – om at dette er noe man burde stoppe og ikke gjennomføre. Likevel har statsråden vendt det døde øret til. Man har altså valgt ikke å gripe inn og gjøre noe med det, og på grunn av det må Fremskrittspartiet og stortingsflertallet gripe inn og gjøre noe med det.

Man snakker om sløsing med penger. Det er altså sånn at mange av de aktørene som har drevet disse veletablerte rehabiliteringstilbudene, har gjort det til en lavere kostnad og med høyere kvalitet enn det det offentlige selv kan levere. Da synes jeg det er sterkt kritikkverdig at man skal spenne bein under disse tilbudene.

Det er også viktig å trekke fram at det her er snakk om en del fagmiljøer som man har brukt lang, lang tid på å bygge opp, men det er utrolig hvor fort man kan rive ned disse fagmiljøene med den prosessen som man nå har gjennomført i Helse sør-øst og Helse Midt-Norge. Her kunne statsråden ha valgt en annen vei. Det har han dessverre ikke gjort, og derfor griper Stortinget inn.

Vi i Fremskrittspartiet er veldig positive til å bruke anbud for å få inn gode tilbud til en god pris og med god kvalitet, men det handler om hva man legger inn i disse anbudene. Det er det som avgjør kvaliteten på det man får ut igjen. Når man f.eks. har tatt ned rammen fra

1,7 mrd. kr til 1,2 mrd. kr, sier det seg selv at det også er vanskelig å vektlegge kvalitet høyere enn pris. Da er det åpenbart at det her er et ønske om å spare penger og bruke mindre ressurser i stedet for å satse på gode, etablerte rehabiliteringstilbud som er bra for pasientene, for de fagfolkene som jobber der, og for lokalsamfunnene der disse er etablert.

Jeg ber også statsråden merke seg formuleringen i forslaget som det nå er flertall for, som ble framsatt av representanten Dalin. Han var tydelig på at dette gjelder for kontrakter som ennå ikke er signert, der man ennå ikke har inngått kontrakten – der ber man om å avlyse anskaffelsen. Der man ennå ikke har signert, må man altså stoppe opp. Det mener vi er fullt mulig, forsvarlig og lovlig, og det er skremselspropaganda, det vi har fått høre hittil.

Bård Hoksrud (FrP) [14:49:42]: Jeg tror det er viktig å stoppe litt opp i denne debatten og ikke glemme at Nasjonal helse- og samhandlingsplan fra denne regjeringen var omtrent blottet for attføring og rehabilitering. Det var knapt noen ting som var nevnt der. Det var Stortinget som sørget for det med attføring.

Jeg ble så provosert etter å ha hørt på statsråden, for maken til arroganse. Når statsråden står og blir utfordret på om han har tenkt å følge opp stortingsflertallet i den saken eller ikke, klarer han ikke å svare tydelig på det. Det er ganske overraskende. Jeg hadde forventet at statsråden skulle være tydelig – og det burde han være med det lille mandatet han har i denne salen – på at han kom til å følge opp det stortingsflertallet på tirsdag sannsynligvis kommer til å fatte beslutning om.

Statsråden sier også at én av ti døgnplasser innenfor arbeidsrettet rehabilitering i Helse sør-øst står ledig. Ja, er det fordi fagmiljøene på sykehusene mener at man ikke har pasienter som trenger behandlingen, eller er det økonomien som gjør dette? Min opplevelse og min tilbakemelding er at det er økonomi, og jeg har utfordret statsråden flere ganger til å dokumentere hvor fagmiljøene sier at dagrehabilitering er bedre enn døgnrehabilitering. Vi får aldri noe svar, heller ikke på de spørsmålene som ble stilt av representanten Abrahamsen i dag.

Det jeg får vite, er at økonomi også ofte er det som gjør at fagfolkene i det offentlige helsevesenet ikke velger å bruke private rehabiliteringstjenester og døgnbehandling. Det er alvorlig. Statsråden sier at det er flere som kommer til å få behandling, men kommer de til å få den gode behandlingen som gjør at de blir friske? Eller skal det fortsette å være sånn at i Helse sør-øst teller pris 60 pst. og kvalitet 40 pst.? I Helse Midt-Norge teller pris 70 pst. og kvalitet 30 pst.

På veisiden er det stikk motsatt, der er tallene 60 pst. for kvalitet og 40 pst. for pris. Det betyr altså at denne re-

gjeringen mener at det er viktigere med kvalitet for vei enn med kvalitet for mennesker som trenger behandling og hjelp.

Fremskrittspartiet mener at det er viktig at vi skal ha konkurranse, og vi skal ha rett pris. Samtidig må vi sørge for kvalitet og for at man får den beste behandlingen med en gang, for det er sannsynligvis det aller beste, både for den enkelte – som er det aller viktigste – og for samfunnet totalt sett.

Lars Haltbrekken (SV) [14:53:04]: Hvis presidenten lover ikke å si det til noen andre, skal jeg love ikke å gjenta det, men jeg synes at representanten Hoksrud holdt et knakende godt innlegg.

I 2017 ble jeg kjent med tilbudet for rehabilitering av folk som har hatt kreft, på Røros. Jeg har de siste månedene, sammen med Maren Grøthe fra Senterpartiet, slåss for å beholde dette tilbudet og de rehabiliteringstilbudene som er i Indre Fosen og på Inderøy. Jeg har hørt mange sterke historier fra folk som har fått hjelp, som har kommet tilbake til livet, og som har kommet tilbake til jobben på grunn av de tilbudene.

En av dem som har fått hjelp, er her i dag. Anniken Nyeng fra Trondheim har hatt kreft og titulere seg selv som kreftoverlever. Hun ble for litt siden intervjuet i Adresseavisa, og hun sa: «Hadde jeg ikke fått komme til Røros, ville jeg strevd mye, mye mer. Da hadde jeg ikke vært i jobb nå.» Anniken sa også: «Hele Norge vet jo at Røros har den beste kreftrehabiliteringen i landet.»

Jeg har jobbet med en god del saker opp gjennom, både som stortingspolitiker og som miljøaktivist. Aldri har jeg møtt så stort engasjement, så mange mennesker med så mange sterke historier om hvordan de har kommet seg videre i livet takket være det de har fått av hjelp på Røros, i Indre Fosen og på Inderøy. Sammen med Senterpartiet – og jeg vil gi honnør til Senterpartiet, og særlig til Maren Grøthe – har vi klart å få til et flertall for å bevare disse tilbudene. Jeg er svært glad for at det nå ser ut til at vi skal klare å berge disse tilbudene. Som en av disse kreftoverleverne sa på Facebook: Jeg slåss ikke den saken for meg selv, jeg slåss for at andre skal få den samme tjenesten.

Frank Edvard Sve (FrP) [14:56:27]: Det er eit ordtak der det heiter at det er for seint å snyte seg når nasen er vekk. Det er altså ikkje ein dag for tidleg at desse helseføretaka vert stoppa. Alle dei leiarane i helseføretaka som vert sette inn av regjeringa, som sikkert er lojale mot regjeringa, men som ikkje har ein snev av kontakt med grasrota – det er ikkje ein dag for tidleg at dei vert stoppa.

Underteikna, faktisk i lag med Sosialistisk Venstreparti og Raudt, har f.eks. kjempa i Møre og Romsdal for å hindre at viktige rehabiliteringssenter vart lagde ned.

Helseministeren løfta ikkje ein finger før Aure rehabiliteringssenter vart lagt ned i 2023. Den 1. februar vart Mork rehabiliteringssenter i Volda lagt ned. Mellom 3 000 og 5 000 innbyggjarar gjekk i fakkeltog og protesterte. Verken helseministeren eller nokon frå Arbeidarpartiet eller Høgre var der og støtta folket eller lytta til folket og høyrde kva innbyggjarane og brukarane faktisk meinte. Senteret vart lagt ned.

Senterpartiet var også med på å leggje ned desse to sentera i Møre og Romsdal. At Senterpartiet og Toppe no har snudd, er veldig bra, men det er ikkje ein dag for tidleg, det heller. Helseføretaka – som ikkje har kontakt med grasrota eller med det folkevalde systemet, og tydelegvis ikkje med brukarane, for det er ikkje så viktig – skal altså no lyse ut anbod der dei skal spare pengar. I Møre og Romsdal skal ein f.eks. kutte i tilbodet, kutte legar og sjukepleiarar. Helsefagarbeidarar mistar jobbane sine. Ein skal kutte kostnader overalt for å dekkje inn bygging av eit nytt sjukehus i Molde og ny utbygging i Ålesund. Det ligg bak at ein no også kuttar i anboda. Ein skal altså fokusere mindre på kvalitet og kompetanse og meir på pris og økonomi – ikkje på tenestene til innbyggjarane. Mork rehabiliteringssenter, som vart lagt ned, var eit av dei desidert beste sentera i landet innanfor arbeidsrehabilitering, men spesielt innanfor hjerneslag.

Denne kampen må vinnast. Ein må stoppe dette.

Til slutt må eg berre innrømme at eg vart skikkeleg provosert då eg sat og høyrde på debatten i førre sak, og eg vert ikkje mindre provosert no, når eg høyrer at statsråden går til frontalangrep mot Stortinget og insinuerer at han ikkje vil følgje Stortingets vedtak. Det er veldig, veldig spesielt, det må eg innrømme. Slik kan vi ikkje ha det. Eg er glad for at det vert eit nytt fleirtal, og at det faktisk er tenestene til pasientane og innbyggjarane som no vert sette i høgsetet.

Maren Grøthe (Sp) [14:59:40]: Anbudet innenfor spesialisert rehabilitering i Helse Midt-Norge innebærer i realiteten et stort kutt i rehabiliteringstilbudet over hele linjen. Man kutter ukritisk ned behandlingsforløp, går fra døgnbehandling til dagbehandling med overnatting og legger ned flere kompetansemiljøer som er blant de fremste i landet, og som er bygd opp over mange år. Innenfor kreftrehabilitering, f.eks., kutter man i praksis over 50 pst. i tilbudet. Taperne i dette blir pasienter og deres familier, men også samfunnet, for i en tid da vi ønsker flere i jobb lenger, da vi vet det blir flere eldre, og da mange rammes av ulike sykdommer, er gode rehabiliteringstilbud avgjørende. Det handler om mennesker.

Et så stort kutt i rehabiliteringstilbudet som Helse Midt-Norge legger opp til, vil også føre et stort ansvar over på kommunene og påvirke en rekke lokalsamfunn.

For eksempel legger man ned hele Hysnes Helsefort i Indre Fosen. Man kutter i tilbudet på Kastvollen rehabiliteringssenter på Inderøya og legger ned hele kreftrehabiliteringen på Røros. Viktige kompetansemiljøer og arbeidsplasser i distriktet som er bygd opp over mange år, fjernes med et pennestrøk.

Når helseministeren i salen i dag mener at disse kuttene ikke går på bekostning av kvalitet, glemmer han å nevne at man i de nye anbudene i stor grad kun har vektlagt pris, ikke kvalitet.

Jeg vil også si at det er omtrent ingen saker jeg har fått så mange henvendelser fra innbyggere i Trøndelag om som akkurat denne – innbyggere og pasienter som har vært eller er avhengig av disse rehabiliteringstilbudene som nå står på spill, fagfolk som frykter at hele fagfeltet deres raseres, en rekke ulike fagorganisasjoner, bl.a. LO, og også folkevalgte fra alle partier, bl.a. helseministerens eget parti.

Derfor forundrer det meg at Arbeiderpartiet og Høyre gjør det de kan for å argumentere imot og for å stanse det flertallet som nå er i salen. Helseministeren har hatt en rekke muligheter til å gripe inn underveis og unngå dette. Vi i Senterpartiet mener i utgangspunktet at langsiktige kontrakter med ideelle og private tilbydere hadde vært et mye bedre system. Da hadde vi sluppet sånne kortsiktige opp- og nedbygginger av fagmiljøer som anbudsprosessene legger opp til.

Det skal vi kjempe videre for, men kampen nå står om hvorvidt vi skal ha en kortsiktig nedbygging av gode, viktige fagmiljøer, eller om vi skal ta oss tid til å stoppe opp, sette tydelige kvalitetskrav for rehabiliteringsfeltet og unngå en nedbygging av gode tilbud som faktisk betyr noe for pasienter, innbyggere og lokalsamfunn over hele Norge.

Oda Indgaard (MDG) [15:02:37]: Noe er råttent i norsk helsevesen. Vi legger vår stolthet i et helsevesen som dekker alle når ulykken er ute, et helsevesen som skal være godt å jobbe i, et helsevesen som behandler skomaker og konge likt. På et eller annet tidspunkt har vi – bevisst eller ubevisst – glidd ut i et helsevesen som drives kun etter bedriftsøkonomiske prinsipper, hvor investeringer må finansieres over driftsbudsjett, hvor anbud først og fremst venter pris.

Hva tror vi skjer når denne situasjonen får utvikle seg over tid? Jo, kvaliteten blir skadelidende. Det blir vanskeligere å finne folk som har lyst til å stå i et stadig større press på arbeidsplassen sin. De som har nok penger, vil etter hvert lete etter private tilbud. Tilliten til at staten kan dekke tilfredsstillende helsetilbud, går ned. Man ønsker i mindre grad å bidra til fellesskapet gjennom skatteseddelen. Er det noen som allerede kjenner seg igjen i dette bildet, kanskje?

Unisont ropes det om at en av Norges største utfordringer er å finne nok helsepersonell i årene framover. Kanskje skulle fokuset da vært på hvordan vi kan lage et helsevesen hvor folk orker og ønsker å jobbe. Å ha god kompetanse på arbeidsfeltet sitt trygger arbeidsplasser over tid. Det er spørsmål jeg forventer at helsereformutvalget finner løsninger på, og jeg forventer at de evner å tenke nytt – og ikke bare innenfor de bedriftsøkonomiske rammene, for helsesystemet vårt er ikke en bedrift.

Mens vi venter på helsereformutvalget, pågår det en rasing av rehabiliteringstilbudet i Trøndelag. Anskaffelsesprosessen i Helse Midt-Norge er kraftig kritisert for å vektlegge pris over kvalitet, og blant dem som har vært involvert i den prosessen, refereres den til som den mest uprofesjonelle anskaffelsen de har opplevd.

Helse Midt-Norge viser seg å ha vektet kvalitet så lavt som 30 pst. Statsråden snakker om fagkunnskap på tvers av sykehusene, men fagkunnskapen sitter best i nettopp disse rehabiliteringstilbudene som ikke er på sykehusene. I tillegg vektes ikke erfaring som kvalitet. Det er fordi det ikke finnes et stort nok privat marked for rehabilitering. Det gjør at for å kunne ha konkurranse, må virksomhetene som ikke har drevet med den typen rehabilitering før, vektes likt fordi de hypotetisk kan levere samme kvalitet. Jeg kan ikke skjønne at det lønner seg for oss som samfunn på sikt å fortsette med denne typen prosesser på denne måten.

Hva med pasientene? Det er innkjøringsperiode, den går over, men hva med dem som skulle hatt rehabilitering akkurat da? Rehabiliteringstilbudene på Inderøya, Fosen og Røros er høyt verdsatt blant brukerne. Hvorfor må vi på død og liv bruke tid og penger på å fikse noe som ikke er ødelagt? Det er nok av ting som ikke fungerer i Helse Midt-Norge, som man kunne ha fokusert på.

Så er det sparekniven, da. Mest av alt oppleves det som at disse anbudsprosessene er en måte for et skadeskutt Helse Midt-Norge å spare inn noen av de milliardene de har sølt bort på Helseplattformen. Nå er det på tide å få skrotet den plattformen og flytte fokuset over til der det burde være: på gode kvalitetstjenester, som rehabilitering for de pasientene som trenger det.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [15:05:57]: Tenk om Arbeiderpartiet og helseministeren hadde brukt mer tid på å lytte. Hele bakgrunnen for den situasjonen rehabiliteringsfeltet nå står i, handler om en svak behovsanalyse i Helse sør-øst og fullstendig manglende involvering av pasient- og brukerorganisasjonene og aktørene på rehabiliteringsfeltet. Det er nesten helt utrolig at vi er i en situasjon hvor Stortinget instruerer en annullering av anbudsrunder som er inngått, og som skal inngå.

Hvor var Senterpartiet og SV da Høyre gang etter gang advarte mot prosessene som var igangsatt? Hvor var Senterpartiet og SV da Høyre foreslo ikke å gjennomføre endringer i ansvarsdelingen mellom sykehusene og kommunene før det ble foretatt en helhetlig, faglig gjennomgang av det samlede rehabiliterings- og habiliteringstilbudet?

Til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV: Ikke si at dere ikke visste. Det var massive innspill og motstand mot den behovsvurderingen Helse sør-øst la frem, som var grunnlag for anbudsrunderne. Det forelå en fersk riksrevisjonsrapport som viste at pasienter ikke får den rehabiliteringstjenesten de har behov for i kommunene, selv før et anbud som trekker ned kapasiteten i Helse sør-øst, og også i Helse Midt-Norge. Riksrevisjonen pekte på at seks av ti kommuner allerede før dette mener det er vanskelig å gi innbyggerne gode rehabiliteringstjenester.

Regjeringen og helseministeren har et særlig ansvar. Rehabilitering må ha vært helseministerens blindsoner. Da regjeringen la frem Nasjonal helse- og samhandlingsplan, var det en melding som var helt blottet for konkrete tiltak for å bedre rehabilitering, selv om regjeringen hadde sagt at Stortinget skulle ta stilling til fremtiden for feltet i stortingsmeldingen. Det var også en regjering Senterpartiet satt i. Det er helt utrolig å høre representanten Kjersti Toppe – fra Senterpartiet, som satt i den regjeringen – her snakke om en rasing av et rehabiliteringstilbud.

Å gjøre noen endringer i Nasjonal helse- og samhandlingsplan, som vi foreslo, var eneste mulighet for å få reddet viktige rehabiliteringstjenester fra helseforetakenes kuttliste og eneste mulighet for å unngå at kommunene får u hensiktsmessig store oppgaver – over natten og uten midler eller nok kompetanse til å løse dem. Vår helt konkrete oppfordring til regjeringen var å ta godt vare på alle de ideelle og private institusjonene som har bygget opp gode fagmiljøer på rehabilitering. Vår bønn til regjeringen den gang var: Riv ikke ned disse fagmiljøene, slik dere gjorde med gode fagmiljøer innen rus og psykisk helse, da dere fjernet fritt behandlingsvalg.

Vi talte for døve ører – også døve Senterparti-ører. Senterpartiet var aldri på banen da kampen ble spilt. Det er pinlig, for vårt ansvar i denne salen er å være på jobb hver eneste dag – for pasienter, for kommuner og for fagfolk, og for å se helheten.

Mats Henriksen (FrP) [15:09:17]: Denne saken handler om mennesker som prøver å komme tilbake til livet etter sykdom eller skade. Rehabilitering handler ikke bare om behandling. Det handler om å få tilbake funksjon, arbeidsevne og livskvalitet. Derfor er rehabi-

litering et av de viktigste – og kanskje mest undervurderte – områdene i helsetjenestene.

De siste månedene har vi sett sterke reaksjoner på rehabiliteringsanbudene i Midt-Norge. Pasienter, ansatte og fagmiljøer har uttrykt stor uro. Mange opplever at anbudsprosessene skaper usikkerhet rundt tilbud som pasienter er helt avhengige av, og dette er en uro vi må ta på alvor.

Rehabilitering er ikke en standard vare. Det er fagmiljøer som bygges opp over tid. Det handler om kompetanse, erfaring og relasjoner mellom pasient og behandler. Slike miljøer kan ikke bare skrus av og på gjennom anbudsrunder. Når institusjoner med lang erfaring og gode resultater risikerer å miste avtaler, skaper det utrygghet, både for ansatte og for pasientene som trenger tilbudene.

Fremskrittspartiet mener konkurranse er nødvendig, men konkurranse må bidra til bedre tjenester, ikke til uforutsigbarhet og svekkede fagmiljøer. Skal man gi et godt tilbud til pasientene, må man først bestemme hvilke kvalitetskriterier man legger til grunn, og så får man prissette tjenesten deretter.

Derfor mener Fremskrittspartiet at det er riktig å stoppe anbudsrundene som skaper så stor usikkerhet, og å videreføre dagens avtaler fram til vi får på plass et mer langsiktig og faglig forankret system. Pasientene trenger stabilitet. De trenger trygghet for at tilbudet de er avhengige av, fremdeles finnes.

Rehabilitering er også god samfunnsøkonomi. Når mennesker får riktig rehabilitering, kan flere komme tilbake i jobb, klare seg selv og få bedre livskvalitet. Når tilbud svekkes eller forsvinner, risikerer vi det motsatte.

Fremskrittspartiet mener at svaret er enkelt: Pasientenes behov må komme først. Trygge og stabile rehabiliteringstilbud må sikres, og vi må sørge for at fagmiljøer som bruker år på å bygges opp, ikke rives ned gjennom dårlige anbudsprosesser. Derfor er jeg glad for at et flertall i denne salen nå stanser anbudsprosessen og legger til grunn at kvalitet må vektlegges i større grad enn i dag.

Margret Hagerup (H) [15:12:08]: I dag skapes det politisk usikkerhet om de grunnleggende rammebetingelsene vi setter, enten det gjelder energipolitikk eller helsepolitikk. Det kan ikke Høyre bidra til.

Representantforslaget fra Senterpartiet har overskriften «ei ny og offensiv satsing på arbeidsretta rehabilitering». Spørsmålet er jo hva Senterpartiet gjorde for å oppnå dette da de satt i regjering. Hvor var vektleggingen av kvalitet og langsiktige avtaler, og hvilket grunnlag gir en videre til de aktørene som har valgt å levere på disse tjenestene?

Den forrige rammeavtalen ble inngått i 2015, med varighet ut 2025 og varslet oppsigelse i 2023. Nye anbud

ble utlyst med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering, og det er aktører som har investert tid og ressurser på dette over lang tid. I desember hadde komiteen høring. Der kom det ingen forslag om å skrote anbudsprosessene, og det har kommet brått på alle aktørene.

Det er mange aktører som er bekymret for det som nå skjer. Både de aktørene som har inngått avtaler, og de som står i fare for å miste sine avtaler, er bekymret for det som kommer til å skje, og det er ingen som anerkjenner konsekvensene av dette. Resultatet kan bli at en faktisk raser hele rehabiliteringsfeltet, fordi det ikke er noen kontroll eller styring.

Jeg har møtt mange flinke aktører innen rehabilitering. Mange av dem er nevnt allerede av flere i denne salen. Det er ingen tvil om at det er mye kompetanse der ute, og det er ingen tvil om at det er mange som er bekymret for å miste gode tilbud. Det er ikke det dette handler om, for vi er også kritiske til prosessen, vi er kritiske til vektingen av kvalitet versus pris, og vi er veldig bekymret for det tilbudet pasientene skal få.

Spørsmålet er hva vi velger å gjøre i dag. Jeg registrerer at FrP snakker om usikkerhet. MDG sier at dette er en situasjon vi alle må ta ansvar for. Spørsmålet er hva partiene i denne sal velger å gjøre. I dag kan vi velge å stå opp for grunnleggende verdier som stabilitet og forutsigbarhet. Vi kan velge å være et land hvor aktører kan stole på prosessene som er igangsatt, og på at en ikke får nye regler når en er halvveis i spillet og noen er kommet i mål, mens andre står igjen på spillebrettet.

Dette har konsekvenser både for de som står i fare for å miste sine tilbud, og for de som har fått nye avtaler. Spørsmålet er hvordan dette skal håndteres videre. Jeg er redd for at det er pasientene som blir skadelidende av dette.

Det verste med dagen i dag – selvfølgelig utenom en stor bekymring for pasientene og det tilbudet de skal få – er at det er i ferd med å skapes en helt ny presedens i denne sal fra et flertall av partiene, der vi skal gå inn og overstyre og endre spillereglene mange år etter at vi har lagt rammene. Det kan ikke Høyre være med på.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [15:15:23]: Prosessen som har vært, saken som er til behandling nå, og debatten her i dag viser med all mulig tydelighet at disse anbudene rammer tilbud som er faglig gode, og som det er et stort behov for. Statsråden velger å dytte begrepet faglige vurderinger foran seg igjen og igjen, men når vi er ute og snakker med fagfolkene, de som utfører disse tjenestene, de som er best på dette, de som virkelig kan det, er tilbakemeldingen unison: Dette er ukloke vurderinger.

Det man har fått, framstår mer som økonomifaglige vurderinger. Det framstår mer som et stort og mektig

helsebyråkrati som skal gjennomføre store kutt som de har fått beskjed om fra Arbeiderparti-regjeringen. Det viser egentlig svakheten i helseforetaksmodellen, for istedenfor at vi får høre mer om hva som er de faglige vurderingene, om hva som er best for å gi et godt tilbud på rehabilitering, får vi mer av de byråkratiske økonomivurderingene og hvordan man kan gjennomføre ønskede kutt fra Arbeiderparti-regjeringen. Det er ikke statsråden som må stå i front og ta konsekvensen av de kuttene; det er helsebyråkratiet som skal ta disse direktebeslutningene.

Vi er nødt til å sette våre dyktige fagfolk ute i felten fremst for å kunne gi gode tjenester til våre innbyggere og stabilitet og forutsigbarhet. Når man ser at man er på vei til å gjennomføre enorme nedbygginger innenfor et felt vi trenger å styrke, er det ikke god forutsigbarhet å fortsette å kjøre i den retningen. Da er det faktisk makt-påliggende for Stortinget å gripe inn.

Fremskrittspartiet har en forventning om at statsråden kommer til å følge opp det som blir vedtatt i Stortinget. Det er bekymringsverdig at det antydes at man kanskje ikke ønsker å følge Stortingets vilje.

Kai Steffen Østensen (A) [15:18:18]: Jeg må si at det har vært interessant å lytte til denne debatten, for avhengig av hvilken side man står på, kan man bruke noen av de samme argumentene mot hverandre.

Til det siste innlegget, fra representanten fra Fremskrittspartiet, som var opptatt av å sette fagfolkene først, som var opptatt av at pasientene skulle sikres forutsigbarhet: Jeg kan vel si det samme om situasjonen på Agder. Realiteten er at selv om man nå sier at man ikke skal bryte inngåtte kontrakter, som det fra noen av partiene i Stortinget lå an til at man faktisk skulle gjøre – noe som ville vært helt hårreisende – er det ikke sånn at man med forslaget som ligger på bordet fra flertallet, sørger for at alt er helt fint. Realiteten er fremdeles at man f.eks. ved Sørlandets rehabiliteringssenter Eiken, som jeg så at Kristelig Folkeparti var inne på, risikerer et nedtrekk i avtalen man nå har fått, fordi man setter hele anbudsprosessen i spill, og fordi man ikke følger de rammene som ble lagt fra start.

Det er ikke sånn at de som har inngått kontrakt, kan slappe av og puste med magen. Usikkerheten er der fremdeles, og det er flertallet i Stortinget som nå sørger for at den vedvarer. Det er like dyktige fagfolk, like flinke fagmiljøer – i distriktet, for å legge til det – som sørger for at vi sikrer rehabilitering der vi trenger det. En sånn vedvarende usikkerhet mener jeg at vi ikke bør gå inn for.

Det er helt legitimt å ha kritikk av systemet. Det er jo hele grunnlaget for hvorfor helsereformen er initiert av statsråden og av regjeringen. Det er fordi vi ser at det er behov for at vi styrker helsetjenestene våre for å sikre li-

keverdige helsetjenester. Likevel: Å gjøre det i et enkeltvedtak fra Stortingets side uten å se helheten mener jeg er uansvarlig. Hva blir da det neste? Flere har stilt spørsmål ved om man kan stole på staten. Hvis det er sånn at vi avbryter denne anbudsprosessen halvveis inne i kontraktinngåelsene, hva skjer med neste anbudsprosess der noen er misfornøyd? Jeg er svært bekymret for hvilken presedens dette skaper, og ikke minst hvilken tillit man gir til staten som ansvarlig for å inngå de gode avtalene.

Målet er at folk som står utenfor arbeidslivet, og som har behov for rehabilitering, skal få det. Det tror jeg alle 169 representanter brenner for, men vi er nødt til å gjøre det med rammer som sikrer at fagmiljøet faktisk kan få lov til å yte de tjenestene staten inngår avtaler om. Til alle dem som kritiserer bl.a. Arbeiderpartiet, vil jeg legge til at da har man ikke lest innstillingen fra komiteen, for den slår fast helt klart at det skal lages en helhetlig handlingsplan på dette feltet. Det skal også vurderes hvor det er behov for opptrapping, for dersom det er behov for det, må vi sørge for at det kommer.

Ragnhild Bergheim (A) [15:21:31]: Jeg vil igjen benytte anledningen til å vise til Riksrevisjonens rapport om rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene, som fikk en enstemmig tilslutning i Stortinget i mai 2024. Rapporten peker på at de fleste avtalene med private rehabiliteringsleverandører er gamle. Helse nord, Helse vest og Helse sør-øst inngikk slike avtaler i 2015, og Helse Midt-Norge i 2018. Rapporten viser videre til at det siden den gang har kommet ny kunnskap om hvilke behandlingsmetoder som virker best, og at om en hadde lagd avtalene i dag, ville de sett annerledes ut. Blant annet ville flere pasienter fått kortere, men mer målrettede opphold, står det i rapporten. Undersøkelsen viser også at det er flere pasientgrupper som ikke får det spesialiserte rehabiliteringstilbudet de trenger, verken i helseforetakene eller i de private institusjonene.

Det er nå foreslått å flytte penger fra institusjoner og inn til sykehusene for at de skal kunne starte tidligere rehabilitering av bl.a. hjertepasienter. Det å få tidlig rehabilitering etter et hjerteinfarkt eller en hjertestans er kjempeviktig, slik at pasientene ikke bare blir sittende i en stol med frykt for nye hendelser og ikke tør å bruke kroppen sin slik de kan. Helsedirektoratet viser til at det er store forskjeller mellom helseregionene, mens Riksrevisjonen sier det ikke er vist at disse forskjellene skyldes ulike behov i befolkningen – det er snarere at det er tilfeldig om tilbudet faktisk passer pasientenes behov i de ulike områdene.

Nå har altså to av helseforetakene, Helse Midt-Norge og Helse sør-øst, tatt tak i funnene i Riksrevisjonens rapport og forsøker å rette opp i noen av de manglene

det pekes på. Det fører bl.a. til at i Helse sør-øst vil 70 pst. flere bli tilbudt et rehabiliteringsopplegg.

Mens et enstemmig storting sa seg enig i Riksrevisjonens rapport i 2024, nekter FrP nå å ta de nødvendige grep for å rette opp de kritikkverdige forholdene som rapporten peker på. Det er selv om partiet har vært med på følgende merknad i innstillingen, der det står at

«de regionale helseforetakene som offentlige oppdragsgivere er omfattet av anskaffelsesregelverket, og at kvalitet skal ivaretas gjennom kravstilling i konkurransene. Etter dagens regelverk er det ikke adgang til å skjerme kjøp av arbeidsrettet rehabilitering mot anbud, og flertallet kan derfor ikke støtte forslag om unntak eller særskilte kontraktsforlengelser.»

Det er jo nettopp det det nå legges opp til. FrP ønsker altså at man skal fortsette på den gamle veien, som ikke har ledet til mål på mange, mange år og neppe vil gjøre det framover heller.

Statsråd Jan Christian Vestre [15:24:43]: Rehabiliteringstjenestene våre er til for innbyggerne våre og for pasientene våre, og de fortjener det beste tilbudet. Grunnen til at jeg blir så engasjert i denne saken, er at jeg er alvorlig bekymret for at tilbudene til pasientene våre nå ødelegges.

Det snakkes en del i denne salen om de private tilbyderne som ikke har fått tildelt avtale. Jeg skjønner at det er vondt og vanskelig. Når en har levert et tilbud med kvalitet og kompetanse over tid, er det aldri hyggelig å se at det er noen andre som kommer foran i køen og vinner anbudsrunder. Det er ingen i denne salen i dag som har snakket om alle de private og ideelle tilbyderne som faktisk nå har vunnet anbud. Dem har jo stortingsflertallet tenkt å stoppe. Dette er aktører som har vært med i en anskaffelsesprosess som har pågått over tid. Tildelingene ble gjort i fjor høst. Nå er vi i februar 2026.

En sier også at en nå skal gjøre et skille – de som har rukket å sette navnetrekket sitt på kontrakten, skal få lov til å levere tjenester, mens de som ikke har inngått kontrakt, men som siden i fjor høst har hatt berettiget grunn til å tro at de skal levere, og som sikkert har begynt å ansette folk og bygge opp kompetanse og klargjøre for å ta imot innbyggere om kort tid, skal ikke få lov til å drive videre. Det som kommer til å skje, er at vi nå får et lappeteppes av rehabiliteringstilbud. Noen skal få fortsette, andre skal ikke få fortsette. Hvem er det det går ut over? Det er ikke byråkratene i Helsedepartementet – jo, kanskje hvis de bruker rehabiliteringstjenestene – det er jo folk som bruker tjenestene.

En annen ting: Når vi gjentatte ganger fra regjeringens side har opplyst Stortinget om at det med disse anskaffelsene i dag er langt flere innbyggere enn før som

får tilbud om arbeidsrettet rehabilitering, hvorfor stoler ikke Stortinget på den informasjonen? Hva vil da flertallet i Stortinget si til alle de 70 pst. flere enn før i Helse sør-øst som nå ville fått et tilbud, men som ikke får det fordi vi skal påtvinge Helse sør-øst en anskaffelse de mener er feil?

Jeg følger selvfølgelig opp Stortingets vedtak. Jeg har aldri sagt noe annet, men dette har altså blitt kastet på oss i tolvte time, og da – til representanten Eilertsen – plikter jeg faktisk å opplyse Stortinget om økonomiske og juridiske konsekvenser av det Stortinget har tenkt å vedta. Når jeg ikke fullt ut kjenner rekkevidden av de konsekvensene, bl.a. fordi Stortinget ikke engang selv vet hvordan dette forslaget skal tolkes, må jeg svare ærlig og si: Da må vi komme tilbake til Stortinget, hvis dette blir vedtatt, med hvordan dette forslaget skal gjennomføres.

Til sist: Hvordan skal stortingsflertallet dekke opp de mange hundre millioner kronene som nå forsvinner? Til representanten Sve: Dette går ut over de offentlige sykehusene i Helse Møre og Romsdal, og det burde representanten Sve fortelle innbyggerne der.

Geir Inge Lien (Sp) [15:28:02]: Eg er glad for at representantforslaget frå Senterpartiet no får eit godt fleirtal, sett bort ifrå Arbeidarpartiet og Høgre som ikkje er med på dette i dag. Vedtaket inneber ein direkte stopp i anbudsprosessen, som har skapt uro for pasientar, fagmiljø og ideelle leverandørar. Arbeidarpartiet og ministeren må lytte meir til dei som har skoen på, og ikkje berre til byråkratiet.

No vert dagens avtale vidareført inntil nye fagleg forankra kvalitetskrav og ein langsiktig plan for rehabilitering vert lagde fram. Dette er eit veldig viktig signal til regjeringa frå Stortinget, og etter mitt syn òg ein start på sjølv føretaksmodellen – sjå korleis han er – med det fleirtalet som er her i dag. Det vert feil når vi skal vekte 70 pst. pris og 30 pst. kvalitet.

I dag viser Stortinget vilje til å si at det som skjer no, er eit helsetenestetilbod som vert rasert og sentralisert, og at det ikkje er godt nok for oss i Senterpartiet. I Møre og Romsdal inneber det at denne anbudsprosessen no stoppar, og at Muritunet, som no er den einaste rehabiliteringsinstitusjonen i Møre og Romsdal utanom spesialisthelsetenesta, får fortsetje som i dag. Det er utruleg viktig for oss. I Møre og Romsdal har vi sett sentralisering med nedlegginga av Mork, som har drive ei utruleg god rehabiliteringsteneste. Vi toler ikkje fleire. Pasientane er opptekne av eit godt tilbod der dei kan få gode behandlingar og vert møtte med respekt. Vi er i dag veldig glade for at det no vert skapt ro rundt tilsette, som kan drive ei god og viktig rehabiliteringsteneste og slepp å tenkje på at dei skal inn i eit opplegg som skapar

utryggeleik for framtida. Eg er veldig glad no på vegner av innbyggjarane i Møre og Romsdal for det som skjer på Muritunet, og at vi kan skape ro rundt den prosessen. Eg håpar at regjeringa her følgjer det opp.

Truls Vasvik (A) [15:30:34]: Noen mener at jeg overdriver konsekvensene av det vedtaket som det kan se ut til at det ligger an til, og noen påstår at det er helt riktig at folkevalgte skal styre Helse-Norge. Det siste er jeg helt enig i. Derfor har også helseforetakene fulgt opp Nasjonal helse- og samhandlingsplan og forholdt seg til at Stortinget har sagt at de skal bruke anbud som verkøy.

Anbud kan vi, som sagt, være enige eller uenig i, men nå står vi her. Jeg regner med at alle som sitter i den salen, vet hva vi gjorde for halvannen time siden. Vi vedtok nemlig endringer i anskaffelsesloven. Den forteller hvordan vi skal ha anbud – for halvannen time siden sa vi at vi skal ha anbud. Da er det veldig lett nå å si at vi ikke liker anbud, og at det er Stortinget som bestemmer hvordan det skal gjøres.

Når det gjelder konsekvensen av et slik vedtak som det kan ligge an til, er det – som statsråden har sagt – ikke fullt ut overskuebart, men noe vet vi. Helse Midt-Norge må kutte drastisk i sine egne planer for hjerterehabilitering og tidlig rehabilitering, det vi vet fungerer, i egen regi. Resultatet av dette kan altså bli at det blir mindre helse gjennomført av det offentlige, og mer av helkommer-sielle private aktører. Det er et valg vi ikke ønsker å ta. Mange vet jeg også er opptatt av nye og nødvendige akuttmottak på Namsos og i Levanger. Med den økonomiske usikkerheten som Fremskrittspartiet nå vil påføre Helse Midt-Norge, er det svært stor sannsynlighet for at dette er i spill.

For Helse sør-øst kan vi prate om en ekstraregning på 350 mill. kr. Hvis noen er i tvil om hvor pengene til våre offentlige sykehus kommer fra, er svaret enkelt: Det er våre skatte kroner som nå brukes på advokater og administrasjon istedenfor på pasientbehandling. Jeg har ikke hørt om en eneste pasient som har blitt rehabilitert i norske rettssaler – i hvert fall ikke fysisk.

Det er noen i denne sal som har gått til kamp mot sløsing. Sløsing er altså å bruke mer penger enn nødvendig. Jeg registrerer at det største opposisjonspartiet, som nå ønsker å bruke penger på advokater og administrasjon istedenfor på at norske pasienter skal få den hjelpen de trenger, er de som også mener at de er imot sløsing. Dette er ingenting annet enn sløsing, også det at vi nå skal ha flere plasser enn det fagfolkene våre faktisk vurderer at vi trenger.

Det at man også skal la signerte avtaler stå, mens de ikke-signerte trekkes tilbake, kan få ganske alvorlige utslag. Signering av avtaler er selvfølgelig ikke likt fordelt

per faggruppe. Det betyr at det kan være en reell risiko for at enkelte pasientgrupper nå kan stå helt uten nødvendig rehabiliteringstilbud etter dette vedtaket. Det er en risiko som Fremskrittspartiet er villig til å ta. Det ligger ikke mer penger inne her, så da må de eksisterende avtalene enten reduseres, eller så må det kuttes i tilbudet på sykehusene våre, slik at budsjettrammen kan holdes. Det kan også føre til at avtaler som allerede er inngått, får så lite belegg at de ikke klarer seg – det er umulig å svare på.

Jeg vil avslutte på samme måte som i forrige innlegg: Anbud kan vi diskutere, det kommer til å bli diskutert. Dette sikrer ikke bedre pasientbehandling, det setter arbeidsplasser i spill, og det setter et stort spørsmålstegn ved staten som avtalepart.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:33:46]: Vi har fått høre veldig mange spesielle innlegg i det siste her, både fra statsråden og fra representanten fra Arbeiderpartiet, og det er mange ting man kan ta fatt i. La det bare være sagt, så det ikke skal være noe tvil om det: Fremskrittspartiet er selvfølgelig villig til å prioritere mer penger til nettopp rehabilitering, også innenfor helsesystemet vårt. Det har vi vist i våre alternative statsbudsjetter, og det kommer vi til å vise at vi er villige til å gjøre også i årene framover, så ikke kom med den form for skremselspropaganda.

Hva er årsaken til at man nå skal ta ned så mye på den rammen som har vært for rehabilitering? Jo, det er at man skal spare penger, man skal bruke mindre penger i helseforetakene. Man skal heller bruke de pengene på å betale renter og avdrag til staten på store byggelån fordi man har bygd nye sykehus. Det er det som er hele havariet av en helseforetaksmodell, som statsråden står ansvarlig for: at man skal kutte i viktige tilbud for pasientene og fagfolkene fordi man skal betale renter og avdrag på et lån fra staten. Det er helt meningsløst. Det eneste rette i denne saken er å gripe inn når vi har muligheten til å gjøre det, når det er et politisk flertall for å gjøre det.

Under debatten har jeg også tenkt mye på et uttrykk, og det er «opp som en løve og ned som en skinnfell». Jeg tenkte på det uttrykket under begge innleggene til representanten fra Høyre, for det vi også ser i denne salen, er at partiet Høyre i sak etter sak velger å være et støttehjul for regjeringspartiet Arbeiderpartiet, som vi også ser har veldig lite styringsdyktighet. Ja, men nei, men ja, men nei – det er gjennomgangsmelodien fra partiet Høyre. På den ene siden kritiserer man hele prosessen og resultatet, mens på den andre siden vil man ikke gjøre noe som helst for å forhindre den raseringen som er i ferd med å skje innenfor rehabiliteringsfeltet i Helse sør-øst og Helse Midt-Norge. Det går ikke an å tale med to tunger, slik partiet Høyre gjør: at man på den ene

siden kritiserer regjeringen, mens man på den andre siden skal forsøke å berge regjeringen, når man ser at man kan gjøre det.

Jeg mener at partiet Høyre må begynne å være konsekvent. Hvis man er opptatt av pasientene, fagfolkene og de gode, etablerte fagmiljøene, og mener alvor når man sier at det er viktig at kvalitet og faglige råd veier tyngre enn økonomi, burde man stemme for det forslaget som er framsatt av flere partier i salen her i dag, heller enn å være støttehjul for regjeringen. Vi får se hva partiet Høyre velger å gjøre.

Bård Hoksrud (FrP) [15:36:30]: Statsråden sa at han var engasjert fordi han var opptatt av pasientene. Det tror jeg alle i denne salen er helt enig med statsråden i. Jeg er i hvert fall like engasjert på vegne av pasientene som det statsråden er, for at vi skal ha gode rehabiliteringstilbud.

Representanten fra Arbeiderpartiet, Truls Vasvik, står på denne talerstolen og sier at man ikke vil ha saker i rettssalen. Jeg bare minner om at det har vært flere prosesser rundt anbud i Helse sør-øst som har vært totalt katastrofe. Man har endt opp i rettssalen, og pengene har gått til behandling der, fordi man har hatt dårlige anbudsprosesser – i stedet for å sørge for å gi god behandling og stoppe opp når man er bekymret for det som er i ferd med å skje.

Man skal heller ikke glemme at denne regjeringen egentlig ønsket at kommunene skulle overta mye av rehabiliteringsfeltet. Det er kanskje derfor sykehusene nå kutter. Når man da skal overføre disse oppgavene til kommunene, er det mindre penger der. Man har sørget for at mer av pengene er igjen i de offentlige sykehusene, og kommunene står med en gigantregning når de skal levere dette viktige rehabiliteringstilbudet til pasientene. Jeg tror man må forholde seg litt til hva som har skjedd, hva som har vært forslaget, og hva man har holdt på med. Det er bekymringen min, og det er derfor jeg også har et stort engasjement for dette.

Jeg registrerer at statsråden fra talerstolen igjen og igjen blir utfordret om dokumentasjon på at det å gi flere pasienter dagbehandling og kortere opphold gir like god behandling – når vi vet at pris teller 70 pst. i Helse Midt-Norge og 60 pst. i Helse sør-øst, altså mer enn det pris teller når man skal bygge nye veier i dette landet. Det er en utfordring. Jeg mener at før man går fram på den måten, bør man faktisk sjekke kvaliteten på det pasientene får. Det kan hende det blir veldig dyrt å være mest opptatt av pris i starten hvis realiteten er at man får mindre og dårligere kvalitet.

Jeg har vært på attføringssenteret i Rauland flere ganger. Det er et fantastisk bra tilbud som også nå jobber for å få unge mennesker ut i jobb. Her har man lagt

til rette, men de er også bekymret, som mange andre, over kortere tidsløp, altså hvor lenge man får behandling. De gjør en fantastisk jobb for mennesker som trenger tett og helhetlig oppfølging. De får heldigvis fortsette, men også der, som sagt, ser man på om man skal redusere noe på tilbudet.

Da må vi stille spørsmålet: Er målet best mulig resultat for pasientene eller lavest mulig kostnad på papiret? Jeg er redd for at vi kommer til å få mange svingdørspasienter fordi vi har en regjering som ikke tar pasientenes beste på alvor og sørger for gode anbud, og som glemmer at man har rotet og surret mye med anbud i Helse sør-øst. Det er vi opptatt av å gjøre noe med. Derfor ønsker vi nå å gå for det forslaget som Fremskrittspartiet står bak.

Erland Svardal Bøe (H) [15:39:52]: Først skal jeg berømme det engasjementet som veldig mange har her i salen i dag, enten det er for Steffensrud, for Godthaab eller for Unicare Røros, som alle er fantastiske institusjoner, som leverer gode rehabiliteringstjenester, og som har hjulpet veldig mange mennesker med å komme seg tilbake igjen i hverdag og i arbeidsliv.

Høyre har flere ganger vært kritisk til måten Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har håndtert rehabiliteringsområdet på. Vi har flere ganger i denne salen tatt opp Riksrevisjonens rapport som viste utfordringene innenfor rehabilitering. Høyre har flere ganger i denne salen tatt opp utfordringen med at en har vektlagt pris mer enn kvalitet, og at en har bygd ned antallet døgnplasser. Det var Høyre som foreslo at vi skulle ha en framskriving, en faglig gjennomgang, og at vi ikke skulle rokke ved ansvaret på rehabiliteringsområdet. Høyre gikk også i bresjen for å sørge for at vi gjorde noe med rammene knyttet til rus og psykisk helse, da det var ute på anbud. Vi har tatt opp dette her i salen gang på gang på gang.

I forrige periode var jo ikke FrP like interessert i det. Det samme gjelder Senterpartiet, som satt i regjering og hadde muligheten til å gjøre noe med disse tingene. Så kommer en nå – når en har hatt ute anbudene – og skal gjøre noe med det. Hvor har de vært når disse temaene har vært diskutert i Stortinget? En kommer først når anbudene har gått ut. En må jo legge rammene i denne salen før en kommer og plutselig er opptatt av det. Å være hyklersk er sikkert ikke et parlamentarisk uttrykk, men en må jo være til stede i salen når vi gjør disse tingene på rehabilitering, som Høyre har tatt opp gang på gang.

Dette handler ikke om at vi er imot rehabilitering ved de fantastiske institusjonene som leverer, men det handler om hvilken presedens Stortinget nå setter, når vi går inn og detaljstyrer ulike tilbud. Hvis det er helseforetaksmodellen en er opptatt av, ja, så er det en helt

annen debatt, der Høyre også er helt enig i at vi ikke kan fortsette med den modellen og de endringene som ligger der i dag, men nå må en forholde seg til det en diskuterer her. Det er også veldig mange aktører som har fått kontrakt, aktører som leverer rehabiliteringstjenester for barn med funksjonsnedsettelse, som nå opplever at det blir usikkerhet og uforutsigbarhet rundt deres kontrakt. Det handler ikke bare om dem som ikke har fått kontrakt, det handler også om dem som har fått det. Da handler om helheten i dette.

Det er derfor Høyre er opptatt av at vi er nødt til å endre rammene for hvordan vi leverer nettopp rehabilitering. For Høyres del handler det om at vi må satse mer på kvalitet, at vi må bygge opp flere døgnplasser, og at vi må sørge for at vi gjør noe mer og får en større satsing på rehabilitering. Der har vi vært kritiske til Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og det kommer vi fortsatt til å være, men dette handler ikke om hvem som er for eller mot rehabilitering. Dette handler om hvilken presedens vi setter herfra. Hvis en nå begynner med den detaljstyringen som det legges opp til, må en også ta ansvaret for det, både økonomisk og juridisk. En må fokusere på det det faktisk handler om!

Presidenten: Representanten kan hugsa at det ikkje er nødvendig å bruka ord og uttrykk som ikkje er parlamentariske, når ein kjenner til det.

Frank Edvard Sve (FrP) [15:43:14]: Kor har vi vore? spør Høgre. Vi har stått på denne talarstolen og kjempa for dei viktige sakene, som f.eks. rehabiliteringssenteret på Mork, som Høgre sørget for å få fleirtal for å leggje ned – blant anna. Høgre sørget også for å få fleirtal for ikkje å gjere noko med helseføretaksmodellen. Høgre sørget for ikkje å gjere noko med Helse Midt-Noreg, helseføretaket som vi ønskjer å leggje ned, som er det store problemet for Møre og Romsdal, og som gjer at vi faktisk står i den økonomiske situasjonen som vi er i.

Kor vi har vore? Vi har vore her. Vi står for det vi meiner, mens Høgre kvar einaste gong har diltet etter Arbeidarpartiet og sørget for fleirtal med Arbeidarpartiet i sak etter sak.

Eg må berre innrømme at eg er så lut lei av å høyre om økonomi og kroner, og at vi ikkje har råd til noko, ikkje ein døyt. I 2006 kom tal frå Noregs Bank. Det var 893 mrd. kr i oljefondet. Tolv år etterpå var det 10 000 mrd. kr, og i dag er det 21 000 mrd. kr.

Ein har altså ikkje pengar. Statsråden kan gjerne utfordre meg på økonomi, på kvar vi skal finne nokre hundre millionar i Midt-Noreg. Det svaret trur eg vi har gjeve mange gonger gjennom våre forslag, der vi ønskjer å gjere tiltak som hadde sørget for at vi ikkje gjer noko så greinlaust som å finne på å finansiere bygging av nytt sjukehus i Molde og rehabilitering i Ålesund gjennom

drift, gjennom å kutte i legar, sjukepleiarar og helsepersonell. Så skal vi no kutte i rehabilitering for å finansiere det same. Er det mogleg?

Ein snakkar om at eg skal finne 200 mill. kr. Det seier statsråden. Eg var freista til å seie at statsråden kan gå tilbake til sin eigen statsminister og sørge for at han hentar heim att nokre hundrevis av millionar frå utanriks og andre område, der dei rasar rundt i heile verda og sløser vekk pengar. Det er altså så mykje sløsing med pengar i dette samfunnet, som vi kan bruke på gode tiltak.

Kom ikkje her og snakk om at eg skal finne 200 mill. kr. Eg sit ikkje i regjering. Ministeren sit i regjering, og han må sørge for at det er eit finansieringssystem til helse, og til Helse Møre og Romsdal, som gjer at vi slepp å kutte i viktige tenester for Møre og Romsdal. Eg er folkevald, de andre er folkevalde, og vi representerer våre eigne fylke. Eg representerer mitt eige folk i Møre og Romsdal, som er vettskremte over at vi ligg an til å bli eit annleis fylke med omsyn til helsetenester. Vi får dårlegare tenester på alle moglege måtar. No er det Muritunet som er under press. Eg spør innbyggjarane: Kva skal vi støtte? Jo, Muritunet – våre tenester, ikkje byråkratiet. Pengane skal ikkje brukast på alt mogleg anna, men på det som innbyggjarane ønskjer. Då er Muritunet Rehabilitering i Møre og Romsdal det viktige, og ikkje byråkratiet i Helse Midt-Noreg i Trøndelag.

Kathy Lie (SV) [15:46:30]: Helseministeren sier at han har fått kastet på seg dette forslaget, og det kan godt hende, men forslaget om å annullere anbudsrunderne og videreføre dagens avtaler har jo ligget skriftlig i helsekomiteens portal i tre uker, uten at Arbeiderpartiets representanter i komiteen har reagert. Ingen har snakket med meg, i hvert fall, om at det var problematisk. Først da det ble klart at det blir flertall for det, for to dager siden, kom reaksjonen. Da er det veldig sent. Da er det veldig vanskelig å gå sammen, finne andre løsninger og se hvordan vi kan rokke på det. Jeg skulle gjerne sett at vi hadde kunnet finne en annen minnelig løsning, men på den korte tiden var det ikke mulig å få helt klarhet i hvordan det eventuelt kunne vært løst.

Det er sagt mye om store ekstrautgifter her. Vi skjønner at dette vedtaket vil kunne føre til ekstrautgifter. Hvilke utgifter, eller hvor store de blir, er høyst uklart på dette tidspunktet, men vi skal være konstruktive og sikre flertall for et budsjett hvor vi regner med at vi blir nødt til å sørge for ekstrabevilgninger til dette feltet.

Vi er enig med flertallet her om at det må ryddes opp i hvordan anbudene ser ut, men vi er ikke enig med Fremskrittspartiet i at konkurranse er det saliggjørende, bare så det er sagt. Vi ønsker i grunnen langsiktige avtaler med de gode kreftene, men da må vi også akseptere

at noen avtaler blir gamle, uten at det å ha en gammel avtale gjør at den er feil.

Jeg er ikke spesielt begeistret for denne måten å løse utfordringene i helsetjenesten på, men her har det handlet om noen tilbud som ingen andre står klar til å overta. Her har det handlet om å redde både fagmiljøer og veldig mange arbeidsplasser. Det at tilbudet faktisk forsvinner, er av avgjørende betydning. Jeg håper at vi i framtiden kan løse sanne saker på en bedre måte, og at vi alle sammen kan være flinkere til å snakke godt sammen om sakene våre på et tidligere tidspunkt i prosessen, for da kunne vi ha landet bedre.

Statsråd Jan Christian Vestre [15:49:04]: Dette har vært en lang og god debatt. Jeg tipper den heller ikke er ferdig helt ennå.

Vi står overfor en situasjon hvor Stortinget ser ut til å ville instruere regjeringen om å skulle instruere helseforetakene – som altså utgår fra dette storting, og som er organisert på den måten dette storting demokratisk har besluttet at vi organiserer helsetjenestene våre på – om å gjøre store endringer som ingen kan gi svar på hvordan skal løses. Jeg har stilt flere spørsmål fra denne talerstolen i dag som jeg legger merke til at flertallspartiene ikke svarer på.

Hva med alle de aktørene som har fulgt anbudsreglene til punkt og prikke – flinke, norske, dyktige ideelle og private aktører som har levert anbud, konkurrert på like vilkår, og som helt siden i høst har trodd at de skal levere rehabiliteringstjenester? Hva skal vi fortelle dem som nå rekrutterer, dem som ansetter, dem som begynner å ta imot pasientene? I Helse sør-øst har enkelte av de rehabiliteringsinstitusjonene som har vunnet kontrakt – som Stortinget vil at vi skal annullere – allerede tatt imot de første pasientene. Representanten Eilertsen kan snakke så mye han vil om handlekraft, men jeg antar at handlekraft for representanten Eilertsen er at vi nå skal sende barn og deres foreldre hjem fra rehabiliteringsinstitusjoner fordi vi skal annullere en anbudsrunde. Ingen gir svar på det.

Dette er et klart brudd på loven om offentlige anskaffelser. Det er ikke lov til å direktetildele på den måten stortingsflertallet ønsker å gjøre det. Hvordan skal vi løse det? Dette kommer til å påføre helseforetakene mange hundre millioner kroner i ekstrakostnader. Hvor skal vi ta de pengene fra?

Representanten Sve kan snakke seg varm om at han skal finne to, tre eller fire hundre millioner kroner ekstra, og den leksen om utenlandssløsning har vi hørt en million ganger før, men det er ikke en krone til rehabilitering i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Jeg sjekket akkurat. Hvis det er så enkelt, hvorfor er det ikke gjort?

Hvis vi skal snakke om sykehusøkonomi: Det var da Fremskrittspartiet som hadde finansministeren som endret rentebetingelsene for sykehusene i 2018, sånn at de skulle betale markedsrente. Det var Fremskrittspartiet som hadde finansministeren som kompenserte 80 pst. istedenfor 100 pst. for demografien, som gjorde at vi fikk et nedtrekk i sykehusene. Litt sammenheng mellom liv og lære må det faktisk være.

Det er ikke riktig at sykehusene våre ikke har vært opptatt av kvalitet i denne anskaffelsen. Kvalitet har vært et gjennomgående tema i anskaffelsen. Det er ikke riktig at færre får tilbud om rehabilitering. Flere får tilbud om rehabilitering. Med denne måten å styre helse-tjenesten på – etter innfallsmetoden – blir det bare én skadelidende part, og det er norske pasienter.

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:52:20]: Det er gledeleg med stort engasjement for rehabilitering. Det er ei svært viktig sak, og eg har som kirurg følgt feltet. Eg har hatt med alvorleg skadde pasientar å gjere, og at dei får den opptreninga dei treng, er kjempeviktig. Samtidig har vi no kome til ein stad som eg eigentleg trur ingen er tent med. Det har mange årsaker, men vi burde ikkje vore her. Derfor har eg eigentleg tenkt å snakke meir om korleis vi jobbar som kollegium.

Eg registrerer at skytset frå Høgre og Arbeidarpartiet går mest mot SV og Senterpartiet når det gjeld at ein har sove i timen. Det set vi pris på, for eg har ikkje vore i salen tidlegare i den forbindelse, når desse sakene har vore oppe.

Vi blir på vippen. Vi sit utanfor komiteen. Det er ein utfordrande situasjon for oss, og det blir desto meir utfordrande når det er vanskeleg å kome i kontakt med Høgre, og Arbeidarpartiet er temmeleg så stille. Korleis løyser vi dette saman? Eg har gjort feil. Eg kunne gjort ting betre. Eg håpar at alle er med på å gjere ting betre vidare, uansett partifarge. Anbudsprosessen har vore dårleg. Det har skjedd mykje dårleg der. Desse vedtaka er heller ikkje optimale. Vi må gjere det betre neste gong. Eg ber om at alle samarbeider for at vi får til det.

Presidenten [15:53:46]: Representanten Margret Hagerup har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Margret Hagerup (H) [15:54:00]: Som representanten Bøe understreket, mener Høyre at regjeringen har håndtert denne saken dårlig i fem år, men vår reaksjon må være ansvarlig og forsvarlig.

Til representanten Eilertsen: Dette handler ikke om å redde regjeringen. Dette handler om å ta på alvor det ansvaret vi har for å opprettholde tilliten til Stortinget. Den tilliten bidrar verken representanten Eilertsen eller FrP til å opprettholde i dag, og det er oppsiktsvekkende.

Kjersti Toppe (Sp) [15:54:51]: I dag handlar det for meg om å stå opp for pasientane, for fagfolka og for fagmiljøa innan rehabiliteringsfeltet. Stortinget har sjølv sagt anledning til å vedta rehabiliteringspolitikken som vi meiner at ei mindretalsregjering skal utøva. I dag er det ikkje fleirtal for rehabiliteringspolitikken til Ap-regjeringa, og det er ikkje fleirtal for massive kutt i døgnbehandling som går ut over pasientane med dei største og mest samansette behova.

Mange snakkar om at vi må vera ansvarlege, men ansvarlege for kven – for systemet eller for pasientane? Vi står ansvarlege for pasientane, først og fremst, og kva er ansvarleg med ei anskaffing som legg til opp til at pris skal telja 70 pst. og kvalitet berre 30 pst.? Kva er ansvarleg med å nekta pasientar som treng døgnbehandling, å få nettopp det, og å påleggja dei eit dagtilbod og at dei må pendla heim i helgene, uansett avstand, eller betala 1 300 kr av eiga lomme, pengar dei kanskje ikkje har, sidan dei kanskje står utanfor arbeidslivet? Kva ansvar viser ein rehabiliteringspolitikk som utarmar solide fagmiljø i heile landet, og kva er det ansvarlege med denne måten å følgja opp rapporten frå Riksrevisjonen på?

Dagbehandling kan vera bra for nokon, og vi er ikkje mot at det vert meir av det, men vi treng eit mangfald. Vi treng òg døgnbehandling, og det gjer vi fordi rehabilitering er eit spesielt helsetilbod. Det handlar òg om å kunna hjelpa folk til å få nye vanar, til å kunna fungera i kvardagen i eit fellesskap saman med andre. Då vert det å vera åleine etter kl. 16 og å reisa heim i helgene faktisk ikkje kvalitet. Det kan heller ikkje statsråden visa til at det finst forskingsmessig belegg for.

Dette er ikkje eit forslag som kjem kasta på nokon. Representanten frå SV fortalde akkurat korleis det var. Det har vore kjent i nesten ein månad.

Til representantane frå Høgre som har kritisert Senterpartiet mange gonger: Det er ikkje ein kritikk som eg tar innover meg, for dette handlar om saka framover. Vi har stått opp for rehabiliteringsfeltet. Riksrevisjonsrapporten er slakt av Høgres helsepolitikk, for han sa at ingenting hadde skjedd på ti år, og flesteparten av dei åra var det faktisk Høgre som styrte Helsedepartementet. Eg brukar ikkje ordet «hyklersk» frå talarstolen, og det synest eg faktisk heller ikkje Høgre skulle ha sagt om andre parti.

Statsråden er ikkje nøyaktig når han omtalar det som at vi skal kasta ut pasientar som får behandling no. Dette vedtaket gjeld ikkje inngåtte avtalar, og dei som ikkje får avlyst anskaffinga, skal òg få vidareført avtalar som dei har i dag.

Presidenten [15:57:52]: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [15:58:05]: Først: Statsråden var oppe igjen og hadde muligheten til å svare, men han svarer ikkje på spørsmålene om hvor dokumentasjonen er. Det er greit – da vet vi at det ikke finnes dokumentasjon på at dagbehandling er bedre enn døgnbehandling. Det er det bare å slå klart og tydelig fast. Den dokumentasjonen klarer ikke statsråden å levere.

Så til representanten fra Høyre: Jeg lurer på om han har vært til stede i denne salen disse fire siste årene – han har jo egentlig stort sett vært det. Grunnen til at Fremskrittspartiet ikke støtter en del av Høyres forslag, er at det er litt som et dilte etter-forslag, eller forslag om å utrede. Vi trenger ikke å utrede hvis vi ønsker å bruke mer penger og ressurser på mer rehabilitering. Da fremmer man forslag om penger til det, og så sørger man for å gjennomføre det – i motsetning til et parti som bare prater og egentlig ikke vil være med når man har mulighet til å si fra, fordi man ikke skal detaljstyre.

Når regjeringen ikke gjør det vi vil at de skal gjøre, må vi fra denne sal si klart og tydelig at de ikke får lov til å holde på sånn. Da fremmer vi vedtak og forslag. Det er det Fremskrittspartiet gjør, mens Høyre bare dilter etter.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [15:59:09]: Representanten Kristian August Eilertsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:59:16]: Statsråden var på talerstolen i sted og stilte en hel rekke spørsmål om hva han skal si til aktørene. Svaret på det ligger jo i forslaget, som det er flertall for i Stortinget. Der står det klart og tydelig hva statsråden skal gjøre, så det burde ikke være så veldig vanskelig å forstå hva Stortingets vilje er i denne saken.

Statsråden har ikke vært tydelig på at han skal gjennomføre dette heller, og det synes jeg det er veldig interessant å merke seg. Stortinget har selvfølgelig mange muligheter og ris bak speilet dersom statsråden velger ikke å forholde seg til et så tydelig vedtak, og en så tydelig overkjøring, fra Stortingets side, når man ikke leverer på viktige punkter som omhandler rehabiliteringstilbudet til innbyggerne i dette landet. Svaret på spørsmålet som statsråden stiller gjentatte ganger på retorisk vis, er: Les teksten i forslaget som det nå er et ganske solid flertall for.

Presidenten [16:00:09]: Representanten Truls Vasvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Truls Vasvik (A) [16:00:22]: Jeg observerer at representanten Eilertsen sier at Fremskrittspartiet prioriterer mer penger til rehabilitering. Som statsråden sa, og til folkeopplysning: Det er ikke lagt inn en eneste krone i FrPs alternative budsjett til dette. Det er det greit å ha med seg når representanten Sve er så lei av praten om penger. Vis oss det! Vis oss forslagene, ikke bare stå her og rop og rall, for det hjelper ikke så veldig mye når det gjelder ekte folk.

Representanten Eilertsen opphøyer anbud som styringsform, mens FrP-representanten Abrahamsen er opptatt av langsiktighet. Vel – anbud, per definisjon, er at noen vinner og noen taper. Det elsker representanten Eilertsen, og representanten Abrahamsen synes det er litt leit at noen kan tape. Slik styrer vi ikke Helse-Norge! Vi prater om hundrevis av milliarder av kroner.

Til slutt: Det er interessant at enkelte partier har vært helt stille. Jeg nøyer meg med å si at jeg hører hva som blir sagt. Det får stå for deres egen regning.

Presidenten [16:01:20]: Presidenten setter spørsmålsteget ved om «rall» er et parlamentarisk uttrykk.

Representanten Frank Edvard Sve har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank Edvard Sve (FrP) [16:01:36]: Eg veit ikkje om tidlegare talar frå Arbeidarpartiet har brukt auga sine til å lese, men vi har altså lagt inn 500 mill. kr til ekstra kjøp av rehabilitering frå private og 1 mrd. kr ekstra til sjukehusa. Vi har ein annan finansieringsmodell på investeringar som hadde sørgt for at helsetenestene i Møre og Romsdal ikkje vert raserte. Bruk auga og les – det trur eg hadde vore ein idé.

Eg har ei forplikting til veljarane og innbyggjarane. Når eg då ser at eit ikkje-folkevald organ som Helse Midt-Noreg gjer heilt greinlause ting ved å leggje 70 pst. vekt på pris på helsetenestekjøp, er det mi fordømte plikt faktisk å stemme det ned og stoppe det. Det er mi plikt her i denne sal. Det er det eg skal gjere. Det er difor eg sit her.

Erlend Svardal Bøe (H) [16:02:46]: Jeg tror det er viktig å ha ørene åpne når en snakker her. Det er veldig mye retorikk. En holder innlegg, og så kommer andre representanter med mistro til det en egentlig mener om rehabiliteringsfeltet. Det synes jeg vi skal holde oss for gode til. Det holder en på med i USA, med Trump. Det er sikkert noen her i salen som er opptatt av det, men jeg synes ikke vi skal mistro hverandre når en snakker om hvilken intensjon eller ikke-intensjon en har når en snakker om et saksområde.

Det er derfor Høyre har vært helt tydelig på at vi ønsker å styrke rehabiliteringsområdet. Vi er helt enig i at

det er feil at man vokter ned kvalitet og vokter opp pris, for kvalitet i behandlingen er også viktig. Høyre mener også at det er helt feil at man bygger ned antallet døgnplasser i rehabiliteringstjenesten, og Høyre har foreslått her i salen bl.a. å innføre et eget pakkeforløp for rehabilitering. Det ville bidratt til å styrke rehabiliteringsfeltet på alle områder og faktisk bygd det opp – motsatt av det regjeringen gjør når de ikke prioriterer rehabiliteringsfeltet.

Vi har ikke behov for å redde regjeringen i denne saken, det er ikke det det handler om i det hele tatt. Regjeringen må selv ta ansvar for hva slags flertall en har her i Stortinget, og hva slags flertall en har fått etter valget som var i høst. Vi mener helt tydelig at regjeringen ikke har prioritert rehabilitering. Et veldig godt eksempel på det er Riksrevisjonens rapport og oppfølgingen av den i ettertid, som har vært veldig mangelfull.

Dette handler om hvordan vi skal styre helsetjenesten vår. Hvilken rolle skal Stortinget ha i det? Høyre mener helt tydelig at Stortinget skal ha en rolle i det. Vi skal legge føringene og rammene for hvordan disse tingene skal være, men nå går en over en linje, der en går direkte inn og sier at vi nå skal annullere anbudene. Det er det kjempeenkelt å gjøre i denne salen, men i det forslaget som foreligger nå, sier en jo ingenting om veien videre. Det kommer bare et forslag om å annullere, og så er det noen andre som skal rydde opp i det, uten at en kommer med forslag som sier noe om kvalitet, om antall døgnplasser og om hvordan dette skal organiseres videre. Det synes jeg blir veldig lettvinnt her fra salen, at en bare kan gjøre et vedtak uten å ta ansvaret etterpå. Ansvaret skyver en da foran seg – til helseforetakene og andre. Hvis en virkelig skal gå så inn i detaljer som en gjør, må en også ta ansvaret for veien videre, og det er det jeg opplever at en ikke gjør i denne saken.

Jeg hører innlegget fra representanten Toppe fra Senterpartiet. Jo, det har noe å si at Senterpartiet ikke gjorde noe med dette i regjering, for det var under Senterpartiet i regjering at rammene for anbudet ble lagt. Det var også Senterpartiet som var budsjettpartner i høst og hadde mulighet til å gjøre noe med det – uten å velge å si noe om at kvalitet skulle vektes mer enn pris. Derfor blir det veldig lettvinnt for Senterpartiet, som ikke tar ansvar når de kan ta ansvar.

Statsråd Jan Christian Vestre [16:05:56]: Jeg vil bare understreke at regjeringen har fulgt opp Riksrevisjonens rapport, og det har også Stortinget gjort – bl.a. da vi behandlet Nasjonal helse- og samhandlingsplan, gjennom de oppdragene vi har gitt til Helsedirektoratet, og gjennom omleggingen av rehabiliteringstilbudet som de regionale helseforetakene har gjennomført. Helseforetakene er altså er heleid av det norske folk,

denne sal, 100 pst. eid av alle oss som bor i dette landet og betaler skatt.

Alt det nevnte som er gjort, er oppfølging av Riksrevisjonens rapport. Det Stortinget er i ferd med å gjøre nå, er egentlig å sette oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport i revers, for akkurat de tingene Riksrevisjonen påpekte, og som vi har prøvd gjøre noe med, skal vi likevel ikke få lov til å gjøre noe med. Det er det store dilemmaet i denne saken.

Til representanten Hoksrud: Som jeg sa i det første innlegget, og som jeg også har svart på flere spørsmål fra Stortinget om dette tidligere, er den dreiningen som nå skjer fra døgnet over til dag og poliklinikk, altså i tråd med de beste faglige vurderingene som er gjort i de regionale helseforetakene. Fagmiljøene i helseregionene har i sine innspill anbefalt en tydelig dreining.

Det er viktig å si at de innbyggerne som har behov for døgntilbud, f.eks. fordi de har medisinske behov utover dagtid, gjennom hele natten eller helgen, må selvfølgelig få et døgntilbud. Det er ikke sånn i denne anskaffelsen at det ikke lenger vil være døgntilbud, men det er riktig at det blir langt flere dagtilbud. Det er det som er grunnen til at 70 pst. flere i Helse sør-øst nå kan få rehabilitering.

Jeg synes det er et betimelig spørsmål å stille seg: Er ikke det viktigste at innbyggerne våre får god hjelp? Hvorfor skal vi på død og liv påtvinge et døgntilbud på dem som kan ha like stor nytte av et dagtilbud, hvis et dagtilbud også innebærer at langt flere enn i dag kan få denne hjelpen? For å stille et annet spørsmål: Hvis det for en del pasienter er like bra med et dagtilbud som et døgntilbud, hvorfor skal skattebetalerne da belastes for den dyreste løsningen, når den nest dyreste løsningen er like bra? For å stille et tredje spørsmål: Vi har fantastiske fagfolk i vår helsetjeneste. De er helter alle sammen: jobber innenfor offentlig helse, ideell helse, privat helse – hver dag står de på for oss innbyggere for at vi skal ha et godt tilbud. Men det er mangel på helsepersonell. Hvorfor skal vi da påtvinge helsepersonell å sitte nattevakt når det ikke er medisinskfaglige grunner for det, og man heller kunne brukt det helsepersonellet der det er behov for det?

Det er disse spørsmålene denne saken reiser, og det er derfor jeg mener de regionale helseforetakene bør få gjennomføre denne prosessen ut fra sine faglige vurderinger.

Presidenten [16:09:02]: Representanten Stig Atle Abrahamsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [16:09:13]: Vi har sett hva de økonomifaglige vurderingene fører til. Vi ser

konsekvensene av regjeringens politikk, og vi setter ned foten.

Jeg tok ordet for å få klargjøre at det er en veldig tydelig bestilling på hva statsråden skal gjøre. Han må lese vedtakene. Punkt I:

«Stortinget ber regjeringen ta utgangspunkt i den helhetlige faglige gjennomgangen av det samlede rehabiliterings- og habiliteringstilbudet samt fremskrivningen av behovet for både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten frem mot 2040, og i løpet av 2027 komme tilbake til Stortinget med en konkret handlingsplan for rehabiliteringsfeltet, herunder arbeidsrettet rehabilitering. Handlingsplanen skal inkludere en vurdering av behovet for flere døgnplasser, med mål om å gi alle pasienter som har behov for det, et likeverdig rehabiliterings- og habiliteringstilbud i hele landet.»

Bestillingen er veldig tydelig, og Fremskrittspartiet forventer at statsråden leverer på Stortingets vedtak.

Presidenten [16:10:15]: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [16:10:30]: Det er beklageleg å seia, men når eg høyrer på statsråden og Arbeidarpartiet, er eg er veldig trygg på at det vi gjer i dag, er veldig nødvendig. Eg er glad for at vi har funne fleirtal saman med Miljøpartiet Dei Grøne, FrP, SV, Raudt, KrF og Venstre.

Det er ikkje berre ueinigheit om prosess. Vi høyrer jo her at det er stor ueinigheit om dei kutta som skjer i døgntilbudet, er viktige – om dei er bra, slik statsråden seier, eller om dei ikkje er bra, sånn som vi meiner. Det er òg ueinigheit om det er riktig at helseforetakene skal vektleggja pris 70 pst. og kvalitet 30 pst. Vi meiner det er feil, men statsråden meiner altså det er rett. Det er ikkje berre slik at målet er kor mange behandlingar ein får gjennom. Det som er viktig, er at vi får gjennom behandling som verkar for pasientane, for alle pasientar, òg dei som har så store samansette behov at døgntilbud er det vi veit verkar.

Presidenten [16:11:29]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [16:11:36]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Kristian August Eilertsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bjørn Larsen, Hilde Grande, Frank Edvard Sve og Joakim Myklebost Tangen om bedre hjertebehandling i Nord-

Norge og Midt-Norge (Innst. 96 S (2025–2026), jf. Dokument 8:33 S (2025–2026))

Presidenten [16:11:57]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil syv replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Erlend Svardal Bøe (H) [16:12:36] (ordfører for saken): Først vil jeg som saksordfører takke komiteen for samarbeidet i saken. Det er en krevende sak, men jeg regner med at alle partiene i løpet av debatten selv vil gjøre rede for sitt standpunkt i saken.

I Norge har vi et godt tilbud for behandling av hjerteinfarkt. Det må det ikke skapes tvil om. Forekomsten av hjerteinfarkt er betydelig redusert de siste årene, og vi har gode resultater når det gjelder overlevelse etter hjerteinfarkt. Vi ser også at antallet PCI-behandlinger reduseres og er forventet å fortsette å gå ned i årene framover. Et eksempel er Helse nord, der foreløpige tall for 2025 viser at nedgangen var på 10 pst. i fjor sammenlignet med året før.

Høyre er opptatt av å sikre trygghet for pasienten gjennom hele behandlingsskjeden for hjerteinfarkt, fra første symptom på hjerteinfarkt til behandling iverksettes og til oppfølging etter overlevelse. Vi må ikke glemme at trygg hjerteinfarktsbehandling ikke bare er avgrenset til PCI-behandling. Det inkluderer også utviklingen av prehospitale tjenester og rehabilitering.

Det har over tid pågått politiske og faglige diskusjoner om utvidelse av PCI-tilbudet i Norge, bl.a. i Helse nord og i Helse Midt-Norge. Det kan godt være at vi skal gjøre endringer i PCI-strukturen i Norge, men det må baseres på grundige medisinskfaglige vurderinger og ikke bare vedtas gjennom et Dokument 8-forslag som er kastet over bordet i Stortinget. Det gjelder særlig når det er snakk om akuttmedisinske tilbud, som vi prater om her. Stortinget kan ikke bare vedta mer helsepersonell, eller bare vedta flere pasienter, og velge ikke å ta inn over seg den utviklingen som er på hjertemedisinområdet. Det har vi sett flere eksempler på fra Stortinget tidligere, uten at det har gått særlig bra. God PCI-behandling er avhengig av tilstrekkelig volum, riktig fordeling og tilgang på helsepersonell og faglig forsvarlige helsetjenester. Er ikke det på plass, øker faktisk risikoen for å svekke kvaliteten, og det vil gå ut over pasienten.

Selv om Høyre stemmer mot forslagene i dette Dokument 8-forslaget i dag, mener Høyre likevel at det er grunn til å se nærmere på hvordan behandling av hjerteinfarkt i Norge skjer, og jeg er glad for at Høyre og

andres partiers forslag om det kommer til å få flertall. Da får vi en faglig gjennomgang av hele behandlingsskjeden for hjerteinfarktsbehandling i Norge, og det setter oss i bedre stand til å si noe om hvordan og eventuelt hvor det er riktig å gjøre framtidige endringer i PCI-tilbudet.

Mona Nilsen (A) [16:15:51]: Denne saken har skapt stort engasjement, og det er det gode grunner til. Den handler om liv og helse, om pasientsikkerhet og om hvordan vi organiserer et av de mest høyspesialiserte tilbudene vi har i norsk helsetjeneste. Heldigvis har et flertall i komiteen vært tydelig på én ting: Dette er ikke et spørsmål som bør avgjøres gjennom enkeltstående politiske vedtak om lokalisering.

PCI-behandling er, som sagt, et høyspesialisert fagområde. Organiseringen må først og fremst bygges på faglige vurderinger av kvalitet, pasientsikkerhet, behandlingsvolum, kompetanse og robuste vaktordninger. Det er hensynet til pasienten som må ligge i bunnen – alltid. Vi har derfor understreket at den faglige utredningen også bør vurdere om det er grunnlag for felles vaktordninger, noe som kan gi et utvidet PCI-tilbud. Samtidig må forutsetningen være klar: Et sånt tilbud må være minst like godt som i dag, og det må ikke føre til redusert erfaring eller kompetanse for operatører.

Det er viktig å si at flertallet også har fremmet et forslag som ber regjeringen gjennomføre en helhetlig faglig utredning av hele behandlingsskjeden for hjerteinfarkt i Norge. Regjeringen må få på plass en nasjonal plan som er bedre tilpasset norske forhold, og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte. Det har ikke vært gjort tidligere.

Arbeiderpartiet er veldig fornøyd med at helseministeren har bedt Helsedirektoratet om å ta ansvaret for denne utredningen. Det betyr at vurderingene flyttes ut av helseforetakene og inn i et nasjonalt faglig uavhengig system. Det er viktig for kvaliteten, og det er viktig for tiliten.

Jeg må avslutte med å si at diskusjonen om åpnings-tider og organisering av PCI-tilbudet i Bodø har vært krevende og preget av faglig uenighet. Nettopp derfor er en nasjonal plan så viktig, og den må gjelde for hele landet, også for Helse nord, og sikre at beslutninger tas på et helhetlig og kunnskapsbasert grunnlag. For å skape ro og tillit til prosessene forventer jeg at styret i Helse nord og de andre foretakene legger den kommende planen til grunn og avventer ytterligere behandling av PCI-saken til vi har en nasjonal plan som er tilpasset norske forhold.

Til syvende og sist handler det om trygghet for pasientene, om likeverdige helsetjenester og om å sørge for at livsviktig behandling organiseres på den beste mulige måten, basert på fag og ikke på symbolpolitikk.

Kristian August Eilertsen (FrP) [16:18:42]: Tid er en helt avgjørende faktor når et menneske får et alvorlig hjerteinfarkt. For optimal behandling må en pasient få PCI-behandling innen 90–120 minutter. For mange mennesker i Norge, særlig i Nord-Norge og i Møre og Romsdal, er det dessverre en avstand og et tilbud som gjør dette vanskelig i dag. I Nord-Norge har vi bare ett døgnåpent PCI-senter, i Tromsø. I Bodø stenger PCI-labben på ettermiddagstid, og i helgene er det helt stengt.

Konsekvensene av dette kjenner vi altfor godt. Statsforvalteren i Nordland har to ganger konkludert med lovbrudd fordi pasienter ikke fikk hjelp innen rimelig tid. I ett tilfelle førte dette til et tragisk dødsfall, da en kvinne mistet livet på vei fra Bodø til Tromsø. Det skal ikke være sånn at postnummer og klokkeslett avgjør om man overlever et hjerteinfarkt i Norge.

De samme utfordringene finnes også i Møre og Romsdal. Mange steder i fylket er det rett og slett vanskelig å nå fram til St. Olavs hospital i tide. Det er ikke rart det er et stort folkelig engasjement for et PCI-tilbud i Ålesund. For folk som bor i distriktene, handler dette bokstavelig talt om liv og helse.

Et argument som ofte brukes mot et utvidet PCI-tilbud, er at flere sentre vil redusere faglig kvalitet på grunn av et lavere volum, men her er det viktig å lytte til fagfolkene. Fem overleger ved hjertemedisinsk avdeling på Akershus universitetssykehus, et av landets fremste hjertemiljøer, viser tydelig til ESC, European Society of Cardiology, sine anbefalinger: 40 prosedyrer i året per senter og 75 per operatør – mer enn det gir ikke bedre resultater. I Nord-Norge ligger volumet på 1 400–1 600 PCI-prosedyrer årlig. Med et døgnåpent tilbud i Bodø ville ca. 600 prosedyrer blitt gjort der, og rundt 900 i Tromsø. Begge sentrene ville ha ligget langt over ESCs volumkrav, med svært god margin. Bekymringene om lav kvalitet faller på sin egen urimelighet.

Overlegene sier også noe annet: 40 til 50 pasienter i Nord-Norge ville hvert år fått et bedre tilbud og unngått kronisk hjertesvikt dersom Bodø hadde et døgnåpent PCI-senter. Dette er mennesker, ikke statistikk.

Norge har 9 PCI-sentre. Sverige har 29, og Finland har 22. I Norge har vi en enda mer utfordrende geografi, med like store utfordringer med avstander. Fremskrittspartiet mener at det ikke er noen grunn til at Norge skal ligge bak våre naboland når det gjelder å redde liv.

Derfor fremmer Fremskrittspartiet tre konkrete forslag – sammen med andre, og som jeg nå tar opp – om døgnkontinuerlig PCI-tilbud i Bodø, styrking av fagmiljøet og PCI-tilbudet ved UNN i Tromsø og etablering av et PCI-senter i Ålesund. For Fremskrittspartiet handler dette om å redde liv, og det handler om at mennesker som får hjerteinfarkt, skal ha samme sjanse til å overleve

uansett hvor i landet de bor. Nå må vi levere et PCI-tilbud som redder flere liv.

Presidenten [16:21:43]: Representanten Kristian August Eilertsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Carl-Henrik Myrseth Moltumyr (H) [16:21:57]: La meg være helt tydelig: Et hjerte i Møre og Romsdal er like mye verdt som et hjerte i Trøndelag og i resten av landet. Likeverdig helsehjelp er et grunnleggende prinsipp i norsk helsevesen. Når hjerteinfarkt rammer og hvert minutt teller, skal ikke bostedsadresse avgjøre kvaliteten på behandlingen en får.

Vi har kjempet lenge for å styrke det avanserte behandlingstilbudet på Sunnmøre. Engasjementet for et PCI-senter i Ålesund handler ikke om lokal prestisje, men om trygghet, rettferdighet og likeverd for pasienter i en region med store avstander og krevende geografi.

Jeg, som veldig mange andre fra Møre og Romsdal, skulle svært gjerne sett at et PCI-senter i Ålesund kunne blitt etablert raskere – og det ønsket står fast. De første timene med et hjerteinfarkt kan være forskjellen på å komme hjem til familien sin og aldri å gjøre det. Nettopp fordi dette er så viktig, må vi ta de avgjørelsene som er faglig sett riktige, og som gir varig trygghet for pasientene.

Likeverdig helsehjelp handler ikke bare om hvor et senter skal ligge, det handler også om kvalitet, beredskap og en helhetlig behandlingsskjede – fra ambulansen rykker ut til pasienten får rett behandling og videre oppfølging. Jeg er derfor glad for at vi samler oss om et vedtak som ber regjeringen gjennomføre en faglig utredning av hele behandlingsskjeden for hjerteinfarkt i Norge og komme tilbake til Stortinget med en nasjonal plan som er bedre tilpasset norske forhold.

For oss i Møre og Romsdal er dette et viktig steg videre. Utredningen vil gi oss mulighet til å se på responstid, transport, prehospital behandling og samhandling mellom Ålesund sjukehus og St. Olavs hospital i sammenheng, ikke stykkevis og delt.

Dette handler ikke om en utredning som skal vare, uten noen ende. I saksgrunnlaget er det klart at saken skal tas opp igjen i forbindelse med ny nasjonal helse- og samhandlingsplan her i Stortinget, og jeg forventer at regjeringen kommer tilbake med dette tidlig neste år. Det gir god framdrift, det gir et tempo, og det vil gi raske svar på de spørsmålene som pasienter og fagmiljøet har ventet lenge på å få svar på.

Vi i Høyre mener at kampen for likeverdig helsehjelp ikke vinnes gjennom symbolvedtak, men gjennom faglig forankrede avgjørelser som styrker tilbudet i hele landet – også for oss i Møre og Romsdal.

Kathy Lie (SV) [16:24:45]: Norge har et godt tilbud for behandling av hjerteinfarkt, men det er klart geografiske forskjeller på hvor fort man får hjelp. Det er faglig stadfestet at den beste behandlingen ved akutt hjerteinfarkt er PCI, og at man bør komme til behandling innen 90–120 minutter. Norge er et langstrakt land, med mye fjell og kyst og rufsete vær. Det kan mange ganger være en utfordring for ambulansen å rekke fram i tide, og noen steder er man avhengig av at det er godt nok flyvær. Dette er bakgrunnen for at flere utkanter og distriktsområder ønsker at deres lokale sykehus skal kunne tilby PCI-behandling. Særlig gjelder dette i de tre nordligste fylkene. I nord er det i dag som kjent bare Tromsø som har døgnåpent PCI-tilbud. I Bodø har de altså PCI-tilbud på dagtid i ukedagene.

I hele Helse-Norge pågår det nå en kamp mot at ulike behandlingstilbud blir lagt ned, og den kampen står vi gjerne i sammen med lokalbefolkningen. Det er imidlertid en forskjell på å prøve å redde noe som eksisterer og det fra Stortinget å bestemme at et nytt, avansert behandlingstilbud skal opprettes eller utvides på bestemte plasser.

SV mener at vi her trenger et bedre kunnskapsgrunnlag og faglige råd om hvor i landet vi skal etablere PCI-sentre. Derfor vil vi i dag ikke gå inn for å støtte forslagene om å sikre døgnåpent PCI-tilbud i Bodø og å opprette PCI-tilbud i Ålesund. Det er ikke fordi vi er imot at det opprettes, og vi mener at å utvide tilbudet i Bodø er en relativt lavthengende frukt. SV mener vi må få et fullverdig PCI-tilbud i hele landet, og at faglige vurderinger må ligge til grunn for lokalisering og dimensjonering. Vi mener at en helhetsvurdering må ta høyde for prioriteringskriteriene om nytte, ressurstilgang og alvorlighet. Vi må få en faglig vurdering av tilgangen på kvalifisert personell, pasientgrunnlag, geografiske avstander og utfordringene knyttet til kapasiteten i pre-hospitale tjenester.

Vi ber derfor regjeringen gjennomføre en faglig utredning av hele behandlingsskjeden for hjerteinfarkt i Norge og få på plass en nasjonal plan som er tilpasset norske forhold. Vi ber også regjeringen sikre at PCI-tilbudet og fagmiljøet ved Universitetssykehuset Nord-Norge ivaretas og styrkes.

I tillegg fremmer vi, sammen med Senterpartiet, forslag om at det etablerte PCI-tilbudet ved Nordlands-sykehuset i Bodø videreføres, og at det arbeides for en utviding til døgntilbud, samtidig som man ivaretar det helhetlige fagmiljøet og kvaliteten i tilbudet. Vi mener dette er det nærmeste stedet å få til et døgnåpent tilbud, da de allerede har et etablert senter, og vi synes det er viktig at man i det videre arbeidet med å sikre et fullverdig PCI-tilbud i hele landet starter med å vurdere dette.

Vi ser fram til å få på bordet en god faglig vurdering og en nasjonal plan for hvor nye PCI-tilbud bør etableres. Målet er å sørge for best mulig behandling for hjerteinfarkt, uavhengig av hvor man bor i vårt langstrakte land.

Jeg tar opp forslaget vi er med på.

Presidenten [16:28:00]: Representanten Kathy Lie har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [16:28:13]: Det er ein viktig premiss i utforminga av våre helsetenester at det skal vera likeverdig tilgang til helsetenester, uavhengig av bakgrunn og kvar i landet ein bur. Det betyr ikkje at alt skal vera heilt likt, men at ein skal leggja vinn på å få mest mogleg likeverdige helsetenester. Det gjeld ikkje minst når vi snakkar om det akuttmedisinske tilbodet.

Over tid har det vore ein fagleg, politisk og folkeleg diskusjon om utviding av PCI-tilboda, bl.a. i Helse nord og i Helse Midt-Noreg. Eg har respekt for at det er faglege vurderingar som må liggja til grunn, men desse vurderingane må òg ha tillit i befolkninga og vera forankra i fagmiljøa. Det må òg sjåast i samanheng med den akuttmedisinske beredskapen elles og nasjonale faglege tilrådingar.

Det er ei kjensgjerning at vi har mange færre PCI-tilbod enn våre naboland, f.eks. Finland. Det er òg ei kjensgjerning at fagmiljøa i denne saka til dels står mot kvarandre. Det var på høg tid at helseministeren – etter år med lokale utgreiingar – gav Helsedirektoratet i oppdrag å starta eit arbeid med å laga nasjonale faglege retningslinjer for behandling av hjerteinfarkt i Noreg.

For Senterpartiet er det viktig at ei utviding av PCI-tilbodet i Bodø vert basert på å få eit heilskapleg fagmiljø – å ta vare på det – og å sikra den faglege kvaliteten. Evalueringa av tilbodet i Bodø tilrår jo ei vidareføring, og vi føreslår i dag å be regjeringa sikra at det etablerte PCI-tilbodet i Bodø vert vidareført, og at det vert arbeidd for ei utviding til døgntilbod. Eg håpar at dette er eit forslag som kan få fleirtal her i dag.

Vi føreslår òg at dei faglege retningslinjene for hjerteinfarktbehandling for norske forhold kjem på plass innan utgangen av dette året, slik at det ikkje går mange år før dette kjem, og at etablering av nye PCI-tilbod elles i landet – vi nemner Ålesund spesielt – vert vurdert i dette arbeidet.

Eg vil ta opp forslaget frå Senterpartiet, så vil eg varsla at vi subsidiært vil støtta I og II i innstillinga. Vi kjem òg til å støtta forslaget til Miljøpartiet Dei Grøne i saka.

Presidenten [16:31:10]: Representanten Kjersti Toppe har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Geir Jørgensen (R) [16:31:30]: Vi nordlendinger, og for så vidt også folk på Vestlandet, er vant til å planlegge

for det uforutsette. Store avstander, vanskelig geografi, dårlig samferdsel – sånne ting har over generasjoner gjort oss gode til å improvisere, men hjerateinfarkt kan vi ikke planlegge for innenfor kontortiden. Slik var det også for Alf Willy Johansen fra Lurøy, som vi kunne lese om i dag på NRK Nordland. Han var i skogen i forrige uke, og kl. 12 inntraff hjerateinfarkt. Han kom seg til Bodø for PCI-behandling før porten gikk igjen kl. 16. Det reddet Alf Willys liv.

Vi har en helseforetaksmodell som er sånn at akutt-pasienter er et pluss eller minus på bunnlinja til akuttberedskapen. Sånn kan vi ikke ha det. Vi har et skakkjørt system, som er sånn at fagfolk og spesialister, som egentlig har all interesse av å stå sammen, blir satt opp mot hverandre på grunn av helseforetakssystemet. Vi ser at det preger denne debatten i altfor stor grad.

Vi har et PCI-tilbud, en PCI-lab, i Bodø. Dette er ikke et lokaliseringsspørsmål. I Nordland har vi det vi trenger for å behandle akuttpasienter som har behov for PCI døgnet rundt. Nei, dette er et folkekrav. Statsråden sitter her. Han har hørt bodøværingene, og han har sett de mange underskriftene – 10 000 – om denne saken.

Spørsmålet er: Skal vi ha et likeverdig akuttilbud for alle i hele Norge, eller skal ikke nordlendingene og vestlendingene være med i den gode beredskapen som vi har ellers? Hvis noen av oss som er her, eller folk utenfor denne salen, har behov for et PCI-tilbud – får et hjerateinfarkt og må av gårde – er det i denne regionen ikke mindre enn tre døgnåpne PCI-tilbud som kan hjelpe folk. Det har man bygd ut her, men Nord-Norge og Vestlandet skal altså ikke få lov til å ta del i dette, på grunn av en meningsløs profesjonskamp som er drevet fram av helseforetaksmodellen, hvor alle sitter og passer på sitt og ikke kan jobbe for en bedre og større helhet. Det er svært trist å være vitne til at vi ikke klarer å få til dette denne gangen, men vi i Rødt kommer ikke til å gi oss.

Marius Langballe Dalin (MDG) [16:34:44]: Eit hjerateinfarkt kan vere noko av det mest dramatiske ein kan oppleve. Eg har sjølv følgt ein dårleg pasient frå Dovre, kor eg var i turnus, og ned til Lillehammer – ein ganske tvilsam ambulansetur. Det er tøft for både lege og pasient, for å seie det slik.

Heldigvis har det skjedd veldig mykje i hjerateinfarktbehandlinga sidan den gongen, og PCI-tilboda har revolusjonert resultatene av behandlinga. Heldigvis får dei aller fleste sin PCI ikkje heilakutt, men anten i løpet av nokre dagar eller heilt planlagt, rett og slett fordi ein har angina, og då forebyggjer ein hjerateinfarkta.

Ein del kan også få trombolyse og kan då utsetje behovet for PCI eller kanskje sleppe det heilt. Eg seier ikkje at det løyser alle problem. Eg bur sjølv i ein region – eg er mest i Nordfjord når eg er heime – der det også er ganske

langt unna, og eg lever veldig godt med at vi, for vår region, ventar på å få utgreidd kor vi skal ha eit PCI-tilbod. Som kirurg har eg drive med liknande prosedyrar sjølv, og eg veit at volum betyr noko, og eg veit at det å byggje opp eit fagmiljø over tid betyr noko. Det å forhaste seg er ikkje det luraste ein kan gjere, så eg kan ikkje gå inn for eit slikt «dirigere regjeringa til å gjere noko med ein gong»-opplegg. Det synest eg er ei heilt feil retning.

Eg har snakka med fleire kollegaer om denne saka, både på UNN og i Bodø, i tillegg til mange andre kollegaer, og det er ingen tvil om at det er ei fagleg ueinighet. Den trur eg vil bli løyst dårlegast frå denne salen, for å seie det som det er. Det er eit veldig godt samarbeid mellom legane på UNN. Det er faktisk slik at legane i Bodø òg er tilsette ved UNN, sjølv om nokre av dei bur i Bodø. Her er det eit godt samarbeid, og her er det eit stort rom for å sjå om ein kan få til noko ganske raskt, utan å tilsetje fleire. Der er det eit moglegheitsrom. Regjeringa har moglegheit til å vise handlekraft for å sjå om dette er mogleg.

Difor fremjar vi følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa vurdere å innføre en prøveordning i Bodø med døgnvakt deler av uka for PCI med eksisterende overlegebemanning høsten 2026, eventuelt med felles vaktordning mellom kardiologer og intervensjonsradiologer.»

Dette er noko ein kan sjå på. Vi instruerer ikkje regjeringa, vi oppfordrar berre til å vurdere denne moglegheita, som gjer at vi kan kome i gang på ein klok måte, i staden for å prøve å innføre noko på litt ubestemt tid. Dette vil ta tid viss ein skal ha heile pakken. Her kan ein få noko raskt. Vi vil kome mykje lenger på kort tid med ein avgrensa kostnad, utan nye legar, og ein får satsa på kvaliteten. Dette trur eg kan vere klokt, så eg håpar regjeringa vil vurdere dette.

Presidenten [16:37:35]: Representanten Marius Langballe Dalin har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [16:37:48]: Det mest grunnleggjende for å oppretthalde tilliten i et langstrakt land som vårt er at alle har likeverdige helsetjenester, uavhengig av hvor i landet man bor. Det er altså ikke sånn at pasienter blør saktere jo lenger nord man kommer.

Alle forstår at sykehusene våre har ulike tilbud. Ikke alle har alle funksjoner, alle funksjoner kan ikke ligge til ethvert sykehus. KrF er enig i at det i utgangspunktet må være et faglig spørsmål hvilken behandling pasientene skal få, og hvor den skal skje. Samtidig er det Stortinget som er ansvarlig for helheten.

Det argumenteres ofte med at behandling bør sentraliseres på bakgrunn av antallet prosedyrer eller av

mangel på personell, men i dette tilfellet vil antallet prosedyrer være langt over det som er anbefalt, også med utvidelse av tilbudet i Bodø. Sammenlignet med våre naboland har vi langt færre sykehus med PCI-behandling. I Bodø er det allerede et dagåpent tilbud. Pasienter må altså sendes videre til Tromsø dersom infarkt kommer på feil tid av døgnet. Dette har allerede fått konsekvenser.

Jeg har virkelig merket meg det sterke lokale engasjementet i denne saken. Et enstemmig fylkesting i Nordland har vært tydelig i flere høringsuttalelser. Det er også verdt å henvise til legene som jobber direkte med hjerterinfarktpasienter som flys fra Nordland og Møre og Romsdal. Alle beskriver at det å basere seg på trombolyse, ikke er godt nok, og at et bedre PCI-tilbud vil redde liv og unngå hjerteskafer. Derfor er det også behov for å utarbeide en nasjonal strategi for PCI-tilbudet som sikrer nettopp likeverdig behandling uavhengig av bosted gjennom en både faglig robust og mer desentralisert struktur.

Vi hadde faktisk et av våre egne medlemmer i KrF som hadde flaks. Han fikk hjerterinfarkt 15 minutter før stengetid i Bodø. Jeg vil avslutte med å si at jeg mener det er trist at de som bor i Nordland, skal fortsette med et tilbud der flaks er det som kan avgjøre liv og død, når man har alt på plass.

Statsråd Jan Christian Vestre [16:40:31]: La meg begynne med å si at Norge har et godt tilbud for behandling av hjerterinfarkt. Forekomsten av hjerterinfarkt er betydelig redusert de siste 10–15 årene, og i internasjonal sammenheng har vi gode resultater for overlevelse etter hjerterinfarkt. Det er bra, og det viser at helsesystemet vårt er ganske bra.

Jeg har stor forståelse for det store engasjementet for behandlingstilbudet for hjerterinfarkt. Jeg har vært mange ganger i Bodø og møtt folk i tog og snakket med aksjonister, dyktige fagfolk, innbyggere og andre som brenner for sitt sykehus, og jeg forstår det veldig godt. Jeg har også vært i Ålesund og har stor forståelse for den diskusjonen som går der. Det er jo fordi dette handler om tryggheten vår, det at vi får best mulig behandling når det haster.

Jeg mener imidlertid fremdeles at det må være et faglig spørsmål hvilken behandling pasientene skal ha, og også hvor tilbudene skal ligge. Jeg ser at det er behov for å utvikle en retningslinje for behandling av hjerterinfarkt med anbefalinger som er tilpasset norske forhold. Derfor har jeg allerede gitt Helsedirektoratet i oppdrag å utarbeide en slik retningslinje. Jeg tror at en sann retningslinje vil kunne gi et godt faglig grunnlag som kan anvendes i hele landet. Her skal selvfølgelig også pasientorganisasjonene involveres i arbeidet.

Styret i Helse nord har vedtatt at invasiv kardiologi skal være faglig, organisatorisk og administrativt samlet i ett senter ved UNN. Dette senteret har to driftssteder: et døgnkontinuerlig senter lokalisert ved UNN i Tromsø og et dagtilbud lokalisert ved Nordlandssykehuset HF i Bodø. Vi skal selvfølgelig nå følge opp de retningslinjene som kommer, og legge til rette for at vi også i framtiden vil ha et godt tilbud innenfor behandling av hjerterinfarkt i Norge.

Presidenten [16:42:37]: Det blir replikkordskifte.

Kristian August Eilertsen (FrP) [16:42:53]: Jeg vil ta litt fatt i det brevet som statsråden sendte til helse- og omsorgskomiteen. I det brevet virker det som at de eneste tallene statsråden opplyser om, egentlig er relativt uviktige for saken. Hvorfor velger statsråden i brevet til komiteen å unnlate å opplyse om at volumet på PCI-inngrep i Helse nord er stort nok til at et døgntilbud i Bodø ikke vil gå ut over den faglige kvaliteten?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:43:22]: Jeg svarer på de spørsmålene jeg får fra komiteen. Hvis komiteen har andre spørsmål, eller mer detaljerte spørsmål i forbindelse med behandlingen av enhver sak, er komiteen selvfølgelig fri til å sende spørsmål om det.

Kristian August Eilertsen (FrP) [16:43:45]: Takk for svaret, det var interessant.

La meg videre ta litt fatt i det med faglige spørsmål: I et høringssvar fra et av Norges beste hjertemedisinske miljøer – på Ahus – er anbefalingen klar. Det er ingen grunn til å frykte en lavere faglig standard på grunn av et noe lavere volum på PCI-inngrep i Tromsø. Derimot estimeres det at det årlig er 40–50 pasienter med akutt hjerterinfarkt som ville fått et bedre tilbud med et døgnåpent PCI-tilbud i Bodø.

Statsråden snakker om at dette er et faglig spørsmål. Nå har han fått et klart faglig råd fra et av de fremste fagmiljøene. Hvorfor vil han ikke ta det rådet?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:44:15]: Jeg synes en annen representant sa det ganske bra – det er mange faglige synspunkter i denne saken.

Det spørres litt hvilken bakgrunn man har, hvilken erfaring man har, og hvor i landet man jobber. Det har jeg selvfølgelig forståelse og respekt for, men jeg kan ikke styre Helse-Norge etter innspill fra enkeltpersoner og enkeltfagaktører som mener de vet best. Dette stortingset har besluttet en modell å styre helsetjenestene på, som altså innebærer at det er helseforetakene, sykehusene, som har det faglige ansvaret for hvilken type behandling vi gir, og hvor vi gir denne behandlingen. Jeg brukte et annet eksempel i den forrige saken vi diskuterte, for det foregår også faglige debatter innenfor kreft-

området: Hvilke pasienter skal ha cellegift, hvem skal ha stråleterapi, og hvem skal ha immunterapibehandling?

Det blir stadig mer persontilpasset behandling, og jeg mener at dette må sykehusene våre få avgjøre. Det er den beste måten vi kan sikre at flest mulig overlever på, ikke at vi bringer spørsmålene inn i stortingssalen.

Kristian August Eilertsen (FrP) [16:45:21]: Det siste synes jeg er en avsporing og nesten en fordumming av debatten.

Det viser seg at volumet er stort nok til å ha et døgn-åpent tilbud i Bodø, at det er viktig at et PCI-inngrep skjer etter maksimalt 120 minutter, og at trombolyse i mange tilfeller ikke hjelper eller er godt nok. Vi har overleger innen hjertemedisin på Ahus som i tillegg understreker at et døgnåpent tilbud på PCI i Bodø, vil bety at 40–50 pasienter får et bedre tilbud, og at betydelig færre får kronisk hjertesvikt som følge av det infarkt de får. Er statsråden sikker på at dette er et rent faglig spørsmål, eller er det i realiteten mest et økonomisk spørsmål?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:46:00]: Dette er et faglig spørsmål, det er et faglig spørsmål som sykehusene har ansvar for å vurdere, og det har de gjort. De har kommet til den løsningen som nå ser ut til å fungere ganske godt, men jeg utelukker ikke at det kan bli endringer i dette tilbudet framover. En av grunnene til at jeg ba Helsedirektoratet om å lage nasjonale retningslinjer for denne behandlingen, er at Norge er et ganske annet land enn mange andre land – det er store avstander, vi må ta høyde for vær og vind, og det kan være vanskelig å komme seg til sykehus. Derfor mener jeg vi må ha standarder tilpasset Norge.

Vi må også huske på at det er veldig mange pasienter som ikke skal ha PCI ved akutt hjerteinfarkt, de skal ha trombolyse. Det er grunnen til at vi har satset veldig på en trygg akuttmedisin, bl.a. i distriktene, for at vi skal kunne gi god behandling på lavest mulig nivå. Tall jeg har sett fra OECD, viser at vi har best overlevelse etter akutt hjerteinfarkt i hele Norden, og det er vel et uttrykk for at dagens behandlingstilbud grunnleggende sett er bra.

Erlend Svardal Bøe (H) [16:47:16]: Det går mot et flertall i Stortinget for at en skal ha en faglig gjennomgang av hele behandlingskjeden for hjerteinfarkt i Norge. Det mener Høyre er viktig, for som jeg sa i mitt innlegg, kan vi ikke bare se på én del av behandlingen. Det hjelper ikke å styrke PCI-behandlingen hvis f.eks. ambulansen ikke kommer fram og kan gi trombolyse i første omgang.

Spørsmålet mitt er egentlig litt et prosess-spørsmål. Når Stortinget nå på tirsdag gjør vedtak om at en skal ha en faglig gjennomgang av hele behandlingskjeden, er

jeg også litt opptatt av at en sørger for at det faktisk gjøres, og at en kommer tilbake til Stortinget så vi kan gjøre et vedtak – om det eventuelt er grunnlag for å gjøre endringer i PCI-tilbudet. Spørsmålet mitt er: Hvordan ser statsråden for seg at en eventuell gjennomgang kan komme tilbake til behandling i Stortinget?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:48:16]: For det første synes jeg det er et klokt vedtak. Det er fornuftig å gjøre det. Jeg er veldig glad for at vi allerede hadde bedt Helsedirektoratet om å sette i gang arbeidet med nasjonale retningslinjer, for da er vi i gang med dette arbeidet. Så har Stortinget bedt om å få enda mer, og jeg synes det er et godt formulert forslag. Jeg er veldig glad for at det får flertall. Arbeiderpartiet stemmer selvfølgelig for, og jeg skal bidra til at vi følger det opp på best mulig måte.

Vi får komme tilbake til – og jeg vil gjerne ha dialog med komiteen om det – på hvilken måte Stortinget ønsker å involveres i dette. Det er ikke noe vi har tenkt å bruke veldig lang tid på, men jeg mener det er viktig at Helsedirektoratet først får levere sitt oppdrag. Det må være en del av det faglige utgangspunktet for dette. Vi kommer selvfølgelig til å måtte involvere de regionale helseforetakene i dette. Det kan også være at vi skal snakke med andre fagmiljøer. Så må vi finne ut hvordan denne planen skal se ut, og hvordan vi skal involvere Stortinget i det, men dette kommer vi til å følge opp.

Siv Mossleth (Sp) [16:49:25]: Jeg ønsker å bruke denne replikken til å sjekke om helseministeren forstår problemstillingen i denne saken. Representanten Svardal Bøe fra Tromsø sier at det er god overlevelse etter hjerteinfarkt, og at vi har et godt tilbud. Da må jeg si at det er det lett å si hvis man er fra Tromsø, men hvis man er fra Nordland, vil man ikke si det samme. Ingen i Nordland vil si det samme. Grunnen til det er at i Tromsø får alle PCI-behandling innenfor anbefalt tid – skikkelig PCI-behandling. I Nordland skal alle få trombolyse, selv om kun en av tre får hjelp av trombolysebehandling. Alle som går på f.eks. blodfortynnende, kan ikke bruke trombolyse. Skjønner ministeren denne problemstillingen, og kan han forsvare forskjellen?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:50:30]: Ja, jeg forsvarer en modell vi har i Norge der disse faglige spørsmålene avgjøres av helseforetakene. Det er ikke fordi jeg skyver ansvaret fra meg, eller fordi jeg er opptatt av systemene. Det er en eneste grunn til det, og det er at jeg er hellig overbevist om at det er det som gir pasientene våre det beste tilbudet. At man skal sitte på Stortinget en sen nattetime og forhandle om hvor vi skal ha PCI-sentre, hvor vi skal ha kreftbehandling, hvilke typer medisiner vi skal gi til pasientene våre på hvilke syke-

hus, basert på ikke-kliniske vurderinger, basert på kan-skje helt andre hensyn enn hva som faktisk gagnar pasientene våre – jeg er mot den måten å jobbe på. Det er de samme svarene jeg gir i denne saken hver eneste gang.

Jeg registrerer at vi er på toppen i Norden når det gjelder overlevelse etter akutt hjerteinfarkt. Jeg ser at vi har hatt stort hell med å satse på trygg akuttmedisin i Nord-Norge. Jeg er veldig glad for at vi har et dagtilbud innenfor PCI i Bodø, og jeg er glad for at også pasientene i Nordland får den hjelpen de skal ha.

Geir Jørgensen (R) [16:51:44]: Jeg registrerer at statsråden både i innlegget og nå i replikkrunnen ser ut til å tro at det finnes et privilegium til å velge mellom ulike faglige uttalelser, alt etter hva som passer Arbeiderpartiets politikk best. Dette synes jeg er politisk ansvarsfraskrivelse. De fremste hjertespesialistene ved Ahus, en av Norges største hjertemedisinske avdelinger, sier i høringsinnspill at det er stor bekymring for dagens struktur og sterke faglige argumenter for å etablere flere PCI-sentre i landet. Dette sier altså noen av de fremste fagfolkene på området. Da må jeg spørre statsråden: Har han ikke i det hele tatt et politisk ansvar for hvordan akutttilbudet for hjerteinfarktpasienter i Norge ser ut?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:52:38]: Jeg har svart på det spørsmålet. Jeg har ansvar for det som skjer i Helse-Norge. Denne salen har med overveldende flertall bestemt at mange beslutninger skal fattes av de regionale helseforetakene med styrer oppnevnt av staten, fellesskapet, med budsjetter bevilget av denne sal, innenfor lovverk som er besluttet av denne sal. Det er demokratiet. Det er sånn det fungerer. Ja, jeg mener det er galt at vi skal flytte beslutninger om enkelte pasienttilbud inn i Stortinget, uten at vi har de nødvendige faglige forutsetningene for å vite om det er bra eller dårlig for pasienttilbudet.

Det jeg sier nå, er ikke et argument mot døgnåpent PCI-senter i Bodø. Det kan godt hende det er mange gode grunner til å ha det, men den beslutningen skal det være opp til helseforetaket å fatte. Det er sånn vi sikrer at det er best pasientbehandling. Vi har ikke PCI-senter i Finnmark. Det er store avstander der. Vi har det ikke i Innlandet. Vi har det på sentrale steder i landet, slik at vi når over pasientene våre.

Marius Langballe Dalin (MDG) [16:53:56]: Det trengst ei utgreiing for å opprette nye PCI-tilbud, noko som bør vere prinsippet når vi skal opprette nye og fagleg tunge tenester. Det viktigaste ein driv med på ein sånn stad, i det heile teke i hjerteinfarktsbehandlinga, er planlagd, halvakkutt PCI-behandling, det er medi-

sinsk behandling, og det er livsstil. Vi må ikkje gløyme det i denne debatten.

Der eg bur, er det trombolyse eg vil ha, for noko anna tek for lang tid – og det lever eg greitt med. I Bodø er det få akuttinfarkt. Legane bur der allereie, og dei roterer mellom Tromsø og Bodø. Dei er der frå måndag til fredag. Heimevakt er ei lita belastning, vi snakkar om eitt til to infarkt i veka, sannsynlegvis, og prosedyrar. Det gjev ei kjempemoglegheit til å kunne ha passiv heimevakt, byggje opp eit tilbod og starte på det, kanskje f.eks. fem døgn i veka. Er dette noko statsråden vil sjå på?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:54:58]: Som representanten vet, er Arbeiderpartiet med på denne merknaden i komitéinnstillingen. Det var litt overraskende for oss at det kom et løst forslag helt på tampen også, men merknaden er vi innforstått med og enig i. Jeg er helt sikker på at Helse nord merker seg det og framover vil se på hvordan dette kan gjøres.

Det ble sagt noe om hva fagmiljøer mener og ikke mener. Jeg mener vi skal lytte til alle fagmiljøer, men det må til syvende og sist være noen som fatter en konklusjon. Da er spørsmålet: Skal man i denne salen fatte detaljerte vedtak om hvilke behandlinger vi skal ha på hvilke sykehus, eller skal man la de lokale sykehusstyrene med de lokale fagfolkene, tillitsvalgte, verneombud, faggrupper og lokal ledelse få fatte disse beslutningene? Det er det jeg mener er riktig måte å gjøre det på. Hvis man med de nye nasjonale faglige retningslinjene kommer til at det er behov for å gjøre endringer i dette tilbudet, er jeg helt sikker på at sykehusene kommer til å følge det opp.

Presidenten [16:56:03]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [16:56:20]: Når et menneske får akutt hjerteinfarkt, er det ikke rom for systemtenkning, maktkamp eller regionale hensyn. Da handler det om minutter, om kompetanse og om tilgjengelighet. Likevel er det akkurat dette hertepasientene i Nordland blir møtt med i dag: et system som svikter, og en regjering som ser en annen vei.

I Bodø finnes det PCI-kompetanse og moderne utstyr. Det finnes fagmiljøer, det finnes pasientgrunnlag – ja, det finnes faktisk behov. Det som mangler, er politisk vilje og en ledelse i Helse nord som ser hele landsdelen og ikke bare deler av landsdelen. Det er rett og slett uakseptabelt og respektløst overfor nordlendingene.

Helse nord og regjeringen har i årevis argumentert med struktur, økonomi og organisering. Dette er ikke gode nok argumenter når konsekvensene er at pasienter i akutt livsfare etter kontortid må flys over lange avstan-

der til Tromsø fordi man nekter å etablere heldøgns PCI-behandling i Bodø. Ja, er man riktig uheldig og får hjerteinfarkt på en dag hvor været er dårlig, er kanskje flyplassen stengt, noe vi har sett ganske ofte den senere tid. Da kan man bare be til høyere makter. Det er i hvert fall ikke faglig forsvarlig eller pasientsentrert, og det er i hvert fall ikke likeverdige helsetjenester. Helsepersonell har advart, fagmiljøet har vært tydelig, og pasientorganisasjonene har ropt varsku, men dette neglisjeres.

Regjeringen sier at de vil styrke distriktene. De sier at de vil ha trygghet nær folk, men i praksis lar de Helse nord opptre som en sentraliseringsmotor i nord. Resultatet er et a- og et b-lag i hjerterbehandling, der folk i Nordland, spesielt i den sørlige delen av Nordland, bokstavelig talt må ta risikoen for at systemet skal fungere på papiret, og for å tilfredsstille noen få leger i dette landet som påberoper seg sannhetsgehalten i hjerterbehandling.

Dette handler også om beredskap. Nordområdene løftes fram som strategisk viktige i festtaler og langtidsplaner, men beredskap er mer enn militær tilstedeværelse. Det er også evnen til å gi akutt, livreddende helsehjelp hele døgnet. Når heldøgns PCI ikke finnes i Bodø, svikter også den sivile beredskapen og tilliten til helsetilbudet.

Fremskrittspartiet mener det er fullstendig uforståelig at Helse nord og regjeringen ikke ser dette – eller verre, at de faktisk ser det, men lar være å handle. Det er ikke pasienten som skal tilpasse seg systemet, det er systemet som skal være der for pasienten.

Et hjerteinfarkt tar ikke pause om natten. Det tar ikke hensyn til helger, budsjettammer eller regional maktfordeling. Derfor må heldøgns PCI-behandling i Bodø på plass nå – ikke i neste utredning, ikke i neste stortingsperiode, men som en konkret prioritering i norsk helsepolitikk. Det handler om trygghet for pasienten og om tilliten til at staten faktisk stiller opp når det virkelig gjelder. Hjerterpasientene i Nordland fortjener samme sjanse til å overleve som resten av Norges befolkning.

Siv Mossleth (Sp) [16:59:41]: Når vi sitter i denne salen, har vi tilgang til i hvert fall tre døgnåpne PCI-behandlingssteder. Det som er lengst unna, er Åhus, og det er under 20 km dit. Åhus fikk døgnåpen PCI-behandling i fjor, for å kunne ha et godt tilbud.

Når jeg er hjemme i Nordland, er situasjonen en helt annen. Jeg bor i en av nabokommunene til Bodø. Det gjør også Marthe, som er fra Meløy, nabokommunen til Bodø. Hun fikk sterke hjertesmerter i åttetiden på kvelden. Hun er 45 år, og hun skjønte ikke først hva det var, men det viste seg at hun hadde fått et stort hjerteinfarkt, STEMI. Marthe er egentlig en 20 minutters he-

likoptertur unna Bodø, og det var dit hun trodde hun skulle, men hun kom ikke dit, siden det ikke var åpent der. Hun kom til Tromsø og PCI-laben der seks timer etter at hun fikk STEMI.

All faglighet sier at man skal ha behandling innen en og en halv til to timer. Det er det som er anbefalt. Når man kommer opp i fire, fem og seks timer, har man kanskje overlevd, men da er all hjertemuskulatur ødelagt. Om man kommer til Bodø eller blir sendt til Tromsø, kan utgjøre forskjellen på om man kan gå tilbake til arbeidet sitt og ha et normalt liv etterpå, eller om man blir sterkt redusert på grunn av at tiden ødelegger hjertemuskelen. Dette er det ikke faglig uenighet om. Det som det er mer faglig uenighet om, er hvor mye trombolyse kan endre situasjonen. Som sagt: To tredjedeler har ikke nytte av denne trombolysen.

Naboen til Marthe, Jøran, fikk hjerteinfarkt i arbeidstiden. Han kunne ta ambulanse, dra innom legevakten, komme seg til Bodø og få behandling innen det var gått to timer. Det er den forskjellen vi snakker om, og det er det vi må endre nå.

Frank Edvard Sve (FrP) [17:02:58]: Når systemet sviktar, er det politikerane sitt ansvar å reagere, og det hastar. Når nokon får eit tungt og stort hjerteinfarkt, må det vere likeverdige krav til at ein får den same pasientbehandlinga uansett kvar ein bur i landet, og uansett flyvør, reisetid osv. Det må vere eit krav.

Sånn er det også i Møre og Romsdal. Om eg får hjerteinfarkt heime, der eg bur, langt ut i hutaheiti, kan rullegardina sikkert berre gå ned. Det å kome seg til St. Olavs hospital er ikkje noka enkel sak. Då har ikkje eg det same tilbudet som når eg f.eks. reiser til Sverige og besøker dottera mi. Sverige har 29 PCI-senter, vi har 11 i Noreg. Det er heilt ufatteleg at Sverige, i område etter område, har det vi aldri klarer å få til. I landet vårt, med høge fjell, fjordar og dårleg vør, klarer vi altså ikkje å få det til. Det er byråkratiet som skal styre.

Når eg høyrer på statsråden, verkar det som vi politikarar er ein klamp om foten som ein på ein måte må få vekk, for ein må jo forstå at vi ikkje kan gjere vedtak i denne salen som overstyrer ikkje-folkevalde system i helseføretaka. Når systemet sviktar, er det vårt ansvar som politikarar å handle. Det må vi aldri gløyme.

Det er openbert behov for eit PCI-senter i Møre og Romsdal og i Ålesund. Avstandane er enorme. Det er i Møre og Romsdal og nordpå ein har dei store utfordringane med avstand, og det må ein ta på alvor. Eg må seie at eg ikkje er imponert. Det skal utgreiast, og det skal planleggjast. Framdrifta og effekten i denne salen er omtrent som å sjå måling tørke. Det skjer ikkje, det er ikkje framdrift, det skjer jo ingenting. Eg er van med at heime, i Møre og Romsdal, i næringslivet og andre stader, der eg

har jobba tidlegare, får vi ting gjort når det er behov for det. Det kan ikkje vere tvil om at det er behov for eit PCI-senter i Ålesund.

Når det er sagt, er det kanskje størst fare for å få hjarteinfarkt på denne talarstolen. Når ein høyrer på debattar og engasjerer seg, som i alle fall underteikna gjer, er det kanskje størst fare for at ein får det her. Då er det mange alternativ for å kome seg raskt av garde. Eg kan for min del ta med meg det som positivt, men det hjelper altså ikkje dei som bur i Møre og Romsdal, som er bekymra for denne tenesta. Difor kjempar vi for PCI-senter i Ålesund, og difor håpar eg at Høgre og andre no tek til vitet og vert med og får dette på plass. Vi treng ikkje fleire utgreiingar, vi treng ikkje fleire planar, vi treng ikkje meir somling – det er det same som å sjå måling tørke, det må folk hugse på.

Presidenten [17:05:59]: Presidenten vil anbefale at temperaturen i debatten er såpass lav at ingen får infarkt.

Bjørn Larsen (FrP) [17:06:12]: Denne saken handlar om noe av det mest grunnleggende vi kan gi folk: trygghet for at man får riktig behandling når minuttene teller. Ved akutt hjerteinfarkt gjelder tiden bokstavelig talt hjertemuskelen, og for mange handler det om liv eller død, eller om man blir varig skadet.

Vi i Fremskrittspartiet ber Stortinget om to helt konkrete tiltak for Nord-Norge: å sikre et døgnkontinuerlig PCI-tilbud ved Nordlandssykehuset i Bodø, og samtidig styrke og ivareta PCI-tilbudet ved Universitetssykehuset Nord-Norge i Tromsø. Dette er ikke et enten-eller. Det er et både-og. Realiteten i dag er at PCI-laben i Bodø er et dagtilbud, mandag til fredag kl. 8–16. På kveld, natt og i helg sendes akuttpasienter videre – ofte til Tromsø. For pasientene fra Helgeland betyr det i verste fall at man må flys forbi Bodø, eller via Bodø, midt i den mest kritiske fasen av et stort hjerteinfarkt. Det betyr lengre transport, mer venting og høyere risiko. For å sette dette i perspektiv: I luftlinje ville det vært det samme som at pasientene i Oslo måtte reise til Brønnøysund, eller at man – om man reiste vestover fra Oslo – ville havnet på Ekofisk-feltet, altså 30 mil ut i havet fra Bergen.

Mangel på døgnåpen PCI har gitt svært tragiske hendelser. En pasient kom ti minutter for sent til PCI-laben i Bodø. Den var stengt, og pasienten måtte flys videre. Helsetilsynet har varslet at behandlingen ikke var optimal, for tiden med blokkert blodåre ble forlenget. I representantforslaget vises det også til en dame som døde under transport til Tromsø, en lørdag da Bodø var stengt. I tillegg har Statsforvalteren i Nordland konkludert med lovbrudd i PCI-saken, altså at pasienter med behov for øyeblikkelig hjelp ikke får nødvendig behandling innen forsvarlig tid.

Flertallets svar er i praksis å sende befolkningen ut i uvisshet: Vi skal utrede mer, vi skal ha nye prosesser, og vi skal komme tilbake senere. Flertallet velger dermed å sende pasientene ut i en ørkesløs venting og nye prosesser, selv om vi vet at venting i denne saken betyr at flere vil få varige men. I verste fall vil flere dø.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Joakim Myklebost Tangen (FrP) [17:08:51]: Når nokon får eit hjarteinfarkt, er tid forskjellen på liv og død. Kwart minutt utan behandling aukar risikoen for alvorlege skadar, eller at livet kan gå tapt. Likevel meiner både Arbeidarpartiet og Høgre det er greitt at innbyggjarar i Møre og Romsdal ikkje har same tilgangen på livreddande behandling som i resten av landet. Eg lurar verkeleg på om Høgre og Arbeidarpartiet meiner folk i Møre og Romsdal er mindre verte enn folk i resten av landet. Framstegspartiet meiner dette er heilt uakseptabelt, og vi meiner postnummeret ikkje skal avgjere kva tilbod ein får.

I dag har ikkje Møre og Romsdal eit PCI-senter, og ved alvorlege hjarteinfarkt blir pasientar i hovudsak sende til St. Olavs hospital i Trondheim. For mange er det i praksis klin umogleg å nå fram innanfor de 120 minutta som er avgjerande for effektiv behandling for å redde liv. Det er ikkje teori. Det er realitetar. Vêrforhold, tekniske problem og samtidige oppdrag gjer at opptil ein fjerdedel av ambulanseflygingane ikkje kan gjennomførast. Konsekvensen er at pasientane ikkje kjem fram i tide, noko som igjen kan koste liv.

Når Arbeidarpartiet og Høgre, med fleire, vel å stemme imot å etablere eit PCI-senter i Ålesund, stemmer dei samtidig for at folk i Møre og Romsdal skal leve med ein større risiko enn andre. Dei aksepterer ei helseteneste der postnummeret avgjer kor raskt ein får behandling.

Det er ikkje mangel på fagleg grunnlag som er problemet. Møre og Romsdal har stort nok pasientgrunnlag til å drifte eit PCI-senter med høg kvalitet. Ålesund sjukehus har allereie eit sterkt kardiologisk fagmiljø, moderne infrastruktur og ei naturleg plassering i fylket som godt dekkjer regionane både på Sunnmøre og i Nordfjord. Likevel vel Høgre og Arbeidarpartiet å seie nei.

Dette handlar ikkje om prestisje eller struktur. Det handlar om tryggleiken til folk flest. Det handlar om at ei mor, ein far eller ein besteforelder skal ha same sjansen til å overleve eit hjarteinfarkt, uavhengig av kvar dei bur hen i landet. For Framstegspartiet er det enkelt. Retten til rask og trygg akuttbehandling er ein del av retten til eit trygt og verdig liv. Når andre parti snakkar om likeverdige helsetenester, men stemmer imot når det verkeleg gjeld, vel Framstegspartiet å stå på lag med innbyggjarane og pasientane i Møre og Romsdal.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:11:50]: Jeg vil begynne med forrige taler, som jeg synes bidrar til å fordumme debatten når en uttrykker at andre partier mener at noen pasienter er mindre verdt, og at en vil ha dårligere behandling. La oss nå ikke bruke tiden på den typen polemikk, men faktisk ta disse sakene på alvor, for det gjelder pasienter og akuttmedisinske tjenester.

Hvis en var opptatt av å vite hva Høyre faktisk mente, må en høre på det som blir sagt i salen. Vi er helt tydelig på at vi er villig til å se på endringer i PCI-tilbudet, men da må det ligge klare medisinskfaglige vurderinger til grunn, og det gjør det ikke i dag. Vi må ikke komme i en situasjon der en er så opptatt av handlekraft at en svekker kvaliteten for pasientene. Jeg skjønner godt engasjementet i en sak som dette, men vi kan ikke bygge norsk helsetjeneste bare basert på følelsen av opplevd trygghet. Vi må også basere det på god kvalitet i helsetjenesten og ha det som utgangspunkt.

Jeg tok egentlig ordet for å svare ut noen av de påstandene som har kommet så langt. Det første er at en sier at intensjonen med forslaget er at flere skal overleve. Jeg er helt enig i at vi skal ha god hjerterinfarktbehandling, men sannheten er at det i Norge er blitt flere folk og færre hjerterinfarkt. Ser en på dødeligheten ved hjerterinfarktbehandling i Norge i dag, er den lavest i verden, med 2,5 pst. Det er blitt flere folk, men færre hjerterinfarkt. Det er ikke, som representanten fra KrF sier, basert på flaks.

Det andre som blir sagt i debatten, gjelder rapporten fra Statsforvalteren i Nordland. Jeg er helt enig i at en er nødt til å ta den grundig på alvor, men jeg vil også minne om at det ikke er konkludert i den saken. Hvis det er noen som har konklusjonene i den rapporten, må en gjerne legge det fram på talerstolen. Jeg er interessert i å vite hva en har konkludert med i de tilfellene som har vært, for dette må en ta på alvor.

Det er ingen tvil om at reisetid er viktig når vi snakker om hjerterinfarkt, men en må også huske hva PCI er for noe. PCI er en behandling som benyttes hvis en ikke har effekt av trombolyse. Grunnen til at andelen PCI-inngrep har gått ned med f.eks. 10 pst., er at en ser at det i dag er effekt av annen behandling.

Når vi snakker om fagmiljø er det viktig å sørge for at en ikke bare plukker et fagmiljø her og et fagmiljø der. Grunnen til at Høyre har tatt til orde for å ha en nasjonalfaglig gjennomgang av dette, er for at en enklere skulle kunne ha en samlet vurdering av fagmiljøene. Det mener jeg er viktig at vi bidrar til.

Spørsmålet er om en egentlig er opptatt av fagligheten, eller om det handler om noe helt annet. I Helse

nord gjorde en f.eks. en evaluering i april 2024 som konkluderte med at det på nåværende tidspunkt ikke var grunnlag for f.eks. å ha døgndrift. Det er imidlertid ingen som i det hele tatt har løftet fram den rapporten, selv om det var eksterne fagfolk som laget den.

Høyre vil se på endringer i PCI-tilbudet, men vi mener ting må gjøres i riktig rekkefølge. En må sørge for at en framover får bedre hjerterinfarktbehandling i Norge.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [17:15:11]: PCI-tilbudet kom på plass i Bodø i februar 2020 etter en langvarig kamp mot UNN-miljøet, som var mest opptatt av egen fortreffelighet, framfor pasientene i Nordlands ve og vel.

Debatten vi har hatt i Norge over tid, har man også hatt i våre naboland, slik som Sverige, som har vesentlig flere tilbud enn vi har i Norge, som det ble redegjort for tidligere i dag. Sverige og Finland har gått i en helt annen retning enn Norge. I Sverige har man i dag konsentrert seg om at det er bedre med flere PCI-sentre enn færre, men det var ikke uten protester fra de store universitetssykehusene der heller. Man mente at PCI var en høyspesialisert behandling, og at man dermed hadde behov for de beste legene og et høyt antall pasienter. Der sier de i dag at dette er blitt hverdagskost – det er blitt «kött och potatis». Det er ikke lenger en høyspesialisert behandling. Den har blitt helt vanlig.

Dette er ikke teori, det er ikke tall, det er ikke regneark, men mennesker som faktisk dør i påvente av god behandling, mennesker som kunne ha levd dersom døgnåpen PCI i Bodø hadde vært på plass. Vi har flere eksempler på at folk faktisk har dødd på vei til Tromsø, og at de kunne ha overlevd. Det er ikke sikkert de hadde gjort det, men de kunne.

Det er bred faglig enighet om at rask PCI redder liv. Likevel sitter regjeringen og støttepartiene og utsetter og trenerer og skyver ansvaret foran seg. Hvor mange liv skal gå tapt før flertallet mener at nok en nok? Vi har hatt flere saker, og vi har sett at statsforvalteren har vært inne. Det ble etterspurt her hva som var konklusjonen. Konklusjonen var at det var et brudd på lovverket. Så enkelt var det.

Det snakkes varmt om fellesskap, trygghet og likeverdige helsetjenester, men det som er mest provoserende, er at de samme partiene som nå nekter å prioritere døgnåpen PCI i Bodø, for kort tid siden ba om velgerne stemme ved valg. Realitetene er brutale. Denne saken viser at de i realiteten gir katten i hvor mange som faktisk er i live når det skal stemmes neste gang. Dette bør velgerne legge seg på minne, for når man vet at manglende døgneredskap koster liv, og likevel lar være å handle, har man gjort et aktivt valg. Da sier jeg: Tilgi dem ei, de vet hva de gjør.

Jeg har sett mange pårørende rundt omkring i Nordland som er veldig opptatt av denne debatten, fordi de nettopp har mistet noen som kanskje kunne ha berget livet hvis behandlingen hadde vært bedre. Fremskrittspartiet sier klart og tydelig at det er uakseptabelt at mennesker i Nordland skal dø fordi Stortinget ikke tør å ta en beslutning. Døgnåpen PCI i Bodø må på plass, og det må vi tørre å gjøre når Helse nord ikke er seg sitt ansvar bevisst. Alt annet er en ansvarsfraskrivelse. Alt annet er et svik – mot pasientene, mot fagfolk og mot befolkningen i Nordland.

Siv Mossleth (Sp) [17:18:42]: Jeg vil gjerne stå i front for nordlendingenes hjertekamp, men jeg vil understreke at denne kampen baserer jeg på fakta. Jeg har hjertet med meg, men det jeg snakker om, og det jeg bruker som argumentasjon, er fakta. Det er ikke bare følelser.

Jeg har lyst til å understreke at Senterpartiet ønsker et godt universitetssykehus i landsdelen. Derfor bør både UNN og Helse nord absolutt se hva som nå skjer. I stad snakket jeg om Salten og Bodø og Bodøs nabokommuner, men det er jo Helgeland som er den virkelig store taperen når det er stengt i Bodø, kanskje en enda større taper enn Marthe fra Meløy.

Når det gjelder Helgeland, er det kortest for alle å reise til Bodø, men når man fra Brønnøysund, fra Mosjøen eller fra Rana skal reise først ned til Bodø og så bytte transportmiddel og flys til Tromsø, er det faktisk kortere fra Helgeland til St. Olavs hospital. Ordføreren i Brønnøysund, fra Arbeiderpartiet, har vært veldig tydelig på at vi ikke kan fortsette med dette. Får vi ikke komme til døgnåpent PCI-senter i Bodø, må vi få reise til St. Olavs hospital. Det som skjer, er jo at vi ødelegger og undergraver Universitetssykehuset i Tromsø ved ikke å få på plass døgnåpent PCI-senter i Bodø så snart som mulig.

Jeg tenker at ministeren absolutt må kjenne sitt ansvar. Retningslinjene – og dette er fakta – er bestemt av UNN og Helse nord, og det er jo de retningslinjene som fører til at Nordlandssykehuset bryter helselovgivningen, ifølge statens forlengede arm, statsforvalteren. Vi har i dag retningslinjer som legger til rette for lovbrudd, og avviket er ikke lukket. Dette er utrolig viktig.

Dette er jo snakk om hjertekirurgi. Fra Stavanger til Haukeland er det 160 km i luftlinje. Det er ingen som sier at de skal sendes fra Stavanger til Haukeland. Fra Mosjøen til Tromsø er det 488 km i luftlinje, og der kan mange si at de skal sendes fra Mosjøen til Tromsø. Sånn kan vi ikke ha det.

Bjørn Larsen (FrP) [17:22:07]: «Nordland trenger ikke mer utredning. Nordland trenger handling. For hjertet skal slå – også etter kl. 16.»

Dette er ikke mine ord. I valgkampen var det bred politisk støtte for et døgnåpent PCI-tilbud i Bodø, særlig fra Senterpartiet i Nordland, som i august 2025 skrev disse flotte ordene:

«Nordland trenger ikke mer utredning. Nordland trenger handling. For hjertet skal slå – også etter kl. 16.»

De krevde samtidig umiddelbar etablering av døgnåpent PCI-tilbud i Bodø.

Det var tydelige ord, og de ga håp til folk på Helgeland, Salten og hele Nordland, men hva gjør så Senterpartiet? I stedet for et krav om døgnåpent tilbud nå, lander de på en formulering om nasjonale faglige retningslinjer og videre vurderinger i 2026. Det er ikke handling, det er utsettelse. Det er mer utredning, mens pasientene sendes videre i ambulansefly til Tromsø når Bodø-tilbudet er stengt. Det er et svik mot løftene i valgkampen og et svik mot innbyggerne, som allerede har fått to lovbrudd påpekt av Statsforvalteren i Nordland, fordi dagens ordning ikke gir forsvarlig tid til behandling.

Vi ser at det samme skjer med Høyre. Høyres lokale valgkamp i Nordland har markert seg med slagord om PCI 24/7 i Bodø og «Ingen slagord, bare handling», men nå vil heller ikke Høyre forplikte seg til et døgnåpent tilbud umiddelbart, som det sto.

Vi står i dag overfor en merkelig reprise av valgkampens løfter. Et parti sa at lederne ikke styrer lenger, at hjertet må slå etter kl. 16, og så stemmer man for mer utredning. Et annet parti promoterte døgnåpent tilbud i sosiale medier, men følger ikke opp med et entydig krav i den salen. Det er som å kaste stein i glasshus. Det er det samme mønsteret: store ord på kampanjeplakater, mindre vilje til handling når det virkelig gjelder.

Fremskrittspartiet har gått motsatt vei. Vi fremmer et representantforslag som krever handling, for hjertet kjenner verken klokke eller kalender når minuttene teller.

La oss være helt tydelige: Det handler ikke om å bygge noe nytt tilbud. PCI-tilbudet i Bodø ble etablert i 2019. Infrastrukturen finnes, kompetansen finnes. Spørsmålet handler om beredskap og tilgjengelighet døgnet rundt, men det er bare åpent fra 8–16. Bor man på Helgeland, skal man ikke ha en dårligere sjanse for å overleve et stort hjerteinfarkt fordi det er kveld, heldigvis fordi Stortinget ikke vil ta en beslutning. Derfor ber Fremskrittspartiet Stortinget om å støtte forslaget om døgnkontinuerlig PCI i Bodø, samtidig som PCI-miljøet i Tromsø styrkes. Da gir vi pasientene trygghet, ikke bare nye prosesser. Min oppfordring til Stortinget er: Hold valgkamploftene!

Statsråd Jan Christian Vestre [17:25:12]: Dette er en viktig debatt, og jeg skal være den første til å si at jeg skjønner veldig godt at det er et sterkt folkelig engasje-

ment for dette, spesielt i Nordland, og vi hører det delvis i Møre og Romsdal. Representantene som er innvalgt fra disse fylkene og valgdistriktene, er selvfølgelig opptatt av å tale denne saken i Stortinget. Det skulle også bare mangle, det er jo det som er det fine med demokratiet.

Jeg har behov for å nyansere noen av de uttalelsene som er gitt, for det viktigste vi alle må ta ansvar for, er jo at vi kan redde flest mulig liv, at flest mulig får god behandling av høy kvalitet. Det er riktig, som representanten Svardal Bø sier, at historien om behandling av akutt hjerteinfarkt i Norge egentlig har vært en sensasjon. Det er stadig flere som overlever, og jeg gjentar igjen: Det er altså høyere overlevelse i Norge enn i alle de andre nordiske landene. Det er helt riktig at Sverige har flere PCI-sentre, men hva er det som er viktigst for innbyggerne våre? Er det at de overlever, eller er det antallet behandlingssentre som betyr noe? Jeg sier ikke at flere behandlingssentre ikke nødvendigvis hadde gitt høy kvalitet. Jeg sier bare at denne debatten flytter oppmerksomheten litt bort fra det vi egentlig bør snakke om, og det er: Hva gjør vi for at flest mulig pasienter skal overleve, at flest mulig pasienter skal få god behandling?

Det er flott at mange representanter har satt seg inn i de ulike fagterminologiene, lest rapporter og satt seg inn i det, men denne debatten viser også at det er ganske store faglige uenigheter om hva som er best. Hvilke pasienter som vil ha størst utbytte av trombolysbehandling, er et tungt medisinskfaglig spørsmål. Hvilke pasienter som skal ha tilgang til PCI, er et tungt medisinskfaglig spørsmål. Noen ganger er det sånn at kort reisevei til behandling er bra, men hvis det er til et tilbud som ikke har best kvalitet, kan kort reisevei andre ganger faktisk svekke sjansene for gode prognoser, heller enn å reise litt lenger for å få det beste tilbudet.

Dette handler også om hvordan vi skal sikre nok fagfolk. Jeg tror det er mange regioner som kunne ønske seg ulike typer behandlingssentre. Jeg sa i stad at vi har store avstander i Finnmark. I Finnmark har vi ikke noe PCI-senter, men vi har satset beinhardt på trygg akuttmedisin, trombolys og fremragende akuttmedisinske tjenester, og vi har høy overlevelse. Innlandet er også en stor region – det er et fylke som er på størrelse med Danmark, tror jeg – men vi har ikke PCI-senter der heller. De pasientene sender vi altså andre steder.

Jeg mener fortsatt at det viktigste her må være hva som gir best kvalitet for pasientene. Derfor har vi nå satt i gang arbeidet med en ny nasjonal faglig retningslinje. Jeg er glad for at Stortinget ber oss ta den til Stortinget. Hvis det etter den faglige gjennomgangen er behov for å gjøre endringer i tilbudet som også inkluderer Bodø, Ålesund og kanskje andre steder, er jeg sikker på at sykehusene kommer til å følge opp det.

Kathy Lie (SV) [17:28:33]: Jeg vil gjerne presisere at SV ikke er imot at Bodø eller Ålesund skal få døgnåpent PCI-tilbud. Hvis retningslinjen som er under utarbeiding, og den faglige utredningen vi nå ber om, viser at dette er steder som bør prioriteres, skal vi være de første til å stemme for det, men det er også andre steder i landet – som helseministeren sa – som gir uttrykk for det samme behovet. Da trenger vi en nasjonal plan for prioritering. Vi må vite at vi har nok spesialisert personell og nok ressurser til å drifte tjenesten. Som representanten Svardal Bø sa i sitt første innlegg, er det ikke bare selve PCI-tilbudet som må på plass. Vi må ha tilstrekkelig kapasitet i ambulansetjenesten både på vei og i luft.

Jeg har som sykepleier jobbet med hjerteinfarkt-pasienter og erfarer at det stemmer at stadig flere overlever. De fleste som dør i dag, dør faktisk fordi de ikke kommer i kontakt med helsevesenet i det hele tatt. Derfor er den prehospitale beredskapen av avgjørende betydning. Jeg vet ikke om presidenten eller noen her i salen har hørt om MONA. Det er kanskje å gå litt langt ned i grøten, men MONA står for morfin, oksygen, nitroglyserin og acetylsalisylsyre og er den behandlingen som først gis akutt av ambulansepersonell når de kommer på stedet. Det redder faktisk veldig mange liv.

Jeg er svært bekymret for helseforetak som kutter i prehospitale tjenester, legger ned ambulansestasjoner og reduserer antallet biler. Derfor er jeg svært opptatt av at vi skal styrke denne tjenesten, slik at vi når akseptable responstider i hele landet. Dette må vi også sikre at er på plass, sånn at vi får en helhetlig behandlingsskjede hvor vi ikke bare åpner PCI-sentre, men også sørger for at vi har det personalet som skal ut og hente pasienten, gi akuttbehandling på stedet og bringe pasienten tilbake. Hvis vi ikke har hele behandlingsskjeden på plass, hjelper det ikke med PCI-sentre i hele landet, så det må på plass.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Mona Nilsen (A) [17:31:00]: Representanten Olsen står på denne talerstolen og beskylder enkelte partier eller representanter for å gi katten i befolkningen i Nordland. Det synes jeg faktisk representanten skal holde seg for god til. Et dødsfall vil alltid være et dødsfall for mye, og det gjelder også å gjenspeile engasjementet i denne saken.

Det har vært påpekt at Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder dødelighet ved behandling av hjerteinfarkt. Noen snakker også om Sverige og Finland, og vi vet at det der er høyere dødelighet blant pasienter som får hjerteinfarkt, enn det faktisk er i Norge. La oss derfor i hvert fall ikke se til dem når vi skal utarbeide de faglige nasjonale retningslinjene som skal gjelde for Norge.

Det er også blitt hevdet at pasientene i nord får et dårligere behandlingstilbud. Da vil jeg minne om at dødelighet etter hjerteinfarkt i nord er lavere enn i resten av landet. Også ved dødelighet etter ett år kommer pasientene i nord best ut. På indikatorer for hjerterfunksjon og livskvalitet etter hjerteinfarkt ligger tallene like høyt som i resten av landet, så la oss nå i hvert fall holde oss til tall, statistikk og fakta når vi skal diskutere dette.

Når det er sagt, er det stor faglig uenighet blant de fremste ekspertene, også innad i Helse nord og i resten av landet. Derfor har det vært kjempeviktig for oss i Arbeiderpartiet, når vi nå skal se på hvordan vi skal rigge et høyspesialisert fagområde, at vi faktisk må få fagmiljøet til å samle seg og jobbe tett og godt, også sammen med pasientgruppene, for å se på hva som er det faglig beste og mest forsvarlige.

Når det gjelder PCI-tilbudet i Bodø, som er det eneste PCI-senteret som ikke er døgnåpent, har vi også sagt: La oss gjøre den vurderingen – er det mulighet for å se på felles vaktordning for å kunne utvide tilbudet noe? Det er noe regjeringen også er villig til å se på, og det vil bli en naturlig del av den jobben vi skal gjøre, men la oss bygge en sann sak på faglighet og ikke populisme.

Presidenten [17:33:54]: Representanten Siv Mossleth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Siv Mossleth (Sp) [17:34:16]: Det er ingen tvil om at Senterpartiet arbeider for og foreslår en utviding av PCI-tilbudet i Bodø. Senterpartiet synes også at MDG har fremmet et godt forslag som kan gi en rask utvidelse av døgnåpen PCI. La oss starte med fem dager i uka – det kan komme på plass veldig fort.

Det blir sagt at flere overlever. Ja, det er veldig flott, og når flere overlever med en livskvalitet som er bra fordi de har fått behandling innenfor anbefalt tid, da er det det aller beste. Tida kan være det som avgjør om man knapt kan stå opp rulletrappa på kjøpesenteret, eller om man kan være ute i naturen og gå turer slik man gjorde før et hjerteinfarkt.

Trombolyse og rehabilitering er ikke alternativer til fullverdig PCI-behandling i Bodø.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:35:41]: Det er kommet veldig mange påstander i løpet av denne debatten som jeg håper noen i ettertid sjekker. Det er alvorlig å skape et inntrykk av at vi ikke har god hjerteinfarktbehandling i Norge i dag. Jeg vil sterkt advare mot at vi skaper et sant inntrykk for pasientene når det ikke er riktig, og når vi ser at Norsk hjerteinfarktregister viser at antallet hjerteinfarkt går ned, og at antallet PCI-inngrep går ned. Vi kan ikke begynne å ha en debatt om hva som er fakta eller ikke fakta, vi må forholde oss til det.

Det høres, bl.a. fra representanten Olsen, ut til at det er kjempedårlig behandling i dag, at folk dør i hopetall i Norge på grunn av hjerteinfarkt. Det er rett og slett ikke riktig. Den måten å drive politikk og retorikk på vil jeg advare mot. Vi kan godt være uenig i de politiske premissene og hva en ønsker og ikke ønsker. Det har jeg full respekt for. Jeg har full respekt for at en ønsker f.eks. å ha et PCI-tilbud nærmere sin region, men la oss ha en debatt som er fundert på et faglig faktagrunnlag når vi har disse diskusjonene.

Nabolandene våre Sverige, Finland og Danmark blir nevnt som et hovedargument fra flere. Det kan godt være at vi skal se til hva som gjøres i nabolandene våre. Det står i merknadene at det skal være en del av den faglige gjennomgangen, så da må man i hvert fall sette seg inn i det komiteen faktisk har gått inn for, og ikke skape et annet inntrykk her. Det er litt avslørende at en er mer opptatt av å komme med påstander på overskriftsnivå enn faktisk å sette seg inn i saken og det som står i den. Likevel: Selv om vi skal se til nabolandene våre, betyr ikke det nødvendigvis at vi skal kopiere akkurat det de gjør andre plasser, for det er forskjeller i topografi og demografi, men også i måten vi organiserer helsetjenestene våre på.

Jeg skjønner at en del har skrevet innleggene sine på forhånd og er veldig opptatt av å skulle ta Høyre i denne debatten, men hør på det vi sier. Vi sier at vi skal ha en medisinskfaglig gjennomgang av hele tilbudet fordi vi ikke skal drive og kaste stein fram og tilbake mellom byer og regioner. Hele poenget er jo at vi må ha en faglig gjennomgang, og hvis den faglige gjennomgangen – nå skal jeg prøve meg for tredje gang – viser at vi er nødt til å gjøre endringer i PCI-tilbudet, forventer jeg at man gjør det, for vi er nødt til å bygge disse tjenestene, og spesielt de akuttmedisinske tjenestene, på et faglig grunnlag, men først må vi ha denne gjennomgangen, for å spørre hvorfor vi skal gjøre endringer, og hvor vi skal gjøre dem. Vi må sørge for at vi har en plan for dette, og hvordan vi skal gjøre det med både fagfolk og kvalitet framover.

Vær så snill, unngå disse polemikk- og retorikkdiskusjonene. La oss forholde oss til fakta og til at andre kanskje har andre synspunkter. Jeg tviler på at én person i denne salen vil ha dårligere hjerteinfarktbehandling. Det er det ingen som vil. Det handler om hvordan vi skal gjøre det på en god måte, og da må vi faktisk også lytte til fagfolk.

Presidenten [17:38:46]: Representanten Bjørn Larsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørn Larsen (FrP) [17:38:57]: Flere representanter har vært på talerstolen og pratet om prehospitale tje-

nester, ambulanse osv., som en viktig del av behandlingen. Det har også ministeren gjort, og ministeren er veldig glad i å peke på at ansvaret ligger hos fagfolkene og foretakene, og at det er de som skal ta avgjørelsene.

I Mosjøen har ministeren vedtatt nedleggelse av alle akutttilbudene, i en tosykehusmodell som ingen fagfolk har anbefalt. De skal erstattes av to ambulanser. Media har hatt tett oppfølging av dette. Tilbudet ble lagt ned 1. oktober, og ambulansene er ennå ikke på plass. Det prehospitale tilbudet som skulle være erstatningen fra 1. oktober, er ikke på plass, og nedleggelsen er gjort. En ambulanse mangler, og den andre står ihjelfrosset under en presenning. Dette er det prehospitale tilbudet som innbyggerne får. Da må man la være å snakke om det prehospitale tilbudet som det som skal være redningen, når man velger ikke å få det på plass.

Presidenten [17:40:00]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [17:40:14]: Jeg skal svare ut noen av de utfallene som kom til mitt innlegg. Ett dødsfall er ett dødsfall for meget – ja, det er jeg helt enig i. Ett dødsfall i enhver sammenheng er ett dødsfall for meget. Dødeligheten i nord er lavest, men sannelig kunne den ha vært bedre. Det ser vi eksempler på i media.

Når det blir dratt fram ord som «populisme» om det å fremme et døgnåpent tilbud – det trengs ingen utredning for å vise til at det faktisk er bedre for innbyggerne i Nordland – må jeg si jeg blir overrasket. Det er ikke noe verre å si det enn å si at man gir katten i pasientene, når man ikke velger å rette seg etter det folk ber om.

Ja, det var faktisk brudd på loven, spesialisthelsetjenesteloven, da statsforvalteren gikk inn. Undertegnede har ikke et hårstrå på kroppen som har tillit til Helse nord, når de velger ikke å svare på det engang. De sender det videre til statsråden, som sender det tilbake.

Kristian August Eilertsen (FrP) [17:41:28]: Gjennom debatten har vi fått etablert et ganske tydelig skille i salen. Vi har dem som ønsker handlekraft og gjennomføringsevne for et bedre tilbud og bedre trygghet for pasientene i Norge, og dem som ikke vil ha det. Det går et tydelig skille mellom dem som vil gjennomføre konkrete forslag, og dem som vil utrede. Det går et tydelig skille mellom dem som bare vil ha retningslinjer, og dem som vil ha et bedre tilbud for innbyggerne i Nord-Norge og i Møre og Romsdal. Det har denne debatten vist med all tydelighet. Derfor er Fremskrittspartiet veldig stolt over de forslagene vi har fremmet. Vi mener det er bra for innbyggerne og bra for pasientene, og det kommer vi til å stå ved.

Jeg tegnet meg også for å redegjøre for hvordan vi stiller oss til noen av de øvrige forslagene som er fremmet i saken. Det er fremmet to forslag, forslag nr. 4, fra SV og Senterpartiet, og forslag nr. 5, fra Senterpartiet, som vi kommer til å støtte subsidiært i voteringen på tirsdag. Det samme gjelder forslag nr. 6, som er framsatt av Miljøpartiet De Grønne. Det forslaget vil vi også støtte subsidiært i voteringen.

Når det gjelder tilrådingen fra komiteen, vil vi fram mot voteringen på tirsdag vurdere å støtte det første punktet subsidiært, men vi kommer til å kjempe med nebb og klør for vårt primære syn, som er at det må på plass et døgnåpent tilbud for PCI i Bodø. Det samme må etableres i Ålesund, og vi må samtidig ivareta og styrke fagmiljøet ved UNN i Tromsø, som jeg har hatt gleden av å besøke. Det er ingen tvil om at vi har et veldig høykompetent fagmiljø på UNN i Tromsø, som er langt framme når det gjelder kvalitet på tilbudet som leveres. Det er vi veldig stolt over å ha på Universitetssykehuset Nord-Norge i Tromsø.

Truls Vasvik (A) [17:43:39]: I forrige sak, om rehabilitering, var det mye diskusjon om resultater og det faglige grunnlaget. Innenfor rehabilitering er det diskusjon knyttet til det faglige grunnlaget, mens her er det ganske beinharde fakta fra Norsk hjerteinfarktregister. Derfra kommer det årsrapporter, og de siste tallene er for 2024.

Jeg tror mange av oss har opplevd hjerteinfarkt i nær familie, noen sikkert flere ganger. Det vi prater om, er liv eller død. Det er det mest grunnleggende vi kan prate om. Da er det viktig at vi som politikere faktisk prater om fakta, når vi prater om liv eller død. Fakta viser at det dør færre av hjerteinfarkt i Norge enn i Sverige. Fakta viser at det er aller lavest dødelighet etter hjerteinfarkt i Helse nord. Fakta viser at det også gjelder for dødelighet ett år etter infarkt – også der kommer Helse nord best ut. På indikatoren hjertefunksjon etter hjerteinfarkt kom pasientene i Helse nord like godt ut som resten av Norge. Opplevd livskvalitet etter hjerteinfarkt er like høy som i resten av landet.

Hadde jeg soknet til Helse nord, ville jeg også hatt et bedre tilbud. Jeg vil også ha et bedre tilbud i Helse sør-øst. Jeg vil overleve hvis det går gærent med meg. Det tror jeg alle skjønner. Vi kan likevel ikke her lage et inntrykk av at det er livsfarlig å bo i Norge. Realiteten er at det er et av verdens beste land å bo i hvis man er så uheldig å få hjerteinfarkt. Jeg tror det er viktig å ta med seg om vi i det hele tatt skal kunne ha gode helsefaglige diskusjoner – med trykk på «helsefaglige». Jeg er økonom, og jeg kan sitte her og mene mye rart. Ja, det er faglig uenighet, men det er en faglig uenighet – ikke om jeg kommer fra Vestfold eller Nordland, for det er ingen faglighet i det.

Norge har et av verdens beste miljøer for behandling av hjerteinfarkt. Mest sannsynlig overlever man i Norge – sett i forhold til alle andre land i verden. Vi skal være uendelig stolt av fagfolkene våre, og vi må legge det til grunn når vi diskuterer. Jeg skjønner at alle vil ha det bedre.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:46:12]: Jeg ble gjort oppmerksom på forslag til vedtak II i tilrådingen, som også Høyre skal inn i. Det var egentlig derfor jeg tok ordet. Når jeg først har ordet, er det også noe annet jeg gjerne vil kommentere.

Jeg vil først si at jeg deler noe av bekymringen til representanten Larsen fra FrP. Det er derfor det er viktig at man ser på hele behandlingsskjeden for PCI. Det hjelper som sagt ikke hvis ikke ambulansen kommer fram og man ikke får den behandlingen man skal ha, i tide. Det er derfor man ikke bare kan se isolert på én del av hjerteinfarktsbehandlingen i Norge; man må også se på hvordan man sørger for en god behandlingsskjede gjennom det hele.

Til representanten Eilertsen, som også var oppe her, må jeg si at man gjerne kan snakke om handlekraft, men man må ikke snakke om så mye handlekraft at det går på bekostning av kvaliteten. Man skal også ha operatører som skal håndtere det på en god måte, og det må vi ha med oss. Det handler ikke om en skillelinje mellom hvem som vil ha bedre eller dårligere behandling. Jeg sa det i salen i stad: Jeg tror alle her ønsker å ha bedre hjerteinfarktsbehandling i Norge. Vi må ikke mistro hverandres intensjoner knyttet til det – da synes jeg vi er på feil vei i et land som Norge.

Spørsmålet blir da: Hvis en skal ha handlekraft, hvorfor er det ingen som har tatt til orde for at vi skal ha PCI-behandling i Kirkenes, hvis avstand er viktig? Hvorfor er det ingen som snakker om PCI-behandling i Lærdal, hvis det er viktig? Det må være noen kriterier knyttet til høyspesialiserte tjenester i landet vårt, for det handler også om ressurser, om forsvarlige tjenester, og om hvordan vi skal rigge det på en god måte.

Jeg mener faglighet er viktig, og jeg vil komme med et eksempel, et intervju med representanten Eilertsen i Nordlys i november 2025. Da fikk representanten Eilertsen spørsmål fra journalisten om at antallet hjerteinfarkt går ned, og at andelen PCI-inngrep går ned. Representanten Eilertsen svarte at FrP har en intensjon om å øke antallet innbyggere i Nord-Norge. Kjempefint – det er Høyre helt enig i. Han fikk så et oppfølgingsspørsmål: Vil antallet hjerteinfarkt også øke? Da var svaret fra FrP følgende:

«Hvis man doubler befolkningen, skulle man tro at man doubler antallet hjerteinfarkt.»

Hvis en ser på statistikken, ser en at vi har blitt flere innbyggere, men færre med hjerteinfarkt og at det er

færre PCI-inngrep i landet vårt. Dermed henger ikke den fagligheten fra FrP sammen.

Jeg er derfor helt tydelig på at skal jeg lytte til faglige råd om hvordan vi skal utvikle dette, vil jeg ha det medisinskfaglige grunnlaget – heller enn et kunnskapsnivå knyttet til hvordan vi skal utvikle helsetjenestene framover, der en tror det blir flere hjerteinfarkt hvis det blir flere innbyggere, når tallene historisk sett viser at det blir flere innbyggere, men færre hjerteinfarkt. Det handler om at vi på en god måte har bygd en helsetjeneste i Norge basert på kvalitet til pasientene og forsvarlige helsetjenester. Det er derfor Høyre sier at hvis gjennomgangen viser at vi skal gjøre endringer i PCI-tilbudet, skal vi være med på å gjøre det, men vi må legge noe av fagligheten til grunn for å sørge for gode tjenester til pasientene på en god måte.

Presidenten [17:49:15]: Representanten Kristian August Eilertsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristian August Eilertsen (FrP) [17:49:22]: Hvis innbyggertallet i Nord-Norge hadde blitt doblet over natten med alle andre faktorer ellers like, er det ikke usannsynlig rent statistisk at en da også hadde fått doblet antallet hjerteinfarkttilfeller – hvis alt annet er likt – men det er ikke det som er poenget.

Grunnen til at jeg tok ordet til en kort merknad, var innlegget fra representanten Vasvik fra Arbeiderpartiet. Fremskrittspartiet er helt enig i at vi har et veldig bra tilbud i Norge når det gjelder behandling av hjerteinfarkt, men hele grunnen til at vi tok opp denne saken, er at det kan bli enda bedre. Noen plasser i landet er det åpenbart behov for at det kan bli enda bedre, som vi har redegjort for i dette forslaget. Det gjelder bl.a. store deler av Nordland og Møre og Romsdal. Vi kan også snakke om andre plasser, men i dette forslaget har vi pekt på de to plassene. Det er åpenbart et grunnlag for at det kan bli enda bedre enn det er i dag.

Selv om vi har veldig mange veldig kompetente fagfolk og veldig mange gode PCI-sentre, kan tilbudet vi har i dag, bli enda bedre i framtiden. Det er nettopp det Fremskrittspartiet tar til orde for i dette forslaget, og vi håper Stortinget slutter seg til forslagene.

Presidenten [17:50:21]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [17:50:28]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Peter Frølich, Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen og Mahmoud

Farahmand om å styrke norske myndigheters kapasitet til å oppdage og avbryte uautorisert droneflyvning (Innst. 94 S (2025–2026), jf. Dokument 8:27 S (2025–2026))

Presidenten [17:50:28]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Inge Lien (Sp) [17:51:32] (ordfører for saka): Med utvikling og auka bruk av dronar har vi muligheter til å løse oppgaver på nye måtar. Det ligg store potensial for at norske aktørar kan bli viktige leverandørar av ny teknologi i tida framover. Samtidig gjev droneteknologien nye utfordringar som vi som samfunn må ta på alvor. Saka i dag handlar om utfordringar dronar skapar for norske flyplassar og luftrommet rundt dei. Som saksordfører vil eg takke komiteen for samarbeidet.

Det er eit nytt alvor no. Senterpartiet har lenge åtvara mot å bruke teknologi frå land vi ikkje har eit sikkerheitspolitisk samarbeid med, som f.eks. Kina. PST, NSM og E-tenesta viser i sine risikovurderingar til at kinesisk etterretningsteneste har lov til å utnytte alle kinesiske selskap til etterretning og andre statlege føremål. Det er mogleg at DJI Aerospace ikkje utgjer den største sikkerheitstrusselen i dag. Likevel meiner arbeidsgruppa som har sett på systemet, at Avinor må følgje nøye med.

Linja til Senterpartiet er godt kjend. Seinast ved behandling av dronemeldinga fremja vi fleire forslag som gjekk på akkurat dette. Eg er glad for at fleirtalet i Stortinget no ser det same som oss. Senterpartiet meiner det må bli slutt på den praktiserte haldninga regjeringa og statsråden har til den reelle trusselen Kina utgjer mot Noreg. Dette er eit statleg ansvar. At Avinor har valt kinesisk teknologi, skal ikkje gå ut over flyselskapa eller dei flyreisande, men Avinor skal byte ut den kinesiske teknologien så snart det er praktisk mogleg.

Med det tek eg opp dei forslaga som Senterpartiet er ein del av.

Presidenten [17:53:57]: Representanten Geir Inge Lien har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tom Einar Karlsen (A) [17:54:17]: La meg starte med det som alle er enige om i denne saken: Det må regeres, og det må iverksettes nødvendige tiltak mot uønsket dronevirksomhet når den kan ha negativ be-

tydning for sikkerheten i luftfarten. Vi er nok også alle enige om at vi ikke ønsker å gjøre oss mer avhengig enn nødvendig av teknologi fra land som vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med.

Samtidig vil vi nok i noen tilfeller være i den situasjonen at det ikke finnes så veldig mange andre gode alternativer, eller at risikoen er håndterbar hvis man iverksetter tiltak, slik som man har gjort, og som man også har planer om å gjøre i denne saken.

Det er verdt å merke seg at en arbeidsgruppe som består av politiet, Politiets sikkerhetstjeneste, Etterretningstjenesten, Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Forsvarets forskningsinstitutt, anbefaler at Avinor fortsetter å bruke dette dronedeteksjonssystemet, forutsatt at Avinor gjennomfører de nye risikoreducerende tiltakene som de er i gang med.

Det er også verdt å merke seg at NHO Luftfart i en artikkel hos nettavisen E24 advarer om utilsiktede konsekvenser som følge av dette konkrete forslaget. NHO mener at effekten er uklar, og frykter at kostnadene blir store. Ettersom Avinor skal finansiere seg selv, vil kostnadene til slutt kunne havne hos flyselskapene og passasjerene. Man kan også i en overgangsperiode ende opp med svakere dronedeteksjon ved norske flyplasser, ifølge NHO.

Jeg har lyst til å berømme forslagsstillerne for engasjementet for både fly- og samfunnssikkerheten. Arbeiderpartiet deler det engasjementet, og vi vil selvsagt arbeide for bedre dronedeteksjon og tryggere sikkerhetsløsninger ved norske flyplasser, men vi synes kanskje dette forslaget er noe forhastet, og vi er derfor ikke innstilt på å støtte det nå.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [17:56:38]: Fremskrittspartiet mener at nasjonal sikkerhet og beredskap alltid må ha høyest prioritet. Vi lever i en tid der teknologi utvikler seg raskt, og nye trusler kan komme fra mange hold, både statlige aktører og ikke-statlige aktører. Droner, digital infrastruktur og kritiske systemer kan utgjøre betydelig risiko dersom vi ikke har kontroll over teknologien vi baserer oss på.

Spesielt innenfor luftfart er beredskap avgjørende. Vi har sett eksempler internasjonalt hvor droner kan forstyrre flytrafikk, skape fare for passasjerer og ramme kritisk infrastruktur. Derfor må Avinor og andre aktører ha utstyr og systemer som effektivt kan detektere, identifisere og håndtere droner på alle våre flyplasser. Det er ikke bare et spørsmål om operasjonell effektivitet, det er et spørsmål om sikkerheten til tusenvis av reisende hver eneste dag.

FrP mener at Norge må stille krav til teknologien vi benytter. Enten det gjelder sensorer, radarer eller over-

våkingssystemer, skal de komme fra land vi har et tett sikkerhetspolitisk samarbeid med. Kina er ikke et slikt land. Vi bør ikke og kan ikke være avhengig av utstyr fra aktører som kan ha interesser som strider mot våre nasjonale sikkerhetsbehov. Det handler om å sikre at vi alltid har kontroll over kritisk teknologi, og at vi kan handle raskt dersom trusselen oppstår.

Saken vi nå behandler, dreier seg egentlig om at vi ikke har andre valg tilgjengelig enn dagens overvåkningssystem, DJI Aeroscope. Om lag 90 pst. av dronene i Norge kommer fra den kinesiske produsenten DJI, og systemet har derfor vært en praktisk og kostnadseffektiv måte å oppdage allmennhetens bruk av droner nær Avinors lufthavner på.

Det har blitt referert til arbeidsgruppen som har vært nedsatt for å se på systemet. Jamfør deres undersøkelser er det lite sannsynlig at dette systemet har andre funksjoner enn å detektere droner. Det er anbefalt at Avinor fortsetter å bruke dette systemet, gitt at de gjennomfører enkelte risikoreduserende tiltak. Disse tiltakene er Avinor i gang med å gjennomføre. Avinor vurderer allerede alternative løsninger, men disse har ifølge Avinor betydelig høyere kostnader i både anskaffelse og drift.

Fremskrittspartiet vil likevel påpeke at det er nødvendig at Avinor innfører løsninger fra land vi har sikkerhetspolitisk samarbeid med når dette er tilgjengelig, selv om kostnaden er høyere. Vår sikkerhet kan ikke bestemmes ut fra hva som er billigst, men ut fra hva som er best og sikrest.

Trond Helleland (H) [17:59:49]: Det er alvor nå. Naivitetsens tid må være forbi. I går var forsvarsministeren i den muntlige spørretimen og ble stilt spørsmål om dronedetektering. Han viste til sektoransvaret og pekte på justisministeren og samferdselsministeren når det gjaldt dronedeteksjon på sivile lufthavner. Samtidig har vi Totalberedskapsåret, og totalforsvaret står i fokus. Da kan vi ikke ha en statsråd som viser til Avinors selskapsform og organisering når han blir utfordret på sikkerheten ved våre lufthavner.

Forsvarsministeren skilte også mellom «safety» og «security», i mangel på noen gode norske ord, og sa at det på Avinors flyplasser er «safety» som skal ivaretas. Dette er vi i Høyre uenig i. Det er klart en skal ivareta «safety», men mener vi virkelig at de store norske lufthavnene ikke er en viktig del av vår kritiske infrastruktur? Både «safety» – flysikkerhet – og «security» – sikkerhet mot hybride trusler – må ivaretas.

På NATO-toppmøtet i Haag vedtok NATO 5-prosentmålet – 3,5 pst. til forsvar og 1,5 pst. til infrastruktur. Høyre mener at dronedeteksjon og sikkerhet ved norske flyplasser må inngå i dette. Kostnadene ved sikre dronedeteksjonssystem og annen nødvendig infrastruktur må

ikke betales av flypassasjerer og flyselskap. Dette er en viktig del av nasjonens sikkerhet.

Vi ser med bekymring på den økte aktiviteten av droner i norsk luftrom. Den uønskede droneaktiviteten har økt i styrke. Slike hendelser kan være svært alvorlige. Som vi vet, har det vært flere hendelser med uønsket droneaktivitet ved mange europeiske lufthavner, også i Norge.

Dette handler ikke bare om det aktuelle systemet som er installert, men det handler om at vi skal være føre var, at vi faktisk må ta på alvor at vi står i en ny sikkerhetspolitisk situasjon, at vi er i en situasjon med hybride trusler. Forsvarsmannen Tormod Heier sa i går at vi har rustet oss for feil krig. Vel, jeg er ikke enig i det, men han peker på en viktig ting, nemlig at det er hybride trusler som virkelig er det utfordrende for Norge. Derfor er jeg glad for at det er et flertall som ønsker at vi skal ha sikre dronedeteksjonssystem, og at vi sørger for at norske flyplasser faktisk blir sett på som en del av den kritiske infrastrukturen vi må verne i tilfelle krise eller krig.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [18:03:01]: Denne saken handler i bunn og grunn om én ting: om Norge faktisk tar den teknologiske dimensjonen av nasjonal sikkerhet på alvor – ikke bare i ord, men i praksis. Det er ikke engang gått ett år siden statsministeren la fram en nasjonal sikkerhetsstrategi som eksplisitt peker på Kina som en økende sikkerhetsutfordring for Norge og våre allierte, særlig når det gjelder teknologisk avhengighet og etterretning. De åpne trusselvurderingene fra PST, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet er like tydelige.

Nettopp derfor reagerte KrF da det i høst ble avslørt at Avinor har anskaffet kinesisk droneovervåkningsteknologi på norske flyplasser. Saken ble ikke bedre av at det senere viste seg at dette systemet bare kan oppdage droner fra det samme kinesiske merket. Det er et åpent hull i sikkerheten på norske flyplasser, og denne saken er et kroneksempel på hva silotenking i staten kan føre til.

De neste tolv årene skal det brukes 1 600 mrd. kr på å styrke Forsvaret, men det gir veldig liten forsvarsevne og avskrekking hvis det bare er Forsvaret som tar inn over seg det nye trusselbildet. Alle sektorer må tenke sikkerhet og reduksjon av sårbarheter og avhengigheter framover, og vi må få en slutt på pekeleken som til tider finner sted mellom departementer og etater.

Norske flyplasser er av helt sentral nasjonal sikkerhetsinteresse, og mange sivile flyplasser er avgjørende for Forsvarets operative evne, både for norske styrker og for alliert støtte og mottak. Når USA i tillegg satte foten ned for dette kinesiske systemet på Evenes, fordi flyplassen er en framskutt base for NATO-fly, burde Avinor og

regjeringen ha tatt hintet selv og ikke latt seg overstyre av et stortingsflertall.

Derfor støtter KrF forslaget om at Avinor så snart som praktisk mulig skal erstatte dagens dronedeteksjonssystem med løsninger fra land Norge har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Vi støtter også forslaget om en samlet oversikt over teknologi fra autoritære stater som blir brukt i sikringen av kritisk infrastruktur, samt forslagene om å styrke analysemiljøene i PST som jobber med sammensatte trusler, og om å vurdere å etablere et nasjonalt dronedeteksjonssenter.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:05:50]: Uautorisert droneflyging representerer i dag en reell utfordring for flysikkerhet, for samfunnssikkerhet og for nasjonal sikkerhet. Regjeringen deler Stortingets bekymring for denne utviklingen.

Avinors dronedeteksjonssystem ble anskaffet i 2022, og det er et sivilt system til beslutningsstøtte for håndtering av sivil droneaktivitet nær selskapets lufthavner. Det er ikke et sikkerhets- og forsvarssystem. Det er ikke integrert i Avinors flysikringssystemer, og det er heller ikke ment å være det.

Full integrasjon med Avinors øvrige flysikrings-systemer, slik komiteens medlem fra Høyre synes å ta til orde for, ville ha krevd et helt annet regime med sertifisering, godkjenning, myndighetskontroll og regelverksendring innenfor et totalharmonisert felleseuropeisk luftfartsregelverk. Det er ikke snakk om en enkel teknisk tilpassing, men om en fundamental endring av regulering og ansvarsforhold.

Avinor er en del av totalforsvaret, ikke en del av Luftforsvaret. Dersom Stortinget ønsker at Avinor skal ha en større rolle inn mot muligheten til å avbryte sikkerhets-truende droner, er det et politisk veivalg. Det vil kreve nye lovhjemler, tydelig myndighetsoverføring og betydelige budsjettmessige prioriteringer, og det vil berøre politiets og Forsvarets myndighet og ansvar.

Jeg mener det er avgjørende å skille klart mellom ulovlig eller uaktsom bruk av alminnelige forbrukerdroner som primært utgjør en flysikkerhetsutfordring, og droneaktivitet som kan utgjøre en trussel mot samfunnssikkerhet og nasjonal sikkerhet. Disse utfordringene må håndteres med ulike virkemidler.

Når det gjelder bruken av teknologi fra Kina og andre land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, er regjeringen tydelig: Det skal utvises økt aktsomhet overfor Kina, av hensyn til nasjonal sikkerhet, og som beskrevet i Nasjonal sikkerhetsstrategi, skal samarbeid med Kina på visse sensitive områder unngås. Det gjelder særlig kinesisk befatning med grunnleggende funksjoner og skjermingsverdige verdier som skaper vesentlige bindinger.

Vi kan ikke overse at dagens system faktisk bidrar til flysikkerhet og regularitet, og ikke minst at vurderingene fra norske sikkerhetsmyndigheter viser at risikoen er håndterbar, gitt de tiltakene som nå er iverksatt.

Jeg oppfatter Senterpartiet slik at det er riktig at Avinor bytter ut sitt system, men først når det finnes reelle alternativer med tilsvarende funksjonalitet som dagens løsning har. Dette er Avinor og regjeringen helt enig i. Nettopp derfor har Avinor startet arbeidet med å vurdere neste generasjons dronedeteksjonssystem, men Avinor må gis nødvendig tid til å foreta sonderinger i markedet og gjennomføre en forsvarlig og grundig anskaffelsesprosess.

Presidenten [18:08:49]: Det blir replikkordskifte.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [18:09:02]: I statsråd-ens svarbrev påpeker han at Avinor allerede vurderer alternative løsninger, men disse har ifølge Avinor betydelig høyere kostnader i både anskaffelse og drift. Statsråden og undertegnede er vel rimelig enige om at uautorisert og ulovlig bruk av droner nær flyplasser er et stort problem, og det har vi jo sett over tid. Jeg håper statsråden også er enig i at det ikke kan dreie seg om pris på et system. Hvis man har et tilgjengelig system som kan avløse et kinesisk produkt, er iallfall undertegnede rimelig klar på at kostnadene ikke må være tematikken her. Hvordan stiller statsråden seg til dette?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:09:46]: Jeg mener at i alle anskaffelser, særlig anskaffelser som handler om kinesisk teknologi, må man gjøre grundige vurderinger av hvordan utstyret skal brukes, og om det er risiko knyttet til det. Det gjorde Avinor på det tidspunktet de anskaffet systemet, og derfor gjorde de spesielle tilpassinger da de installerte det. Det er gjort grundige vurderinger av dette i ettertid. Sikkerhetsmyndighetene våre, med de viktigste aktørene, har sagt at risikoen er akseptabel, og at det er riktig å fortsette med det systemet, gitt at man tar de forholdsreglene som Avinor nå har tatt.

Jeg er enig i at for framtiden, når vi nå går inn i en prosess med å skaffe nye deteksjonssystemer, må vi sørge for at det går i retning av at det er aktører som vi har sikkerhetspolitisk samarbeid med, men det vil alltid være en kost-nytte-vurdering. I dag er det slik at 90 pst. av de dronene vi snakker om – som ofte brukes av turister, eiendomsmeglere, m.m. – er kinesiske droner, og dette systemet har vært kostnadseffektivt for å håndtere dem.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [18:10:49]: Jeg er enig med statsråden i at et spørsmål som selvfølgelig alltid må ligge til grunn, er at kostnadene ikke kan gå ut av proporsjoner, men det må iallfall være slik at det ikke

nødvendigvis er kostnaden som er utgangspunktet for anskaffelse av nye produkter. Man må klare å løse ut det produktet man har i dag. Man bør iallfall ta initiativ til at kostnad vurderes, men det bør ikke være det som er avgjørende for hvorvidt man går til ny anskaffelse.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:11:26]: Som i alle anskaffelser vil kost og nytte være viktig. I tillegg kommer dimensjonen om hva slags aktør og hvilket land utstyret kommer fra. Alle de tre momentene må veies opp mot hverandre i en sårn prosess.

Dette utstyret ble skaffet i 2022. Da ble det ansett for å være det mest kostnadseffektive og det verktøyet som da kunne gi oss den effekten man er ute etter, nemlig å sørge for at vi i mindre grad må stenge ned lufthavnene våre. Dette handler først og fremst om regulariteten på lufthavnen, og sånn sett handler det om et flysikkerhetsperspektiv.

Trond Helleland (H) [18:12:21]: Statsråden redegjør for så vidt godt for både dagens lovmessige tilstand og behovet for å detektere droner av flysikkerhetssyn. Det jeg savner, er den litt mer brede vurderingen av noe som statsråden sier at de kanskje skal se på, nemlig hva som er forskjellen på «safety» og «security» knyttet til flyplasser. Forsvarsminister Tore Onshuus Sandvik var her i går og svarte i den muntlige spørretimen. Da var han veldig stolt av systemet som var på Ørland, som kunne gjøre mer enn å detektere droner, for å si det sånn – og der vet vi at det er F-35-fly. Det samme er det på Evenes.

Spørsmålet til statsråden er: Synes statsråden at det i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen vi er i, ville være naturlig å se på de store flyplassene i Norge, muligens et strategisk utvalg, for å ha et sikrere system mot hybride trusler?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:13:27]: Hybride trusler, terror, angrep og droner fra fremmede stater ligger i et annet krisespenn og under et annet departements ansvarsområde – det var rett statsråd representanten refererte til. Det dette systemet handler om, er sivil luftfart, å håndtere sivile droner som potensielt kan forstyrre flysikkerheten og driftsstabiliteten for lufthavnene.

Trond Helleland (H) [18:14:00]: Ja, det er jeg 100 pst. enig i. Spørsmålet var – hvis statsråden hever seg litt opp av siloen: Er det slik å forstå at vi skal late som at Tromsø, Flesland, Sola og Gardermoen lufthavner skal holde på som før, og at det skal være sivil luftfart som er førende for hva slags deteksjonssystem vi har, hva slags mottiltak vi har, dersom det oppstår hybride trusler gjennom fiendtlige aktørers mer eller min-

dre åpne eller skjulte angrep på Norge? Ser statsråden at vi er i en ny sikkerhetspolitisk situasjon, og at det kanskje er på tide å tenke litt nytt når det gjelder luftfartslovgivning og hvordan norske lufthavner er utstyrt?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:14:57]: Jeg er åpenbart klar over at Norge er i en ny sikkerhetspolitisk situasjon. Det er jo nettopp derfor dette stortinget helt samlet og enstemmig har sluttet seg til en langtidsplan for Forsvaret som handler om en betydelig oppgradering av Forsvarets mange fasetter. Jeg kan likevel ikke, med respekt å melde, gå inn på forsvarsministerens ansvarsområde og hvordan vi skal håndtere sikkerhet i det norske luftrommet ut fra et krigs- og kriseperspektiv. Det må man spørre en annen statsråd om.

Trond Helleland (H) [18:15:29]: Dette illustrerer veldig godt eksempelet mitt. I går sto forsvarsminister Tore Onshuus Sandvik her og sa at dette ikke var hans ansvar, det var justisministerens og samferdselsministerens ansvar. Hvordan de har tenkt å innrette sikkerheten på norske flyplasser, kunne ikke han svare på; han kunne svare når det gjelder de flyplassene Forsvaret har ansvar for. Det viser jo at når vi nå står i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon, samordner ikke regjeringen arbeidet sitt. Man sier: Dette er ikke mitt ansvar, det er andre statsråders ansvar.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:16:07]: Nei, det var ikke det undertegnede sa. Jeg bare påpekte at det er ulike statsråder som har konstitusjonelt ansvar for de ulike sektorene i Norge, og det vet representanten Helleland meget godt. Regjeringen er godt koordinert innen dette og jobber godt sammen om dette.

Det er likevel et faktum at det systemet som vi nå debatterer, handler om hvordan næringsaktører, turister og andre bruker droner på en måte som gjør at de kommer inn i områdene rundt lufthavnene, og dermed forstyrrer flytrafikken. Det er ikke ønskelig. Derfor har man anskaffet et dronedeteksjonssystem, og nå skal man se på om man kan anskaffe et annet dronedeteksjonssystem, som er fra et annet land enn Kina.

Bård Hoksrud (FrP) [18:17:04]: Jeg kunne godt tenke meg å utfordre statsråden litt, for vi har sett flere statsråder som ikke har tenkt å følge opp stortingsflertall, eller som i hvert fall stiller store spørsmål når man blir utfordret om stortingsflertall. Her ligger det an til å bli et klart og tydelig flertall om at man så raskt som praktisk mulig skal skifte ut systemet som er der i dag. Vil statsråden sørge for å følge det opp?

Det er jo litt merkelig når man diskuterer dette. Andre land bruker altså norsk teknologi for å gjøre denne

jobben, mens jeg oppfatter at statsråden fortsatt tviholder på det systemet vi har nå. En av kollegaene til statsråden i Stortinget viste til at NHO Luftfart er kritiske, men det handler vel om kostnader, og at det er selskapene som eventuelt får den regningen. Dette er jo beredskap og handler om tryggheten til innbyggerne i Norge, og da mener vi det er naturlig at det er det offentlige som skal ta regningen, ikke sende den over til selskapene. Da tror jeg de er positive.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:18:08]: Jeg har behov for å gjenta følgende: Politiet, Politiets sikkerhetstjeneste, Etterretningstjenesten, Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Forsvarets forskningsinstitutt har gått gjennom dette utstyret. De har vurdert at dette deteksjonssystemet kan benyttes av Avinor dersom man gjennomfører enkelte risikoreduserende tiltak som skal ivareta datasikkerhet og redusere sårbarhet. Det er Avinor i gang med å gjennomføre.

Vi har også sagt at det skal gjennomføres nye anskaffelser. Da vil Avinor selvfølgelig gå i gang med det, med utgangspunkt i at man skaffer seg utstyr som både er kostnadseffektivt, gir stor nytte, og er fra et land som vi har sikkerhetspolitisk samarbeid med.

Bård Hoksrud (FrP) [18:18:52]: Jeg takker for statsrådens svar, men han svarte ikke på om NHO Luftfarts kritikk eller bekymring er på grunn av kostnadene. Jeg oppfatter at det er det de er redd for, at kostnadene bare veltes over på selskapene, slik denne regjeringen har gjort med bl.a. taxfree-ordningen. Det har gjort at man har planer om å øke flyplassavgiften med 50 pst., noe som rammer flyselskapene. Denne regjeringen synes tydeligvis ofte at det er greit å legge disse kostnadene over på flyselskapene.

Vil statsråden legge opp til at det er flyselskapene som skal ta denne regningen, eller mener man at det er så viktig beredskapsmessig at det bør tas av staten, på samme måten som man gjør med andre beredskaps- og sikkerhetsmessige forhold?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:19:44]: I utgangspunktet er Avinor en selvfinansiert organisasjon, et aksjeselskap, og representanten kjenner i likhet med meg Avinor-modellen, som handler om at det nettopp er sånn. Kostnader knyttet til å drifte Avinor tas av luftfartsbransjen og flyselskapene. Denne saken helt konkret vil selvfølgelig ikke jeg kunne gå inn i nå, for vi vet ikke helt hva slags utstyr som skal anskaffes. Vi har heller ikke på nåværende tidspunkt noe særlig godt grunnlag for å snakke grundig om kostnadene, annet enn at det er en god hypotese at det blir dyrere enn i dag.

Presidenten [18:20:22]: Replikordskiftet er over.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Erlend Larsen (H) [18:20:40]: Jeg har flydd i omtrent 40 år, hvorav 22 år som yrkesflyger. Før alle avganger og alle landinger har tårnkontrollen gitt en klarering, som betyr at flygeleder har gjort hva hen har kunnet for å sikre meg at det ikke er fly, biler, elg, modellfly eller andre hindringer som kan skape risiko for flygningen.

Avinor har valgt et dronedeteksjonssystem som kan oppdage 90 pst. av dronene. Det er ikke i tråd med den standarden og kvaliteten som forventes av alle ledd i luftfarten. Når en flygeleder klarer et fly for avgang eller landing, kan de bare garantere med omtrent 90 pst. sikkerhet at det ikke er droner i veien – for et rutefly med et par hundre mennesker ombord.

Som profesjonell flyger er dette helt uforståelig og fullstendig i utakt med den kvaliteten og de kravene luftfarten for øvrig har til sikkerhetsnivå og -forståelse. Det høres ikke veldig mye ut med 10 pst., men når en tenker på at Avinor detekterte snaut 6 000 droner innenfor 5 km radius fra sine lufthavner i 2024, betyr det at det var ca. 700 droner lufttrafikk-tjenesten ikke hadde oversikt over. Er dette godt nok? For komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Rødt er dette tydeligvis godt nok. Det vi ser her, er en omtrentlighetskultur som bryter med den sikkerhetstenkningen luftfarten er tuftet på – en sikkerhetskultur som gjør flygning til den desidert sikreste transportformen.

Nei, det er ikke krav i luftfartslovgivningen om å ha dronedeteksjonssystemer på lufthavner. Det burde heller ikke være et detaljkrav til norske luftfartsmyndigheter. Teknologiutviklingen går raskere enn lovgiver klarer å henge med. Enhver som har luftfartens sikkerhetskultur i ryggraden, vil uansett gjennomføre de tiltakene som er nødvendig for å opprettholde nødvendig sikkerhetsstandard.

Nå har vi hatt en rekke rapporterte droner Avinor ikke har klart å fastslå hva var. Med en begrensning til kun å oppdage droner fra én kinesisk produsent, har heller ikke flygelederne hatt nødvendig verktøy til å verifisere om observasjonene har vært reelle.

Dette handler om regulariteten på lufthavnene, sa Nygård nylig. Natt til 23. september i fjor var luftrommet rundt Gardermoen stengt på grunn av rapporterte droner. En rekke fly måtte avbryte flygningen til Gardermoen, noe som ga flyselskapene vesentlig med ekstra kostnader. Denne kvelden virket ikke det kinesiske systemet for droneovervåking, noe som i seg selv er betenkelig.

Å velge det billigste utstyret har kostet flyselskapene dyrt allerede, og det kommer til å koste mer. Vi skal prise oss lykkelige for at det ikke har gått en drone inn i en flymotor, for hvem skal da havarikommisjonen stille til ansvar?

Det er ikke for sent for Arbeiderpartiet og Rødt å vise befolkningen at de ønsker å ta vare på flysikkerheten i Norge.

Ove Trellevik hadde her teke over presidentplassen.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:23:48]: Høyre står sammen med Senterpartiet og MDG om to forslag som ikke har vært nevnt så langt. Det ene forslaget handler om å styrke analysemiljøene i PST som jobber med sammensatte trusler, med mål om å etablere en bedre nasjonal situasjonsforståelse. Det andre forslaget handler om å vurdere hensiktsmessigheten av å etablere et nasjonalt dronedeteksjonssenter.

Uautorisert dronebruk kan representere alt fra forstyrrelser av flytrafikk til mulig spionasje eller forberedelser til anslag mot samfunnskritisk infrastruktur. I slike tilfeller kreves raske og formelt forankrede beslutninger om tiltak, inkludert nøytralisering. For å få til dette, må vi ha et nasjonalt dronedeteksjonssenter.

Politiet er det eneste organet som i fredstid har hjemmel til å bruke makt overfor sivile. Det er derfor både logisk og rettssikkert at det er politiet som har ansvar for vurdering og eventuell iverksettelse av inngripende tiltak, som f.eks. fjernstyrt nøytralisering av droner, innhenting av metadata eller igangsetting av etterforskning.

Per i dag eksisterer det et mangfold av sensorer og varslingsystemer hos aktører som Avinor, NSM, Forsvaret, politiet og private virksomheter. Likevel er det ingen felles nasjonal portal for innsamling og vurdering av disse dataene. Det betyr at vi mangler et samlet situasjonsbilde og en effektiv responskapasitet.

Et nasjonalt dronedeteksjonssenter bør derfor ligge under en aktør med nasjonal rekkevidde, døgnkontinuerlig beredskap og lovhjemmel til å håndtere både sikkerhetsutfordringer og straffbare forhold. Politiet har allerede et etablert sambands- og beredskapssystem som raskt kan integrere et dronesenter med eksisterende trussel- og etterretningsanalyse.

Politiet har fra før ansvaret for beskyttelse av skjermingsverdige objekter. Mange dronetrusler gjelder ulovlig flygning over nettopp slike objekter, som f.eks. olje- og gassinstallasjoner, kraftverk, transportsystemer og forsvarsinstallasjoner.

Det er bare politiet som kan gjennomføre både trusselvurdering, risikohåndtering og etterforskningsbeslutninger knyttet til denne typen alvorlige hendelser.

Skal man unngå at informasjon fragmenteres og trusler ikke blir fulgt opp med riktige tiltak, må den sentrale funksjonen ligge under politiet.

Når en drone observeres over et boligområde, ved et sykehus eller over en skole, skaper det uro. Befolkningen trenger ett sted å henvende seg, én institusjon som står for trygghet og informasjonsdeling, og det må være politiet. Skal vi sikre tillit til hvordan dronetrusler håndteres, må det være en institusjon med ansvar, kompetanse og lovhjemmel til å forklare og etterforske.

Et nasjonalt dronedeteksjonssenter må etableres raskt, men det må også etableres rett. Det handler om tillit, sikkerhet og effektiv beredskap.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:27:02]: Jeg skal være veldig kort, jeg skal ikke forlenge debatten – vi har jo mange saker igjen. Det er viktig å understreke at DJI-systemet ble valgt tilbake i 2022 fordi det var det som ga størst situasjonsforståelse. Av norske sivile droner i dette segmentet er 90 pst. fra denne aktøren, DJI. Det var årsaken til og begrunnelsen for at man valgte det systemet tilbake i 2022. Det ga altså størst oversikt rundt lufthavnene våre. Det er et viktig poeng å ha med seg.

Høyre forsøker å framstille det som at vi ikke tar flysikkerheten på alvor. Det er to ting å si om det: Flysikkerheten er alltid ivaretatt, for hvis man ikke hadde hatt dette dronedeteksjonssystemet, ville man måttet bruke andre metoder, f.eks. observasjoner, og det betyr som regel at man må stenge ned lufthavnene oftere. Dette handler primært om regularitet.

Det andre poenget som er litt viktig, er at når Høyre sier det de sier, må de i hvert fall ta med seg på veien at det ikke var et dronedeteksjonssystem på Høyres vakt. Det kom i 2022. Jeg synes det blir litt spesielt å komme her og si at vi ikke tar dette på alvor. Da refererer jeg til representanten Larsen.

Et veldig viktig poeng er at dersom man ikke har dronedeteksjonssystem, må man bruke andre observasjoner. Det betyr at man i større grad stenger ned lufthavnen for sikkerhets skyld, og det går utover regulariteten. Det er det denne saken handler om.

Bård Hoksrud (FrP) [18:28:50] (komiteens leder): Jeg er veldig fornøyd med de to forslagene som det nå er flertall for i Stortinget, og som de partiene som står bak, er enige om.

Representanten Linnestad var veldig entusiastisk for forslaget sitt, men noe av grunnen til at Fremskrittspartiet ikke støtter det, er at det er en ny vurdering av hva man skal gjøre. Hvis man mener at det burde opprettes, burde man ut fra argumentasjonen fremme forslag om å opprette det. Vi har heller ikke noe imot at man kan opprette det, men da bør vi kanskje si at det kan være noen andre aktører som kan gjøre det. Det var

en stemmeforklaring på hvorfor vi ikke støtter forslaget nå.

Jeg synes av og til at det blir litt for mye av at vi ønsker, vurderer og ser på muligheten. Hvis Fremskrittspartiet vil noe, så vil vi det. Da stemmer vi for det, og så gjør vi det – vi gjør ikke bare en vurdering. Jeg syntes det var så glimrende godt argumentert for forslaget og at man skulle gjøre det, men det er altså ikke det som ligger i forslaget til Høyre, som vi nå velger å stemme imot.

Vi forutsetter at PST er ansvarlig for å følge opp dette. Hvis PST mener at man trenger å styrke denne typen aktivitet, skal de selvfølgelig gjøre det, og ha mulighetene til å kunne gjøre det. Vi forutsetter at PST gjør det hvis de mener at man trenger å gjøre det, og derfor støtter vi heller ikke det forslaget nå.

Erlend Larsen (H) [18:30:36]: «Avinor er en del av totalforsvaret», sa statsråd Nygård i sitt hovedinnlegg. Ja, det er bra å høre, men da må vi også sørge for at Avinor har detektorer som de kan bruke som del av totalforsvaret.

I replikksvaret til representanten Helleland sier statsråd Nygård at Avinor ikke har noen rolle i krig – da er det Luftforsvaret og Forsvaret. Da har han ikke forstått hva totalforsvar er. Kort oppsummert: Definisjonen på totalforsvar er å bruke våre samlede ressurser for å forsvare oss. Det dreier seg om både private og offentlige ressurser, og Avinor er en del av det. Avinor har en veldig viktig rolle også i krig, for det er de som disponerer og bruker flyplassene, som også har en rolle i krig.

Tenk å si at det ikke var et dronedeteksjonssystem på Høyres vakt! Dette er en teknologiutvikling som går så raskt at det på Høyres vakt, fram til 2021, vel knapt var noe dronedeteksjonssystem, men nå kan vi reise 86 km, til Kongsberg, hvor de selger og leverer det. Sannheten er at det er bedre teknologisk dronedeteksjonssystem på kortbanene våre, hvor det er «remote control»-system, enn det er på Gardermoen. På alle de stedene hvor vi har «remote control»-system, er det altså sensorer som plukker opp fugl i luften.

Totalforsvaret dreier seg om å bruke samfunnets samlede midler. At staten da går inn og bruker store ressurser på sensorer som totalforsvaret ikke kan bruke, er misbruk av fellesskapets midler.

Presidenten [18:32:38]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [18:32:45]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Frank Edvard Sve, Dagfinn Henrik Olsen, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og

Sylvi Listhaug om å prioritere E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa (Innst. 92 S (2025–2026), jf. Dokument 8:34 S (2025–2026))

Presidenten [18:33:13]: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Inge Lien (Sp) [18:33:49] (ordførar for saka): I dag behandlar vi eit representantforslag frå Framstegspartiet om å prioritere bygging av E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa. Strekninga er ei av dei mest trafikkerte og ulykkesutsette strekningane på E39 nord for Bergen. Det er ein flaskehals for både pendlarar, næringstransport og beredskap, og det er difor ikkje nokon tvil om at dette er eit viktig prosjekt for regionen.

Eg vil takke komiteen for det gode samarbeidet i saka.

Sjølv om strekninga er viktig, er prosjektet ikkje modent for å verte bygt i dag. Det er ikkje regulert, finansiering er ikkje avklart, bompengesystemet er ikkje politisk behandla lokalt, og det står att både kvalitetssikring og vidare planarbeid. Prosjektet er heller ikkje inne i noverande NTP. Prosjektet manglar dessverre heilt grunnleggjande føresetnader for at ein kan gje klarsignal for utbygging.

Samtidig er det òg viktig å minne om kvifor delar av dette prosjektet kunne ha vore både meir modent og kanskje allereie under bygging – dersom det ikkje hadde vorte stoppa under Framstegspartiet si tid i regjering. Delar av strekninga var opphavleg meint å inngå i By-pakke Ålesund, men vart teke ut av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen før saka kom til Stortinget. Det har kosta tid, og det har kosta framdrift. Det er difor litt spesielt å behandle eit forslag frå Framstegspartiet som dei ikkje har sett av ei einaste krone til i sitt alternative budsjett. Dette gjev lite truverd.

Eg er glad for at Statens vegvesen no har valt å gå vidare med løysinga med lang tunnel, som varetek lokale ønske og innspel. Det gjev eit betre utgangspunkt for vidare planlegging og for lokal forankring. Nasjonal transportplan skal gje føreseielege vilkår for folk og næringsliv, og er basert på lokale prioriteringar. Vi kan ikkje styre rekkefølgja på prosjekt etter representantforslag, spesielt der prosjekta er umodne.

Vi i Senterpartiet er positive til at E39 Solavågseidet–Moa–Blindheim kjem inn i neste NTP dersom ein prioriterer dette lokalpolitisk.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:36:54]: Denne saka her viser litt av den frustrasjonen iallfall underteikna har knytt til spesielt samferdselssaker og korleis ting fungerer i dette huset her, på ein veldig god måte.

Representanten Geir Inge Lien, Høgre og Arbeidarpartiet stod i valkampen og lova høgt og tydeleg at ein skulle byggje dette prosjektet, Solavågseidet–Blindheim–Moa – til representanten Geir Inge Lien: Solavågseidet–Blindheim kjem før Moa. Alle skulle prioritere det prosjektet. Det var berre å køyre på, det var ikkje måte på korleis ein skulle prioritere det.

Forslaget er ikkje at ein skal løyve pengane i dag; ein ber om å få ein plan for korleis ein har tenkt å gjere det med prosjektering, planlegging og også finansiering. For å kunne få det inn i ein framtidig NTP, må ein faktisk ha den rekkefølga, og ein må gjere det for å kunne få dette opp og fram i prosjektering.

I førre periode stod vi her i ein initiativdebatt angåande trafikktrygging og trafikksikkerheit. Vi var alle partia einige om at antalet hardt skadde og drepne i trafikken er ei kjempeutfordring. Tala for 2025 vart dessverre høgare enn tidlegare, og vi ser det dessverre så langt i år òg.

Alt dreier seg om å gjere alle moglege tiltak for å få ned antalet hardt skadde og drepne i trafikken. Det er vi alle hjartans einige om, men der stoppar det. Det stoppar gjennom at vi i FrP faktisk ønskjer å gjere noko med det. Grunnen til at vi tok opp den initiativdebatten, var å få gjort noko med dei farlegaste vegane vi har i landet.

E16 Skaret–Hønefoss er kanskje den aller verste. Ein veg som kjem veldig høgt opp på lista – han er sannsynlegvis nummer to – er akkurat denne strekninga her. Det er enormt mange alvorlege ulukker og mange dødsulukker der. Det er ei kjempefarleg vegstrekning, med opp mot 25 000 bilar i ein eittløpstunnel. Det er Noregs mest trafikkerte eittløpstunnel, og det smell i tide og utide.

Kva gjer vi som storting då? Kva gjer vi som politikarar? Når systemet ikkje fungerer, er det vårt ansvar som politikarar faktisk å gjere noko med det, men det evnar vi ikkje. Då snakkar vi om ein nasjonal transportplan som ikkje eksisterer. Det er ingen vedteken nasjonal transportplan. Det er seks prosjekt som vart vedtekne i seks romartalsvedtak, men NTP-en er ikkje vedteken. Det er ein Arbeidarparti–Senterparti–NTP, som hadde mindretal. Vi hadde eit mindretal, Høgre hadde eit mindretal, SV og andre parti hadde mindretal. Det er ingen NTP som gjeld i dag, så slutt å snakke om det – det vert berre heilt feil.

Eg er skuffa over at ingen har vvar, ingen har idear om kva som skal til for å få trafikken tryggare på den strekninga – eller for den saks skuld andre strekningar. Det er synd. Det er synd for bilistane, og det er synd for trafikktrygging.

Eg tek opp forslaget vi har.

Presidenten [18:39:59]: Representanten Frank Edvard Sve har teke opp det forslaget han refererte til.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:40:14]: Det er ingen tvil om at E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa er en sterkt trafikkert og viktig transportkorridor i Møre og Romsdal, med tidvis 25 000 kjøretøy i døgnet. Næringslivet i Møre og Romsdal beskriver kjøreruten gjennom fylket som å stå 29 minutter på rødt og 1 minutt på grønt lys, og det ene grønne minuttet er i tillegg bompengefinansiert eller man må betale for en ferge. Dette er altså en strekning som går mellom flere viktige fergestrekninger med mye trafikk, og som er svært utsatt for ulykker, både alvorlige dødsulykker og ulykker med hardt skadde.

Høyre er opptatt av å binde landet tettere sammen, slik at folk og næringsliv kommer seg raskt og trygt fram, men vi mener allikevel at prioriteringer av samferdselsprosjekter i størst mulig grad må skje i Nasjonal transportplan, og at prosjektene må finansieres i de årlige budsjettene. Dette prosjektet vi nå debatterer, er ikke prioritert i NTP for 2025–2036, og det er bakgrunnen for at vi vil komme tilbake til prioriteringer av nye veiprojekter ved neste rullering av NTP.

Sett i lys av forrige sak, og ikke minst representanten Sves utblåsning i denne saken, vil jeg si at dersom FrP virkelig hadde ment at denne strekningen skulle prioriteres nå, hadde de vel i hvert fall nevnt den med et lite ord i det alternative statsbudsjettet de selv har lagt fram for 2026. Den er verken nevnt, beskrevet eller satt av penger til. Ja, Høyre har snakket om strekningen i valgkampen, men FrP har foreslått et vedtak de overhodet ikke har nevnt i eget budsjettforslag.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:42:22]: E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa er en viktig transportkorridor i Møre og Romsdal. Det er en årsdøgntrafikk på cirka 13 000 ved Solavågseidet og 22 000 ved Blindheimstunnelen. Kommunedelplan for prosjektet var på høring i 2025, og etter innsigelser og faglige vurderinger ble alternativet med vei i dagen skrinlagt. Statens vegvesen har gått videre med alternativ 1, som er tunnel fra Blindheim til Breivika.

Det er likevel aktivitet på strekningen, og det er viktig, siden dette er en ulykkesutsatt strekning. Regjeringen varslet i Nasjonal transportplan at det kunne være aktuelt å starte utbedring av E39 Veibustkrysset. Nå har Statens vegvesen satt i gang arbeidet med å etablere et toplanskryss og et nytt fortau i Veibustkrysset. Denne utbedringen vil gjøre det tryggere og mer forutsigbart for bilistene som bruker veien til og fra Ålesund.

Planporteføljen til Statens vegvesen er fastsatt i Nasjonal transportplan for 2025–2036 og Stortingets behandling av denne. I tildelingsbrevet til Statens vegvesen er det gitt føringer om at det ikke skal brukes unødig mye ressurser på planlegging. Det innebærer at vi må tilpasse den planleggingsaktiviteten til den til enhver tid gjeldende innfasing av Nasjonal transportplan.

Som representantene er kjent med, er ikke E39 Vegsund–Breivika i Statens vegvesens planportefølge. Det er naturlig å vurdere – som flere har vært inne på – hvilke prosjekter som skal inngå i Statens vegvesens planportefølge ved neste rullering av Nasjonal transportplan. Man kan mene at det er et byråkratisk og tungrodd system, men det er det systemet vi benytter oss av alle sammen for å prioritere i transportsektoren, og jeg synes det er et ganske godt system.

Presidenten [18:44:22]: Det vert replikkordskifte.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:44:47]: Når det gjeld NTP, som det vert snakka om heile tida, er systemet slik at det ikkje var nokon nasjonal transportplan som fekk fleirtal i behandlinga. NTP-en frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet kom frå eit mindretal. Vi hadde vår eigen NTP og var i mindretal. Høgre sin NTP var òg støtta av eit mindretal. I NTP-en til Framstegspartiet var dette prosjektet inne som eit viktig prosjekt. Det sto ikkje i forslaget til NTP frå den dåverande regjeringa, altså Arbeidarparti–Senterparti-regjeringa.

Når ein har så mange trafikkulykker, meiner regjeringa at det ikkje er nødvendig å ta fatt i ei slik strekning, som er enormt trafikkfarleg? Er ein nøydd til å vente på prosedyrane mens folk vert hardt skadde og drepne, fordi ein ikkje evnar å kunne ta grep når det er så alvorleg som det er på den strekninga?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:45:42]: Det er ikke mer enn 4 minutter siden jeg sto på talerstolen og fortalte om Veibustkrysset, som har vært et trafikkfarlig og utsatt kryss, men som denne regjeringen nå prioriterer. Det skal nå bygges om, og det vil være med på å gjøre strekningen mer trafiksikker. Jeg har sagt at dette prosjektet har vært i en planprosess. Det prosjektet kan vurderes for planporteføljen i Nasjonal transportplan, når den skal rulleres. Arbeidet med å rullere Nasjonal transportplan starter som kjent opp.

Vi forholder oss til NTP-en vi la fram, pluss det som Stortinget ga flertallstilslutning til. Det var ingen votering i Stortinget som tilsier at den planporteføljen vi har, ikke skal være styrende for Vegvesenets arbeid.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:46:29]: Det er eg fullstendig klar over, og det er bra at regjeringa tok tak i Veibustkrysset etter at undertekna og Sylvi Listhaug fremja

kanskje tre, fire eller fem Dokument 8-forslag. Til slutt tok regjeringa saka, og det er vi veldig glade for. Det viser at det nyttar å stå på; det er akkurat det vi gjer no.

Det er rett at det ikkje vart stemt over Nasjonal transportplan, og at det er førande for det arbeidet som ligg, men det opnar også opp for at ein faktisk kan ta grep når det er heilt nødvendig for veldig viktige vegstrekningar. Det er det som er grunnlaget her. Skal vi kome vidare og få det prosjektet inn i Nasjonal transportplan i framtida, er ein heilt avhengig av å kome vidare i planlegginga og prosjekteringa. Det er slik i Stortinget – og slik må det vere – at ein må kunne ta spesielle grep når ein ser at heilt spesifikke vegstrekningar er veldig ulykkesutsette, som denne strekninga er.

Er det fullstendig umogleg?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:47:26]: Først kan jeg forsikre representanten Sve om at det som gjorde inntrykk på oss når det gjaldt å prioritere Veibustkrysset, var trafiksikkerhetsutfordringene som var på stedet, og de befaringsene jeg selv var til stede på. Jeg skal ikke si at Dokument 8-forslagene ikke gjorde inntrykk, men det var ikke grunnlaget for regjeringens prioritering.

Vi har laget et system i Norge for å prioritere prosjekter opp mot hverandre. Jeg kan ikke nå stå og si at dette prosjektet er viktigere enn x antall andre prosjekter i landet. Det tror jeg heller ikke at representanten Sve kan gjøre. Han kan sikkert gjøre det med sitt utgangspunkt i sitt hjemfylke, men hele poenget med Nasjonalt transportplan er jo at vi avveier mot hverandre og prioriterer de ulike prosjektene mot hverandre. Hvis vi skal ha en løseprosess hvor vi tar stilling til enkeltprosjekter, tror jeg det blir veldig vanskelig for oss å styre landet.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:48:22]: Det er eg for så vidt enig i. Vi må ha prioriteringar, men statsråden bekreftar jo sjølv at etter mange Dokument 8-forslag – kva slags inntrykk dei gjorde, veit eg ikkje, men det vart jo garantert registrert, for vi behandla det i Stortinget kvar gong – prioriterte ein til slutt Veibustkrysset på grunn av den trafikkfarlege situasjonen i det krysset. Då må det jo vere mogleg å behandle andre saker om andre vegar som er spesielt trafikkfarlege. Det er poenget mitt: Når ein her har ein heilt spesiell situasjon, med eit område som har så enormt mange ulykker at ein tek tak i eitt av kryssa som er farlege, mens det har skjedd endå fleire ulykker i hovudstrekningane vidare, må det vere mogleg å ta grep som kan få ned talet på hardt skadde og drepne. Det er poenget mitt. Eg forstår at det er svært vanskeleg, men det burde det ikkje vere. Eg håpar inderleg at statsråden kan bekrefte at det går an å gå ut av boksen og prioritere slike prosjekt.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [18:49:27]: Representanten Geir Inge Lien redegjorde godt for forhistorien. Dette prosjektet var, så vidt meg bekjent, en del av bypakken i regionen, og så ble det tatt ut av en tidligere statsråd fra Fremskrittspartiet. Det er noe med å gå litt inn i sin egen forhistorie når det gjelder disse prosjektene. Jeg har full respekt for at representanten Sve jobber for dette prosjektet – det er et godt prosjekt på mange vis – men det må prioriteres i sammenheng med alle de andre prosjektene i Norge.

Presidenten [18:49:58]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:50:11]: Eg tok ordet fordi dei tilbakemeldingane om bypakken som kom frå bl.a. representanten Geir Inge Lien, som også statsråden nemnte no nettopp, er ganske spesielle. Eg kunne ha halde eit ganske langt innlegg om innhaldet i desse bypakkane, men ein ting er bra sikkert: Strekninga på E136, som snart er ferdig bygd, hadde aldri vorte starta på viss ein hadde drege andre prosjekt inn i det. Det var det som var grunnlaget for at statsråden vår sa at om ein skulle hatt inn mykje meir, ville porteføljen ha vorte kanskje tre gonger så stor som den som vart vedteken for E136, som er den bypakken som er i dag. Det ville ført til full ny behandling på alle felt, noko som ville ført til mange års utsetjing. Ein ville sannsynlegvis også hatt store problem med å få gjennom eit prosjekt til 10 mrd. kr, samanlikna med eit prosjekt til ca. 3 mrd. kr. Vi veit alle kor krevjande det er. Det var litt av grunnlaget og forhistoria til det.

Når det gjeld prosjekt for så viktige trafikksikkerhetsområde, er det ei svakheit i systemet vårt – Nasjonal transportplan – at det er ei behandling i Stortinget utan noko fleirtal for ein plan. Det vert gjort nokre fleirtalsvedtak, men resten flyt på ein måte når det gjeld styring. Eg er klar over at Vegvesenet har sine styringssystem rundt NTP-en til regjeringa. No har vi igjen ei mindretalsregjering, med Arbeidarpartiet aleine, og det kan ikkje vere slik at viss det ikkje vert fleirtal for nokon NTP, så er det Arbeidarpartiet som aleine skal styre all samferdselspolitikk vidare. Det er ikkje demokratisk. Det er eit system som er fullstendig feil. Difor meiner eg at når det kjem viktige saker, med mange hardt skadde og trafikkdrepne i tillegg, må det vere mogleg å ta grep og innføre tiltak på vegar som er så farlege. Det var heile grunnlaget for å få fram den saka – å få sett i gang planlegging, prosjektering og å få ein plan for korleis ein kan få prosjektet inn i ein NTP, sjølv sagt, seinare, men for å kunne få det inn i ein NTP, må det faktisk vere planlagt og prosjektert. Vi veit alle korleis dette er.

Det er i alle fall eit veldig dårleg argument å seie at vi ikkje la det inn i vårt eige budsjett, når vi i ei sak bad om å få ein plan for ei finansiering. Etter at planen er klar, ville det vore naturleg å få inn budsjettering. Det trur eg at Høgre også forstår – dei forstår seg ganske godt på pengar, trur eg. Det kan ikkje vere byråkratiet som skal styre alt dette.

Ønsker vi tryggare vegar og færre hardt skadde og drepne i trafikken, må vi evne å gjere noko med det – men det gjer vi dessverre ikkje i dag når det gjeld viktige vegar.

Presidenten [18:53:08]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [18:53:15]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Erlend Wiborg om å avvikle ordningen med piggdekkgebyr (Innst. 93 S (2025–2026), jf. Dokument 8:35 S (2025–2026))

Presidenten [18:53:40]: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Tom Einar Karlsen (A) [18:54:10] (ordfører for saken): Som saksordfører vil jeg starte med å takke komiteen og alle rådgiverne for et godt samarbeid i behandlingen av denne saken om piggdekkgebyr. I dette representantforslaget fremmes det forslag om å oppheve forskriften om piggdekkgebyr og endre veitrafikkloven § 13, der piggdekkforskriften er hjemlet. Saken har vært behandlet på vanlig vis. Statsråden har uttalt seg i brev av 27. november 2025, og dokumentene til saken, med ett mottatt høringsinnspill, er publisert på stortinget.no.

Komiteen har merket seg at statsråden ikke støtter forslaget. Komiteen har også merket seg at man i høringen fikk ett høringsinnspill som er positivt til forslaget. Med det viser jeg til komiteens innstilling, og jeg går så over til å redegjøre kort for Arbeiderpartiets syn i saken.

I forbindelse med dette forslaget argumenteres det med trafikksikkerhet, men Arbeiderpartiet kan ikke se at trafikksikkerheten har vært nevneverdig dårligere i de

tre byene man har tatt i bruk piggedekkgebyr for å redusere svevestøv. Samtidig ser det ut til at luftkvaliteten er blitt bedre. For Arbeiderpartiet er det viktig at samferdselspolitikken greier å ivareta både god trafikksikkerhet og behovet for god luftkvalitet. Det ser det ut til at vi greier rimelig bra med dagens ordning. Vi tror også at de kommunene som har problemer med svevestøv og dårlig luftkvalitet, er de nærmeste til å vurdere hvilke tiltak som passer best i sine lokalmiljø. Arbeiderpartiet støtter derfor ikke forslagene om å endre veitrafikkloven § 13.

Mats Henriksen (FrP) [18:56:14]: Denne saken handler om noe så grunnleggende som trafikksikkerhet, sunn fornuft og tillit til at folk selv kan ta gode valg for egen og andres sikkerhet. I dag har vi en ordning hvor bilistene i landets største byer må betale ekstra hvis de velger piggedekk. Ordningen gjelder ikke bare innbyggerne i byene. Den rammer også folk som må passere byene på vei fra A til B.

Piggedekk er ikke et luksusvalg. For mange er det et sikkerhetsvalg. Piggedekk bidrar til bedre veigrep på is og glatt føre. De bryter opp snø og is og bidrar til at veiene raskere blir bare, noe som kommer alle trafikantene til gode, også dem som kjører med piggfrie dekk. Fremskrittspartiet mener at det er dypt problematisk at politikere og byråkrater gjennom avgifter forsøker å styre hvilke vinterdekk folk skal bruke. Valg av vinterdekk bør være et spørsmål om sikkerhet og kjøreforhold.

Flertallet i komiteen viser til miljø- og luftkvalitetshensyn som begrunnelse for gebyret. Det er legitime hensyn, men virkemidlene må være riktige. Svevestøv kan reduseres gjennom flere tiltak, bl.a. renhold og vasking av veier. Sånne tiltak retter seg mot selve problemet i stedet for å straffe enkeltgrupper av trafikanter. Det er også viktig å huske at piggedekk kan bidra til å redusere behovet for veisalt, noe som i seg selv skaper slitasje, miljøbelastning og kostnader for både kjøretøy og infrastruktur.

Fremskrittspartiet mener det er prinsipielt galt at kommuner kan ilegge gebyr på gjennomgangstrafikk på statlige veier. Når familier må betale for å passere en kommune på vei mellom to andre kommuner, utfordrer det både rettferdigheten og forutsigbarheten.

I Norge har vi ikke påbud om bestemte vinterdekk. Lovverket bygger på et viktig prinsipp: at sjåføren har ansvar for å sikre tilstrekkelig veigrep ut fra forholdene. Det er et klokt prinsipp. Det gir rom for skjønn, ansvar og tilpassing i et land med store klimatiske forskjeller. Fremskrittspartiet mener at praksisen med økonomisk å straffe dem som velger det de selv vurderer som de tryggeste vinterdekkene, må ta slutt. FrP mener at bilister som velger trafikksikre dekk, ikke skal straffes.

Vi må framheve tiltak som øker trafikksikkerheten på norske veier. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å

oppheve ordningen med piggedekkgebyr, og med det tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i saken. Jeg vil også varsle sekundær støtte til Senterpartiets forslag, som fremdeles ikke er tatt opp i salen, men som jeg går ut ifra at representanten Lien tar opp når han er her oppe etterpå.

Presidenten [18:59:16]: Representanten Mats Henriksen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Geir Inge Lien (Sp) [18:59:34]: Å avvikle ordninga med piggedekkgebyr handlar om spesielt tre viktige om- syn: folkehelse, kommunalt sjølvstyre og næringslivets behov for framkome.

Senterpartiet meiner på generelt grunnlag at ordninga med piggedekkgebyr er legitimert av omsynet til folkehelse og det kommunale sjølvstyret. Svevestøv og støy utfordrar luftkvalitet og folkehelse. Sjølv om luftkvaliteten har vorte betre dei siste åra, er det periodar, spesielt om vinteren, der luftutfordringane er eit problem. Kommunane har eit ansvar for å sikre god luftkvalitet, og piggedekkgebyret er eitt av fleire verkemiddel for å redusere belastninga på folkehelsa.

Senterpartiet lyttar til høyringsinnspela og erfarin- gane frå dei som faktisk er på vegen kvar dag. Næringstransporten har ein heilt annan situasjon enn privatbilar. For mange av dei er piggedekk ikkje eit val, men ei forsikring om at dei får løyst oppdraga sine uan- sett vêrforhold. Det er ikkje rimeleg at handverkarar, drosjen eller leverandørar skal skifte dekk kvar gong det er krevjande køyreforhold. Her må politikken vere ri- meleg og gjennomførbar. Difor føreslår Senterpartiet å unnta næringstrafikk frå piggedekkgebyr. Slik ivaretek vi både næringslivets behov, trafikksikkerheita og omsy- net til framkome utan å undergrave kommunens mog- leghet til å sikre betre luftkvalitet.

Eg ser at Høgre i sine merknader peikar på at kom- munane vil tape pengar på ei eventuell avvikling av piggedekkgebyr. Dette meiner Senterpartiet ikkje er eit relevant argument. Bilistane har nok av krav på seg med skattar og avgifter, og kommunane kan ikkje budsjettere med ei slik innkrevjing.

Senterpartiet står fast ved at helse, tryggleik og lo- kalt sjølvstyre må vege tungt, men òg at staten skal sør- gje for at regelverket ikkje rammar dei som held Noreg i gang. Eg tek dermed opp Senterpartiets forslag i saka.

Presidenten [19:02:11]: Representanten Geir Inge Lien har teke opp det forslaget han viste til.

Oda Indgaard (MDG) [19:02:25]: Dette forslaget handler ikke om trafikksikkerhet. Det handler om hvem vi skal prioritere i byene våre. Forslaget om å fjerne piggedekkgebyret viser en politikk hvor hensynet til

bilistene settes foran de svakeste gruppene i samfunnet: unger, eldre og personer med nedsatt immunforsvar, hjerteproblemer og luftveisplager. I Norge er luftforurensningen i perioder på vinteren fremdeles så høy at det utgjør en alvorlig helserisiko, med mulige effekter på luftveiene, nervesystemet, fosterutvikling, sædkvalitet og stoffskifte, ifølge Folkehelseinstituttet.

Langvarig økte nivåer av svevestøv øker risikoen for sykdom og død, og den sammenhengen er funnet selv med veldig lave konsentrasjoner av svevestøv. På kalde dager er det et velkjent fenomen med dårlig luft i byene våre. Unger og astmatikere anbefales til tider ikke å oppholde seg ute. Det å redusere piggedekkbruk på plasser med dårlig luftkvalitet er et avgjørende virkemiddel for å redusere de alvorlige helse- og miljøskadene som følger av høye konsentrasjoner av svevestøv.

Norsk institutt for luftforskning viser at piggedekk rirer opp asfalten rundt 20 ganger mer enn det piggfrie dekk gjør. Ifølge Statens vegvesen sliter en personbil med nye piggedekk løs opp mot 50 kg asfalt i løpet av en vinter. For alle som er opptatt av å ta vare på det vi har og unngå sløsing, bør det være et argument å lytte til. Til representanten Henriksen kan jeg si at jeg tviler på at den asfalten som er kilden til mye av dette svevestøvet, er hensiktsmessig å vaske bort.

Som jeg har nevnt, er unger i storbyene særlig utsatt fordi konsentrasjonene av svevestøv her er høyere enn ellers i landet. Små unger har ikke ferdig utviklede luftveier, og forurensning kan påvirke utviklingen av organene. Unger med astma er spesielt følsomme og har ifølge Folkehelseinstituttet større risiko for å få kols i voksen alder. Samtidig er unger mer eksponert for luftforurensning fordi de oppholder seg mer utendørs og nærmere bakken enn voksne. Det er også de som har nytte av at vi har gode reguleringer på piggedekk. Det er kun tre byer som har valgt å benytte seg av muligheten, men den muligheten er det viktig at de får ha, for det lokale selvstyret.

Gjennom årevis med målrettet innsats har nivåene på svevestøv blitt redusert og luftkvaliteten blitt bedre, uten at det finnes holdepunkter for at trafikksikkerheten har blitt dårligere etter innføring av piggedekkgebyret. Selv om jeg har fått mine første grå hår i løpet av høsten som var, husker jeg faktisk veldig godt da jeg som student i Bergen – for ikke så mange år siden – opplevde at bilister bare fikk lov til å kjøre annenhver dag på grunn av oddetalls- og partallskjøring fordi lufta var så dårlig. La oss ikke gå tilbake i tid.

Det er ikke en privatsak å forurense lufta som vi alle puster inn. Samtidig er det for inngripende å forby piggedekk helt. Det finnes helt reelle årsaker til at enkelte har piggedekk på bilen, og da er et gebyr en effektiv måte å begrense den piggedekkbruken til dem som faktisk har behov.

Det er ikke en frihet en har, om ens holdninger fører til tidlig død eller skade for andre. Vi som samfunn har et ansvar for å regulere det. Ved å fortsette å la kommunene ta i bruk en bred variasjon av verktøy for å redusere mengden svevestøv er det håp om at både unger og voksne kan leve et godt liv i byene våre i framtiden.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:05:47]: Jeg er glad for at flertallet i komiteen tilrår ikke å vedta representantforslaget fra Fremskrittspartiet. Piggedekkforskriften og piggedekkgebyret er et kommunalt virkemiddel og verktøy for å bedre lokal luftkvalitet. Dette er en ordning som er treffsikker, og det er et effektivt virkemiddel.

Lokal luftkvalitet har generelt blitt bedre i Norge de siste årene. Det skyldes at det har vært gjort et målrettet arbeid. Likevel er det fortsatt høye nivåer av svevestøv i enkelte kommuner. Det er derfor viktig at kommunene som forurensningsmyndighet har tilstrekkelig med virkemidler i sin verktøykasse, nettopp for å sikre befolkningen ren og bedre luft.

Dette er også et tema vi ser aktualiserer seg. Den siste tiden har vi sett at det har vært høyere nivå av svevestøv og luftforurensning i de største byene våre, og på slike dager er det viktig at kommunene har tilstrekkelig mange og effektive virkemidler for å håndtere situasjonen. Det skal være helsemessig trygt for alle å ferdes i våre gater, og komitéflertallets tilråding er derfor viktig.

Jeg har merket meg at forslagsstillerne i hovedsak begrunner sitt forslag med trafikksikkerhet. La meg knytte tre korte kommentarer til den begrunnelsen.

Dagens piggedekkordning balanserer mellom hensynet til miljø, trafikksikkerhet og framkommelighet. Det er ikke forbudt å bruke piggedekk i kommuner som har innført ordningen, men i henhold til forurenser betaler-prinsippet er det slik at de som kjører med piggedekk, betaler en begrenset kompensasjon for forurensningen det medfører. Vask av veier og andre driftstiltak er viktige virkemidler, men slik vask utføres allerede på en god måte i dag. Poenget er imidlertid ikke enten-eller, men både-og, siden det er en kombinasjon av tiltak som sikrer bedre luftkvalitet.

Jeg vil kort kommentere at forslaget om å unnta næringstrafikk fra piggedekkordningen bryter med prinsippet om at forurenser skal betale. Slik sett er heller ikke jeg enig i det forslaget.

Presidenten [19:08:07]: Det vert replikkordskifte.

Mats Henriksen (FrP) [19:08:21]: Statsråden sier at piggedekkgebyret handler om miljøhensyn. Samtidig vet vi at piggedekk gir bedre veigrep på is og blankpolerte vinterveier, noe som åpenbart har betydning for trafikksikkerheten. Norsk regelverk bygger på at det er sjåføren selv som har ansvaret for å ha tilstrekkelig veigrep ut fra

forholdene. Det har vært et grunnleggende prinsipp i norsk trafikklpolitikk, men piggedekkgebyret innebærer i realiteten at myndighetene forsøker å styre hvilket dekkvalg folk skal ta. Mener statsråden at økonomiske virkemidler som kan føre til at færre velger det de selv oppfatter som tryggest dekkvalg på krevende vinterføre, er forenlig med målet om økt trafikksikkerhet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:09:09]: Jeg mener at folk har rett til et så langt liv som overhodet mulig, og jeg mener at folk har rett på god folkehelse og god luftkvalitet. Piggedekkbruk medfører svevestøv, det medfører risiko for tidlig død, og det medfører risiko for alvorlig sykdom. Derfor regulerer vi det gjennom en avgift.

Mats Henriksen (FrP) [19:09:31]: Svak trafikksikkerhet tar også liv – men ok.

Piggedekkgebyret har en tydelig sosial slagside. De som bor i distriktene der vinterforholdene ofte er langt tøffere enn i storbyene, har gjennomgående lavere inntektsnivå enn befolkningen i de største byene. Samtidig er det disse bilistene som i større grad er avhengige av bilen i hverdagen, og som oftere kjører eldre og fossile biler, både av økonomiske grunner og fordi kjørebehovet er annerledes. Da oppstår det et paradoks fordi de bilistene som har størst behov for trygt vinterutstyr og minst økonomisk handlingsrom, også risikerer å bli hardest rammet av slike gebyrordninger når de må inn til byene. Mener statsråden at piggedekkgebyret er en sosialt og geografisk rettferdig politikk?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:10:24]: Ja.

Mats Henriksen (FrP) [19:10:35]: Statsråden er opptatt av prinsippet om at forurenser skal betale. Det er et prinsipp Fremskrittspartiet i utgangspunktet forstår, men i praksis betaler bilistene, og særlig de som kjører fossilbiler, allerede svært mye. Drivstoff blir stadig dyrere under Arbeiderparti-regjeringen, og mange betaler store bompengeregninger, særlig i bypakkeområdene. Når man i tillegg ilegger piggedekkgebyr, som i realiteten også rammer mange av de samme bilistene, framstår det som at forurenser ikke bare betaler én gang, men flere ganger for den samme kjøringen. Hvor går grensen for når prinsippet om at forurenser betaler går over til å bli en urimelig dobbelt- eller trippelbeskatning av vanlige bilister?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:11:21]: Dette blir en sammenblanding av ulike forhold. Vi har CO₂-avgift i Norge fordi vi priser CO₂-utslipp. Det er det bred politisk enighet om i Norge, stort sett. Det er den måten vi sørger for at man får det over på alternative energikilder, som f.eks. elektriske biler. Piggedekkgebyr er et verktøy for kommunene for å håndtere luftforurens-

ning, og det er et annet perspektiv. Det er en kjensgjerning at luftforurensning er farlig. Det fører til tidlig død. Det er også et sosialt perspektiv ved at folk som bor langs disse store fartsveiene, bor i områder med større sosiale utfordringer enn det kanskje er i de områdene som distriktsrepresentanten er opptatt av. Det sosialt rettferdige er jo at folk som bor i en by, og langs disse belastede hovedveiene, har rett på ren luft.

Mats Henriksen (FrP) [19:12:14]: Jeg registrerer at statsråden mener at det er greit at vi både dobbelt- og trippelbeskatter norske bilister. Statsråden begrunner piggedekkgebyret med miljø og svevestøv. Samtidig vet vi at mindre bruk av piggedekk kan føre til økt bruk av veisalt, for å opprettholde framkommelighet og sikkerhet. Salt gir dokumenterte miljøproblemer, korrosjon på kjøretøy, skader på infrastruktur, og det påvirker natur og drikkevann. På tøffe vinterdager ser vi omfattende bruk av salt på de største veiene rundt de store byene, og man kan i mange tilfeller spørre seg hvor hensiktsmessig denne bruken er. Hvordan vurderer statsråden den samlede miljøbelastningen når redusert piggedekkbruk kan føre til økt saltbruk på norske veier?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:12:59]: Som jeg har forsøkt å si en rekke ganger nå, er det veldig ulike hensyn som skal ivaretas. Trafikksikkerhet ivaretar vi selvfølgelig ved at det skal være friksjon på veien. Det kan være salt, men det er ikke riktig det som representanten sier: På tøffe vinterdager må man også strø med sand. Man må gjøre ulike valg ut fra ulike forhold. Vi er opptatt av trafikksikkerheten, men vi kan ikke tillate å fjerne en veldig effektiv og godt begrunnet ordning som handler om å skaffe befolkningen frisk luft.

Presidenten [19:13:29]: Replikskordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på 3 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [19:13:47] (komiteens leder): Dette begynner å bli en litt interessant debatt. Da jeg hørte på representanten fra MDG, sa hun at det finnes grunner til at man må kjøre bil med piggedekk, men da får man bare betale. Det er jeg ikke overrasket over når det gjelder MDG, for bilistene er jo nesten på grensen til en styggedom – hadde jeg tenkt å si, og det er vel lov, det er vel ikke noe veldig ufint – og bilen er liksom fienden til MDG, spesielt i byområdene. Det at de gjerne kan tenke seg å få bilistene med enda mer avgifter, er ikke overraskende, men jeg har lyst å utfordre litt, for det er morsomt når man nå argumenterer som man gjør. Jeg synes det er interessant å se den rapporten som har kommet i Drammen, hvor elbusser og elbiler, som sliter mer på veibanen, nå er blitt en stor utfordring for

veinettet. Når representanten var opptatt av en bil som ødelegger 50 kg asfalt med piggdekk, kunne det vært interessant å høre hva representanten mener om det.

Jeg bare registrerer at de andre partiene er opptatt av kommunene som får redusert inntektene sine hvis man nå fjerner piggdekkgebyret. Jeg mener at man totalt underkommunerer og ikke er villig til å se hva dette handler om, nemlig trafikk sikkerhet. Fagfolk sier klart og tydelig at en del av dagene på vinterføre, i bl.a. Oslo og områdene rundt, burde ca. 20 pst. hatt piggdekk, for å sørge for framkommeligheten også for andre bilister, de som da velger ikke å ha piggdekk. Jeg vet jo at i denne salen og med den regjeringen vi har, er man veldig glad i at bilistene bare skal få nye avgifter og måtte betale enda mer. Det er Fremskrittspartiet veldig skeptisk til, og vi mener at det finnes gode faglige begrunnelser for hvorfor man bør si nei til dette.

Man skal ta hensyn til astmatikere og andre. Det er viktig, og jeg mener det også er gode argumenter rundt det. Man tror liksom at i det øyeblikket man fjerner en avgift, begynner alle å kjøre med piggdekk, men det er jo ikke sånn verden fungerer. De som kjører med piggdekk, gjør det fordi de er avhengig av å ha en bil, eller de bor på et sted som gjør at man er avhengig av piggdekk. Jeg kjører selv uten piggdekk, og jeg kommer ikke til å skifte til piggdekk hvis piggdekkavgiften skulle bli borte, for jeg synes det er veldig greit å kjøre med bil uten pigger. Det er i hvert fall veldig deilig når man kjører på en motorvei, hvor det bråker ganske mye hvis man setter på disse piggdekkene. Jeg vet at det er mange partier i denne salen som er kjempeglade hvis man kan sørge for å finne noen nye avgiftskuer, og bilistene er ofte en av disse.

Oda Indgaard (MDG) [19:17:04]: Jeg kan ikke dy meg når jeg observerer at representanten Hoksrud mener å vite min følelsesmessige kobling til bil. Da må jeg informere om at det absolutt ikke er noe hat ute og går der.

Det er faktisk sånn at når man legger på et gebyr, gir det en oppmerksomhet rundt hva denne negative konsekvensen av å bruke piggdekk er, og det gjør kanskje at man tenker seg om en ekstra gang.

Det er ikke snakk om at dette er «å flå bilistene». Det koster 35 kr dagen, eller 1 400 kr i løpet av en vinter. Det er penger det er snakk om, men det er likevel ikke den mengden som gjør at det ikke er verdt å tenke på hva vi får igjen for det. Vi får altså igjen betraktelig mange flere dager hvor det er trygt for ungene våre å være ute og leke på skolen eller i barnehagen, og hvor eldre som sliter med luftveissykdommer, kan gå trygt til butikken eller bevege seg utendørs på andre måter uten å være redd for å bli dårlig. Det mener jeg det er verdt å hegne om, og det

mener jeg det er verdt å sikre nok tiltak for, for å bevare den lufta vi har.

Jeg vil tilbake til Bergen: Det er heller ikke noe særlig hvis vi skal gå tilbake til en tid da det var så dårlig luft at man bare kunne bruke bilen – de som trengte å bruke bilen – annenhver dag. Det skaper utrolig uforutsigbarhet blant dem som har det behovet. Da er det betraktelig bedre at vi klarer å sikre den lufta på en bedre måte, noe som piggdekkgebyr og andre tiltak som vi skal diskutere her senere i dag, kan hjelpe til med.

Presidenten [19:18:42]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [19:18:47]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Geir Inge Lien om å bevare og videreutvikle Steinberg stasjon (Innst. 91 S (2025–2026), jf. Dokument 8:40 S (2025–2026))

Presidenten [19:19:06]: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Oda Indgaard (MDG) [19:19:39] (ordfører for saken): Som saksordfører skal jeg først si noe generelt om saken. Dette dreier seg om Steinberg stasjon, som nå har mistet 13 stopp i døgnet. Denne saken har engasjert noe voldsomt i lokalsamfunnet Steinberg, og selv om saken kun omhandler reduksjon i antall stopp, oppleves det for pendlere og andre som har lagt opp hverdagen sin etter et togtilbud, som et veldig inngripende tiltak. I Buskerud er det heller ikke takstsamarbeid mellom Vy og den fylkeskommunale transporten, og dermed er det ikke reell byttemulighet mellom ulike transportformer for dem som kjøper månedskort.

Steinberg stasjon betjener et område med småhusbebyggelse og desentralisert bosetting, der mange har valgt å bosette seg nettopp fordi det er gode forbindelser både østover og vestover. En systematisk nedbygging av tilbudet vil også gjøre at de resterende avgangene blir mindre attraktive, og gi en selvforsterkende negativ effekt, for det blir mer krevende å benytte toget for pendling om man f.eks. har tidsnød og må hente i barnehagen, når antallet avganger reduseres.

Vi i Miljøpartiet De Grønne vil gjøre jernbanen til et mer attraktivt transportalternativ, som oppleves å være tilgjengelig når man trenger det. Et godt utbygd og stabilt stasjonsnett er en viktig forutsetning for det. Det å svekke de tilbudene er å gå i helt feil retning, og det gjør at folk ikke lenger opplever det som attraktivt å velge togtransport.

Steinberg er dessverre ikke den eneste stasjonen som er rammet. Fra 14. desember forsvant 90 pst. av avgangene fra Svingen stasjon på Kongsvingerbanen. Tilbudet oppleves allerede som begrenset utenfor rushtid, og pendlerne på både Steinberg og Svingen blir pålagt en uforholdsmessig stor byrde for forsinkelser som i stor grad skyldes mangel på oppgraderinger av flaskehalser på tognettet vårt i tide. En utvikling med stadig dårligere og mindre forutsigbart kollektivtilbud gjør det krevende å nå nullvekstmålet i byene, i en tid da biltrafikken er på vei opp. Buss er ikke et realistisk alternativ til tog for mange pendlere, fordi det medfører veldig mye lengre reisetid og en kraftig økning i kostnader.

Til slutt vil jeg takke alle komiteens medlemmer for samarbeidet i denne saken.

Anniken Refseth (A) [19:22:33]: Jeg viser til representantforslaget, Dokument 8:40 S for 2025–2026, om å bevare og videreutvikle Steinberg stasjon.

Bane NOR skal sørge for at ruteplanen er et realistisk verktøy for å levere punktlig tog til de reisende. Det å kutte enkelte stopp på utsatte strekninger er et virkemiddel som gir flere punktlig tog til flere passasjerer. Ruteplanen er kontrakten vår med folket. Det er den folk innretter livene sine etter: hvor de skal bo, hvordan de skal komme seg til jobb og skole, og hvordan hverdagen skal gå opp. Spesielt inn mot de store byene er toget helt avgjørende. Da må togene gå når de skal, og ikke bare stå oppført i en tabell.

Punktlighet er ikke et tilleggsmål. Det er selve forutsetningen for tillit til jernbanen. For å bedre punktligheten har Bane NOR gjort faglige grep. Ett av dem er å redusere antall stopp på enkelte avganger ved Steinberg stasjon. Det er ikke et lett valg, men det er et nødvendig valg, og viktigst: Det virker. Vi ser allerede forbedringer i punktligheten på linje R12.

Vi kan selvfølgelig velge å detaljstyre ruteplanene politisk – leke ruteplanleggere her i salen – men da gjør vi to ting samtidig: Vi setter til side målet om bedre punktlighet, og vi tar tilbake en oppgave vi bevisst har lagt til fagmiljøene. Vår rolle er ikke å bestemme hvert stopp. Vår rolle her er å sette mål og retning og la fagfolkene levere.

Ja, dette handler om prioriteringer. Vi må tørre å stå i at noen får et litt redusert tilbud når det betyr at flere får et mer pålitelig togtilbud. Bane NORs analyser viser

at stopp på Steinberg bidrar til forsinkelser som forplanter seg videre i et tett sammenkoblet jernbanenett, også til regiontog, fjern tog og godstog på Sørlandsbanen. Små forsinkelser får store konsekvenser.

Antall daglige stopp er redusert fra 43 til 30. I rushtiden stopper fortsatt sju av ti tog på Steinberg. De fleste reisende har fortsatt et rimelig godt tilbud, og det finnes i tillegg et parallelt busstilbud til Drammen med god frekvens.

Det andre forslaget gjelder parkeringsplasser. Også her er ansvarsforholdene klare. Pendlerparkering ligger til Bane NORs styre. Staten skal være varsom med å gripe inn i enkeltsaker.

Et godt jernbanetilbud handler både om lokal tilgjengelighet og om helheten i systemet. I denne saken må vi respektere faglige vurderinger, tydelige ansvarsgrenser og behovet for bedre punktlighet. Det er til beste for flertallet av de reisende og for tilliten til jernbanen.

Bård Hoksrud (FrP) [19:25:45] (komiteens leder): Politikk handler først og fremst om folks hverdag, om den småbarnsfamilien som må rekke jobb og barnehage, om lærlingen som tar toget til skolen, om pendleren som har valgt å bosette seg nær en stasjon, nettopp fordi en ønsker å bruke toget. Når folk tar sånne valg, forventer de noe helt grunnleggende: at toget faktisk stopper på stasjonen. Det burde vært selvsagt.

For Fremskrittspartiet handler dette om trygghet og frihet i praksis – trygghet for at tilbudet en planlegger livet sitt rundt, faktisk består, og frihet til å velge mellom flere ulike transportmidler og med det skape seg en praktisk hverdag. Når stasjonstilbud fjernes og togtilbudet med det svekkes, tar man bort nettopp denne friheten og gjør samtidig toget til et mindre attraktivt og praktisk transportmiddel. Det er dårlig politikk.

Fremskrittspartiet har gjennom mange år vært det partiet som klarest og tydeligst har stått opp for Steinberg stasjon. Vi tok kampen da vi satt i regjering, og vi tar den fortsatt. For oss er ikke dette symbolpolitikk, det er praktisk samferdselspolitikk. Skal vi få flere til å bruke tog, må vi sørge for at togene går når folk trenger dem, sørge for at de stopper der folk bor, og sørge for at infrastrukturen faktisk vedlikeholdes. Derfor har FrP også foreslått økte bevilgninger til vedlikehold av jernbanenettet, sånn at vi kan opprettholde tilbud som bl.a. Steinberg stasjon. Det hjelper lite å bygge nytt hvis vi lar det eksisterende forfalle.

Vi er også tydelige på noe annet: Dette er ikke et enten-eller. Norge trenger både bedre jernbane og bedre veier. Folk har ulike behov. Noen tar tog, noen kjører bil, mange gjør begge deler. FrP er partiet som tar folks faktiske hverdag på alvor, og ikke har ideologiske skylapper. Det er nettopp derfor vi står her i dag. Å rasere tilbudet

ved Steinberg stasjon sender feil signal. Å styrke stasjonen sender riktig signal: at vi satser på pendlerne, at vi satser på nærmiljøet, at vi satser på trygge, frie og forutsigbare reisevalg.

Fremskrittspartiet vil derfor være krystallklart: Vi støtter å opprettholde og videreutvikle tilbudet ved Steinberg stasjon. Et godt utbygd stasjonsnett er en forutsetning for at toget skal være et attraktivt transportmiddel i hverdagen til folk. Jernbanens problem er ikke stasjonsnettet eller passasjerene, det er gammel infrastruktur og et elendig vedlikehold av både spor og materiell.

Det er ikke til å forstå at regjeringen velger å trappe ned stasjonstilbudet og samtidig trappe opp vedlikeholdsetterslepet. I 2026 skal vedlikeholdsetterslepet øke med 2 mrd. kr. Denne politikken gjør definitivt ikke jernbanen bedre. For togkundene vil situasjonen bare bli verre. Skal folk velge toget, må toget stoppe i nærheten av der de bor.

Samferdselspolitikk handler ikke om systemer, det handler om mennesker og hvordan deres hverdag skal fungere. Derfor ønsker jeg å anbefale innstillingen som Fremskrittspartiet står bak. Til MDG: Det er ikke ofte vi er enige, men her er vi virkelig enige.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Trond Helleland (H) [19:28:57]: I Bane NOR har de ansvaret for å tildele infrastrukturkapasitet på det norske jernbanenettet. Dette følger av jernbaneforskriften. Det er litt vanskelig for oss her på Stortinget å overprøve rutemønsteret på de enkelte stasjonene.

Det har vært og er et voldsomt engasjement hos dem som bor i Steinberg, mellom Mjøndalen og Høkkund, for å opprettholde stoppmønsteret. Det skjønner jeg, jeg skjønner det veldig godt. Det som er kritikkverdigg, er at det overhodet ikke har vært noen form for dialog med verken kommune, fylke eller beboere. Det er her jeg mener at Stortinget må si tydelig fra – og det gjør også flertallet – om at en må ha en dialog på et helt annet nivå.

I Nedre Buskerud er mange av oss kjent med at en baler litt med denne Buskerudbyen og Buskerudbypakken. En av grunnene til at dette er vanskelig, er at jernbanen ikke oppleves som en aktør som deltar i arbeidet for å bedre kollektivtilgangen for Buskeruds befolkning. Jernbanen kjører inn tusenvis av pendlere mellom Drammen og Oslo, eller mellom Kongsberg og Oslo, men utallige forsøk på å få Bane NOR i tale for at de blir en aktiv del av det arbeidet, viste seg vanskelig.

Det synes så godt når vi nå – staten, Stortinget – har bevilget, bygd og åpnet et nytt sjukehus i Drammen, til 18 mrd. kr. Det har vært kjent i mange år at det skulle åpne, og når det åpner, er det to tog som stopper på Brakerøya stasjon.

De starter på Drammen stasjon, som ligger et par kilometer unna. Ingen andre tog fra Buskerud – om det er Bergensbanen, om det er Kongsberg–Eidsvoll, Sørlandsbanen, Vestfoldbanen eller andre – stopper på Brakerøya stasjon.

Det kunne ha gått av og på tusenvis av passasjerer der hver dag. Det er mange tusen ansatte på det sjukehuset, det er mange pasienter som skal inn og ut. Dette er dårlig samfunnsplanlegging. I stad snakket vi om droner og silotenking. Her er det også silotenking. Det er dårlig samfunnsplanlegging. Staten bevilger 18 mrd. kr til et sjukehus, men toget stopper ikke der – på tross av at stasjonen er bygd for at en skal kunne gå tørrskodd inn på sjukehuset.

Både Steinberg og Brakerøya fortjener en bedre behandling, og da må det være dialog med lokalsamfunnet.

Geir Inge Lien (Sp) [19:32:17]: Rutekutt ved Steinberg stasjon er eit tydeleg eksempel på ein praksis i jernbaneforvaltinga som ikkje er berekraftig for lokalsamfunnet langs sporet. Stasjonen betener eit område med spreidd busetjing, der mange familiar har valt å leve sine liv fordi stasjonen gjev gode forbindelsar både aust- og vestover. Rutekutt for dei reisande vert opplevd som eit svik frå samfunnet.

Steinberg stasjon er eit eksempel på den ukulturen som råder i Bane NOR. Mindre stasjonar vert kutta i ruteplanen for å oppretthalde punktlegheita mellom dei større stasjonane. Bane NOR Eiendom nektar å utvikle stasjonane ved ikkje å leggje til rette for fleire parkeringsplassar. Det er faktisk 300 reisande som brukar stasjonen, noko som utgjer 16 pst. av dei som bur på Steinberg. Med fleire parkeringsplassar, slik Senterpartiet føreslår, kunne andelen kanskje vore endå høgare. Dette er departementsstyrt sentralisering i praksis, og forsterka av ein minister som gøymer seg bak ansiktslaust byråkrati. Tre hundre reisande er ikkje eit lite tal. For Senterpartiet er dette heilt klart ei politisk prioritering som Stortinget definitivt skal kunne meine noko om.

I haust var eg på besøk på Steinberg og møtte flotte, engasjerte representantar frå velforeininga og andre som er opptekne av å ha eit godt kollektivtilbod langs heile sporet. Eg vil rose dei for innsatsen. Forslaget om å gjenopprette rutefrekvensen til det nivået det låg på før jul i fjor, ser heldigvis ut til å få eit fleirtal i denne salen på tysdag. Det viser at det nyttar å engasjere seg.

Steinberg stasjon er ikkje aleine om å bli kutta i punktlegheitas namn. For oss i Senterpartiet er det viktig at toget stoppar der det bur folk, og tek på folk.

Remi Sølberg (R) [19:35:02]: Stasjoner etableres der folk bor, og stasjoner skaper også steder der folk vil være, og der folk vil bo. Historien om Steinberg stasjon

er også en slik historie. Det er mye mer enn et punkt på et jernbanekart. Det er livsnerven i lokalsamfunnet – for pendlere, elever, unge, eldre og folk uten bil. Likevel føles det i debatten som om stasjonen behandles som en utfordring, fordi togstoppet står i veien for Bane NORs mål om punktlighet. Som politiker fra Rødt er jeg redd for at dette blir et feilspor i jernbanepolitikken. Når systemets egne måltall blir viktigere enn menneskene det er ment å tjene, har vi mistet retning.

Jeg forstår Bane NORs argumenter om at det gir bedre punktlighet med færre stopp, at mer luft i ruteplanen og fleksibilitet gir færre sjanser for følgefeil, men punktlighet for hvem? Et tog som er presist, men som ikke stopper der folk bor, er ikke et fullgodt kollektivtilbud. Da er det bare effektiv transport for de færre og ikke et fellesgode for de mange. Steinberg stasjon gjør det mulig for folk å bo og jobbe i distriktet uten å være avhengig av bil. Det er viktig. Å fjerne eller svekke stopp rammer folk i hverdagen, og det rammer ofte dem som ikke har andre alternativer.

Rødt mener at jernbanen er samfunnskritisk infrastruktur, og skal banen bli mer pålitelig og punktlig, må vi prioritere vedlikehold, flere kryssningsspor, bedre ruteplanlegging, og ikke bygge ned stasjoner eller redusere stoppene der folk faktisk bor, og der de reiser fra. Skal punktlighet være et mål i seg selv, eller er det et virkemiddel som gir folk tillit til en tilgjengelig og rettferdig kollektivtransport?

Vi trenger en satsing – mer dobbeltspor, styrke vedlikeholdet, flere kryssingsmuligheter og realistiske rutetider, som gir både stabil drift og nødvendige stopp. Da er ikke problemet Steinberg stasjon, problemet er manglende politisk vilje til å prioritere fellesskapsløsningene framfor markedslogikk. Heldigvis eier vi jernbanen, og heldigvis har vi et styringsflertall som ønsker å sikre politikk slik at vi kan utjevne forskjeller og ikke forsterke dem.

Derfor sier Rødt: Punktlighet er viktig, men rettferdighet og tilgjengelighet er enda viktigere. Vi kan ikke la måltallene vinne over et lokalt engasjement – og det har vært stort. Toget skal stoppe der folk bor. Steinberg stasjon må bestå, og den må prioriteres. Folket skal ha sitt tog.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [19:38:20]: Steinberg stasjon er et lite stopp på kartet, men en stor del av hverdagen for veldig mange på tettstedet Steinberg med ca. 2 000 innbyggere i Drammens-regionen. Over 80 000 reiser i året – mer enn 350 hver arbeidsdag – skjer på denne stasjonen. For mange familier er dette ikke bare et tilbud, men et nødvendig bindeledd for å få arbeid, studier og hverdagslogistikk til å gå opp.

Steinberg har faktisk en av de høyeste andelene kollektivreisende i regionen med ca. 18 pst. daglige reiser. Når Bane NOR nå kutter fra 43 til 30 togstopp i døgnet, rammer det dem som gjør alt riktig. Det blir færre muligheter i rushtiden, og i skoleferier blir tilbudet enda dårligere. Dette er et alvorlig slag mot et lokalsamfunn som allerede har tilpasset seg en hverdag med tog, og som i stor grad har valgt bort bilen.

Proessen bak dette vedtaket har ikke vært god nok. Buskerud fylkeskommune ble ikke involvert før høringsfristen var ute. Det bryter med grunnleggende prinsipper om medvirkning og samordning mellom statlige etater og lokaldemokratiske nivåer, og det skaper tvil om hvorvidt Bane NOR faktisk har hjemmel til å endre stoppmønsteret når trafikkavtalen mellom Vy og Jernbanedirektoratet har Steinberg inne i grunnruten. Slike uklarheter burde ikke få stå uprøvd.

Argumentet om punktlighet holder heller ikke mål. Punktlighetsproblemene oppstår i Oslo-navet, ikke mellom Drammen og Kongsberg. Oppgraderingene i Drammen og på Gulskogen har gjort strekningen mer robust, så å kutte et velfungerende stopp med høy reise-frekvens på denne strekningen framstår som et tiltak uten faglig tyngde. Derimot vet vi at dette kuttet vil øke bilbruken. Det går rett i strid med nullvekstmålet, og det vil påføre fylkeskommunen behov for dyrere buss- og parkeringsløsninger. Når vi har et lokalsamfunn som faktisk velger toget, burde staten svare ved å styrke tilbudet, ikke svekke det.

KrF støtter derfor forslagene om å beholde dagens stoppmønster ved Steinberg. Vi støtter også å legge til rette for flere pendlerparkeringsplasser, fordi for mange er bilen til stasjonen en nødvendig del av reisen. Vi støtter også det tredje forslaget, om at endringer i stoppmønstre skal drøftes med lokalsamfunnet, kommuner og fylkeskommuner. Det skulle være en selvfølge.

Dette handler om forutsigbarhet, det handler om lokaldemokrati, og det handler om tillit til at staten styrker gode kollektivløsninger framfor å svekke dem.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:41:14]: Jeg er glad for at det er stort engasjement i Stortinget for jernbanen. Jeg deler det engasjementet, og jeg følger tett opp arbeidet med å bedre både punktlighet og togtilbud.

Det kjøres svært mange avganger i Norge, og det er tett mellom togene. Jernbanen er et komplekst system, og små justeringer som å kutte enkelte stopp kan få store positive ringvirkninger. Bedre punktlighet er som kjent noe som særlig togpassasjerene er opptatt av, men også denne salen. Jeg har stått mange ganger i denne salen og svart om punktlighet, og Stortinget er enig i disse punktlighetsmålene.

Endringene som Bane NOR gjorde i ruteplanen for 2026, er nettopp for å bedre punktligheten for de store reisestrømmene på Østlandet og Sørlandsbanen. Bane NOR forventet 20 pst. reduksjon i forsinkede tog på linje R12 og reduserte følgeforsinkelser for tog på andre, tilstøtende linjer. Statistikken hittil viser enda bedre resultater.

Togpendlerne fra Steinberg har fortsatt et godt togtilbud. Det er viktig å holde fast ved. Syv av ti rushtidstog stopper på stasjonen.

Både Bane NOR, departementet og Stortinget må ta hensyn til regelverket som gjelder, og som følger av regler i EØS-avtalen. Bane NOR plikter som infrastrukturforvalter å fordele kapasitet på en uavhengig måte for å oppnå størst mulig nytte av den knappe kapasiteten. Departementet har ikke myndighet til å overprøve infrastrukturforvalters tildeling av ruteleier eller diktere hvordan kapasiteten fordeles. Det er heller ikke egentlig mulig å endre regelverket, da det vil være i strid med EØS-avtalen. Det innebærer at et togselskap som har en avtale med staten, kun plikter å levere det togtilbudet selskapet får tildelt kapasitet til. Staten kan altså ikke forhåndsreservere kapasitet gjennom sine avtaler.

Før rutetildeling gjøres, bør endringer i ruteplanene skje i dialog med fylkeskommunene og lokale interesser for å se hele kollektivtilbudet i sammenheng, så jeg gir representanten rett i at det er et forbedringspotensial der. Det bør vi gjøre bedre neste gang.

Ved en del stasjoner tilbyr Bane NOR parkeringsplass for pendlere. Tilbud om pendlerparkering er et virkemiddel for at flere skal velge toget. Samtidig viser tallene til Bane NOR at mange av dem som bruker pendlerparkering, bor nær stasjonene. Bane NOR bruker derfor flere steder betaling som virkemiddel for å bidra til at de som har større behov for parkeringsplass, får tilgang til dette.

Presidenten [19:44:07]: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [19:44:26]: Det er ikke tvil om at Steinberg stasjon har hatt utfordringer før. Statsråden sier at man kan ikke, han kan ikke og departementet kan ikke gå inn og overstyre noe. Det har nok skjedd før, at det i hvert fall er gitt noen signaler om at man ønsker at Steinberg stasjon skal ha et godt tilbud. Det skjedde før denne statsråden overtok. Veldig mange som har bosatt seg i nærheten av Steinberg stasjon, har gjort det nettopp fordi toget går der, og fordi man har forutsatt at man skal bruke toget for å komme seg på jobb og andre ting.

Mener statsråden at det skaper trygghet for folk når et togstopp fjernes etter at man faktisk har innrettet lifene sine etter det, tatt høyde for det og bruker tilbudet? Vi vet at idet folk velger et annet transportmiddel, er det

veldig liten sjanse for at man kommer tilbake igjen. Det er veldig dumt når man egentlig ønsker å flytte mer over på jernbane og at man skal bruke toget.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:45:21]: Hvis det hadde vært riktig, kunne man vært enig i det, men det er ikke slik at man skal fjerne togstoppet. Stasjonen skal opprettholdes. Det dette handler om, er at det er to rushtidsavganger som ikke lenger vil stoppe ved Steinberg. I dag har de i gjennomsnitt 14 påstigninger i morgenrushet og 9 avstigninger i ettermiddagsrushet, ifølge tall fra Jernbanedirektoratet. Det er om lag 6,6 millioner reisende til og fra de øvrige stasjonene på linje R12, tilsvarende om lag 28 700 personer per dag. Det er veldig mange mennesker som får et vesentlig bedre tilbud som følge av dette grepet, og jeg er like opptatt av dem som jeg er opptatt av dem som da må velge en annen togavgang og tilpasse seg et annet togtilbud. Heldigvis har dette vist seg å ha gode effekter så langt. Man har fått færre følgeforsinkelser, også for andre tog. Hittil er følgeforsinkelser på Kongsberg–Oslo redusert med 27 pst. sammenlignet med fjoråret, og det viser at dette tiltaket virker.

Bård Hoksrud (FrP) [19:46:21]: Jeg registrerer at statsråden er komfortabel med de beslutningene som Bane NOR og operatørene nå har gjort, og at det skal føre til et dårligere tilbud for pendlerne på Steinberg stasjon. Det kan være greit om statsråden klart og tydelig sier om han vil gripe inn, eller om han bare mener at det er i orden at de blir kuttet. Han sier at det bare er tre avganger i rushtiden som blir borte, men for dem som bruker akkurat de avgangene, kan det være utfordrende. Å få hverdagen til å gå opp med familie og andre ting kan gjøre at man velger å bruke de avgangene som nå blir borte.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:46:58]: Det er vel slik at sju av ti avganger opprettholdes, og jeg kan også gjenta at det i gjennomsnitt var 14 påstigninger i morgenrushet og 9 avstigninger i ettermiddagsrushet, ifølge Jernbanedirektoratets tall. Jeg skjønner selvfølgelig at det er en utfordring for de personene, men det går vel ikke an å se fullstendig bort fra at det er 6,6 millioner reisende til og fra de øvrige stasjonene på linje R12, tilsvarende om lag 28 700 personer per arbeidsdag. Dette indikerer at det gir gevinst for dem, og det må jo være et poeng. Vi ønsker vel å tilby best mulig togtilbud til flest mulig personer?

Bård Hoksrud (FrP) [19:47:35]: Jeg tror vi er veldig enige om at vi ønsker at flest mulig skal få et best mulig tilbud, men når man da sier at man styrker og forbedrer jernbanen, sørger for bedre tilbud og ønsker at flere

skal bruke jernbanen, er altså svaret fra denne regjeringen at det ikke er så farlig for disse som bare er noen få, da betyr det ikke noe at man reduserer muligheten for å kunne bruke det togtilbudet. Jeg må bare ta til etterretning at det er sånn statsråden tenker og ser på dette. Han mener tydeligvis at det ikke er så viktig hvordan de dette gjelder, kommer seg til og fra jobben.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:48:11]: Jeg har ikke sagt at det ikke er viktig. Jeg har bare sagt at denne endringen gir et bedre togtilbud til langt flere. Jeg erkjenner åpent og ærlig at det er noen mennesker som får et dårligere tilbud, men de må da tilpasse seg og bruke andre avganger. Det er ikke sånn at Steinberg ikke skal ha mange stopp i løpet av en dag. Vi kommer til å ha et fortsatt godt togtilbud på den stasjonen, og så vil mange andre passasjerer få bedre reiseverdager med økt punktlighet. Representanten Hoksrud har stått her mange ganger og utfordret meg på punktlighetsmål – da bør man vel være med på reisen og ta oss til punktlighet. Dette er ikke det eneste tiltaket, vi skal også ta mange andre grep.

Geir Inge Lien (Sp) [19:48:57]: Dette er ei litt rar tilnærming fra statsråden, meiner eg. Når vi reduserer tallet på stopp, er ikkje det med på å by opp til dans med dei som skal bruke det; det er eit signal om vi byggjer ned. For deira region gjeld det over 300 reisande kvar dag. Det er ei stor mengd folk som har behov for kollektivtransport, og vi ønskjer ikkje dei over på vegen.

Ser ikkje ministeren at dette kan føre til at folk begynner å bruke andre løysingar og venner seg til det, i staden for at vi legg til rette for at toget stoppar, og at vi tek vare på strukturen som før jul?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:49:45]: Det går ikke an å se bort fra totaliteten i dette. Her er det slik at Bane NOR skal tildele ruteleie, og de skal gjøre det på en sånn måte at vi sørger for punktlighet og driftsstabilitet for norsk jernbane. Man har da gjort noen avveininger, og avveiningen er at noen får et litt dårligere togtilbud, mens veldig mange andre får et bedre togtilbud. Det er en fornuftig avveining, selv om også jeg selvfølgelig forstår frustrasjonen for dem som eventuelt må tilpasse seg og ta andre avganger.

Et poeng er at selv om vi måtte mene det ene og det andre om det, er det verken undertegnede eller enkeltrepresentanter som har ansvaret for å tildele denne ruteleien; det er Bane NOR. Det er i tråd med internasjonale forpliktelser dette landet har. Vi har nemlig tilsluttet oss en EØS-avtale, og det er et EU-direktiv som tilsier at det er Bane NOR som skal tildele ruteleier.

Geir Inge Lien (Sp) [19:50:44]: Vi kunne sagt mykje om EØS-avtalen, men for oss er det dette huset som må bestemme kva som skal styrast – og inga sak er for liten, inga sak er for stor.

Dette angår utruleg mange brukarar per dag, og no ligg det an til at det vert eit fleirtal på tysdag for dette forslaget. Vil ministeren følgje opp stortingsvedtaket, om det skulle verte fatta – at rutetilbodet skal vere som før jul, som fleirtalet her har sagt, ved at ein held på dei 43 avgangane dagleg frå Steinberg stasjon? Vil statsråden følgje opp Stortingets vedtak viss det skulle verte eit fleirtal for det på tysdag?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:51:28]: Jeg vil alltid ha som utgangspunkt å følge opp stortingsvedtak, men jeg må ha legal mulighet til å gjøre det. Jeg har redegjort for Stortinget at den myndigheten har ikke undertegnet; det har Stortinget gjennom lovvedtak tillagt andre myndigheter. Det må vi også forholde oss til.

Oda Indgaard (MDG) [19:52:01]: Folk planlegger livet sitt ut fra infrastruktur og hvilke reisemuligheter de har. De investerer i et hjem, de bidrar i et nabolag, og de søker seg til skole eller en arbeidsplass. Det at stasjoner mister tilbud på denne måten, river ned tilliten til jernbanen. Med den nåværende investeringstakten på jernbane, hvor vi vet at vedlikeholdsetterlepet fortsetter å øke: På hvor mange flere plasser forventer statsråden at man vil oppleve dårligere tilbud i årene som kommer?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:52:42]: Vi står nå midt i en revolusjon for norsk jernbane, både med betydelig utvidelse av skinnegangene med doble spor, med at det kjøpes nye togsett en masse, og med at det kommer en ny ruteplan som kommer til å gi et vesentlig bedre togtilbud til langt flere mennesker. Det er det vi holder på med.

Jeg tror ikke det er en konstruktiv tilnærming at vi her og nå i Stortinget skal bestemme rutetabeller. Vi gjør jo ikke det i fylkesting eller kommunestyre heller, altså at vi bestemmer stoppesteder og stoppmønstre. Vi tillater fagmyndighetene å gjøre de vurderingene, og det tror jeg er klokt også her.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [19:53:37]: Vi vet at på Sørlandsbanen i høst var 40 pst. av avgangene kansellert. Jeg skal være den første til å anerkjenne at statsråden har en tøff hverdag når det gjelder norsk jernbane.

Det som er mitt spørsmål, gjelder noe av det jeg nevnte i innlegget mitt, nemlig at det er en trafikkavtale mellom Vy og Jernbanedirektoratet. Den avtalen har Steinberg stasjon inne i den såkalte grunnruten, og det er skapt tvil om hvorvidt Bane NOR har hjemmel til å

endre stoppmønsteret. Det hadde vært nyttig å høre statsrådens synspunkter og kommentarer til det.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:54:18]: Det var jeg inne på i mitt innlegg. Det er slik at når man inngår trafikkavtaler, er det med utgangspunkt i hva man ser for seg framover, men det er ikke slik at Vy eller andre aktører er forpliktet til å levere et tilbud som de ikke får ruteleier til. Det er kapasitetstildelingen som dimensjonerer det, så det er ganske greit håndtert i avtalestrukturen.

Presidenten [19:54:42]: Replikordskiftet er avsluttet.

Morten Wold (FrP) [19:55:05]: I dag står vi her igjen og kjemper for Steinberg stasjon i Drammen kommune i Buskerud – nok en gang. At forkjemperne for stasjonen ikke har gitt opp for lengst, er beundringsverdig, for igjen, nok en gang, opplever vi at stasjonen forsøkes pint til døde når Arbeiderpartiet styrer Samferdselsdepartementet.

For 13 år siden skulle stasjonen legges ned, men ble reddet i siste liten – bl.a. takket være at det lille lokalsamfunnet på Steinberg ikke ga seg uten kamp. Stille og målrettet jobbet aksjonsgruppen for Steinberg stasjon, under kyndig ledelse av solide Olav Gåserød, for nytt liv på stasjonen. Flere av oss lokale stortingspolitikere støttet opp, og det var en stor dag da daværende samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen fra Fremskrittspartiet tre år senere kunne erklære stasjonen for rehabilitert og klar for økt trafikk.

Nå er stasjonens eksistens igjen truet. Statsråden sitter stille og ser på at Bane NOR – uten å informere en eneste sjel – eklatant fjerner 13 avganger i rushtiden fra stasjonen. Mange av de mer enn 350 personene, altså ca. 18 pst. av Steinbergs befolkning, som daglig bruker toget, kan nå velge: ta toget og komme en time for tidlig på jobb, eller ta toget og komme en time for sent på jobb.

Mange velger da bilen. Folk har flyttet til et voksende lokalsamfunn nettopp fordi togtilbudet har vært godt, og det har vært lett å pendle til Kongsberg, Drammen og Oslo. Nå vanskeliggjøres det, og da er det slik at med færre togavganger blir det færre reisende – som igjen gir Arbeiderpartiet og Bane NOR vann på mølla ved neste korsvei. Trafikken på Steinberg vil gå ned. Er det da kanskje ikke grunnlag for å opprettholde stasjonen? Blir det en ny kamp i neste runde mot ytterligere reduksjon i tilbudet, og på sikt nok en kamp mot nedleggingsspøkelset?

Fremskrittspartiet vil at togtilbudet skal reverseres og bringes tilbake til slik det var, når ny togrute skal implementeres i desember, og vi ønsker at regjeringen skal sørge for videre utvikling av Steinberg stasjon ved å leg-

ge til rette for flere parkeringsplasser for pendlere ved stasjonen – noe det er god plass og mulighet til.

La oss gi befolkningen på Steinberg tilbake fullskalatilbudet de hadde på jernbanen frem til Bane NORs hemmeligholdte reduksjoner trådte i kraft. Før i tiden sa vi gjerne: «Det går alltid et tog.» Det er en sannhet med modifikasjoner i dag, men nå har vi sjansen til å sørge for at uttrykket igjen kan brukes om togtilbudet fra og til Steinberg stasjon – om det er politisk vilje til det. La meg forsikre: Det skal ikke stå på Fremskrittspartiet.

Anniken Refseth (A) [19:57:52]: Jeg har et stort jernbanehjerte. La det ikke være noen tvil om det. Jeg har tidligere jobbet som ruteplanlegger i NSB, og som førstereis på Stortinget og i transportkomiteen er den aller største overraskelsen av alle at jeg igjen har havnet på ruteplankontoret og nå studerer grafiske togruter. Det er ganske detaljert, men det er én ting jeg vil trekke fram: Et ruteplankontor er et litt typisk nei-kontor. Det skal jeg prøve å forklare.

Det er litt som jeg sa i stad: Ruteplanen er kontrakten med kundene. Den bestemmer når toget skal gå, og den planlegger vi hverdagen vår etter. Vi må kunne stole på at toget faktisk går når det skal. Her kommer jeg tilbake til dette nei-kontoret, for ønskene er mange: flere avganger, flere stopp og nye tilbud – og representanten fra Rødt ønsker seg mer luft i ruteplanen. Jeg er helt enig, men det klarer vi ikke. Det er overoppfyllt. Ruteplanen er overoppfyllt.

Steinberg har fått redusert et visst antall stopp på enkelte avganger. Det gir positive resultater. Så kan vi velge å detaljstyre politisk, som jeg sa i stad, og vi kan leke ruteplanleggere. Dette er et ordentlig fag, folkens. Vi skal ikke leke ruteplanleggere, og vi skal ikke ta tilbake en oppgave vi har gitt til Bane NOR. Vi må tenke strategisk. Vi skal vite hvilke strekninger som skal prioriteres. Vi skal ha kontroll på hvilket behov som er viktigst, og så la fagfolkene finne løsningene.

Jeg vil understreke at Arbeiderpartiet også er opp-tatt av dialog og informasjon. Det er sånn at toget eies litt av oss alle. Det snirkler seg rundt gjennom kommunene våre, og det stopper på stasjonene våre. Alle vil ha tog i sin kommune, men det som er best lokalt, er ikke alltid best for helheten. Arbeiderpartiet tar ansvar. Vi står i at 300 reisende på Steinberg får noe redusert tilbud, for at 28 500 andre på samme strekning skal få tog som faktisk går når de skal. Det er et politisk valg, men det er også et ærlig valg.

Passasjertallene viser at det i snitt går ut over 14 påstigende i morgenrushet og 9 avstigende i ettermiddagsrushet. Alternativet er å love mer enn vi kan levere, svekke punktligheten og undergrave tilliten til hele togtilbu-

det. Det er ikke solidaritet. Det er uansvarlighet. Vi må prioritere.

Oda Indgaard (MDG) [20:01:05]: Representantene fra Fremskrittspartiet snakker om at det må være mulig å satse på både tog og vei. Dessverre er det sånn at politikken til både forrige regjering, hvor FrP og Høyre var med, og nåværende regjering ikke har evnet nok å planlegge for de målene politikerne har satt knyttet til nullvekstmål.

Det er ikke Steinberg stasjon eller andre stasjonstilbud isolert sett som er utfordringen for togets punktlighet, det er heller underinvestering, elendig vedlikehold og utdatert infrastruktur mange plasser. Brakerøya stasjon ved nye Drammen sykehus, som representanten Helleland var inne på, er et godt eksempel på hvor dårlig det går når man ikke klarer å planlegge store løft i ulike sektorer på samme tid. Over tid, med vekslende regjeringer og gjennom en massiv oppsplitting av ansvarsområdet – det må jeg også si – har ikke sektoren evnet å planlegge for å sikre det investeringsnivået som trengs for å nå nullvekstmålet for biltrafikk og/eller nye utbyggingsmønstre.

Jeg må si at jeg er utrolig skuffet over alle dem som har vært med på å få oss inn i dette sølet, men mest på vegne av de reisende, som nå opplever et dårligere tilbud enn det de burde ha. Det svekker tilliten til at vi politikere faktisk kommer til å gjøre de tiltakene som trengs for å nå de målene vi har besluttet, og det svekker også hver enkelts motivasjon til å legge om rutineene i hverdagen. Som representanten Hoksrud var inne på: Det er veldig vanskelig å skape nye rutiner, men når man først får dem brutt, er det vanskelig å gå tilbake igjen, for de gode vanene kan fort bli ødelagt.

Jeg er veldig lei meg for at vi har havnet i en situasjon der vi må gripe inn med detaljstyring, men når togene slutter å stoppe for å ta på de passasjerene de faktisk går der for, da sier det meg at det er på tide å stille spørsmål ved om målene for punktlighet faktisk er de riktige målene. Når folk ikke opplever forutsigbarhet i et tilbud over tid, er det da et pålitelig tilbud? Slik situasjonen er nå, går punktlighetstallene opp hvis tog kanselleres, eller hvis de bare tas ut av rutetabellen. Er det det som er den påliteligheten vi vil kjempe for på jernbanen? Jeg er glad for at vi klarer å redde Steinberg nå, men jeg er bekymret for hvordan vi skal kunne ha gode tilbud for reisende framover hvis vi ikke evner å øke investeringsgraden og klarer å sikre et tilbud for dem som trenger det.

Bård Hoksrud (FrP) [20:04:09]: Statsråd med portefølje, men åpenbart uten ansvar, for det er Bane NOR som skal bestemme hvordan rutetilbudet skal være, og det betyr at man da ikke kan gjøre noe med dette. Det var det statsråden sa tidligere i dag.

Statsråden sa videre at det ikke er så farlig, for det gjaldt ikke så mange, og det var mange andre som kom bedre ut. Noe av utfordringen er at man har en regjering som på samferdselsområdet ikke tar innover seg de enorme utfordringene som er der. Vi har to år etter hverandre hatt en trontale hvor ordene samferdsel, veier eller jernbane altså ikke er nevnt en eneste gang.

Noen sier at vi ikke skal være ruteplankontor. Nei, det skal vi ikke være, men vi skal være ombudsmenn og -kvinner for befolkningen vår. Det er i hvert fall Fremskrittspartiet, og det er en rolle vi mener er viktig å ta på alvor. Derfor er vi glad for forslaget til Senterpartiet. Jeg tror at man undervurderer hva det betyr for folk hvis man begynner å redusere tilbudet. Det skaper en utrygghet, det skaper en usikkerhet, og det betyr altså at man velger å finne andre måter å reise på og andre steder å reise fra.

Som telemarking fra Grenland var det en periode man nesten var imponert over folk som klorte seg fast i jernbanen for faktisk å kunne bruke den til å komme seg til Oslo fra Porsgrunn. Vi ser det nå også i fylket mitt, med Sørlandsbanen. Det er rimelig imponerende hvordan folk som er på Sørlandsbanen og skal reise fra Bø, Kristiansand eller andre steder, klamrer seg fast.

Det er også spesielt å høre på representanten fra MDG. Jeg sendte jo ut en litt hyggelig hilsen i stad, men nå får jeg ta det tilbake igjen. Det var altså sånn at da Fremskrittspartiet og Høyre satt i regjering, skjedde det ganske mye på samferdsel, og det skjedde mye på både vei og jernbane. Vi gikk fra et par hundre millioner kroner – mener jeg det var – på planlegging på jernbane til over et par milliarder kroner. Når MDG står her og er litt breiale, er det morsomt å spørre: Hvor mye ekstra klarte MDG å få inn i budsjettet for 2026? Jo, ikke en eneste krone, ikke én eneste ekstra krone. Da bør man kanskje være litt mer ydmyke når man står på denne talerstolen og kritiserer noen som nesten doblet samferdselsbudsjettet og brukte mye, mye mer penger på både vei og jernbane da man satt i regjering.

Geir Inge Lien (Sp) [20:07:13]: Dette er ei utruleg viktig sak for dei det gjeld. Vi ser det er fleire stasjonar som vert truga med det same, med færre stopp. Då dei ville leggje ned ei ferjerute, ei hurtigbåtrute eller ei bussrute der eg kjem frå, sette ein avgangane til tider då folk ikkje brukte det, og i tillegg tok ein ned stoppmønsteret. Det førte til at det på sikt vart nedlagt.

Det kan ikkje vi i Senterpartiet vere med på. For oss er det utruleg viktig at innbyggjarane rundt Steinberg skal vere trygge på at dei skal kunne kome seg til og frå. Over 300 reisande per dag er eit høgt tal, og vi ønskjer at dei skal kunne nytte seg av det tilbodet dei hadde før jul. Då vert eg veldig forundra når statsråden seier at det er

EØS-avtalen som legg ei klam hand rundt dette – at det er byråkratiet som til kvar tid skal bestemme, utan at folk og kommunar i tilstrekkeleg grad har vorte høyrde i denne saka. Eg må seie at eg er skuffa over dei svara vi har fått frå statsråden, og meiner at det er denne salen som bestemmer kva som skal skje. Ikkje ei sak er for lita og ikkje ei er for stor – og dette er ei viktig sak for folk og for dei som ferdast på bana.

Eg har i tillegg ei stemmeforklaring. Då eg høyrde innlegget til representanten Trond Helleland, synest eg han hadde mange gode argument, og fordi vi i neste runde skal kunne høyre på folk, ønskjer vi å gå inn i forslag til vedtak II. Både det som går på Steinberg og det som går på Brakerøya er viktig, og at folk vert høyrde. Så Senterpartiet vil òg støtte det. Eg håpar vi no kan greie å snu dette, så folk på Steinberg og andre stasjonar skal ha moglegheit til å gå på og av toga etter det mønsteret som har vore før.

Remi Sølvberg (R) [20:09:31]: Det har vært sagt mye bra i denne saken. Det har også vært nevnt at involveringen har vært for dårlig. Dem dette gjelder, har ikke fått lov til å uttale seg på en ordentlig måte. Nå kan det se ut til at heller ikke vår involvering vil føre fram. Det synes jeg er trist. Vi hører altså at handlingsrommet og de avtalene som er gjort med Brussel, og de kontrakter som finnes, står over selve folkestyret.

Stortinget må jo kunne påvirke hvordan Bane NOR og jernbanetjenestene organiseres. Det håper jeg virkelig. Jeg skjønner at Bane NOR er den som tildeler ruteleie, og jeg forstår at vi ikke kan instruere Bane NOR og tog til å gjøre det umulige, men her er det altså et tilbud som tas bort. Da mener jeg virkelig at statsråden bør følge opp stortingsvedtaket – hvis det gjøres på den måten vi tenker at det skal gjøres i voteringen på tirsdag.

Vi i Norge må kunne styre over egen politikk. I denne saken er det harde prioriteringer. Vi ønsker å ha tog som går punktlig, men toget må også stoppe for folk der folk bor, og da er det trist at de som bor på disse stasjonene, ikke har blitt hørt på en ordentlig måte.

Det er heller ikke første gang vi tar tilbake rutetilbud. Det har vi gjort før. Lønsdal på Nordlandsbanen, Kvål, Ler, Lundamo og Sparbu på Trønderbanen, Nordagutu, Lunde og Neslandsvatn på Sørlandsbanen, og nå Steinberg og Svingen – det er en rekke stasjoner som på de ti siste årene har mistet sitt rutetilbud eller deler av det. Dette mener jeg tegner et feil mønster. Også fem stasjoner har blitt nedlagt. Vi må tenke over hva vi gjør, og jeg mener at det er denne sal som skal vise retning for hvilken vei vi ønsker at toget skal gå, og at det skal stoppe der hvor folk går på.

Oda Indgaard (MDG) [20:12:14]: Jeg skjønner at representanten Hoksrud vil skryte av alle pengene som

har vært brukt på samferdsel, men det var jo hele poenget mitt med innlegget at man hadde 2 mrd. kr til planlegging, og likevel ble det ikke gjort nødvendige flaskehalsforbedringer og andre helt nødvendige utbedringer for å sikre det tilbudet som er nå. Det tar lang tid i jernbanen. Dette er delt ansvar over lang, lang tid. Det er ikke sånn at alt som glitrer og er nytt, er det vi trenger her. Det er vedlikehold, det er utbedringer, og det er nøysom planlegging for å sikre nullvekstmål. Det er kanskje ikke så kult som å sette i gang nye prosjekter, men sånn er det, rett og slett. Når man da pøser på med penger på både vei og bane, alle skal velge selv, og man ikke tror på nullvekstmål, blir det veldig dyrt. Da er det lett å skryte av store bevilgninger, men vi står nå likevel her uten godt nok tilbud til dem som trenger det.

Presidenten [20:13:18]:Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [20:13:32]: Jeg skal være kjapp, for nå drar jeg det ut, skjønner jeg. Til foregående taler: Forskjellen er jo at det skjedde ting både på vedlikehold og på investering. Jeg skjønner at representanten ikke ville svare på hvor mye ekstra penger som kom i statsbudsjettet i 2026 fra MDG, for det var jo null.

Det var egentlig en stemmeforklaring som var poenget mitt nå. Grunnen til at vi ikke støtter II, er at vi mener at det er en forutsetning – og statsråden har også sagt det fra talerstolen – at det må være god dialog mellom lokale myndigheter og de aktuelle aktørene, de som bor på Steinberg, på stasjonene og i Buskerud – fylkeskommunen, osv. Derfor ser ikke vi noe stort behov for å støtte forslaget, for vi forutsetter at sånn skal det være.

Presidenten [20:14:17]:Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [20:14:24]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Erlend Wiborg om å avvikle ordningen med miljøfartsgrenser (Innst. 90 S (2025–2026), jf. Dokument 8:55 S (2025–2026))

Presidenten [20:14:48]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter inn-

legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Oda Indgaard (MDG) [20:15:24] (ordfører for saken): Jeg vil takke for godt samarbeid i komiteen.

Bruk av miljøfartsgrenser er begrunnet ut fra målet om å redusere produksjon og utslipp av svevestøv fra veiene. Statsrådets svarbrev viser at Norge følger EUs grenseverdier for lokal luftkvalitet, og det kommer kanskje også nye luftkvalitetsdirektiver som vil skjerpe disse grenseverdiene.

Vi har snakket om viktigheten av trygg og god luft tidligere i dag, og jeg skal ikke gjenta alle argumentene, men langvarig eksponering for høye konsentrasjoner av svevestøv er altså forbundet med helserisiko. Generelt har lokal luftkvalitet blitt bedre med årene. Samtidig viser måledata fra de to siste årene at grenseverdiene i forurensningsforskriften for svevestøv fortsatt blir overskredet i enkelte kommuner. Statens vegvesen tar i bruk en kombinasjon av ulike virkemidler for å redusere svevestøv, inkludert miljøfartsgrenser og piggdekkgebyr – som også er blitt forsøkt avvirket fra denne sal tidligere i dag.

Forslagsstillerne mener at det er tvilsomt om ordningen med miljøfartsgrenser gir merkbar effekt på luftkvaliteten, og at mer effektiv vinterdrift og vasking av veiene ville ha bedre effekt. Det kan virke som om FrP nå er på krigsstien mot alle tiltak som bedrer helsen eller reduserer dødeligheten til folk som bor langs trafikkerte veier. Først var det altså piggdekkgebyr, så miljøfartsgrenser. Hva blir det neste? Blir det et forslag om å oppheve påbudet om setebelte?

I områder med tett trafikk gir lave fartsgrenser mindre mikropplast, mindre støy, mindre svevestøv og bedre trafiksikkerhet. Miljøfartsgrensen er et viktig verktøy for å bedre levekårene og luftkvaliteten i byene. Samtidig er det en utfordring at fartsgrenser ikke overholdes. Det at den enkelte bryter reglene, reduserer imidlertid ikke behovet for disse reglene. Heller enn å fjerne dem mener jeg vi bør se på flere verktøy, som automatisk trafikkontroll, for å håndheve fartsgrensene. Lavere fartsgrenser om vinteren reduserer svevestøv og bidrar til bedre luft, til glede for alle som bor og oppholder seg i byen.

Det er imidlertid en annen helseeffekt som også kommer med lavere fartsgrenser: lavere dødelighet ved bilulykker, både for sjåfører og for myke trafikanter. I sum er det mange gode grunner til ikke alltid å legge opp til raskest mulig fart.

Med FrPs forslag fra i dag lurar jeg på om de har tatt et nytt slagord: Frihet til å volde andre skade. Jeg ønsker meg heller et samfunn der vi kan bevege oss litt saktere

av hensyn til andre. Miljøfartsgrenser er ikke tullete ekstraregulering, det er å ta hensyn til hverandre i et samfunn der vi har glede av at andre har det bra. Det er derfor det er så viktig å kunne regulere atferd som skader andre.

Når det gjelder setebelter: Det har vært et utrolig godt trafiksikkerhetstiltak, selv om man kunne ha argumentert for at manglende bruk gjør at man bare skader seg selv. Sånn sett er faktisk tiltak mot luftforurensning og høy fart viktigere, men alle dødsfall påvirker flere enn de som dør. Tapet av en nabo og venn er også viktig, og derfor har vi et bredt forankret mål om nullvisjon for tap i trafikken. Det håper jeg alle sammen tar med seg, også i denne saken.

Bård Hoksrud (FrP) [20:18:50]: Politikk må ta utgangspunkt i hvordan folk faktisk lever livet sitt. For de fleste nordmenn er ikke bilen et problem som skal bekjempes. Den er hverdagen, den er jobb, den er levering i barnehage, den er fritidsaktiviteter, handel og familielogistikk. Den er frihet. Da blir det helt feil når politikken først og fremst handler om å gjøre det vanskeligere å kunne bruke bilen. Det er nettopp det miljøfartsgrenser er. Fremskrittspartiet er tydelig: Vi sier nei til miljøfartsgrenser. Det er ikke fordi vi er imot miljø eller trafiksikkerhet – tvert imot – men fordi dette er helt feil virkemiddel.

Å sette ned fartsgrensen noen kilometer i timen på møtefrie veier med god standard gir minimale utslippskutt, det gir knapt målbar effekt på luftkvaliteten, og det gir liten effekt på trafiksikkerheten. Det det faktisk gir, er mer kø, mer irritasjon, dårligere framkommelighet og svekket respekt for fartsgrensene vi har. Det er ren symbolpolitikk.

For mange framstår dette rett og slett meningsløst og tullete. Se bare på strekningen inn og ut av Oslo, på både E18 og ikke minst E6. Det er moderne firefeltsveier med god standard, god sikt og høy sikkerhet, men likevel stadig lavere fartsgrenser. Folk opplever ikke det som miljøpolitikk. De opplever det som at politikere aktivt prøver å gjøre bilbruk vanskeligere for folk. Det er grunnleggende feil tilnærming. Hvis målet faktisk er bedre miljø og tryggere veier, finnes det mye mer målrettede tiltak: mer vedlikehold, bedre asfalt, færre hull, mindre slitasje, mer soping og støvdemping, bedre framkommelighet og trafikkflyt. Dette reduserer svevestøv. Dette reduserer utslipp fra kø. Dette øker trafiksikkerheten. Dette virker.

Symbolpolitikk må vike. La oss heller bruke ressursene på det som virker. Forskjellen er enkel: Venstresiden setter ned farten. Fremskrittspartiet fikser veiene. Vi prioriterer konkrete løsninger framfor symbolpolitikk. For oss handler samferdsel om trygghet, frihet, sunn fornuft,

trygge veier, frihet til å komme seg fram, og tiltak som faktisk gir resultater. Derfor stemmer Fremskrittspartiet nei til miljøfartsgrenser, og derfor ønsker jeg å ta opp de forslagene som Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten [20:21:03]: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Anne Kristine Linnestad (H) [20:21:17]: Denne saken er egentlig nok en sak om trafikksikkerhet og ren luft. Det forundrer meg at FrP er så imot trafikksikkerhet og renere luft når det egentlig ikke skal koste bilistene noe, i hvert fall ikke i form av gebyr, men kanskje i form av litt saktere fart. Man kommer litt senere fram, men kanskje blir det også litt tryggere. Det er egentlig ikke noen motsetning, så jeg synes det er litt merkelig at FrP ønsker å fjerne miljøfartsgrensene helt.

Jeg er enig i at ordningen kan gjøres mye mer fleksibel. Vi har digitalisering, vi har teknologi som gjør at skiltene kan skiftes oftere, slik at vi kan ha miljøfartsgrenser de dagene det er mye svevestøv eller det er andre grunner, og så kan vi la farten være høy når det er tørt og fint å kjøre.

Vi har lagt inn våre merknader og begrunnet dem relativt godt, synes jeg. Jeg vil ta opp det forslaget som Høyre er en del av.

Presidenten [20:22:28]: Representanten Anne Kristine Linnestad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Geir Inge Lien (Sp) [20:22:43]: Miljøfartsgrenser er eit verktøy for å sikre betre luftkvalitet i norske byar og tettstader. Som både statsrådens vurdering og gjennomgangen frå komiteen viser, er miljøfartsgrenser eit godt dokumentert og effektivt tiltak for å redusere svevestøv frå vegane. Erfaringa frå Statens vegvesen viser at slike periodiske og målretta reduksjonar i fartsgrensene kan redusere svevestøvnivået med rundt 20 til 25 pst., spesielt i periodar der luftkvaliteten elles ville ha vore helseskadeleg for folk.

Det er viktig at folk har rein luft rundt seg, uansett kvar i landet ein bur. Difor er det etter Senterpartiet si meining heilt nødvendig å ha eit breitt sett av verkemiddel slik at ein kan førebyggje heilskapleg.

Miljøfartsgrenser verkar, og vasking er eit supplement som vert brukt i dag. Det er ikkje anten-eller, men her vert det som Ole Brumm seier: Ja, takk, begge delar. Vi må faktisk bruke dei tiltaka som verkar, i kombinasjon. Det er Statens vegvesen som har det faglege ansvaret for å vurdere kva som skal takast i bruk, og når.

Senterpartiet er einig med Høgre. Ordninga bør vere fleksibel og bør kunne takast i bruk raskare og meir presist dei dagane svevestøvnivået faktisk er høgt. Auto-

matisk skilting dei dagane det er store utfordringar, vil òg gje større legitimitet og støtte blant bilistane.

Miljøfartsgrenser er ikkje eit dramatisk inngrep i kvardagen for folk flest, men det har stor betydning for folk med astma og andre luftvegslidingar og for kvaliteten på lufta vi alle pustar inn. Senterpartiet støttar difor ikkje forslaget frå Framstegspartiet, men i lag med Høgre fremjar vi i staden eit forslag som gjer ordninga meir treffsikker, og som sikrar legitimitet for ordninga, betre luftkvalitet og betre trafikktryggleik.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [20:25:18]: Vi har jo vært innom lignende temaer i dag, men det er altså slik at for målet med miljøfartsgrenser er å redusere produksjon og utslipp av svevestøv fra veier i Norge. Ifølge Folkehelseinstituttet viser en rekke befolkningsundersøkelser fra hele verden en sammenheng mellom korttids- og langtidseksponering for svevestøv og sykелighet og dødelighet som følge av hjerte- og karsykdommer samt andre luftveislidelser.

Luftkvaliteten i Norge har generelt blitt bedre de siste årene. Det skyldes ikke noen naturlig utvikling, det skyldes faktisk at man har gjennomført en rekke vellykkede tiltak, og man har brukt flere tiltak samtidig. Miljøfartsgrenser er nettopp et eksempel på et slik tiltak. Likevel er det fortsatt utfordringer med høye nivåer av svevestøv i enkelte kommuner. Måldata viser overskridelser i tre kommuner i 2023 og to kommuner i 2024.

Norge er gjennom EØS-avtalen forpliktet til å følge EUs grenseverdier for lokal luftkvalitet. Dersom det nye luftkvalitetsdirektivet med skjerpede grenseverdier tas inn i EØS-avtalen, vil behovet for virkemidler mot svevestøv bli større. Med EUs nye grenseverdier ville det være ni kommuner som ville hatt et brudd i 2024.

Forslagsstillerne trekker i tvil om miljøfartsgrenser har ønsket effekt, og beskriver tiltaket som kontroversielt. Til det vil jeg si at dette slettes ikke er faglig kontroversielt. Statens vegvesen har god dokumentasjon på at tiltaket har effekt. Etter min vurdering er miljøfartsgrense et lite inngripende, men effektivt virkemiddel, og jeg er glad for at komiteen er enig i at miljøfartsgrenser fortsatt burde være et lokalt bestemt tiltak mot svevestøv.

Det er jo ikke noe oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet som et liberalistisk parti tar den inngangen, men denne friheten for noen er ufrihet for mange, fordi det går ut over livskvaliteten til mange mennesker. Bare for å ta en parallell: Hvis man hadde løpt linen ut her, ville den samme argumentasjonen kunne være gyldig mot å oppheve 50-soner i befolkede områder hvor det er trafikksikkerhetsperspektiver. Det er egentlig akkurat den samme argumentasjonen som Fremskrittspartiet fører.

I Nasjonal transportplan 2025–2036 er det lagt til grunn at drift og vedlikehold av riksveinettet bl.a. skal bidra til bedre miljø. Veirenhold er et av flere viktige virkemidler som benyttes i dag. Regjeringen vil selvfølgelig fortsette å prioritere effektiv vinterdrift av veiene, der bruk av vasking for å redusere svevestøv er et av flere viktige virkemidler.

Presidenten [20:28:17]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [20:28:18]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad og Ove Trellevik om oppstart av reguleringsplanarbeid for tunnelar på Hardangervidda (Innst. 89 S (2025–2026), jf. Dokument 8:56 S (2025–2026))

Presidenten [20:28:37]: Etter ønske fra komiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tom Einar Karlsen (A) [20:29:06]: Jeg vil på vegne av saksordføreren starte med å takke for samarbeidet i komiteen om behandlingen av denne saken. Saken vi behandler, har sitt utgangspunkt i et representantforslag fra Høyre om å starte arbeidet med en reguleringsplan for å etablere helårsvei over rv. 7 på Hardangervidda. Videre ber man regjeringen gi Statens vegvesen i oppdrag å starte dette arbeidet så raskt som mulig.

Komiteen har behandlet saken på ordinært vis. Samferdselsministeren har gitt sine vurderinger i brev av 12. desember 2025, og skriftlige innspill fra berørte parter er som vanlig gjort tilgjengelig på stortinget.no.

Komiteen viser til at rv. 7 over Hardangervidda er en viktig øst–vest-forbindelse, men også en svært værutsatt fjellovergang. Forslaget som foreligger, peker særlig på behovet for en tryggere og mer forutsigbar helårsforbindelse, bl.a. gjennom tunnel under Dyranut eller andre tilsvarende løsninger. Samtidig peker statsråden i sitt svarbrev på at Statens vegvesens planportefølje er fastsatt gjennom Nasjonal transportplan, sånn som den ble behandlet i forbindelse med Meld. St. 14 for 2023–2024 og Innst. 439 S for 2023–2024.

Videre står det i innstillingen at tunnelprosjektet på rv. 7 over Hardangervidda i dag ikke ligger inne i denne porteføljen, og Vegvesenet har derfor fått klare føringer

om å tilpasse planlegging og ressursbruk til den gjeldende innfasingen av NTP. Komiteen merker seg også statsrådens presisering om at prosjektet vil bli vurdert på nytt i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan.

Dette er en sak som berører både framkommelighet, beredskap, næringsliv og trygghet på tvers av landsdelene. Komiteens merknader og statsrådets svar gjenspeiler at det finnes et klart ønske om å forbedre situasjonen på Hardangervidda, men også at prosessen bør følge de etablerte rammeverkene i Nasjonal transportplan.

Jeg viser med det til komiteens merknader og anbefalinger i innstillingen og ser fram til debatten.

Bård Hoksrud (FrP) [20:31:30]: La meg starte med å rydde én ting av veien: Dette er ikke en debatt om å sette rv. 7 opp mot rv. 52, E16, E134 eller Strynefjellet, som enkelte prøver å gjøre dette til. Det handler ikke om det i det hele tatt. Det er totalt feil spor. Fremskrittspartiet driver ikke med «trasékrig», vi driver med framkommelighet. Det handler mye mer om det praktiske, og om at folk og næringsliv skal komme seg fram hele året. Hardangervidda er en viktig strekning over fjellet for deler av Østlandet og Vestlandet.

For mange er dette en naturlig vei mellom arbeid og familie og for handel og transport av varer, men vi vet også hvordan virkeligheten er: stengte veier, kolonnekjøring, timer med venting og uforutsigbar transport, særlig på vinterstid. Sånn kan vi ikke ha det i et moderne land. Derfor mener Fremskrittspartiet at tiden er inne for å planlegge for mer robuste løsninger.

Tunneler handler ikke om prestisjeprojekter, det handler om trygghet, framkommelighet og beredskap. Det betyr færre stengninger, tryggere vintertrafikk, mer forutsigbarhet for næringslivet og mindre sårbarhet når været slår om.

Fremskrittspartiet har vist før at vi mener alvor i samferdselspolitikken. Da vi satt i regjering, doblet vi nesten samferdselsbudsjettene. Vi prioriterte vei, jernbane, luftfart og sjøtransport samtidig. Vi satte ikke prosjekter opp mot hverandre, for vi ville bygge landet.

Det er akkurat det samme prinsippet som gjelder her: Det er ikke enten-eller – det er ikke Hardangervidda mot andre fjelloverganger. Norge trenger flere gode forbindelser, ikke færre. Når spørsmålet er om vi skal starte reguleringsarbeidet for tunneler på Hardangervidda, er svaret fra Fremskrittspartiet klart: Ja, selvfølgelig skal vi det. Hvis vi vet at en strekning jevnlig skaper problemer, løser vi problemet – vi utreder det ikke i nye ti år. Folk forventer handling, ikke mer venting. Derfor står Fremskrittspartiet bak det forslaget vi er med på i innstillingen.

Senterpartiet har kommet med noen forslag som vi synes er litt lite tydelige, men jeg skjønner at det er et behov for å prøve å finne på noe, så vi skal vurdere og se på det fram mot tirsdag. Utgangspunktet vårt er imidlertid at vi mener at Senterpartiet heller burde støtte komiteens tilråding, fra Fremskrittspartiet og Høyre, som egentlig er det de mener, men som de kanskje ikke helt vil stemme for akkurat nå. Det hadde vært bra om de gjorde det, for da ville vi kanskje nesten fått et flertall for det i Stortinget.

Trond Helleland (H) [20:34:18]: Representanten Hoksrud mente at Senterpartiet hadde funnet på noe, men jeg må si at jeg synes de har funnet på ganske brukbare forslag, så vi kommer til å støtte dem. Motytelsen er å få støtte til vårt forslag – men vi får se på det.

Rv. 7 er en av hovedveisambandene mellom Østlandet og Vestlandet, og det ble jo pekt ut til å være et hovedsamband for persontrafikk og reiseliv. Det er mange partier som har hatt omsut for rv. 7 og veien over vidda. Så er det noen som er veldig opptatt av å skape denne krigen mellom ulike øst-vest-samband, og det er jeg veldig imot. E134 har jeg et nært forhold til. Den går i tunnel under huset mitt. Den slutter nå i Akershus, men den sluttet tidligere ved motorveibrua i Drammen, og den begynner i Haugesund. Det er et viktig samband. Høyre har støttet alle forslag om utbedring av E134, men vi synes det har vært litt puslete behandling av rv. 7. Nå er Vegpakke Hallingdal i gang. En har forlenget bompenggeinnkrevningen for strekningen Sokna–Ørgenvika. Det er litt dårlig med statlige bidrag der, men det vil vel komme etter hvert, kanskje.

Hovedpoenget nå er villreinen på Hardangervidda og en tunnel under Dyranut. Villreinen i Nordfjella, Ålingsfjella og andre fine plasser ble dessverre rammet av skrantesyke og har blitt skutt ned, altså avlivet, rett og slett. Sånn sett fungerer rv. 7 som en barriere som har vært nødvendig, men når vi nå ønsker å få i gang et reguleringsplanarbeid, som jeg vet at nabokommunene rundt vidda kan være villig til å bidra til å betale for, mener jeg at det ikke går på tvers av Nasjonal transportplan. I forbindelse med Nasjonal transportplan har både Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Venstre vært med på merknader som peker på nettopp det med villreinen, og at det er viktig å finne løsninger for det, med miljøtunneler. Det er riktignok ikke vedtak, men det er ganske klare merknader. Jeg håper at det nå er mulig å få til en slik utredning og begynne planarbeidet. Vi vet at innen det planarbeidet er fullført og veien er bygd, bør villreinstammen være friskmeldt. Vi kan da få en bedre utveksling av gener mellom nord og sør på vidda.

Jeg vil avslutte med å si at Arbeiderpartiet, sammen med Senterpartiet, lagde Hurdalsplattformen. Det er

ikke alt der som jeg enig i, men det var i hvert fall ett veldig godt punkt: «Regjeringen vil prioritere opprusting av de gjennomgående stamveiene nord-sør og øst-vest høyt.» Da gjenstår det litt når det gjelder «øst-vest».

Reidar Sand (SV) [20:37:30]: Villreinen har lenge vore pressa. Det er ingen tvil om at me treng tiltak som kan betra situasjonen for reinen. SV kjem difor til å støtta forslaget om å kartleggja heilskaplege tiltak som kan betra kåra for villrein. For SV er det viktig at me ser heilskapen i dette, og ikkje startar med lause enkelttiltak.

Det er vanskeleg å støtta forslaget om å starta arbeidet med reguleringsplanen no. Me veit at dette vil få budsjettkonsekvensar, men det er ikkje sagt noko om kva som skal kuttast viss dette blir vedtatt.

Det blir sagt at ulike ting ikkje skal setjast opp mot kvarandre, men det er ikkje sagt noko om kva andre sektorar det skal vera kutt i for at ein skal auka samferdselspotten.

Det blir peika på at dette er eit viktig aust-vest-samband, men viss det då er eit anna aust-vest-prosjekt som blir kutta, blir ikkje totalen betre.

Det blir peika på at dette er ein veg som er mykje stengt om vinteren, men det er fleire fjelloverganger som treng oppgraderingar for å ha mindre nedetid, og viss det blir kutta i det, blir ikkje totalen betre. Det blir også peika på betring for villreinen, men viss eit anna prosjekt i et villreinområde blir kutta, blir ikkje totalen betre.

Eg kan koma med mange kuttforslag til vegprosjektet, noko som ville spara både natur og pengar, og som ville frigjera økonomiske midlar til dette, men det har eg forstått av tidlegare debattar at korkje Høgre, Arbeiderpartiet eller FrP kjem til å støtta.

Argument om aust-vest-samband, mindre vinterstenging og betring for villreinen er gode, og dei blir viktige med tanke på Nasjonal transportplan. SV er positive til å leggja meir vekt på behova til villreinen og naturen generelt når NTP blir diskutert, men me kjem ikkje til å støtta ein oppstart av denne reguleringsplanen no.

Geir Inge Lien (Sp) [20:39:52]: Dette er ei viktig sak. Dette vedkjem både viktige samferdselsomsyn og eit av våre største naturforvaltingsansvar, nemleg villreinbestanden vår. Vi i Senterpartiet er positive til tiltak som kan betre levevilkåra til villreinen. Hardangervidda er det største villreinområdet i Europa, og Noreg har eit særleg ansvar for å sikre at forvaltinga er kunnskapsbasert og heilskapleg. Samtidig er rv. 7 ein viktig forbindelse for både lokalsamfunn, reiseliv og persontransport, og det er legitimt å ønskje betre regularitet og føreseielegheit.

Samtidig meiner Senterpartiet at forslaget som ligg til behandling i dag, og som startar reguleringsplanarbeidet for tunnelar, kjem for tidleg. Prosjektet er ikkje prioritert i gjeldande Nasjonal transportplan, og det føreligg ikkje eit tilstrekkeleg avgjerdsgrunnlag når det gjeld kostnader, konsekvensar og prioriteringar opp mot andre prosjekt.

Vi må prioritere hardare framover, og eg kan ikkje sjå at Høgre har forklart kva andre prosjekt som skal bakover i køen, om vi skal styre prosjektrekkefølga etter representantforslaget. I tillegg er situasjonen for villreinen samansett. Risikoen for spreiding av skrantesjuka gjer at dagens veg òg fungerer som ein barriere inntil vidare.

Senterpartiet støttar difor forslaget til Miljøpartiet Dei Grøne om å kartlegge heilskaplege tiltak som kan betre villreinens kår. Vi vil at dette skal takast med som ein del av avgjerdsgrunnlaget ved neste behandling av Nasjonal transportplan. Det gjev rom for grundigare vurderingar, betre prioriteringar og større føreseielegheit.

Senterpartiet har i dag fremja to lause forslag. Det at Senterpartiet kjem til å stemme imot desse forslaga, handlar ikkje om å seie nei til miljøtunnelar over Hardangervidda eller å seie nei til omsynet til villreinen. Det handlar om å ta dei rette avgjerdene på rett grunnlag og i rett samanheng.

Dermed fremjar eg dei to forslaga Senterpartiet skal stemme imot, og forslaget vi er ein del av, forslag nr. 1.

Presidenten [20:42:32]: Representanten Geir Inge Lien har tatt opp de forslagene han refererte til.

Remi Sølvsberg (R) [20:42:46]: Hardangervidda er ikke bare en transportkorridor, det er natur, villmark, et vakkert stykke Norge, og ikke minst er det leveområdene til den største gjenværende villreinstammen i Europa. Villreinen er en rødlistet art, der Norge har et særskilt internasjonalt ansvar for å ta vare på villreinstammen. Derfor må villreinen komme først når vi diskuterer samferdsel over vidda.

Rødt har vært og er villreinpartiet på Stortinget. I det nye arbeidsprogrammet vårt slår vi fast at villreinens interesser skal komme først, at menneskelig aktivitet som truer leveområdene, må begrenses kraftig, og at Bernkonvensjonen skal respekteres og håndheves. Dette er mer enn festtaler – det er politikk som vi faktisk må stå opp for, også når det koster noe.

Rødt støtter intensjonen om en miljøtunell under Hardangervidda, både i sør og i nord. En miljøtunell under Dyranut på rv. 7 vil være et viktig tiltak for å fjerne en av de største barrierene i villreinens leveområder. Samtidig er det helt avgjørende at en lang miljøtunell fra Røldal til Vågslid på E134 blir prioritert, finansiert og bygget ferdig. Denne strekningen er vedtatt i Nasjonal

transportplan som hovedtrasé mellom Sør-Vestlandet og Østlandet og er minst like viktig, både for villreinen og for Hardangervidda.

Ja takk, gjerne begge deler, men vi må ha prioriteringene, og de prioriteringene ligger i NTP. Det er kanskje noe av problemet i representantforslaget fra Høyre. Det er også alvorlig at det mangler troverdighet, for de samme miljøene og de samme partiene som snakker varmt om villreinen, har tidligere godkjent utbygginger midt i villreinområdet, slik som Eidfjord Resort, vest for Dyranut. Man kan ikke både bygge ned villreinens leveområder og samtidig late som om man er villreinens beste venn. Dette er voldsomme anlegg og voldsomt skadelig for reinen.

Rødt mener at veien videre må være helhetlig og kunnskapsbasert. Derfor har vi, sammen med Senterpartiet og MDG, foreslått at Stortinget ber regjeringen kartlegge samlede tiltak som skal bedre villreinens kår. Det haster å snu den negative utviklingen for villreinen, men hastverk kan ikke bli dårlig politikk. Rødt sier ja til miljøtunneller, men nei til symbolpolitikk med en splittelse mellom prosjekter. Vi kan ikke sette naturvern opp mot naturvern.

Rødt støtter også de to løse forslagene fra Senterpartiet.

Oda Indgaard (MDG) [20:45:56]: Jeg drømmer om et gigantisk naturrestaureringsprosjekt over Hardangervidda som setter villreinen i førersetet. I Norge forvalter vi nå 90 pst. av den gjenværende europeiske villreinstammen, noe som gir oss et unikt internasjonalt ansvar for å hindre at denne arten dør ut. For en sårbar, nær truet art på rødlisten er alle tiltak for å få til dette viktige. Villreinen er et symbol på norsk naturarv, men for å overleve krever den store inngrepsfrie områder uten for mye menneskelig trafikk. Vår moderne måte å leve på, å forvalte på og bruke areal på gjør denne arten særlig sårbar.

Hadde dette forslaget vært en garanti for at et slikt restaureringsprosjekt skulle bli realisert, hadde jeg og Miljøpartiet De Grønne jublende glade gitt vår tilslutning. Dessverre er ikke virkeligheten så enkel. Vi vet at tunnelbygging ofte kommer med økt veikapasitet. Med økt veikapasitet kommer økt trafikk på den øvrige strekningen. Skal en fullstendig naturrestaurering skje, vil det kreve fjerning av gammel vei. Som representanten før meg nevnte, har mange av dem som ivrer for ny tunnel, i andre sammenhenger ivret for gondoler opp til Hardangervidda eller andre tiltak som tilrettelegger bedre for mer turisme. Det er det motsatte av det villreinen trenger. Det er ikke i villreinens beste interesse, og det er derfor vi i MDG, sammen med Rødt og Senterpartiet, heller fremmer et forslag om at alle tiltak for å redde vill-

reinen må samles og inngå i beslutningsgrunnlaget for neste NTP.

Jeg skulle gjerne sett at tiltakene ble satt i gang allerede nå, men det er jo ikke sånn at det er uendelig med penger, eller at det ikke finnes en prioritering, som enkelte representanter later til å tro. En helhetlig plan som basis for neste NTP vil være sårt tiltrengt. Er det vilje til kraftfulle tiltak da, forventer jeg at vi kan komme kjapt i gang med dem. Jeg forventer derfor at alle partier som virkelig ønsker å redde villreinen, vil vise det ved å stemme for dette alternative forslaget, om så subsidiært. Jeg synes at Senterpartiets forslag også virker spennende i så henseende.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [20:48:47]: Høyfjellsovergangen over Hardangervidda er på om lag 42 kilometer. Det høyeste punktet er 1 251 moh., og det er en utfordring med oppetid på veien vinterstid. I Nasjonal transportplan 2025–2036 er rv. 7 omtalt som den korteste veien mellom Oslo og Bergen, og veien er mye brukt for persontrafikk og reiseliv. Konseptvalgutredningen for rv. 7 Hardangervidda ble ferdig i 2015. Sentralt i utredningen var vinterregularitet og situasjonen for villreinen. Ekstern kvalitetssikring ble gjennomført i 2018. Med bakgrunn i samfunnsøkonomisk lønnsomhet tilrådte ekstern kvalitetssikrer nullalternativet. Samferdselsdepartementet fastsatte i 2022 konseptvalg for strekningen og la til grunn nullalternativet for rv. 7 over Hardangervidda.

Jeg deler representantenes bekymring for villreinen på Hardangervidda. Som jeg opplyste i mitt skriftlige svar til transport- og kommunikasjonskomiteen, er det på grunn av fare for skrantesyke på villrein ønskelig med trafikk på rv. 7. Når spredningsfaren for skrantesyke har gått ned, kan tiltak med barrierer fra veitrafikken vurderes.

Planporteføljen til Statens vegvesen er fastsatt i Nasjonal transportplan 2025–2036 og Stortingets behandling av denne. I tildelingsbrevet til Statens vegvesen er det gitt føringer om at det ikke skal brukes unødige ressurser på planlegging. Det innebærer at planleggingsaktiviteten skal tilpasses den til enhver tid gjeldende innfasing av NTP. Som representantene er kjent med, er ikke tunnel under Dyranut i Statens vegvesens planportefølge. I stedet er det lagt opp til punktviss utbedring kombinert med vedlikehold. Hvis regjeringen skal gi Statens vegvesen i oppdrag å starte arbeidet med reguleringsplan for rv. 7 Hardangervidda, vil jo det bryte med prinsippet i NTP, og det vil også ha økonomiske konsekvenser i 2026. Når det gjelder eventuelle større tiltak over vidda, må vi da vurdere det – slik vi diskuterte i en tidligere sak her i dag – i arbeidet inn mot den nye nasjonale transportplanen.

Presidenten [20:51:14]: De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Vestenfor (A) [20:51:33]: Endeleg! Som tidligere ordfører vert ein iblant møtt av saker ein kjenner godt, og engasjerer seg i. Eg har jobba mykje med CWD, med tiltaksplan og reetablering av villrein i høgfjella mellom Hol, Hardanger og Sogn, men òg med beredskap og samferdsel, ikkje minst forbetring av vinterregularitet langs rv. 7. Ein tunnel under Dyranut ville forbetra regulariteten med 70 pst.

Oppstart av reguleringsplan for tunnelar på Hardangervidda kjem frå transportkomiteen, men fagansvaret for villreinen ligg i energi- og miljøkomiteen. Saka er difor overgripande, og ho vil ha konsekvensar for levekåra til villreinen i åra framover. Villreinmeldinga og Tiltaksplanen for villrein på Hardangervidda understrekar dette. Difor hastar det, og framdrifta for arbeidet er relevant.

Villreinnemnda i området skriv i høyringsinnspilet sitt:

«En miljøtunnel under Dyranut vil være et konkret og effektivt tiltak som gir villreinen bedre mulighet til å bruke større deler av sitt leveområde. Ved å legge veien i tunnel fjernes en stor del av den fysiske og visuelle barrieren, og det frigjøres areal som kan tilbakeføres til naturen. Dette vil bidra til å styrke områdets kvalitet i tråd med nasjonale målsettinger.»

Transport- og reiselivsnæring, beredskapsansvarlige og folkevalde frå begge sider av fjellet, innbyggjarar og villreinforkjemparar har gjennom ei årrekke kjempa for tunnelar på Hardangervidda. Alt i 2015 tilrådte NI-NA, i rapport 1121 Veger og villrein, at det for villreinen sin del burde byggjast tunnel der.

Stamma på vidda utgjør 90 pst. av villreinen i Europa, og Noreg har eit internasjonalt ansvar for å verne om han, spesielt etter den harde nedskytinga i forbindelse med CWD, som no har gjort at villreinen er ein raudlista art. Dyret treng frodige beite og tilgang til områda nord for rv. 7, for der er det kaldare, der er det lite ferdsel, og der er det store, urørte beiteområde.

Rv. 7 har vore ein god barriere i åra me har hatt skrantesjuka, men no når det ikkje er avdekt nye smitta dyr, treng villreinen fri ferdsel og tilgang til nordsida av vidda – og det hastar. Realisering av prosjekt som dette krev koordinering. Ut frå det internasjonale ansvaret, ansvar for vinterregularitet og for beredskap er det viktig å sjå denne saka i eit heilskapleg perspektiv. Det må bety noko framover for både prioritering og planlegging av ny NTP.

Tom Einar Karlsen (A) [20:54:50]: I en tid med begrensede ressurser, der vi muligens, for ikke å si sann-

synligvis, kan måtte prioritere opp prosjekter som ivaretar samfunnssikkerhet og beredskap i neste runde, er det svært viktig at vi har gode prosesser som ivaretar helheten. Det gjelder også spørsmålet om rv. 7 over Hardangervidda.

Det finnes mange prosjekter rundt om i landet som det er sterke ønsker om å løfte fram, og det av ulike gode og noen mindre gode årsaker. Nettopp derfor er prioritering så viktig. Alle tiltak må vurderes innenfor en helhetlig økonomisk ramme, slik at vi sørger for at prosjektene som faktisk blir prioritert, også kan gjennomføres innenfor en realistisk tidsramme.

Når det gjelder rv. 7 under Hardangervidda, handler diskusjonen også om mer enn å få på plass en tryggere helårsvei. Det bærer også dagens debatt preg av. Hardangervidda er leveområde for den utrydningstruede villreinstammen, og som vi har hørt, står flere hensyn mot hverandre her. På den ene siden har det vært påvist behov for et større og mer sammenhengende beiteområde for å sikre villreinens overlevelse, og på den andre siden er det i dagens situasjon kanskje formålstjenlig å beholde trafikken på dagens trasé, nettopp for å begrense spredning av skrantesjuken. Alle disse faktorene har vært vurdert i det arbeidet som ligger til grunn for Nasjonal transportplan 2025–2036, og da Stortinget behandlet den planen, var det ikke rom for å prioritere den

typen tiltak på rv. 7 innenfor den rammen som ble vedtatt.

Nå kan det tenkes at hensynet til villreinstammen veier tyngre i dag enn det gjorde forrige gang vi så på dette, men jeg er litt usikker på om transport- og kommunikasjonskomiteen er rette instans for å vurdere det. Det er kanskje mer naturlig at et slikt initiativ kommer fra klima- og miljøministeren eller fra energi- og miljøkomiteen om så er tilfellet, eller fra andre som har den typen lokalkompetanse som vi hørte i forrige innlegg at forrige taler åpenbart hadde.

Uansett er det viktig at vi i transportkomiteen holder fast på prinsippene for planlegging og prioritering i sektoren, for et prematurt oppstartsarbeid med reguleringsplan vil ha økonomiske konsekvenser allerede i 2026 og kanskje legge føringer inn mot neste rullering av NTP. Det understreker behovet for å følge de prosessene vi har etablert, slik at nye prosjekter vurderes ut fra et oppdatert og helhetlig grunnlag når neste nasjonale transportplan skal vurderes.

Presidenten [20:57:26]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Dermed er dagens kart ferdig debattert. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.58.

